دەزگای رۆشنبیری و بلاوکردنەوەی کوردی
سەرەکی ئەنجومەنی کارگێڕیو سەرنووسەر
مصلح مصطفی جلالی

سـالی ١٩٧٠ دامەزراوە

هاوکاری
التضامن

رۆژنامەیەکی هەفتانەیە

لەم ژمارەیـەدا
- شارەکانمان لە مێژوودا ل٣
- مامۆستایانی هونەر لە جیهاندا ل ٤
- پرۆژەیەکی زانستیو پەروەردە ل ٥

• پێنج شەممە ١٩٨٤/٣/١٥ ژمارە ٧٢٩ • ٨ لاپەڕە
بە ٥٠ فلسە
• الخميس ١٩٨٤/٣/١٥ العدد ٧٢٩ •

جەنگاوەرەکانمان هەوڵێکی تری دوژمن لە رۆژهەڵاتی بەسرە سەرکوت دەکەن

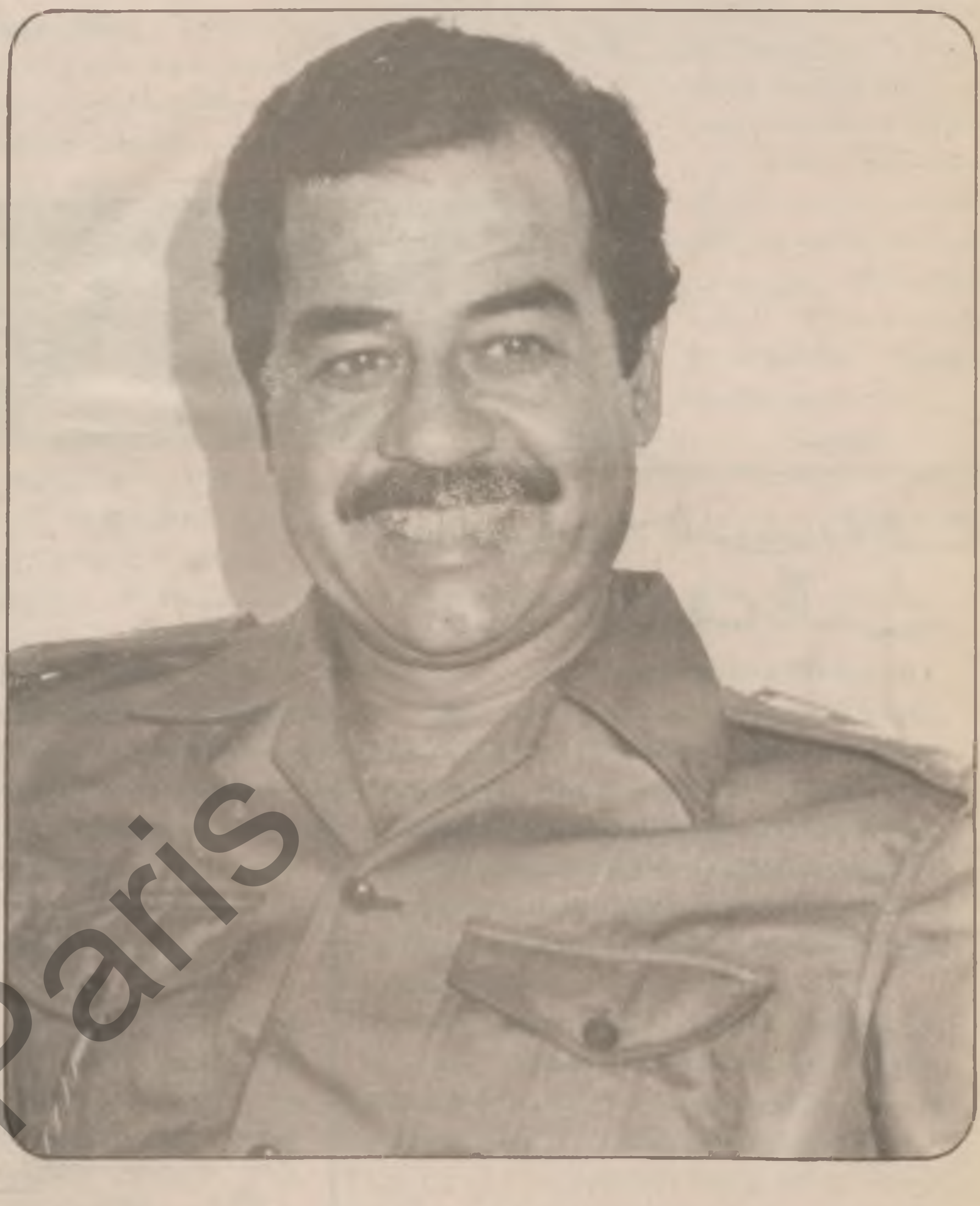

هێزی ئاسمانی ئازامان دەستی مەردانە لە بنکەکانی دوژمن دەوەشێنێ

بەهەزاران کوژراوو برینداروچەندان بەدیل گیراو لە ریزەکانی دوژمنداو تێکشکاندنی ئالەتەکانی شەڕی دوژمن •

هێزی چەکداری ئازمان ، کە بەرگری لە عیراقی مەزن دەکاتو بەرەنگاری دەستدرێژی کارانی داگیرکار دەبێتەوە ، رۆژ لەدوای رۆژ ئەوە دووپات دەکاتەوە کە هەمیشە شورای بەرزی نیشتمانەو خەونو چاوچنۆکی دوژمن لەبەر پێدا گۆردەکاتو عیراق هەر سەربەرزو رووسوور دەبێت •

لەو بەیاننامانەدا ، ئەم هەفتەیە سەرکردایەتی گشتی هێزە چەکدارەکان دەربارەی بەرەنگاره بوونەوەی دوژمن لە سنووری رۆژهەڵاتمان دەری کردوون ئەوە دووپات دەکەنەوە کە جەنگاوەرەکانمان بەردەوامن لەلوت شکاندنی دوژمنو لێدانی بەهێزی جەرگ بڕانەی ئاراستەدەکەنو لەماوەی ئەم هەفتەیەدا زیانی زۆری سەرومالی لە دوژمن دراوە .

فرۆکەکانی هێزی ئاسمانی ئازامانو فرۆکە هیلوکۆپتەرەکانمان ئەم هەفتەیە دەستی مەردانەیان لە بنکەو مۆلگاکانی دوژمن وەشاندووەو چەندان بنکەی دوژمنیان هەڵتەکاندووەو ئاگریان لە زۆری تریان بەرداوەو دوو فرۆکەی هیلوکۆپتەری دوژمن لە مەیدانەکانی جەنگ لە کەرتی بەسرە خراونەتە خوارەوە .

بەیاننامەی ژمارە ١٤٠٢ی سەرکردایەتی گشتی هێزە چەکدارەکان مژدەی پێشێل کردنی پەلامارێکی تری دوژمنی لەکەرتی رۆژهەڵاتی بەسرە بەگەلی عیراق راگەیاند کە هەزاران کوژراوو بریندارو چەندان بەدیل گیراو لەریزەکانی دوژمن کەوتنو ٧ تۆپ تێك شکاو ٦ لۆری نەفەر بەرو گرتنی چەكو جبەخانەیەکی زۆری دوژمن .

بازاری ناوکۆیی ئەورووپا داوای بەردەوامی تەقەللای وەستاندنی شەڕ دەکات •

ولاتانی بازاری ناوکۆیی ئەورووپا ئامادەییان پیشان داوە بۆ هاوکاری کردنی بەکار بەمەبەستی دوایی هێنانی ناکۆکی نێوان عیراقو ئێران بەو ریگایەی هەردوو ولات بەگونجاوی دەزانن •

ولاتانی ناوبراو لە نامەیەکدا کە پێری شەو لە نەتەوە یەکگرتووەکاندا بلاوکرایەوە وەك تۆمارێکی رەسمی نەتەوە یەکگرتووەکانو ئەنجومەنی ئاسایش داوایان لە رێکخراوی دەوڵەتان کردوە تەقەللایان بۆ چارەسەری عادیلانەی ئەم ناکۆکیە خەست تر بکەنەوە •

فالدهایم : شەڕ گەیشتوەتە قۆناغێکی ترسناکەوە

دۆحە : دکتۆر فالدهایم ــ ئەمینداری گشتیی پێشووی نەتەوە یەکگرتووەکان ، وتی شەڕی نێوان عیراقو ئێران گەیشتوەتە قۆناغێکی ترسناکی وا رەنگە مەترسی هەبێ بۆ سەر هەموو باروودۆخی ناوچەی عەرەبی •

لە چاوپێکەوتنێکدا لەگەڵ رۆژنامەی ــ الرای ــی قەتەریدا کە پێری بلاوکرایەوە وتی نیشانەکانی ئەم دواییەی شەڕ ئەوەیان دووپاتکردەوە کە شەڕەکە بە جۆرێ گەرم بوە رەنگە ببێتە هۆی رووداوی ترسناك لە ناوچەکەدا •• ئەنجا وتی هیوادارە کۆشش بەردەوام بێ بۆ کۆتایی هێنان بە شەڕەو وتی بەردەوامبوونی شەڕ ناکۆکی ناو ریزی عەرەب قوولدەکاو ئەمە ئەنجامی پێچەوانەی دەبێ بۆ سەر کێشەی عەرەبو «ئیسرائیل» ••

سەندەی تایمز :

ناکۆکی ناو کاربەدەستانی ئێران لەبارەی شەڕەوە ئاشکرا دەکات

لەندەن : رۆژنامەی ــ سەندەی تایمز ــی بەریتانیایی ئاشکرای کرد کە ناکۆکییەکی توند لە نێوان کاربەدەستانی رژێمی ئێرانداهەیە لە بارەی شەڕەو دەستدرێژیکەرانەکەیانەوە بۆ سەر عیراق ••

رۆژنامەکە وتی لە وتارێکیا کە رۆژی دووشەممەی رابوردوو بلاوی کردوە کە وا ناکۆکی لە نێوان مەلاکانو هێزە چەکدارەکاندا گەیشتوەتە ئەوپەڕی چونکە هێزە چەکدارەکان مافی هیچ بڕیاردانێکیان بە دەستەوە نەماوە لەبارەی شەڕەوە داوای کۆتایی پێهێنانی دەکەن

بروانە ل : ٧

خومەینی گەورەترین دیکتاتۆرەی ئێرانی کردوە بە گۆرستانێکی گەورە

رۆژنامەی « تایمز »ی بەریتانی وتویەتی خومەینی گەورەترین دیکتاتورە مێژوو بە خۆیەوە دیوەو ئێرانی کردوە بە گورستانێکی گەورە .

رۆژنامەکە گفتوگوی لەگەڵ ئێرانیەکدا کردوە کە توانیویەتی لە دۆزەخی خومەینی هەڵبێو بچێتە پاڵ رێکخراوی موجاهیدی خەلق وتویەتی : کە ئەو لەبەر چاوی خۆی ژنو منداڵەکانی لەلایەن خوێن رێژەکانی رژێمی خومەینیەوە سزا دراون چونکە نەیویستوە هاوکاری لەگەڵ رژێمدا بکاتو یەکێك لە منداڵەکانی لە سێدارە داوە .

ئەو ئێرانیە خومەینی بە بەرازێکی درندە باس کردوە کە ئێرانی وێران کردوە .

نەتەوە یەکگرتوەکان وەلامی وەزارەتی دەرەوە لەسەر وتەکەی سەرەکی رژێمی ئێران بلاو دەکاتەوە

ئەمانەتی گشتی نەتەوەیەکگرتوەکان ئەو نامەیەی بلاوکردەوە کە بەرێز طارق عزیز جێگر سەرەك وەزیران وەزیری دەرەوە ئاراستەی کردبوو وە وەلامی وتەکەی سەرەکی رژێمی ئێرانی علی خامنئی تیابووەو بە وەسیقەی رەسمی ئەنجوومەنی ئاسایش دانرا •

بەرێز طارق عزیز لەنامەکەیدا کە نوێنەری هەمیشەیی عیراق لەنەتەوە یەکگرتوەکان گەیاندوویەتی دەڵێ : ئەوەی لەوتەکەی سەرەکی رژێمی ئێرانیدا کە لەتاران داویەتی بە ئاشکرا دەری دەخات کە ئەو مەبەستەی رژێمی ئێران هەیەتی لەبەردەوامی شەڕی دوژمنایەتی کارانەیدا دژی عیراق داگیرکردنی خاکی عیراق سەربەخۆیەو چاوچنۆکی رژێمی ئێران لەمەدا ئاشکرایەو دەیەوی دەست بەسەر خاكو سامانی عیراقدا بگرێو هەر لەبەر ئەوەشە ئەمە چوار ساڵە ئەم شەڕە دەکات •

کاربەدەستێکی چینی داوای وەستاندنی شەڕ دەکا

عەممان : جێگری وەزیری دەرەوەی چین (کونگ دافی) داوای وەستاندنی ئەو شەڕەی کرد کە (٤٠) مانگ زیاترە لە نێوان عیراقو ئێراندا هەڵگیرساوە •

لە کۆنگرەیەکی رۆژنامەگەریدا کە لە عەممان بەستی وتی چین بەداخە بۆ بەردەوامبوونی شەڕ لەنێوان عیراقو ئێرانداو ئەم ناکۆکییە دەبێ گفتوگۆی دیپلوماسی بەدواوا بێ بۆ چارەسەرکردنی ناکۆکی نێوانیان •

ئەنجا ئەم کاربەدەستە چینیە داوای ئەوەی کرد کە ئەم دوو دەوڵەتە ناکۆکییەکانیان بەهۆی ئاشتیانەوە چارەبکەن بۆ ئەوەی دووربن لە زیانی ئابووریو ئادەمیزادی •

هەفتەی سێیەمی قادسیەی صدام

دەستەی بالای سەرپەرشتی کردنی ئاهەنگەکانی ولات بەبۆنەی هەفتەی سێیەمی قادسیەی صدامەوە لەم دواییەدا زنجیرەیەك کۆبوونەوەی بەسەرۆکایەتی بەرێز لطیف نصیف جاسم وەزیری رۆشنبیریو راگەیاندن بەست کە هەردوو جێگرەکانی وەزارەتو بەرێوەبەرە گشتییەکانی وەزارەتو نوێنەرانی ئەمانەتی سەرۆکایەتی سەرۆک و رێکخراوە جەماوەرییەکانو وەزارەتەکانی پەروەردەو خوێندنی بالاو ئەوقافو کاروباری ئاینیو ئەمانەتی گشتی رۆشنبیریو لاوانی ناوچەی کوردستانی ئۆتۆنۆمی تیایاندا بەشداربوون بڕیاری ئەو بەرنامە هەمە چەشنانەی داوە کە لەم بۆنە پیرۆزو نەمرەدا پێشکەش دەکرێن •

بەرنامەکان زۆر چالاکی هونەریو رۆشنبیری گرتۆتەخۆی کە هەموو کەرتەکانی جەماوەری میللیو دامو دەزگا رەسمیەکان لەسەرتاپای ولاتدا بەشداری تیا دەکەن •

ئەم ئاهەنگانە کە لە ١٧ی ئەم مانگەوە بۆ ٢٤ی دەخایەنێ رێکەوتە لەگەڵ سەرکەوتنە گەورەکانی سوپای ئازامان لە بەرەنگار بوونەوەی دەستدرێژیەکانی رژێمی ئێرانی داخ لەدڵ لەکەرتی میسانو بەسرە ، هەروەها خۆراگرتنی گەلی مەزنمان بەرابەری بەرێز سەرەکی فەرماندە صدام حسینو سوور بوونی لەسەر شکاندنی هەموو پەلامارێکی رژێمی خومەینی چەپەڵ •

سەد بەرهەلستیکاری ئێرانی:

لەبەردەم بالیۆزخانەی رژێمی خومەینیدا لە لەندەن ماندەگرن

لەندەن : زیاتر لە سەد بەرهەلستیکاری ئێرانی ئەو مانگرتنەیان لە خواردن کۆتایی پێ هێنا کە لەبەردەم بالیۆزخانەی رژێمی خومەینیدا لە لەندەن پێنج رۆژ لەوەو بەر دەستیان پێکردبوو •

بەسرپێری مانگرەکان کۆنگرەیەکی رۆژنامەگەرییان بەست لە شوێنی مانگرتنەکەیانا لەبەردەم بالیۆزخانەکەداو تیایا وتیان بۆیە پێنج رۆژ مانیان لە نانخواردن گرت بۆ ئەوەی بەمە بێزاری خۆیان دەربڕن بەرامبەر بە لەسێدارەدانەکانی ئەم دواییەی رژێمی خومەینیو سووربوونی لەسەر بەردەوامی شەڕ دژی عیراقو ناردنی منالە ئێرانییەکان بۆ ناو ئاگری شەڕ •

لە پاشدا بەیاننامەیەکیان بلاوکردەوە دژی تاوانەکانی رژێمی خومەینی بەرامبەر ئادەمیزاد لە ئێراناو بۆ داواکردن لە رای گشتی لە جیهاندا بۆ ئەوەی سیاسەتە ئاوانبەرەکەی ئابرووبەرێ و بڕووسکەی بێزاریدەربڕین بنێرن بۆ کاربەدەستانی ئێران بۆ ئەوەی دەست لە گیراوە سیاسییەکان هەڵگرنو واز لە ئەشکەنجەو نیربارانکردنیان بهێننی بە بیانووی هیچوپووچەوەو بۆ ئەوەی شەڕی عیراقو ئێران بوەستێنن •

مانگرەکان وتیان رژێمی خومەینی ئێرانی سەدەها ساڵ گەڕاندووەتە دواوەو سیاسەتەکەی بە شێوەیەکی راستەوخۆ یا ناراستەوخۆ لەگەڵ تەماعە ستراتیژییەکانی ئیمپریالیزمی ئەمەریکاو زایۆنیزمی جیهانیو (ئیسرائیل)دا لە ناوچەی رۆژهەلاتی ناوەراستدا بەکدەگرێ •

هەروەها ئەوەیان دووپاتکردەوە کە وا رژێمی خومەینی بە سیاسەتە تێکدەرەکەی خەباتی گەلی فەلەستینی کەرتکەرت کردوە کە لە پێناوی وەرگرتنەوەی نیشتمانی داگیرکراویدا دەیکاو ئەم رژێمە دەورێکی بالای گێڕا لە بێهێزکردنی رێکخراوی ئازادیخوازی فەلەستینیو کەرتکەرت کردنیا •

ئەوەی شایانی باسە ژمارەیە لە ئەندامانی پەرلەمانی بەریتانیایش بەشدارییان کرد لەگەڵ مانگرەکاناو یادداشتێکی بێزارییان بەناوی خۆیانەوە دایە دەست بەرپرسیاری بالیۆزخانەی رژێمی خومەینی لە لەندەن •

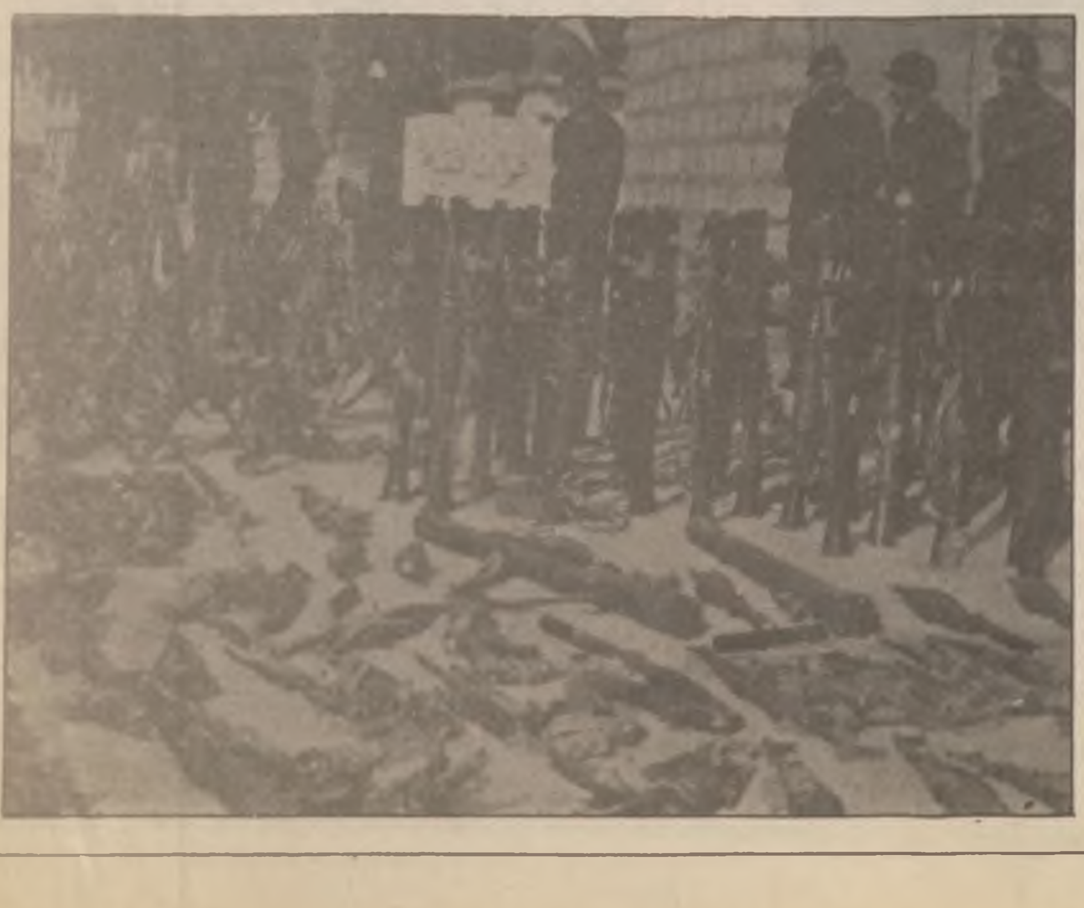

وێنەی سەرکەوتن

وێنەیەك لەچەکی شەرمەزاربووی دوژمن کە جەنگاوەرەکانمان لە شکاندنی دوا پەلاماری رژێمی ئێران لە کەرتی بەسرە دەستی بەسەردا گرتو خاوەن ئەم چەکانە یان کوژران یان هەلاتن یان بەدیلی کەوتنە دەست هێزەکانمان •

گفتوگوی نێوان چینو سۆڤیەت

لە موسکو بەشی چوارەمی گفتوگوی نێوان چینو سۆڤیەت دەستی پی کردوە بەمەبەستی چاککردنی پەیوەندیەکانی نێوان هەردوو ولات •

لەم گفتوگویانەدا جیان جشن جێگری وەزارەتی دەرەوە سەرەکایەتی وەفدی چین دەکاتو سەرەکایەتی وەفدی سۆڤیەتیش هەر جێگری وەزارەتی دەرەوەیە •

ئەوەی شایانی باسە لەمەو بەر بەشێکی تری ئەم گفتوگۆیە لە پەکینی سۆڤیەت کرا •

Institut Kurde de Paris

به چاودێری سەرەكی فەرمانده :

كردنەوەی كۆنگرەیەكی زانستی پزیشكی عەسكەری لە بەغدا

به چاودێری بەرێز سەرەكی فەرمانده مهیب روكن صدام حسین سەرەك كۆمارو سەركردەی گشتی هێزی چەكدار فریق ركنی یەكەم عبدالجبار شنشل وەزیری دەوڵەت بۆ كاروباری سووپایی رۆژی یازدەی ئەم مانگه كۆنگرەی بیستو پێنجەمی دەوڵەتان بۆ پزیشكو ئازاچیه سوپاییەكانی كردەوه كه ٤٧ دەوڵەتی عەرەبیو بێگانه بەشداریان تێداكرد .

له ئاهەنگی كردنەوەی كۆنگرەكەدا كه له كۆشكی كۆنگرەكان بەستراو شەش رۆژ ئەخایەنی بەرێز حسن علی ئەندامی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆڕشو وەزیری بازرگانیو بەرێز احمد حسین سەرەكی دیوانی سەرەكایەتیو ژمارەیەك له بەرێزان وەزیرانو ئەفسەره گەورەكانی هێزه چەكدارەكانو ژمارەیەك له سەرەكی دەزگا تەندروستییەكانی وڵات ئامادەبوونو نوێنەرانی بەشداربوانی كۆنگرەكه هەستان به دانانی ئیكلیلێ گوڵ لەسەر گۆری سەربازی نەناسراوو پاش ئەوه لوای پزیشك سەرەكی كۆنگرەكه پیشانگەی پزیشكی جیهانی كردەوه كه ٤٥ كومپانیای دەرمانی جیهانی بەشداری تێدا ئەكات ئەمه بێجگه له كومپانیای گشتی پیشەسازی دەرمان كه له سامەڕاو مەڵبەندی معاذی كوڕی جموحه .

پیشانگەكه تازەترین دۆزراوەی نایابی جیهانی پیشەسازی دەرمانو پێویستی پزیشكی تێدابوو .

كۆنگرەی ناوبراو له گەڵێ پشكنكاری ئەدوێ كه پەیوەندیان به نەخۆشی سنگەوه هەیه ئەم لێدووانەش لەناو هێزه چەكدارەكانو خانووه ئاوەدانه پزیشكییەكانەو دوانەكەش سەبارەت به درووستكردنی جەنگاوەرانو پێكانیانو نەخۆشی برینی پشتو بواری پزیشكی جەنگی كیمیاوییه بێجگه له مەسەلەی تر له بواری پزیشكیو ئەجزاخانەی سووپایی .

له یادی دەرچوونی یاسای ئۆتۆنۆمیدا: كوردستان ئاهەنگ دەگێرن

لەیادی دەرچوونو راپەراندنی ئۆتۆنۆمی ناوچەی كوردستاندا پارێزگاكانی ناوچەی كوردستان ئاهەنگی شادیو خۆشیان گێرا ..

● **له هەولێر :**

مەڵبەندی ئۆتۆنۆمی ناوچەی كوردستان ، بەرێزان حكمت حاجی سلیم سەرەكی ئەنجومەنی یاسادانانی ئۆتۆنۆمی ناوچەی كوردستان بەوەكالەتو محمد امین محمد احمد سەرەكی ئەنجومەنی رایەراندن بەوەكالەتو پارێزگاری هەولێرو هاورێیان ئەمینی سری سەركردایەتی لقی حزب له هەولیرو جێگری ئەمینی سر پێشوازی ئەمینداره گشتییەكانو هاورێیان ئەندامانی لقی حزبو ئەندامانی لێژنەی بەرەی نیشتمانیو نەتەوەیی پێشكەوتخوازو سەرەكو عمیدەكانی زانكۆی صلاح الدینو پیاوه ئاینیەكانو سەرەك دائرەكانو رێكخراوه جەماوەریەكانیان كرد .

● **له دهوك :**

جەماوەری گەل بەم بۆنه پیرۆزەوه ئاهەنگی گێراو دروشمه شەقامەكانی رازاندەوەو رێكخراوه جەماوەریەكان ئاهونگیان گیرا

بەرێز نامق رقیب سورچی پارێزگاری دهوك پیشانگای كتێبی وڵاتی كردەوه كه ماوەی چوار رۆژ بەردەوام بوو كه زیاتر له هەزار كتێبی بەكوردیو عەرەبی تیا پیشاندرا لەوانه وتەكانی سەركردەی سەركەوتن صدام حسین بەزمانی كوردی بێجگه له كتێبی رۆشنبیری .

راپۆرت

رۆژی ئافرەت لە هەولێر

شاری هەولێر وەك هەموو پارێزگاكانی تری عیراق ، چەندان جموجۆڵی فراوانی لەرۆژی ئافرەتاندا بەخۆیەوه دیومو تیایدا زۆربەی دەزگاهونەرییەكانو یەكێتیو لقەكانی ئافرەتان بەشداربورن

له چوارچێوەی ئەم ئاهەنگ گێرانەدا كه چەند رۆژێكی خایاند ، یەكێتی ئافرەتان له هۆڵی رۆشنبیری جەماوەر له هەولێر كۆبوونەوەی فراوانی دیو پاشان له هەمان رۆژدا رێ رەوێكی ئافرەتان ساز كراو كه بۆ پیرۆزبایی سەریان دایه بارەگاكه .

له رۆژی ١٩٨٤/٣/٥داو له هۆڵی یەكێتیدا ئاهەنگێكی قەشەنگ ساز كراو تیایدا یەكێتی دەستی رێزگرتنی له دایكی شەهیدانو بەدیل گیراوان ناو پاشان خەڵات درایه ئەو خوشكانەی كه له بوارەكانی تردا توانیویانه داهێنان بنوێنن .

هەروەها یەكێتی كۆمەڵێك سەردانی رێك خست بۆ خێزانی شەهیدانو كەسو كاری بەدیل گیراوانی جەنگی رەوامان دژی رژێمی

رەگەزپەرستی ئێران له رۆژی ١٩٨٤/٣/٧دا خولێكی نوێ بۆ فێربوونی ئامێری چاپكردن له لایەن لێپرسراوی نووسینگەی ناوچەی ئۆتۆنۆمی كرایەوه

پیشانگایەكی وێنەی فۆتۆغرافی به سەرپەرشتی بەرێز سەرۆكی ئەنجومەنی بەجێ گەیاندنی ناوچەی كوردستان كرایەوه .

وەله رۆژی ١٩٨٤/٣/٨ چەند ئاهەنگێك له ئامۆژگای چاودێری كردنی پەككەوتەكان ساز كراو نووسینگەی ئافرەتانیش له نەقابەكانی كرێكاران كورێكی فراوانی له هۆڵی رۆشنبیری جەماوەردا سازكرد كه تیایدا رۆڵی ئافرەتی كرێكار له جەنگی رەواماندا روون كرایەوه .

له لایەكی ترەوه ، رێكخراوەكانی تر بەردەوام بوون لەو بۆنەوەو پرۆگرامی تایبەتی خۆیان لەم رۆژەدا نواندووه لەوانەش یەكێتی نووسەرانی كورد خەڵاتی كچه ئەدیبەكانی كردو نەقابەی هونەرمەندان رێزی لەو ئافرەتانه نا كه له بواری هونەردا چالاكی دیاریان هەبووەو چەندان چالاكی تر له لایەن دەزگای رۆشنبیریو بڵاوكردنەوەی كوردیو نەقابەی رۆژنامەنووسانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی كوردستان .

شێرزاد

ئەونهێنیەی ئاخوندەكانی ئێران لێی ناگەن

■ **عبدالوهاب تاڵەبانی** ■

● لەكاتی پێشكەش كردنی وتارێكی سیاسیدا چەند رۆژێ لەمەوبەر گۆیندەی ئێزگەی تاران بەزمانی یەكێ له ئاخوندەكانی رژێمەوه وتی : **« میللەتێكی چلوپێنج ملیۆنی بەستەزمانو هەژارین هێزه گەورەكان شەرمان پێ دەفرۆشن » !** هەرپاش ئەو قسەیه كەوته هەرەشەو گورەشه له رژێمی شۆڕشگێرمان كەچۆن دەبێ لەناوی بەرنو سەرنگونی كەن ! .

بەم چەشنه مەنتیق لای رژێمی دواكەوتوو و كینه لەدڵی خومەینی چەواشه دەبێتەوه .. وەكو ئاخوندەكانی خومەینی له بیریان چووبێتەوه كه رژێمەكەیان چۆن دروستبوو و كێ موبارەك بایی لێكردن ... دەیانەوێ ئەوه لەبیری خەڵكی بەرنەوه كه رژێمی ئاخوندی له ئەنجامی سیاسەتێكی ستراتیژی دەزگا سیخورییەكانی ئەمەریكا هاتۆته كایەوەو ، كاتێك خومەینی له پاریس بەرماڵه چڵكنەكەی راخستبوو سەرچاوەكانی موخابەراتی رۆژئاوا خەریكی تۆماركردنی ملیۆنەها كاسێتی (فەرمایشتەكانی !) بوون ، بۆ ئەوەی لەدواییدا هەر لەرێگای بەكرێ گیراوانی ئەو سەرچاوانەوه بەسەر شارو گوندەكانی ئێراندا دابەش بكرێ .

ئەمه راستییەكه چەندین سەرچاوەی سیاسیو رۆژنامەنووسی رایان گەیاندووەو بەڵگەیان بۆ هێناوەتەوه .

خۆ هەر ئەو هێزه سیاسیه ئێرانیانەی لەكاتی خۆیدا بەشداری راپەڕینەكەی گەلانی ئێرانیان كردو تاماوەیەكیش لەگەڵ خومەینیدامانەوه ، هەر ئەوانه ئێستا خۆیان دان بەو راستیەدا دەنێن كه ئەم مەلا جادووگەره بەپێی نەخشەیەكی ئامادەكراو ناوەرۆكه پێشكەوتنخوازەكەی راپەڕینی گەلانی ئێرانی پووچەڵ كردەوەو ، رژێمێكی دكتاتۆری خوێنرێژی دواكەوتووی له ئەنجامدا دامەزراندو ، بەشێوەیەكی جیاواز له سەردەمی حەمه رەزا شاه دەستی كرده خزمەتكردنی پیلانەكانی بەرەی ئیمپریالیزمو زایۆنیزمو ، پێناسی تەڵەكەبازیو وێرانكاری ئێستا لای هەموو مونسیفێك ئاشكراو روونەو ، ئەو شەرەی كه بەسەر عیراقی شۆڕشدا سەپاندیان ئەڵقەیەكی گرنگی ئەو پیلانه وێرانكارییەیه كه ئەمەریكاو رژێمی خومەینی به هاوكاری لەگەڵ رژێمی (حافظ اسد)و (قذافی)و زایۆنیەكان جێبەجێی دەكەن .

● ئاخوندەكانی رژێمی خومەینی ، دەیانەوێ خەڵكی بەزەییان به (٤٥ ملیۆن ئێرانیدا بێتەوه كه بەستەزمانو هەژارنو ... !) وەكو وا تێبگەن ئەم دونیایەو گەلانی ئێران لەگوێ گادا نووستبێتنو نەزانن ، كه هەر به فرمانی ئەو ئاخوندانه رۆڵەكانی ئێران بەرەودەمی تۆپو ئاگری عیراقییەكان دەبرێنو لەسەر سنووری عیراق بەكوشتیان دەدەن .. ئاخوندەكانی رژێمی گومان لێكراوی خومەینی به بەزەییەوه باسی جەنگێك دەكەن (كه تەنها ٤٥ ملیۆن كەسی بەستەزمان لەگەڵ (١٥) ملیۆن عیراقیدا دەكەن) !

باشه ئەمه چەندی بەچەنده .. ئاخوندەكان هار بوون (تەنها ٤٥ ملیۆن !) كەس دەكەن بەگژ ئەم عیراقه (١٥) ملیۆنیەدا ؟

مەسەلەكه وا ئاسان نیەو ، باشدەزانن ، كه چ پیلانێكی خراپەكاری دژی قەڵای پێشكەوتنخوازی كه عیراقی سەردەمی هەڤاڵ صدام حسینه جێبەجێدەكەن ، باشیش دەزانن ، ئەوانو كۆمەڵی گەلانی جیهان كه عیراق هیچ دەرگایەك نەما لەپێناوی ئاشتیو ئاسایشو رێكەوتندا لێی نەدا ...

دەنا ، هێزه گەورەكەی كه خەوی لێحەرام كردونو هێزی لەگیانی ئاغاكانیاندا نەهێشتوه .. عیراقی گەورەو مەزنی ئەمرۆیە ... ئەو عیراقەی له هەموو وەختێ بەهێزترو گەورەتره ، گەورەیە بەقەدەر ئەوەی نەهێڵێ هیچ هێزێك پێ بنێتە خاكەكەیو گەلەكەی زەلیل بكات ... ئەمەش ئەوپەری گەورەییەو ئەمەشه نهێنی سەركەوتنی عیراقییەكان ...

له سلێمانی : بەردەوامی ئاهەنگ گێران بەبۆنەی جەژنەكانی ئادارو نەورۆزەوه

له پارێزگەی سلێمانی ئاهەنگ گێران به بۆنەی دەهەم ساڵی دەرچوونی یاسای ئۆتۆنۆمی كوردستانو جەژنی نەورۆزەوه بەردەوامه .

لقی دەزگای نیشتمانی دابەش كردنیو راگەیاندن پیشانگەیەكی بەم بۆنەیەوه بۆ كتێب پێكهێنا پیشانگەكه بریتیبو له كتێبی وێژەییو رۆشنبیریو زانیاریو مێژوویی و كلتور بێجگه لەو چاپكراوانەی وەزارەتی رۆشنبیریو راگەیاندن بڵاوی كردۆتەوه .

لقی یەكێتی نیشتمانی قوتابیانو لاوان له پارێزگەی ناوبراو شەوی سیازدەی ئەم مانگه له هۆڵی یانەی پیشەسازی ئاهەنگێكی هونەری گێراو هاورێیان ئەندامانی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست شوعبەی سلێمانیو بەرێزان بەرێوەبەرانو ئەندامانی رێكخراوه جەماوەرییەكانی پارێزگەكه ئامادەبوونو له ئاهەنگەكەدا بەرهەمی هونەریو گۆرانیو سرودی نیشتمانی پێشكەش كرا . له قوتابخانه سەرەتاییەكاندا له مەڵبەندی پارێزگەی ناوبراو پیشانگەی وێنەی منداڵان پێكهێنرا كه رەنگدانەوەی خۆشەویستیو شانازی قوتابیان بوو به سەركردەی بێهاوتا سەرەكی تێكۆشەر صدام حسینو پیرۆزباییان له بەرێزیو له گەلی عیراقی پاڵەوانو ئەو سەركەوتنه نایابانه كرد كه پاڵەوانه دلێرەكانی عیراق دژی هێزەكانی رژێمی ئێرانی گومانلێكراو وەدی ئەهێنن .

یەكێتی ناوخۆی كۆمەڵی هەرەوەزی جوتیاران له پارێزگەی ناوبراو دوو كوڕی له قەزای چوارتاو ناحیەی سیروان له قەزای هەڵەبجه بەستو سەرەكو ژمارەیەك له ئەندامانی یەكێتی ناوبراوی پارێزگەكه ئامادەبوونو كوڕەكانیش بۆ باسكردنی مەوداو ناوەرۆكی یاسای ئۆتۆنۆمی ناوچەی كوردستانی عیراقو ئەو سەركەوتنو دەسكەوتانەبوو كه سەركردایەتی حزبو شۆڕش بۆ جەماوەری گەل به گشتیو ناوچەی كوردستانی وەدیهێناوه .

هەروەها ئەنجوومەنی نیقابەی كرێكارانی پارێزگاكه كۆرێكی بۆ كارگیرانی كارگەی گەچی هونەری پارێزگاكه بەست .. بەرێز سەرەكی یەكێتی نیقابەكانی كرێكارانی پارێزگاكه باسی مەوداو بەردەوام بوونی دەستدرێژی رژێمی رەگەزپەرستی ئێرانو ئەو داستانه پاڵەوانیانەی كرد كه سەربازانی سەرەكی فەرمانده صدام حسین دژی هێزەكانی رژێمی ئێرانی تەڵەكەبازو خۆفرۆش وەدی ئەهێنن .

بەشداربووانی كۆرەكان بەڵێنو دڵسۆزیو خۆشەویستی خۆیان بۆ سەركردەی سەركەوتنو سەرەكی تێكۆشەر صدام حسین تازەكردەوه بۆ خۆبەختكردنو قوربانیو بەرگریكردن له ناموسی عیراقی مەزن .

سلاو لە یادی یانزەی ئازار

یەكێتی نیشتمانی قوتابیانو لاوانی عیراق سلاوی له دەهەمین یادی دەرچوونی یاسای ئۆتۆنۆمی ناوچەی كوردستان كردوو دەوری جەماوەرەكەیو ئەركەكانی له بۆدەقەی یەكێتی نیشتمانیو بەرگریكردن له نیشتمانو شۆڕشو دەسكەوته مەزنەكانیان كردەوه .

یەكێتی ناوبراو له بەیاننامەیەكدا كه بەسەر نووسینگەو لقو لێژنه ناوخۆیو ئەندامەكانیدا له ناوخۆی وڵاتدا بڵاوی كردەوه دووپاتی ئەوەی كردەوه كه چارەسەركردنی مەسەلەی كورد له لایەن شۆڕشەوه رەنگدانەوەی بیروباوەری نەتەوایەتی بەرزی حزبی سەركرده حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستەو رێزگرتنێتی له مافی نیشتمانیو نەتەوەیی نەتەوەو كەمایەتییه براكان لەژێر دەواری نیشتمانو شۆڕشو چاودێری بەرێز سەرەكی فەرمانده صدام حسیندا .

بەیاننامەكه ئەلێ قوتابیانو لاوانی عیراق بەرێگەی بەردەوام بوونی یەكێتی عیراقییەكان به كوردو عەرەبو كەمایەتییەكانی ترەوه له كوڕوگوڵیو رێبازی رۆژانەیاندا كارئەكەن كه ئەمەش تواناى عیراقییەكان دووپات ئەكاتەوه بۆ بەرەنگاربوونەوەی دەستدرێژیكارانو بۆ ئەم كارەش رێبازی سەركردایەتییه بەتواناكەیان گرتووه كه له سەرروو هەموویانەوه بەرێز سەرەكی فەرمانده تێكۆشەر صدام حسین نموونەی بەرزی ئەو رێبازەیه .

● **دەورەی دوازدەهەمی كۆنگرەی كاری عەرەب** ●

■ **وەفدەكانی كونگرەكه :**

ئێمه لەگەڵ گەلی عیراقی سەركەوتووین

به چاودێری سەرەكی فەرمانده صدام حسین خولی دوازدەهەمی كۆنگرەی كاری عەرەب .. لە ژێر دروشمی (هەڵوێستی لێوردبوونەومو پیاچوونەوەی رەوتی رێكخراوی كاری عەرەب) كرایەوه كه تا چواردەی ئەم مانگه ئەخایەنێ .

لیستەی كار كه ده بڕگەیه پەیوەندی به رەوتی رێكخراوەكەوه هەیه له كاتی بەستنی كۆنگرەی یازدەهەمیا كه له عمان له مانگی ئاداری ساڵی رابوردودا بەسترا تا ساڵی ١٩٨٤ .

بڕگەكانیش چارەسەری ریكەوتنو ئامۆژگاری كاری عەرەبو پەرەپێدانی هێزی كرێكارانی عەرەبو پەرەپێدانی تەوارەكانی رێكخراوەكەو شتی تر ئەكەن .

بەرێز سەرەكی فەرمانده پێشوازی نوێنەرانی كۆنگرەی ناوبراوی كردو وتی : « هەموو عیراقییەك لێره لەسەر سنور كێوێكی سەختو شمشێرێكی تیژه بەرووی دەستدرێژكاراندا » .

● **سەرەكی كۆنگرەكه** ●

● له چاوپێكەتنێكدا لەگەڵ وەزیری كارو كاروباری كۆمەڵایەتی سەرەكی كۆنگرەكه .

— ئێمه له خولی دوازدەهەمی كۆنگرەی كاری عەرەب مەبەستمان چارەسەركردنی گیروگرفتی كۆمەڵایەتیو پیشەییه .

لەبەرئەوه هیوادارین كه بریارو راسپاردەكانی كۆنگرەكه پلەیەكی باشیان هەبێو بەپێی ئەو پێشكەوتنانەبێ كه له پێی پلەی كۆمەڵایەتیو ئابوری كۆمەڵگەی عەرەببێ .

هیوادارشین كه دەربڕی پەیوەندی توندوتۆڵی باری كۆمەڵایەتیو باری سیاسیشبێ له چوارچێوەی ئامانجو بیروباوەری نەتەوەییدا .

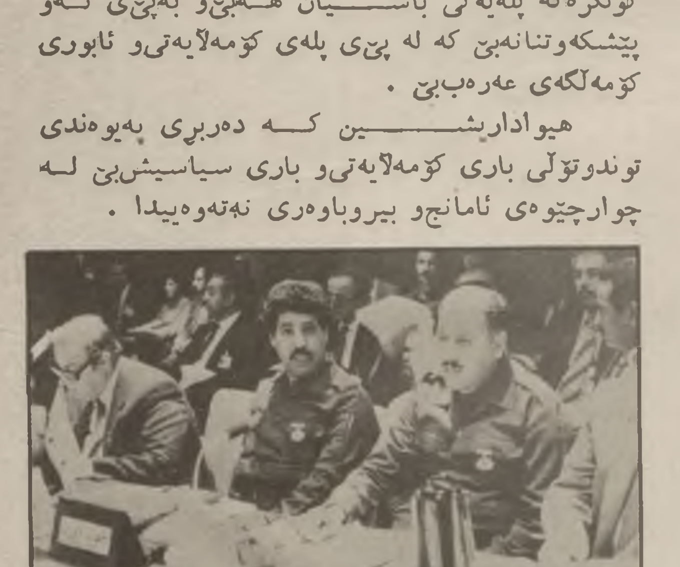

● **بەرێوەبەری رێكخراوی كاری عەرەب** ●

بەرێز هاشمی وتی : ئێمه لەگەڵ عیراقداین لەم شەرەداو سەركەوتنیشی سەركەوتنه بەسەر ئیمپریالیزمو زایۆنیزمو ئازادكردنی فەلەستین .

دەمەتەقێ سێ قۆڵی دەوڵەتانو كرێكارانو خاوەن كارەكان بۆ گەیشتن بەكاریباش بۆ گۆڕانكاری كۆمەڵایەتی بەرەو باشتر به چاكی ئەروا .

● **نوێنەری سعودیه** ●

وەزیری كارو كاروباری كۆمەڵایەتی سعودیه **(محمد علی فائز) وتی :** شەرەفه بۆ من بەشداری شەش كۆنگرەی وا بكەم كه دوانیان لەبەغدا بوو .

هەرەوەزی له نێوان دەوڵەتانو خاوەنكارو كرێكاراندا روونبوو بووه هۆی رێكەوتی ئەندامانی كۆنگرەكه .

وەزیری ناوبراو ستایشی هەڵوێستی ئاساییشیانەی عیراقو بەرەوپیرەوەچونی بەرامبەر بانگەوازه خێرخوازەكانەوه كرد .

سەرزەنشتی رژێمی ئێرانی كرد كه هیچ بیر له خێر ناكەنەوه بۆ وەستاندنی شەڕو خوێن نەرشتن .

● **وەزیری كاری ئەردەن** ●

دوكتۆر تیسیر عبدالجبار وەزیری كاری ئەردەن وتی :

قسەكانی بەرێز سەرەكی فەرمانده مەبەست له هەرەوەزی عەرەبو وەدیهێنانی ئامانجەكانی عەرەبەو بەرێزی باسی ناوچەی هێزی نەتەوەی كرد كه چۆن بەكاربهێنرێ بۆ بەرێكردنی شەڕو وەدەستهێنانی سەركەوتن كه وەك ئێستا له عیراقدا دژی دەستدرێژی رژێمی نەزانی ئێران بەكارئەهێنرێ .

● **وەزیری كارو كاروباری سۆدان** ●

● **بەرێز بدرالدین سلیمان :**

ئێمه له عیراق شادین .. هاتوین بۆ عیراق بۆ ئەوەی سلاوی سەرەك نمیریو گەلی سۆدان به سەرەك صدام حسین بگەیەنین .. گەلی عیراق پاڵەوانەو بەرگری له شەرەفی نەتەوەی عەرەب ئەكات .

كۆنگرەكەش بۆ ئەوه بایەخی هەیه كه بگاته دارشتنێكی نوێی ستراتیژی كاری عەرەب .

● **وەزیری كارو كاروباری یەمەنی عەرەبی** ●

لیستەی كارەكانی كۆنگرەكه قازانجی هەرسێ لایەنەكەی تێدایه .. كۆنگرەكه له بەغدا بەسترا له كاتێكدا كه هێزەكانی عیراق سەركەوتن بەسەر دوژمندا وەدەستئەهێننو عیراق بەو پێشكەوتنەی كه بەخۆیەوه له هەموو بوارێكدا دیوه بۆ تەقەلایەكی سەخت .

■ **ذكریات محمد حسن** ■

Institut Kurde de Paris

شارەكانمان لە میژوودا

• غفور میرزا كریم •

شاری چەمچەماڵ

لە بڕبڕەی میژوودا

كاروانی ژیانو شارستانیەت لـەم مەلبەندەچیاو كەژو كێوە سـەختە دۆڵو دەشتە بەپیتو پڕشتەو گوێ چەمو زێو رووبارە ساتێ لـە ڕەوتی بەرەوپێش كەوتنو سروشتی خۆی نەكەوتوە هەرگیز لە گۆڕبەستنەوە بۆ پێكاندنی ئامانج وەگەیشتن بـە لوتكەی سـەركەوتنو پۆپەی بەختـەوەری جلەوی كاری شل نەكردوە بە درێژایی مێژوو مرۆڤی كوردململانێ سەختو زۆران بازی بەتینی لەگەڵ چەرخی چەپگەردی سروشت وە زەبرو زەنـەكـانی كردوە

وە بەپێی تواناو ووزەی وە دەرەقەتی گونجاو هـەلو مەرجی سروشتی لەبار هەمیشە قولنگی ئازایـەتیو ئاوەدان كردنەوەی بەرامبەر زۆردارو سـتەمكار راوەشاندوە بنكەی شـارستانیەتو پێشـكەوتن كولەكەو تیرگەی بۆ دارەڕای دیوەخانی سـەركەوتن دامەزراندوە ، بەم چەشنە دەستی بە دروستكردنی جۆگەو پردو دیهاتو شـار بەرستكا كردوە پەیی بە كشتوكاڵ دۆزینەوەو ئاژەڵ بەخێو كردن بردوە وەبۆدابین كردنی پێویستیەكانی جۆراوجۆری هیـچ كاتێ سستی نەنواندوە وەدریغی نەكردوە تەنانـەت لەو نیشتەجێیانەی كە لەهەرەتی سەركەوتنیدا . . . ئیانا چرای شارستانیەتی هەلگیرسـاندبوو كـە بەكولەوژەی ستـەم . . چاوگەی رونـاكی كوێر كردبوەوە وەمرۆڤی كورد لەسـبـەر بنچینەی ئـەو كەلاوە كۆنەو داروباری ئـەو كاولـە سـەر لەنوێ دارەڕایی دیوەخانی هەلچنیوەتەوە .

چرای شـارسـتانیو نەونەمامی ئاوەدان كردنەوەی لە ناویا هەلگیرساندوو سـەوز كردەوە بۆ وێنە بنچینە لەسەر بنچینەكانی شـوێنەواری (یاسین تەپەی) شارەزوور كە لەكاتی هـەلكەندنو پشكنینیدا هاتۆتە بەرچاو نمونەیەكی ئاشـكراو بەلگەیەكی دیـاریكراوە بۆ خەبـاتی بێووچـانی شارەزووری یەكان كە بەلێ هاتوییەوە لەسەر بنچینەی وێرانو كاولبوی بناغەی بنچینەی تازەی ژیـانی هەلبەستوە وە ڕێگەیان نەداوە كـە چاوگـەی پێش كەوتنی باوو باپیریان بێ ناز بمێنێتەوە كـە بێ گومان ئەم دیاردەیە بەبەلگەی گەورە بۆ زیندوویی و لێ هاتووی . . . شـارەزووریەكـان لە بواری پێشكەوتن دا دائەنرێ . سـەرەرای ئەمەش ئـاوو هەوای سازگار بەپیتو بەفەری خاكو زەوی ناوچەكە بێ وچان سەرنجی مرۆڤ بـۆ ئاوەدان كـردنـەوەو دامەزراندنی بناغەی شارستانیەتو هەوارگەخستن رائەكێشا بۆیە جێگای سەرسوورمان نییە كـە شوێنەواری ئاوەدانكردنەوەو پڕبەپڕ ناوچەكـەی گرتۆتەوە مرۆڤ لە نزیكو لـە پاڵ شوێنەوارە كۆنـە دێرینییەكاندا هەوارگەو شـوێنەواری تازەتری دامەزراندوەو كردویە بـە بارگەی ژیـانو لانـەی پێشكەوتن ریشـەی جێگەو شوێنی ناوچەی چەمچەماڵ نۆ هەوارگـەی هـۆزی هەمەوەندی ئـازاو دلێر بـۆ مێژوویەكی دێرین بۆ لانەی یەكەمین شارستانیەتی ئادەمیزاد بۆ روژگاری بناغەدانانی گوندی (جرمو) یەكەمین هەوارگەی مرۆڤ لەم جیهانەدا ئەگەرێتەوە جا بۆ ئەوەی ئەم ناوچەیە لە رابووردووی پرشنگداری نەپچرین وە بەبێ نازو بەكەسـاسی لە كاروانی پێش كەوتنی دێرینی ئادەمیزاددا نەمێنێتەوە وە لـە مێژووی پرشـانازی باوباپیری دائەبڕی ، مـافی سروشتیو دیاریكراوی پڕبەپڕ وەرگرێ ، تا زیاتـر شایستەی پیاهەلدان وە ڕێزگرتن بێ ، پێویـستـە ئاوڕێكی سەرپێی لەم لانەی چاو هەلهێنانەی كۆن بدەینەوە بەركۆلی لەسەر باسی دێی جرمو بكەیـن وەلەبەر دەرگای ئەم دیاردە شارستانیەتە گەورەیەدا ساتێ بوەستین . جەرمو شوێنەوارێكی مێژوویەیە یانزە (١١) كیلۆمەتر لە چەمچەماڵو بیسـتو پێنج (٢٥) كیلۆمەتر لە كەركوكەوە دوورە كەوتۆتە باوەشی دۆڵی چەمی كورا ئەم چەمەی كە ئەڕژێتە سـەر ڕووباری (عظیم) بناغەی دامەزراندنی بۆ (٦٧٥٠) ساڵ پێش زایین ئەگەڕێتەوە وەكو پشـكێنەرانو زانایان بۆیان دەركەوتوەو ساغ بۆتەوە ئـەم گونـدە لەسەر دوانزە بنچینە دامەزراوە ژمارەی خانوەكانی لە نێوان ٢٠ تا ٢٥ خانوودایە دۆزینەوەی كاسـەی كەللەی ئادەمیزادو ئاژەلی مالی لەگەڵ كاسـەو كەوچكو پێویسـتیەكانی ژیانیو كۆمەلایەتی تر بەلگەی هەرە بەهێزو نیشانەی گەورەو ئاشكرایە كە ئادەمیزاد لەم ناوچەیەدا لە پایەو پلەیەكی بـەرزی كۆمەلایەتیو شاستانیەتی دا ژیاون .

بە داخەوە هەرچەندە بـە دیاری كـراوی مێژووی سالی لەدایكبوونی شاری چەمچەماڵ وەكو زۆر شارو ئاوەدان كراوی تری كوردسـتان نازانین بەلام ئەوەی ئاشكراو ڕووتە لە دایكبوونی ئەم شارەو دامەزراندنی كتومت پەیوەندی بەهێـزی بە هۆزی هەمەوەندی ئازاو چاونەترسەوە هەیە . بە واتایەكی تر هۆزی هەمەوەند موركو نیشـانەی تایبەتی خۆی بەسەر دامەزراندنو سەرگوزەشتەی ئەم شارە ناوە كە لە ئەنجامدا ئەم ناوچەیە بە مەلبەندی هەمەوەندەوە ناوبانگی دەرچوە .

مامۆستا ئەمین زەكی بگ مێژووی كۆچی ئەم هۆزە لە سنەوە بۆ ناوچەی بازیان سالی ١٧٠٠ زایین ئەگێڕێتەوە . دیارە دابەشكردنی كوردسـتان بۆ یەكەمین جار لەپاش شەری چالدیران سـالی ١٦٣٩ لە نێوان دەولەتی عوسمانیو صفویەكـاندا كارێكی وا گەورەو گرنگی لەسەر بارودۆخی كۆمەلگەی كوردی گیراوە بەرەنگێ كە ماڵ وێرانی دەربەدەری بەكۆمەل بۆ دانیشتوانی هێناوەو دوچاری هەژاریو كوشتنو برینو كۆچكردنی كردوە .

بەراستی زور هەلدان بەسـەر دەوری هۆزی هەمەوەندو شیكردنەوەی مێـژوویی گرنگو بەرزی لە هەلشاخانو یاخیبونیانو سەر شۆر نەكردنیـان بەرامبەر زۆرداریو ستەمكاری دەولەتی عوسمانیو صفویەكان لە ناوەرۆكی باسەكەمان دور ئەخاتەوە ، بۆیە باشتر ئەوەیە كەكلافەی ئەم باسە بۆ دەرفەتێكی تر دابنێین .

بەهاتنی هۆزی هەمەوەند لە سنەو كرماشانەوە بۆ ناوچەی بازیان نیشتەجێبوون دەوری گـەورەو گرنگیان بۆ ئاوەدان كردنەوەی ناوچەكەو دامەزراندنی گوندو شاری چەمچەماڵ دا گێراوە . نـاوچـەی چەمچەماڵ نۆ هەوارگەی هۆزی هەمەوەندی ئازای میوان پەرستی میرخاسی كورد خاكو زەویو چیـاو گردۆ لكەیەكی بـەرفـراوان ئەگرێتـەوە رووبـاری بەناوبانگی لەسەرە ، زێی بچوك ، ئاوە سـبـی پێدا ئەڕوا شاخی ڕەنگاو ڕەنگی جوانی هەنجیرە ، بانی مەقان ، شێخ ڕەش ، خاڵخالانی ، سەگرمـە لە هەموو لایەكەوە باوەشیان پێداكردوە سنوری ناوچەكە لە رۆژهەلاتەوە خاكی سلێمانییە لـە رۆژئـاواوە ناوچەی كركوكو داقـوق لای ژووروی خاكی هەولێر لای خواروی ناوچەی كفرییە وەكو مامۆستا شاكر فتاح لە نامیلكە خنجیلانـەكـەی (كۆمەلە رۆژنامەی چەمچەماڵ) باسـی ئەكـاوە دەلێت لە سالی ١٩٤٦ ژمارەی دانیشـتوەكانی ناوچەكە (٣٠) سـی هـەزار كەسبووە وەژمارەی گوندەكانی ٢١٥ گوندبووە .

كە گوندە بەناوبانگەكانی بریتی بوە لـە گوندی قەرەوەیس ، ئاغجەلەر ، گەورە دێ ، عەسـكەر ، سنگاو ، گۆپتەپە ، كربچنە ، مەملەحە . هەروەها ناوچەی چەمچەماڵ بەكانی خوێ ، نەوت ، گوگرد ، خەلوزی بەرد ، گەچ ، ناوی دەركردوە .

ناوچـەی چەمچەمـاڵ بێوچـان دەوری بەرزوكاریگەری لە كاروانی پێشكەوتنو سەركەوتنی نیشتمانی دا بـە شـانازییەوە گیراوە لە دەوری میرنشینی بـەبـەدا چەمچەماڵو هۆزی هەمەوەندی چاونەترس بەدڵو بەگیان لەژێر فەرماندەی پاشاكانی بەبەدا بۆ ئەنجامدانی هەموو فەرمانێكی نیشـتمانی دریغی نەئەكرد لە پێناوی پاراستنی وە گەشەكردن سەقام گیری ئەم دەزگا نەتەوایەتیەو قەلای ئومیدو هیوایەدا شوێن دەسـتو ڕەنجو كۆششیان بـە زەقی دیارە .

پاش روخاندنی میرنشینی بەبە سالی ١٨٥١ لە رۆژگاری دەسـتەلاتداری دەولەتی عوسمانیدا . . . شاری چەمچەماڵ هەر شۆرەسوار بوە لـە كاروانی پێشكەوتنو نیشتمانی دا وەكو شارێكی دلسـۆزی كوردەواری بەرامبەر وولاتو گەل ئەركی سەرشانی خۆی بەوپەری شانازییەوە بردوە بەڕێوە هاوسۆزیو بەشداریان لەتێكڕا جولانەوە نیشـتمانیەكان دا لایەنگیری بێسنوریان بۆ سەركردایەتی شێخ محمود نەمر . . بەزەقیو رووتی دیارە وە لـە مـەیدانی زانستیو كاروانی رۆشنبیریشدا دەوری تـایبـەتی هەرنواندوە بۆ وێنە لە روژگاری دەسـتەلاتداری دەولەتی عوسمانی دا یەكێ لەو شەش قوتابخانەیەی كە ناوچەكانی دەرەوەی شاری سلێمانیدا هەبـوە ، قوتابخانەكەی شاری چەمچەماڵ بوە كە بە وێنـەی چاوگەی زانینی ، تیشـكی زێرینی رونـاكی لـە ناوچەكەدا بلاوئەكردەوە دڕی بە شـەوەزەنگی دواكەوتن ئەدا و گیانی بە ئاگاهاتنو ووریابونـەوەی گەل ئەدا .

دیارە گرنگی دەوری هەمەوەند ئەم سەركەوتنو رۆشنبیرییەی بەسەر دەولەتی عوسـمـانی دا سەپاندبوو .

پاش ئەوەی ئینگلیزەكان وولاتی عیراقیـان خستە ژێر چنگی خۆیانەوە ئینگلیزە داگیركەرەكـان بەنیازو مەبەستی تایبەتی خۆیان لە سـالی ١٩٢٢ ناوچەی چەمچەماڵ یان لـە شـاری سلێمانی جیاكردەوەو خستیانە سەر كركوك مامۆستا رشـید كریم لە نامیلكە خنجیلانەكەیدا بەناوی بیرەوەری . . كە بریتییە لە بیرەوەری (٣١) سیویەك سـاڵ لە ژیانی مامۆستایە تیدا . . كەمی لەسـەر ئەوماوەیەی كە لە قوتابخانەكەی چەمچەماڵ سـالی ١٩٢٨ – ١٩٢٩ مامۆستابوە تۆزی ئەدوێوە دەربارەی باری رۆشنبیری شارەكەوە قسە ئەكا . لەسـەر دەوری دلسۆزی زانیستی پەروەری قائممقام بەرێز صـالح زەكی ئەدوێ وە وێنەی ئەو روژەمان بۆ دەرئەخا كە چۆن شاعیرانی كوردو رۆشنبیرانی بـە میوانداری بـولای قائممقام ئـەهـاتـن وەلەدەوری كوئەبونەوە بەراستی بوونی قوتابخانـە ، وەدانانی پیاوی رۆشنبیرو دلسۆز بەكاربەدەست لەم ناوچەیەدا وێنەیەكی ترو دیاردەیەكی تری ئاشكراترە بۆ گرنگی دەوری بالای شارەكەو هۆزی هەمەوەند .

دەنگی شۆرش

• عبداللە ئەقدەسی مەریوانی •

كاحەمەی بلوێر بەلێو ، هەی هەی ، لە كۆڕی ڕان ئەكا
دلبرینو چاوگرینە ، شـینی كوردسـتان ئـەكـا

زەمزەمەی بلوێرەكـەی ، شـاخو چیـای داگرتوە
لەعنەتو نفرین لـە مـەلعونی قـومو تـاران ئـەكـا

ئەم سـەپانە كوردە ، بـۆ مافی گـەلی هاواریـەتی
ڕولە كێوو دەشت ئەنێ باسێ لـەگەل شاخان ئـەكـا

وەك كولەی چۆمی دەلێن فرمیسكی چاوی دێتە خوار
كاتێ سـەیری خوێنی ئـالی ، گولگولی ، لاوان ئـەكـا

وەك گولی لا لە لەسەر سەوزەو چیای شاری «سەقز»
یا تەماشـای خوێنی ڕژداوی كوڕی بوكـان ئـەكـا

دەنـگی نالـەی دایـەپیرەی كـوڕ كوژاوی دلبـریـن
مالـە سـوتاوەی دێهاتو ، غـارەتو تالان ئـەكـا

جـا بـە نەغمەی دلتـەزێنی ، كونكونی شمشالەكەی
دەردی جەرگی كونكونی بۆ گـوی گری ئینسان ئـەكـا

تـا گـەلانی ڕوی جیهان تێگەن لـە حالی ئەم گـەلـە
چۆن خومـەینی قەتلوعـامو مالیـان وێران ئـەكـا

گـەر لە دونیـادا هەبێ ، مافێ لـە بـۆ حێفزی مـرو
دانی ئـەو مـافـە ، بـە ئێرانو گەلی ئێـران ئـەكـا

تـا بزانن هـەر خومەینی بـو ، بـە بەردی جەهلەوە
ئاوێنەی ئیسلامی وردكرد ، خزمەتی شەیتان ئـەكـا

هـەر خومەینی بو ، شەڕی عێراق و ئێرانی هێنـا
دوو ، وەلاتی خاكی ئیسلام هـەر ئەوە وێران ئـەكـا

ویسـتی ئێرانی هەمومـان ، هێمنیو ئاسایەشـە
لەعنەتی خوا ، بۆ ئەوەی ، وا شەڕ فرۆشەومان ئـەكـا

ڕەحمەتی خوایش ، بۆ ئەوەی، وا ئاشتی خوازە ، نە شەڕ
جـا دیـارە ((ئەقدەسی)) ((صدامە)) وا عینوان ئـەكـا

پیرۆك

ئەز چ نەمام پیربووم

حكیم عبداللە محمد

پشتی شولێت خـو ل بازێڕی قەتاندین ، كارێ خو كر دا كو ڕێیا گونـدێ بگریتو قەستا مالێ بكەت . دبەر دكانەكێڕا چوو چافێ وی ب هندەك یاریێت بچیكا كەت بیداوی هات دەما كوڕێ وی گوتیێ (باب بۆمـن بلیلەكێ بینە) كەلا خەربیبالێدا جەرگو هناڤێـت وی سۆتن ژ بەركو ئەڤە چەنـدەنەدیتی . . چۆ بلیلەك بـۆ كوڕێ خۆ كرید خۆدا مالێ داتیهنا خەربیبا بشكینیت . .

دەستەكێ وی ب كیلەكـا وی ڤەبو دەستێ دی گوپـال نێدا بو برێڤە دچوو . . حلكە گرتو بێهناوی چك بـو . كەلەژانا تەحرێ بە جكێت وی د بەردا تەڕ بون ژ خوهێ . . دێ سەد سیندا خوێ یـێ د گەڕەكا نافێ هلاندی . چۆ لبن سیبەرا دارەكێ روینشتە خارێ دەست هاڤێتە كەفیكـا خو . . خوە ژ سەرو چاڤێت خو مالێ دوێ گاڤێدا بایەكێ هین هات تژی مێلاكێت وی كر بێهناوی هات ئەو بێنەك بـو سەرێ وی یێ چەماندی بو . . دگەل دەنگێ زڕ . ڕپەكـێ سەرێ خۆ بلندكر بەرێ خو د دەتێ ئەڤە كوڕەك جحێـل وەكی بەرتفكێ یێ ب نك وی ڤە تێت . كەهشتە دەف سلاڤ وی وەرگرتو گوتێ :

– دێ كیفە چی مامۆ تـو هندێ بلەز . . ؟

– دێ چمە مالا خالێ خـو لنی گوندێ هەنێ . .

– دێ بلا مامو بخێر هاتی . جحێلی پشتا خو دایـێ وب ڕێ كەت . چافێـت وی مانە ب جحێلی ڤە هەكو وەكی كەلەكێ كیڤی خو دسەر دارو بەرا ڕا دهاڤێت . . هەتا ل پێش چاڤێت وی بەرزە بوی دناڤ دارو تراشا ڕا هـزار دەنگو ئاوازا خۆ دسەرێدا هلاتێتو دەنگ ڤەددا ، كەنە د ناڤ هزرو تەخمینـا دا پچلێت دەریا هزرا لـێدانو دگەل خو بر زڤراندە سـەز وەختێ ئولازیێ وجحێلینیێ . . . دەمێ قویناغ . . . قویناغ ب پیا دچو كاروانی دەمـێ هەر زۆژ چەند گركو نهالو چولو چیا ددانە سـەر پێیەكی ل دیڤ خێچیرێ د ئەڕیا . . پێلەكـا دی لێدار قولپاند بدە شەڤەروكێـت شەڤێت پاییزا . . . شـەرو نیخانا وی بو دگەل بیرو هزرا ژ ناف پێلێیت دەریایـێ قورتال بوو ئاخینكەك راهێلاو بخۆ گۆت ،

– ئاخ . . . ئاخ . . ! بـو جحێلینی ێ . خودێ تـو چەندێ مەزنی دەمـێ ئەزێ جحێل من نەدزانی كا ڕێڤـە چوون چیە . . كا بێن كورت بوون چیە . . بەلێ . . . . بەلێ چوو ئەو وەخت ئەڤـە ئەز پیر بووم ، سەرو ریهێت من سپی بوون ، من چ هێزو ئاقەت نەما ، پیراتیێ زەهێت خوو دمن ئالاندنو جلكێت خو كرنە بەر من . .

دێ . . . دێ دا ڕابم بچم وەختێ مالە . .

خۆشییێت دلی

(((شعر : نزار بەزاز)))

چەند حەز دكەم
نوكـە شـیابام
ژخۆشیێت دلی
بێ چەنگ ل ئەسمانی بفرم
هەر بلندبم هەر بلندبم
ئو ناف هەمی ستێرا ب چەرم
بلندبم سەر گوندو چیا
ل سەر هەمی باژێرا ب گەڕم
ل ناف دلێ من شادیو جەژنە
تێك وەرن گەل قەسێت نەرم
دەشـتو چیـا
دۆڵو نهاڵ
ئەڤرۆ هەمی خەملاندینە
ب ڕەنگێت گەرم
كەو بێ دڤەبن
گول بێ دڤەبن
ئو ئەز دناڤدا
بێ كەسـەرم
من دڤێت بژیم . . قەد نە مرم . . قەد نە مرم !!

* * *

ژ خوشیا دلی
من دڤێت ب هژینم ملا
هەر بێژم بەندو سترانا
ئو ب ڕەقسم ل نیڤا سویكا
دەستێ وێ ئەڤرۆ دێ گرم
پێكڤە چینە ناف باژێری
بۆرین بەر هەمی خانییا
ناهێلین كولانو ڕێكا
بەر هەمی خەلكی دێ بۆرین
ئو دێ ڤەدەین
دێ هاڤیژین

ژ سەر ئەڤینیا خو پێچۆكا
عەشقو ئەڤینی نە شەرمە
ئەوە بنسترا ژینێ
ئەگەر یا پاقژو سپی بت
زەلاڵ وەك ئاڤا كانیكا . . .

* * *

دەستێ من گرت
دلی خۆ قوتاو لەرزی
چاڤ ناف چاڤـا
مل ڕەخ ملی
ئەم روینشتینە سەر زویركا
پشتی گۆتی ئەز حەژ تە دكەم
ژ كەیفا دلی
ئەگەر شەرمێ ئەز نە گرتبام
دا دەستا هاڤمە ناف تەنگا
راموسانەكێ ژ ئاگری
دانمە سەر وان هەردوو رویێت
بەفرینیو نازكو حلوی
وەك عەبنیكا . .
ما دەم ئەزو ئەو ئێك دلین
بلا خەلك هەر قەسە بكەن
لومە بكەن
بلا بێژن كور بێ دنیەو كچا دین
بلا . . بلا ل سەرمە بڤەهینن چیرۆكا . .
ما منو ڤی خەلكی چیە
وا چ ژمنە ؟!
شۆلە ب منە ؟!
ل ڕێكا من دكۆلن خەندەكا
گەلۆ . . خەلكینۆ
نەگرن ل چەمو باغا
ئـاڤـا چۆكـا
بهێلن بەلگو بشكوژ بپەقن
ل سەر خڕ چقـا
دا بشێن بدەن
ژفێقیو گولا
هزار ڕەنگا . . هزار ڕەنگا . .

Institut kurde de Paris

لەهونەرمەندی ئیتالی بلیمەت

ڤیرۆنیزە

● محمد عارف ●

لە ڕووسی‌یەوە وەری‌گێڕاوە

■((بەشی دووەم))■

— ٢ —

لە سالی ١٥٦٢دا ، لێپرسراوانی شار داوایان لە هونەرمەند کردووە ، تابلۆیەکی گەورە : (بڵندی ٦٫٦ مەترو بەرینی ٩٫٩ مەتر) بۆ کلێسەی : (سان جۆرجۆ ماجۆرێ) ، درووست بکات بە ناوی : (ئاهەنگی ژن‌هێنان ، لە کان) دا . لەم نیگارەدا ئەو شتە دەربڕاوە ، کە حەزرەتی عیسا ، یەکەم موعجزەی لە پێش چاوی خەڵك کردووە ، ئەوەیش بریتی بووە لە گۆڕینی ئاو بۆ مەی . نیگاری ناوبراو (١٣٨) فیگووری تێدا درووست‌کراوەو هونەرمەند (١٦) مانگ خەریکی بووە . هونەرمەند زۆر کەسی لەم نیگارەدا کۆ کردوەتەوە ، کە ئەم کۆبوونەوەیە لە تابلۆ نەبێ ، لە هیچ شوێنێ‌و کاتێك کۆ نابنەوە وەك :ـ سوڵتانی تورکی : سولەیمانی یەکەم ، شاژنی ئینگلیزی ماریا ، وێژەری ئیتالی ڤیتۆریا کۆلۆننا ، ئیمپراتۆر کارلی پێنجەم ، لە ناوەڕاستی نیگارەکەدا بە شێوەی مۆسیقا ژەن پۆرترێتی نیگارکێشان :ـ تیتیان ، یاکۆبۆ باسسانۆو تینتۆرێتۆی درووست‌کردووە ، هونەرمەند تەنانەت وێنەی خۆیشی لەگەڵ داوەت کراوەکان درووست کردووە .

وێنەی حەزرەتی عیساو مەریەمیشی درووست کردوون ، کە لە پلەی دووەمی بایەخ‌دان ، داندراون‌و یەکسەر سرنجی بینەر ، بۆ خۆیان ڕاناکێشن .

هونەرمەندی ڕووسی بلیمەت (ڕێپین) ، ئەم چەند ووشانەی دەربارەی ڤێرۆنێزەی نەمر نووسیوە : « لە نیگارەکانی ڤێرۆنێزەدا ، بینەر هەست دەکات کە فیگوورەکان ، لە مرۆڤەکانی هاودەمن ، بەڵام بە شێوەیەکی شاعیری‌و ڕاستەوخۆو ڕاست‌گۆیانە ، لە بوون‌و ژیانی دەورو بەردا ، هەڵبژاردراون » .

ـــــــــــ

● ئەو شتەی بەرهەمی ڤێرۆنێزە

دەستنیشان بکات‌و مۆرکێکی سەرەکی بەرهەمەکانیمان بۆ ئاشکرا بکات ئەوەیە ، کە نیگارەکانی قەوارەیان یەکجار گەورەنە ، و دەیان‌و سەدان فیگووری جۆر بە جۆریان تێدایە ، لەو کاتەی هەر یەکێك لەم فیگوورانە جیهانی خۆیی‌و دەروونی‌و سایکۆلۆژی هەیە ، لە هەمان کاتیشدا ، لە زەمینەی کۆمەڵایەتی‌و گشتی‌دا دەژین‌و پەیوەندی ڕاستەوخۆی لەگەڵیان‌دا وون نەکردووە .

ـــــــــــ

● لە ناوەڕاستی سەدەی شازدەمین‌دا ، گەلێك لە پیاوە هۆشمەندو دەوڵەمەندەکانی ڤینیسیا ، لە دەورو بەری شاردا ، ڤیللایان درووست کردووە ، لەمانە ناوی ڤیللای دوو برا :

(دانێلیەو مارك ئەنتۆنیو بارێ بارۆ) دەهێنین ، کە بە گوێرەی ئەندازەی ئەندازیاری بە ناوبانگ (پالادیۆ) لە گوندی (مازێر) درووست کراوە . بێجگە لە فرێسکۆ نایابەکانی ڤێرێنێزە ، پەیکەرتاشی مەزن : (ئەلیکساندرۆ ڤتۆریا)ش بە کۆمەڵێك پەیکەر ، ڕازاندوویەتیەوە ، لەم ڤێللا جوانەدا ، هونەری بیناکردن‌و نیگارکێشان‌و پەیکەر تاشی ، لە لووتکەیەکی هونەریی هەرە بەرزدا ، بەرجەستە کراون .

ـــــــــــ

● ڤێرۆنێزەی مەزن ، لە فرێسکۆکانی سایپتەو دیوارەکانی هۆڵی گەورەی ناو : (ئۆلێمپا)دا ، کە بریتی بوون لە دەربڕینی خواوەندە ئەنتیکی‌یەکان‌و پاڵەوەنەکان‌و داستان‌و ئەلیکۆریای ـ پیاوچاکەکان .... سەرکەوتوانە زەمینەی جوانی‌و نایابی وپڕ ژیان‌و هارمۆنیای گیانی مرۆڤایەتی‌و سرووشتی‌ی ، تێیاندا ، دۆزیوەتەوە . لە فرێسکۆ سەنتەری‌یەکەی هۆڵی ناوبراودا ، هونەرمەند ئەو پەیوەندی‌یە ڕەسەنەی کە لە نێوان مرۆڤ‌و سرووشتدا هەیە ، بەرجەستەی کردووە .

لە ناوەندی فرێسکۆکەدا ، کە شێوەی هەشت قووڕنەیی وەرگرتووە ، خواوەندە مەزنەکانی میفۆلۆژیای ئەنتیکی دەربڕیوە ، ئەمانەش بریتینە لە :ـ (یوپیتێر ، مێرکوری ، دیانا ، ڤینێرا ـ ڤینۆس ـ و مارس) . بەڵام لە قوورنەکاندا ، هونەرمەند ، سیمڤۆڵەکانی :ـ (خاك ، ئاو ، هەواو ئاگر)ی دەربڕیوە ، هەروەها بە شێوەی نیو بازنەیی ئەلیکۆریای : (کاتەکانی ساڵ)یشی ، بەرجەستە کردووە .

ـــــــــــ

ئۆبڕەزی : یوپیتێر ، مافی دەربڕینی تەواوی لە لایەن هونەرمەندەوە ، پێ دراوە .... ئەمەش بە هۆی هێزی هونەری بنیات‌دانان : (Drawing) و پلاستیکی‌یەتی هیلەکانەوەیە : (Out-Line) بینەر هەست دەکات ، کە لە ژێر لۆچی جلك‌و بەرگەوە ، لەش‌و ئەندامی پاڵەوانێکی بێ‌هاوتا ، شاردراوەتەوە .

خواوەندی ڕاووشکار : (دیانا) ، بە شێوەی ئافرەتێکی شۆخ‌و شەنگ ، کە جلك‌و بەرگێکی تەنکی لەبەردایە ، لە زەمینەیەکی پڕ لە جوانی‌و گەشبینی‌دا بەرجەستە کراوە .

(بەهار) ، وەرزی ژیان‌و خۆشەویستی ، لە لایەن هونەرمەندە ، دارشتنێکی هونەریی جوانتری بۆ دۆزراوەتەوەو بە هۆی سیمڤۆڵی خواوەندەکان : (ڤینۆس ، ئاموور و فلۆرا) وە ، دەربڕاوە .

لە دوایی‌دا ، هونەرمەند ، نیگاری : (پایز)ی ، درووست کردووەو سیمڤۆڵی خواوەندی مەی : (ڤاکخ)و خواوەندی پیت‌و بەرەکەت : (چێرێرۆ)ی ، بۆ ئەم نیگارە ، بە هەستێکی هونەرمەندانەی تەنك‌و بە دۆزینەوەی ڕیتمی فیگوورەکان ، بەرجەستە کردووە .

ـــــــــــ

● ڤێرۆنێزە ، وەستایانە هەستی جوانی‌و زەمینەی نیگارەکان‌و دەوڵەمەندی سرووشت‌و ڕووداوەکانی بەستووەتەوە ، بە ئەندازەی بینا مەزنەکان‌دا ، کە ئەم بەرهەمانەی تێیاندا درووست کردووە . لێرەدا یەکگرتنەوەی هونەری فرێسکۆ و هونەری بیناکردن ، لە پلەیەکی هەرە بەرزدا ، بەرجەستە کراوە .

ـــــــــــ

● هونەری فرێسکۆی ڤێرۆنێزە ، یارمەتیەکی گەورەی هونەرمەندی داوە ، لە درووست‌کردنی (هونەری سالۆنی‌و ئایینی قەوارە بچووك) ، بەتایبەتی هونەری ئایینی ناو ـ ئەلتار ـ .... لەم ڕووەوە ، ناوی چەند نیگارێکی هونەرمەند دەهێنین وەك : (قەشە مێننا) ، (زنجیرە نیگاری ـ مادۆننە ـ) ، (ئاهەنگی خواستنی یەکاتیرینا) و (ئازاردانی گیۆرگیا) .

● یەك لە لووتکە هەرە بەرزەکانی بەرهەمی ڤێرۆنێزە ، تابلۆی گەورەی ناو : (خێزانی دارا دەخاڵەتی ئەلکساندەر دەبن) ، بەڵام بە گوێرەی ئارەزووی ئەو پیاوەی داوای لە هونەرمەند کردووە کە ئەم تابلۆیەی بۆ درووست بکات ، لە جیاتی ئەلیکساندەرو خێزانی دارا ، خێزانی خاوەن نیگار ، درووست کراوە .

ـــــــــــ

● لە ئەنجامی گۆڕانی باری دەرەوەی ووڵات‌و ئاژاوەو جەنگ‌دا ، لە سەرەتای حەفتاکاندا ، ژیانی هێمن‌و ئاسوودەی ڤینیسیا ، دەستی بە شڵەژان کردووە .... ئەم شتە نالەبارە کاری ڕاستەو خۆی ، لە بەرهەمی هونەرمەندیش کردووە ، کە لەم ڕووەوە چەند تابلۆیەکی پڕ لە خەمگینی درووست‌کردووە ، وەك (جەنگی لیپانتۆ) .

● لە سالانی ١٥٧١ ـ ١٥٧٣ دا ، هونەرمەند چوار تابلۆی گەورەی بۆ خێزانی : (کووچینا) درووست‌کردووە ، لەوانە نیگاری : (ئاهەنگی مارەکردن لەکان)دا ، و (کڕنووش‌بردن) پایەکی بەرزتری لە تابلۆکانی تر ، وەرگرتووە . تابلۆی : (خێزانی کووچینا ، بەرامبەر مادۆننە وەستاون) ، یەك لەم چوار نیگارە باسکراوانەیە .

ـــــــــــ

● هونەرمەندی بلیمەتی ڕووسی : (سوریکۆڤ) ، دەربارەی تابلۆی : (کڕنووش‌بردن)، ئەم چەند ووشانەی نووسیوە : « ئەم نیگارە پارچەیەکی زیندووی ژیانە . مرۆڤ هەست دەکات کە فیگوورەکان ، ئارەزووی ئەوەیان هەیە ، لە چوارچێوەی نیگارەکەدا ، خۆیان ڕزگار بکەن » .

ـــــــــــ

● لە سالی ١٥٧٣دا ، هونەرمەند گەورەترین نیگاری خۆی درووست‌کردووە :ـ (بڵندی ٥٫٥م ، درێژی ١٣م) . ئەم نیگارە نازناوی :ـ (ئاهەنگی مالی لیڤیا)ی ، هەڵگرتووە ..... داوەت کراوەکان ، بەشێوەیەکی جۆر بەجۆر دەربڕاون ، بەڵام هونەرمەند وای بەرجەستە کردوون ، کە هەموویان سەرخۆشن‌و لە خواردنەوەدا هیچ درێغیان نەکردووە ، ئەم شتەش بووەتە هۆی نارەزایی پیاوە ئایینی‌یەکان‌و هونەرمەندیان بردوەتە کلێسەو زۆر پرسیاری ناخۆشیان لێ‌کردووەو هەوڵی ئازاردانیان داوە .

ـــــــــــ

● قۆناغی دە سالی دوایی ژیانی هونەرمەند ، پایەی هونەریی بەرەوسست بوون ڕۆیشتووە ، بەتایبەتی ئەم تابلۆیانەی کە لە لایەن میری‌یە داوا کراوە .

مۆرکی هونەریی ڤێرۆنێزە ، بەرەو زەمینەی تراژیدی چووەو چەند نیگارێکی لەم ڕووەوە درووست‌کردووە . لەوانە ناوی :ـ (فڕاندنی یێڤرۆپا) ، (لە خاچ‌دان)و (شێوەنی سەر عیسا) ، دەهێنین .

هەروەها لەنیگارە ئەلیکۆری‌یەکانی هونەرمەند ، لە قۆناغی باسکراودا ، ناوی نیگاری :ـ (گیرکوولیس ، شوێنی کانتاڤرێ هەڵگرتووە) و (مارس‌و ڤینۆس) ، دەهێنین .

● هونەرمەند ، لە سالی ١٥٨٥دا ، فرێسکۆی مەزنی ناو : (سەرکەوتنی ڤینیسیا)ی ، بۆ کۆشکی : (ژۆێی)ی ، درووست‌کردووە ، بەڵام بینەر ، یەکسەر هەست دەکات کە هونەرمەند ئەو هەستە گەرم‌و تەوژماوی‌یەی جارانی نەماوە . لێرەدا هەست بە ئاوا بوونی ڕۆژی کۆماری مەزن دەکەین‌و بەم جۆرە تراژیدی‌یە ، دوا قۆناغی زێڕینی ، دەستنیشان کراوە .

هونەرمەندی بلیمەت ڤێرۆنێزە لە سالی ١٥٨٨ دا ، یۆچی دوایی کردووەو لە کلێسەی (سان سیباستیانۆ)دا ، کە بە نیگارە نایابەکانی ڕازاندراوەتەوە ، تەرمەکەی بە خاك سپاردراوە .

ناوبانگ‌و ڕێزی هونەرمەند ، لە پاش کۆچی‌دا ، یەکجار زیاترو بڵاوتر بوەتەوە . هونەری ڤێرۆنێزە بەردی بناغەی هونەری ڕیالیزمی سەدەی حەڤدەمینی داناوەو نموونەی ڕێبازی ڕیالیزمی نیگارکێشانی بۆ هونەرمەندانی دوا ڕۆژ ، درووست کردووە . هونەری ئەم هونەرمەندە نەمرە ، بۆیە لە دڵ‌و دەروونی مرۆڤەوە نزیکە ، چونکە هونەری ژیان‌و خۆشەویستی‌و جوانی‌یە .

قوتابخانا سوریالی و

د هونەرێ تەشکیلیدا

ل سالا (١٩٢٤) ئەندریە بریتون یێ‌کو ل سالا (١٩٦٦) مری بەیاننامەك دەرئێخست لـور شێوازێ (اسلـوب)و بایەتێ سوریالیەتێ‌و گـوت ((کورتیا سوریالیەتێ ئەوە کو مروڤ بشێت سـوزو هشـی‌و بیرو رایێت خو دەربڕیت بێ ترس ژ حوکمێ ژیـری (عەقلی)و دویر ژ رەوشت‌و ئاستەنگێت کومەلایەتـی‌و چڤاکی‌و لایەنێت جوانیـی‌و هەروەسا هـە باوەری ب خەونێ‌و لاشعوری هەیەو ئەم پێ‌کولێ دکەین کو ئـەڤ شێوازە (اسلوب) ئاستەنگێت ژیانا مە چارەسەر کەت)) .

وەصفی حسن ردینی

ژ ڤێ چەندی دیار دبیت کو سوریالیا نەکو دڤیا بتنێ قوتابخانەکا نوی یان ڕێکەکا نوی ل قادا .

ئەدەبو هونەرێ ڤەکەن ، بەلکو دڤیا دەست‌و دارەکێ نوی ل ژیانێ پەیداکەن ، گەلەك مروڤا پشتەڤانیا ڤێ بەیاننامێ کرو پێ خوشبون .

لێ بەرێ ڤێ بەیاننامێ هندەك پێ‌کولێت سەرەتایی هەبوون‌و وێنێت خەونا یان نەشبیهی خەوناو بینینێت نە عەدەتکی (غیر مالوف) دهاتنە چێکرن ، وەك «ارکمبولدو» دەمێ هندەك سەروچاڤ چێدکرن ب زامان‌و مەبەستا بوهارێ یان پاییزێ ، جاجێ نە گەلەك کویر بەرێ خو دابا ڤان سەرو چاڤا دا ژ نوی زانی ئەڤە قەفتەکا گولایە یێت کرینەسەرو چاڤ یان دارو باریێت بەلك وەریاینە .

هەروەسا ژ ڤێ دەستەکا پێ کولێت سەرەتایێ کرین فوسللی‌و وولیەم بلیك‌و جیروم بۆش‌و بروجل‌و جرونڤالد .

ژ بلێ ڤان هونەرمەنداو پشتی بەیانناما سالا ١٩٢٤ بزاڤ‌و لملین کەفتنە قوتابخانا سوریالی‌و دەنگێ

باسێت وێ .

پتر بەلاڤبوون‌و ئالێ ڤێ قوتابخانێ پتر خویا بـو ل سەر دەستێ ڤان هونەرمەندا [مارك شاجال‌و جیورجیو دی کیریکـو سلفدوز دالی‌و ماکس ئیرنست] نەڤجا بو زێدەتر شارەزایی د ڤێ قوتابخانێدا دڤێت ئەم نشتەکێ ژ ژیانا ڤان هونەرمەند ـ یێت کو تێنە هەژمارتن ژ ستوینێت ڤێ قوتابخانێ ـ بزانین .

مارك شاجال خەلکێ وەلاتێ ئیروسی‌یە (الاتحاد السوفیاتی) ل سالا ١٨٨٩ یێ هاتیە دونیایێ .

خواندنا هونەری ل ئەکادیمیا بطرسبورك (لینینگراد) ب دویماهی ئینا ، پشتی هنگی چو (پاریس)و ل وێرێ پەیوەندیێت خو چێکرن دگەل هونەرمەندێت فەرەنسی ئەوێت نوم دبوون ل بەرەکا مونمارتر .

ل سالا ١٩١٤ شاجال دووسەد تەڤالیێت خو هنارتنە (بەرلین) دا پێشەنگەهەکێ نەبەتو باشی هاتە ئیروسی کرە هەڤالا ژیناخو .

ماوەیتی

چاڤ پێکەتنەکا هونەری

ڤاقێ هۆنەرمەندی «یوسف‌رمضان محمود» موهاجرە .. ل سالا ١٩٦٥ اژ یێ ژدایك بووی ل بازێرێ زاخـو ل‌سالا ١٩٧٢ یێ چـوی‌خوێندنگەهێ تاکو ڕێزا سێ‌یێ سەرەتای ب زمانـێ کوردی دەرسێ خواندی پاشی ب عەرەبی دەرسـێ خواندی تاکو ڕێزا سێ‌یێ ناوەندی ،

ئـەڤ هۆنەرمەندە هێژ ژزاڕوکی‌ڤە حەژ هۆنـەرێ موسیقایێ‌و سترانا دکر .

ل سالا ١٩٧٨ دەستپدانانا هۆزانێت سڤـك یێ‌کری ، بێت ب کێبر سترانابێن .

ل‌سالا ١٩٨٠ دەست بلێدانا ئامێرێ عودێ کر بێ‌ی‌کو ئێك وی فێرکەت ، دگەلەك شەهیانێت چێ‌بووین ل دهۆکێ‌و زاخوێ تێدا پشکداری ێ‌کری .

ل سالا ١٩٨٣ دەست بدانانا ئاوازایێ کری وچەند کاسێتێت بۆ چەند هۆنەرمەندێت زاخویی ب‌ئاوازو هۆزان‌و موسیقەڤە یێت تومار کرین بـۆ تومارگەهێت دهۆکێ‌و زاخۆ .

ئەڤەژی هۆزانەك یا ئـەڤی هۆنەرمەندی .

«جیڤارۆ»

ڕابە ژ خەوێ ڕابە
جیڤارۆ زوی تـۆ ڕابە
چ بسەرێ مـن تە ئینا
ببە ستێر ڕۆناهی‌بە
× × ×
دەرمان تـە بۆمن نەینا
ساخ‌کـی ئەڤان برینا
بـارێ گران مـن ڕاکر
مراد تـە بۆ یێك نەینا
× × ×

دلۆڤان حسین محمود

Institut Kurde de Paris

سەرەكی فەرماندە صدام حسین دوو برووسكەی بەڵێن و پەیمان لە سەرەكی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندن و سەرەكی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی كوردستان وەردەگرێ

بەڕێز سەرەكی فەرماندە صدام حسین برووسكەیەكی بەڵێن و دڵسۆزی لە بەڕێز جمال حاجی شریف حسین سەرەكی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی كوردستانەوە وەرگرت بەبۆنەی جەژنەكانی ئازارو نەورۆزەوە ئەمەیش دەقی بروسكەكەیە :

بەڕێز سەرەكی فەرماندە تێكۆشەر صدام حسین سەرەكی كۆمارو فەرماندەی گشتی هێزە چەكدارەكان .

عیراق هەمیشە هەر سەربەرز دەبێ و .. بەیاخەكەی شەكاوە دەبێ لە ئاسمانی عیراقدا ، سەری بە بەرزی دەمێنێتەوەو شەرەفی پارێزراو دەبێ بە سایەی سەری توانای پیاوە سەربەرزەكانی و ژیریی سەركردە داناكەی و سەربازە دلێرەكانی قارەمانانی ئەم وڵاتە كە هەموو ڕۆژێ داستانی پاڵەوانی داستانی شەرافەتمەندی و سەربەرزی و كەرامەت نەخشدەكەن لە بەربەستبوونی ئەو ڕەشەبا نەگریسەی كە لە قوم و تاران لە خاكی تەتەرە تازەكانەوە هەڵیكردووەو .. بە گیان و تاوی پاڵەوانان هێرشی پیسی ستەمكارە هێرشبەرەكان بەردەگرن . بەڕاستی شەڕەكانی ڕۆژهەڵاتی بەسرەو ڕۆژهەڵاتی دەجلەو هۆری حوەیزەو حسینەو بیضەو گەردەمەندو پێنجوین لە وێنەی جەنگی قارەمانی بوو كە سوپا دلێرەكەمان كردی دژی ئەو مارومێرووە زیانبەخشانەی كە لە وڵاتی فارسەوە خۆیان كشاندبوو بۆ ئەوەی زیان بە گەلەكەمان بگەیەنن . ڕژێمی ئێرانیی ڕەگەزپەرست و نەفام و تەماع ، فراوانكاریەكانی گرەوی دۆڕاندو نائومێد بوو و خەوە چاوچنۆكیەكەی لەناوچوو پاش ئەو شكان و سەرشۆڕییەی كە تووشیبوو لاشەی كوژراوەكانی بەجێهێشت بۆ ئەوەی داڵ وباڵندە بیانخۆن و ناوچاوی عیراقیش بە سپیەتی و سەری بە بەرزی مایەوە بۆ ئەوەی بە جیهان هەمووی بگەیەنن بازوو و ویستی پیاوان چۆنە .

بەبۆنەی جەژنەكانی ئازار و نەورۆزە كە لە كاتێكدا سەرمان لێدەدەنەوە كە نەمامی ئۆتۆنۆمی لە ژێر سێبەری یەكێتی نیشتمانی و هاوبەشی چارەنوسدا گەورەبووەو گەلمان پتەوو توندترو ڕەقتربووە بەرامبەر بە دوژمنەكانی لە ئیمپریالیزم و زایۆنیزم و ڕژێمی خومەینی خەرەفاوو گەلی كوردمان بە ئاسوودەیی و هێمنی دەژی لەژێر سایەی سەركردایەتی بەژیرو داناكەتان و چاودێریبە هەمیشەییەكەتانا . ڕۆڵە كوردەكانت هەمیشە لەسەر بەڵێن و دڵسۆزییان دەمێننەوە بۆ سەركردایەتیتان و دڵسۆزدەبن بۆ بەرگریكردن لە هەموو تۆزقاڵێ خۆڵی عیراقی وڵاتی شارستانێتی دێرین و مرۆڤایەتی .. عیراقی پاڵەوانی و داستان تاكو سەركەوتنی تەواو دەستگیردەبێ و ئاڵای سەربەرزی و كەرامەت بەسەر هەموو شوێنێكی وڵاتی خۆشەویستماندا دەشەكێتەوە .

گەورەم سەرەكی فەرماندە ..

تێپەڕبوونی دەساڵ بەسەر پەیدابوونی ئەم تاقیكردنەوە خۆشەویستەداو ئەو نەشونیمایەی كە بە خۆیەوە بینی لە ژێر سێبەری سەركردایەتیبە ژیرەكەتاناو ئەو سووربوونە كە هەتانەو لە قەناعەتی پڕباوەڕتانەوە پەیدابووە ئەوە دووپات دەكاتەوە كە شۆڕش ڕەسەنانە دەیەوێ ئەم دەستكەوتە بچەسپێنێ و هەڵبدا بە دەزگاكانی ڕاپەڕاندن و یاسادانانی ئۆتۆنۆمی بۆ ئەوەی دەوری خۆیان ببینن بە شێوەیەكی توانا بۆ بەڕێوەبردنی كاروباری ناوچە لە چوارچێوەی ئەم نموونەیەدا كە بەڕاستی و كارامەیی بووە بە نموونەیەك كە هەموو ئەو وڵاتانەی لە نەتەوەیەك زیاتر تیایا هەیە لەسەری بڕۆن .

جەنابی سەرەكی فەرماندە .. ڕێگەمان بدەن كە ئەم بۆنە نەمرە بە هەل بزانم بۆ ئەوەی بەناوی خۆم و بە ناوی ئەندامانی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندن و جەماوەری گەلی كوردمانەوە لە ناوچەكەدا دڵسۆزانەترین پیرۆزبایتان بەم بۆنەیەو بە بۆنەی سەركەوتنە مەزنەكانمانەوە پێشكەش بكەم .

هەمیشە هەر پێشەوای سەركەوتووی گەلە نەبەردەكەمان بی .

بژی سوپای قارەمان دروستكەری سەركەوتن و داستانە نەمرەكان .

بژی یەكێتی گەلە مەزنەكەمان بە عەرەب و كوردییەوە . خوا سەركەوتوومان كات .

جمال حاجی شریف حسین
سەرەكی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی
ناوچەی كوردستانی ئۆتۆنۆمی

هەروەها سەرەكی فەرماندە صدام حسین برووسكەیەكی لە بەڕێز حیكمەت حاجی سلیمی جێگری سەرەكی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمییەوە وەرگرت و ئەمەیش دەقەكەیەتی :-

بەڕێز سەرەكی فەرماندە تێكۆشەر صدام حسین سەرەكی كۆمارو فەرماندەی گشتی هێزە چەكدارەكان .

لە گەرمەی سەركەوتنەكانی گەلە تێكۆشەرەكەمان بەسەر دوژمنی ئێرانیی ڕەگەزپەرستدا كە سەربازە سەربەرزەكانت وەدەستیان هێنا لە كەرتی جەنگی فەیلەقی سێ و چواردا ، یادی دەهەمی دەرچوونی یاسای ئۆتۆنۆمی سەرمان لێدەداتەوە ، ئەو یاسایەی كە بڕیاری مافی گەلی كوردمانیدا لە چوارچێوەی یەكێتی نیشتمانیی پتەودا بۆ ڕۆڵەكانی یەك گەل كە وەرگێڕانێكی زیندووی بیروباوەڕو مرۆڤایەتیی شۆڕش و حزبی پێشەوا حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست بوو لێدانێكی كوشندەبوو بۆ دوژمنانی گەلمان لە ئیمپریالی و كۆنەپەرست و بەڕەگەز خابەنەكان لەوانەی كە خەویان بەوەوە دەبینی كە گیروگرفتی گەلی كوردمان بكەن بە ئامرازێ بەدەستیانەوە بۆ زیانگەیاندن بە شۆڕشە گەورەكەمان و دەستكەوتەكانی كە بۆ گەلی عیراقی مەزنی هێناوەتە دی لەژێر سایەی سەركردایەتییە ژیرەكەتاندا .

ڕۆڵەكانی گەلی كوردمان لە كاتێكدا كە ئێمڕۆ لە خۆشی ئۆتۆنۆمی و ئەو دەستكەوتانەدا دەژین كە لە هەموو بوارو مەیدانێكدا وەدەستیان هێناوە باوەڕی قووڵی خۆیان دووپات دەكەنەوە بە شۆڕشە مەزنەكەیان و وەك شاخێكی بەرز ڕادەوەستن لەپشت سەركردەی بێهاوتایان بۆ بەرگریكردن لە شەرەف و سەربەرزی عیراقی مەزن .

ئەوەبوو گەلی كوردمان ئازایانە ڕاپەڕی بۆ بەرگریكردن لە نیشتمانی خۆشەویست لە سەرەوە بۆ خواروو و خوێنی جەنگاوەری كورد تێكەڵ بوو بە خوێنی جەنگاوەری عەرەبی برای لە سەنگەرەكانی پێشەوەی شەڕداو بە خوێن ئاوی خاكی پاكی نیشتمانیان داو هەموو شتێكی بەنرخ و گرانبەهایان كرد بە قوربانی لە پێناوی پاراستنی شەرەف و كەرامەتی هەموو عیراقییەكانا .

بەم جۆرە پتەوی و هاوبەشی چارەنووسی نێوان ڕۆڵەكانی ئەم یەك گەلەیان دووپات كردەوە .

بەم بۆنەیەوە سەربەرزم سەرەكی بەڕێز كە بە ناوی خۆم و ئەندامانی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمیی كوردستانەوە ڕاسترین پیرۆزبایی و پاكترین چاوڕوونی و ستایشی قووڵتان پێشكەش بكەین لەسەر ئەو چاودێرییە گەورەیەی دەزگاكانی ئۆتۆنۆمی لە جەنابتانەوە وەریاندەگرێ .

بەڵێنتان دەدەینێ بەڵێنی پیاوی دڵسۆز كە سەربازی دڵسۆزبین بۆ بەرگریكردن لە خاكی پاكی وڵاتمان و دەستكەوتەكانی شۆڕشە مەزنەكەی ١٧ - ٣٠ی تەممووزمان بپارێزین و بە تواناوە بەشداریبكەین لە قووڵكردنەوەی ڕەوتی سەركەوتوومان بە ڕێگای سەربەرزی و پیرۆزی و بڵندییداو لە خوای گەورە داواكارین كە ئەم بۆنەیەمان بۆ بێنێتەوەو ئێمە بە تەواوی سەركەوتبین بەسەر دوژمنی ستەمكاردا .

هەمیشە هەر سەركردەو ڕێپیشاندەری گەل و شۆڕشە پیرۆزەكەمان بیت و ... با هەمیشە بشەكێتەوەو بەرزبێتەوە ئاڵای عیراق ، عیراقی قادسیەی صدام .. عیراقی عەرەب و كوردو كەمایەتییە براكان ... پیرۆزی و نەمری بۆ ئەوانەی كە لە هەموومان بەخشندەترن .. بۆ شەهیدە پاكەكانمان .

حیكمەت حاجی سەلیم
جێگری سەرەكی ئەنجومەنی یاسادانانی
ناوچەی كوردستانی ئۆتۆنۆمی

پرۆژەیەكی زانستی و پەروەردەیی لە سلێمانی

لە چوارچێوەی ئەو ئاهەنگە پیرۆزانەی گەلەكەمان لە سایەی سەركەوتن و پێشكەوتنی عیراقی سەربەرزدا دەیگێڕێ بەڕێز محمد امین عبو جێگری پارێزگاری سلێمانی دوو تاقیگەی زمانی لە هەردوو قوتابخانەی سانەوی ڕۆشنبیرو سەرچنار كردەوە .

لەو ڕوانگەیەوە كە ئەم چەشنە تاقیگەیەیانە هەوڵێكی نوێیە لەگەڵ قوتابیانی ناوچەكەماندا دەدرێت بۆ فێربونی زمان بەتایبەتی بێگانەكان وەكو زمانی ئینگلیزی ،

چاومان بە كاك محمد صدقی غریب سەرپەرشتیاری تاقیگەیەكانی زمان لە هەموو پارێزگاكانی ژووری وڵات كەوت و لەم بارەیەوە وتی .

لە نێوان ساڵی ڕابوردووەوە تا ئێستا (١٩) نۆزدە تاقیگەمان لە چەشنی یابانی كردوەتەوەو لە پاش مانگی مارتی داهاتو دەست دەكەین بە دانانی چەند تاقیگەیەكی چەشنی فنلندی لەوانە سیانیان بۆ ئامێم و سلێمانی و دوانیان بۆ دهۆك و صلاح الدین و پێنجیان بۆ نینوی و هەشتیان بۆ هەولێر .

پاشان وتی .

ئەم چەشنە ئامێرانە بە هۆیەكی زۆر گەورە دادەنرێن بۆ فێربونی زمانی بێگانە بە وەزارەتی پەروەردە هێناویەتە ناراوە و لە پاشە ڕۆژێكی نزیكدا ئەم هەوڵە هەموو قوتابخانەكانی وڵات دەگرێتەوە .

هەروەها وتی .

ئەوە شایانی باس بێت ئەوەیە كە كاتێك لەگەڵ لیژنەی هونەریدا هەڵساین بە جێبەجێ كردنی ئەم زنجیرە پرۆژانە توانیمان لە لایەكەوە هاوبەشی پەرەپێدانی كاری پەروەردەی بدەین و لە لایەكی ترەوە بایی نزیكەی (١٠) دە هەزار دۆلار پارە بۆ دەوڵەت پاشكەوت بكەین .

پاشان دەربارەی ڕوە چاكەكانی ئەم ئامێرو تاقیگەیانە وتی دەتوانین قوتابی بە شێوەیەكی ڕاست و دروست و زانیاری فێری ئاوەكان و دەنگ و زارەو وشەكانی بكەین هەروەها ئەو ماوەی فێربونە بە ڕادەیەك كەم بكەینەوە كە بەراورد نەكرێ لەگەڵ ئەوەی كە بە بێ ئەم تاقیگەیانە فێر دەكرێن پاشان دەتوانین زۆر بە ئاسانی بایەخ بە توانی قوتابیەكان بدەین و قوتابی هەڵكەوتو دەست نیشان بكەین و لە لایەكی تریشەوە ڕەچاوی قوتابی شەرمن بكەین و لەو بارە دەروونییە دەربازی بكەین بەوەی كە نەهێڵین قوتابیەكان دەورووپشتی گوێیان لە دەنگی بێ یان بە پێچەوانەوە لەگەڵ چەند قوتابییەكی تردا گوێ بكەینەوە ، بەمەش ماموستا دەتوانێ بە چاكی چاودێری دەنگ و فۆنەتیكی هەموو یەكێك لە قوتابیەكانی بكات بە بێ ئەوەی كەسیان هەستی پێبكەن و بە پێی هەڵەكانی خوێندەوەیەكی ڕاستی بكات ... سەرباری ئەمانەش خۆمان بە شێوەیەكی بەردەوام كاری پاراستنی ئەم ئامێرانەمان لە ئەستۆدایەو هیوای سەرەكیمان ئەوەیە كە بە شێوەیەكی بەردەوام هاوبەشی شەرەفی پەرەپێدانی كاری پەروەردەی وڵاتە خۆشەویستەكەمانی پێ بكەین .

فریا

"خانی و حاجی قادری كویی" دكوڕەكێ بەرفرەه دال دهوكێ

ل ئێڤاریا چوارشەمبێ - ڕێكەفتا پانزدەی شواتێ و ل دەم ژمێر پێنج - ئو ل هولا بزاڤا خوێندنگەهێ - كوڕەكێ ئەدەبی یێ بەرفرەه هاتە گرێدان ژ لایێ ڕێڤەبەریا ڕوشەنبیریا جەماوەری ل پارێزگەها دهوكێ . د ڤی كوڕێ هێژا و بەركەتی دا یێ كو ب سەدان ژ تورەڤان و ڕوشەنبیران و ئەدەب دوستان و گەنجێت كور و كچ تێدا پشكدار بوین ، سەیدایێ زانا و هەژی مەلەڤانێ دەریا هورانیا شاعرێ كوردێ مەزن ئەحمەدێ خانی ، بەڕێز ڕشید فندی جارەكادی دەرگەهێ هەر دوو جوامێرێت پەیڤا كوردی یا ڕاست و ڕەسەن خانی و حاجی قادرێ كویی ڤوتا و هلدا ژورا وان و هەر دوو هەڤبەر كرن ل بەر روناهیا كارتێكرنا خانی ل سەر كویی . ئەڤ كوڕە هاتە پێش كێش كرن ژ لایێ برادەرێ تورەڤان ڤە (وصفی ردێنی) . ل سەرێ دەست پێ كرنا بابەتێ خۆ سەیدایێ ڕشید كورتیەك ل سەر ژیانا هەر دوو هوزانڤانا خواند و ئەو قوناغا د ناڤبەرا هەر دووا دا روهن كر . پاشی چوو د ناڤ بابەتی دا و گەلەك ئاخفتن و پەیڤێت مروڤێت زانا د ڤی بابەتی دا كرنە گروڤ و دەست نیشان كرن یێت وەكو هێژا [د.عزالدین مصطفی رسول]ی و هێژا [مسعود محمد]ی و گەلەكێت دی . ئو پاشی هژمارەكا هوزانێت حاجی ئینان ئەوێت كو تێدا بەحسێ مەزنیا خانی د كەتن . ئو ل ڤێرێ سەیدایی جارەكادی جەخت كر (تأكید) كو خانی سەركێشێ خویندنگەها نەتەوەیە د هوزانا كوردی دا ل دوین وا دەق و رابێت كو ل سەر خانی هاتین ، كو ئەڤ هوزانڤانێت ب دویف خانی دا هاتین هەمی ئەون هوزانێت نەتەوەیی یێت ڤەهاندین ل بن سیبەرا خانی هەلبەت ژ بلی كت كتێت هوزانا ل نك هندەك هوزانڤانا وەكو جزیری . ئو بەلگەكێ دی ژی سەیدای بو مە ئاشكەرا كر ل سەر كارتێكرنا خانی د هوزانا حاجی دا ، ئەو ژی چەند هەلبەستەكن یێت كو حاجی ڤەهاندین ل دویف چەشن و كێش و ڤەكێشێت خانی . براستی ئەڤ كورە گەلەك یێ ب سەركەتی بو و مە هەمیا دەمەكێ خوش د گەل بوراند نێزیكی دوو سەعەتا . ئو پشتی كورد بدوماهیی هاتی چەند پسیارەك ژێ هاتنە كرن و بەرسڤا وان ژی هاتە دان .

● رمضان عیسی ●

ژفولكلورێ كوردی ..

كوڤان وگولستان

دبێژن .. ل چاخێ بەرێ و لگوندەكێ ژ گوندێت دوّر وبەرێت ئامێدیێ دوو ئەڤیندار هژیان ناڤێ كوركی / كوڤان / بو و ناڤێ كچكێ/ گولستان / بو ..

هەر دووكا ئەڤین بو خو كربو ئارمانج ... و ئەهدو سۆز دابون كو ئەو بگەهنە ئێك و دوێ دهێلینەكا زێرین دا ... ساڵ و زەمان بورین و دلێ هەردو ئەڤیندارا تژی خوینا ئەڤینێ بو .. كوڤانی دگوت : خودێ .. كا ئەو روژا ئەز گولستانێ بوخو بینم .. هەر وەسا گولستانێ خەون دچاڤێت كوڤانیرا ددیتن .. خەونێت پاشە روژەكا پر حوش وكامیرانی .

روژەكێ كوڤانی قەستا كوچكا بابێ گولستانێ كرو گۆتە بابێ وێ : هەكە حودێ تچا نە كربیتە رزقێ من ... ئەزێ هاتیم بو خو بخوازم .. بابێ لێ ڤەگێرا وگوتێ : تو بخێر هاتی ... تو هەرە نەختێ گولستانێ بینە .. بوتە پیروز بیت .. بدلەكێ خوشی كوڤان ژ كوچكێ دەركەفت و ل بازێر و گوندا گەریا وشول و كەدو كار كر وبارە خرڤەكرن بو نەختێ ئەڤیندارا خو گولستانێ ...

دبێژن : روژو مەهو ساڵ بورین و كوڤانی نەختێ گولستانێ لێكدا ، قەستا بازێرێ ئامێدیێ كر .. و جلكێت بوێكانیێ و خەلات و ئیرك و دیاری بۆ گولستانێ كرین و قەستا گوندێ خو كرەڤە .. و دلێ وی پرە ژ خەریبیێ .. و تژی كەیفە بۆ دیتنا خوشتڤیا خو گولستانێ ... ژ بەری كوڤان بگەهتە گوندی جابا هاتنا وی گەهشتە گولستانێ .. گولستان وەكی كولا جرمس بو ژ دەردێ ئەشق و ئەڤینیێ و خەریبیێ .. بەلێ ژ كەیفێت هاتنا كوڤانی دا گەش بو ڤە .. دێمێ داماى بشكوری ڤە .. دل لێ ربو ژكەیف و خوشیێ بۆهاتنا دەلالێ دلا كوڤانێ دەلال ... هاتنا وی ل گوندی بو دەنگ .. گەنج و لاوا و كەس و كارا دەست بشاهی و داوەت و دبلانێ كەیف و خوشیێ كرن .. بۆ گولستانا بویك و كوڤانێ زاڤا . گولستانێ ئازێ خۆكرو دەستەك كراسێ فیستانێت گولگولی ل بەر بژن و بالا خو یا زراف كرو قەستا باخچێ بابێ كوڤانی كرو ما ل هیڤیا هاتنا كوڤانی و چاڤێ وێ ما ل ڕێكێ كا كەنگی دێ هەلێت ...

ل ناڤ باغچەی هەردو ئەڤیندار گەهشتن ئێك و روینشتن و بدلێت خوەش و دهمێت گەش و بچاڤێت تژی زوندێت خەریبیێ و كەیف و خوشیێ دەست ب سوحبەتێت ئەشق و ئەڤینیێ و دلداریێ كرن ... پیرو هزرێت پاشە روژێ كرن .. دلداریێ سەرخوشی و مەندەهوش كرن ناكەهـ ژ خو ئەمان .. هەر ئێكی بئالەكێ ڤە خو پالداو خەو كەتە چاڤێت وان و هەردو دخەو چون و كەتنە خەونێت شیرین ...

بەلێ ڤی كەیفێ دوم نەكێشاو فەلەكێ چەرخەك لێداو ئەهێلا بكەهنە مرادێ . وژنشكەكێ ڤە مارەك هات بكولستانێ ڤەداو جێهدا رەق كر .. وچۆ بەر دلوڤانیا حودێ .. وەختەكێ كوڤان ژ خەوا شرین هشیار بو وئاگەهـ ژ خو بۆ بەرێخو ددەتێ دەلالا دلێ وی .. حوشتڤیا وی گولستانا ژیهاێ یا دخەودا مری .. ئقل و سەودا دسەرێ دا نەما .. ودل لێ تژی گول و ئۆوانێ كەسەر بون .. هیڤیێت دلێ وی بەرزە بون و دین بوو بچول و چیاو دەشت وبهالا كەفت .. داوەت و زاڤا ل گوندی بۆ شینیێ و ئازی وكری وبەهی ..

حسین قاسم

Institut Kurde de Paris

کورتە چیرۆك

پشیلە

ژڕەنگێ عەسمانی لێنە ·چاخێ کابانیا مالێ گۆشتێ خو هویر دکەت ، دێ لهەمبەرسەر ڕکێ خو ڕاوستیت بوان چاڤێد دەلال وی گۆشتی ئالوسیت ·

ئەزمانێ سۆرێ زراف دلێڤێد خو هوسیت کوریا خو راکەتو فەردیرا خشینیت· پشیکە کا زیخە ناکەڤیتە چ تەلها ، چ یێ دبینی ڕکا خویا هاڤێتینێ هەی دکەتێ ·

ڕۆژەکێ مالخێ مالێ گازندێد خو بو ژنا خو دکرن گوت «نەشێمێ ·· نەشێمێ ··ماهەکە ئێك نەشێتە ئێکی ماخو نە شەرمە ؟ ئەز پێڤە حێی بوم ····پیلایە دێ بێژی یا سەد رحە نە بدربێد مرنێ چلێ تێتن ئو نە بژەهردانێ !»ژنا وی گۆتێ «هەما جارەکا دی وەکی ڕۆژاگوێینێ لناڤ نڤینا نەزێت !دلێ هەمی کریارێد دیە · تە دیت من تێشکێد وێ هاڤێتنە کولانێژێ ددەڤێ خو گرتن و پشتی بیستەکێ زفراندنەڤە · تو نزانی ڤێ پشیکێ ئەز چ حەلاندم ، تەگوت من خوشییەکا ژبەر هەی ·· دمی نڤستنێ یە شنشکڤە دەنگەکێ بترس بزداندن ، ئەڤەچیە ! زێمارە ···هەدەك لێك کەفتن ···چ چێبو دیسا ؟! دەرکەفتن حەوشێ دبینن گوڤەندا پشیکا لسەر بانی گرتیە · تێید نرن لێك دخورن دەنگێد وانێ نێك هەلدبن ·زاروێد مالێ بگری و ڤێژیڤە ژخەو رابون · بدەنگەکێ بلند مێرکی گازی ژنا خو کر :

«هلو ··· دێ هلو تانا ڤا بچویکا ·· تە خو بوێرێ دادای تو چ دکەی ؟·یارەبی ئەڤە دێ چ نیننە سەرێ مە ،بو خو کیڤە برەڤین؟» رابو دەستدا چویڤەکیێ و ڕاهاژوتێ ژوان دورا ڕانەڤاندن ·

سحارییەکێ لقورنەنەکی دژورڤە دەستێد خو یێد ژبەر خو برین ، سەرێ خو یێ دانایە سەر ، چاڤێد نقاندین ·

«من تو گرتی دێ کیڤە قورتالبی» زەلام بیێ دزکی بنکڤەچو ، پشیك رابو سەرخو ، ترسا ژناڤ چاڤا دباریت ·

خو چەماندێ ، فرتو خو هاڤێت ·

دەرگەهـ لێ گرت ، ئەڤێد دیژی هشیارکرن ، ئو لپشیکێ پالەبون · خو نائێخیتە دەستا ·· فرتفرتا وێیە ژڤی کوژی خو لکوژیێهە ددەت گەورییا خو دڕاند ··· چاڤێد دسەریرا زیقبوین ··· دنیا لپێش چاڤا تاریبو ، ئینا خو گیفکرو مینا تیرا ژکڤانی دپەشیت وێ خو لسەرو چاڤێد زەلامیدا ··· خوین ڤێدا ئینا خار ،ئاڤاهی تێ نەهێلا ·

بەفرێ چیاێید هونین ··· ڕۆژا لهنداڤ سەرێ چیا تارێ فرینێ دەت · زەلامێ لئەرێ خو سیارە ، شوین پەنجێت پشیکێ لسەرو چاڤا ،بایەکێ نەزی هەر وەکی دەرزیکا لێ ددەت · داسا وی دبەر پشتێرایە ، تلێد خو ئەڤێد ژسەرمادا قەرمتی ،ێید هاڤێتینە دەڤێ نەلیسەکی دلێ پشیکێ یێ سەد ئاوازا دخوینیت ، یا دنەلیسیدا لالبوی · زەڤێد لهەردوو ئالێد ڕێکێ درەشن ژبرێد زەرزویریا · هندی چاڤ قەترەکەن ، رەزو باغێد راستو فرهەنە · قوناغا نێزیکی سەعەنەکێ هاژوت · لنیڤەکا دارستانەکا بسەهم خو ژکەری هاڤێت ، تەلیسێ خو دەرنشیڤکر ،پشیك فبەرپیا کەت ، بغار چەند گاڤەکا وێڤەچو ، ئو راوستیا چاڤدێریا هەر لڤلڤینەکا زەلامی دکر ، هەنا بارێ خوێ دارا سەراستکری · چاوا کەرێ خو دا ڕێ ئو پشتدا پشیکێ ، دلقوتکا وێ لێداو کەتە دەریا هزرا · موقدارەکێ زەلام چو لپشت خو دزڤریت، دبینیت پشیکا لپەی تێت · خو چەماند عەردی ، زیڤرەك هاتە دەستی ، پشیك شاشبو ، چاڤێد خو دهێلینکێد واندا زفراندن ·· زفراندن ···هند دیت رمەکێ ژعەردی بلندبو ،شویرێ وێڤە های ژخو نەما ·

زەلامی گوت : «دێ هەرە ما ڤێ جارێژی تو ناچی ··· سێ بەز ددویف تەرابن ·· هەکە لاو بکەی تو دێ ئێدی سەری راکەی ··»

گەهشتە مال ،شنشکڤە ڕهێت ئەنیا وی بونە کاریتە، مینا مروڤێد دین لێ هات ·

پرمپرمەکا ژێ دچیت ،ئەو بخو ژی نزانیت یێ چ دبێژیت ·

بروانە ل : ٧

دەرەوا ئەڤینێ

● سناء مهدی ●

مه بەسە ژڤان ئاخفتنا
نـا دەرمانکەن ·
چ برینا ··
بوجی ئەم لومەی ڕۆژا دکەین ··؟!
ئومـێ تـە
ب ئەڤان دەستا
سوزو وەفا
بن ئاخکرن ··
خونە ڕۆژا :
نۆکە ئەم گەهاندینە ڤێك
وەك غەریبا ··؟
یان دەروا ئەڤینیاتە ··
ئەزو تو دا بکەینە کەنی
ژنیڤا خڕ ئێشو برینا
لسەر ڕێژێت ڤان خڕ کاغەزا
ناڤدا دەرو ·· چەند مشەنە ··
دا بو ئێكو دوو بزڤرینین
برینین ··
ئەڤە دەمێ هێلانێیە
بهنەکادی
دێ وەرپێچت شەڤا تاری
چیزوکامە
هرە با دێ

خرابکەتو بەلافکەتن
ئومێدێت مە ئاڤاکرین ···
ئەڤینی یاتە
درەو بو ··!!
ئاخفتنیت تە
کاغەزێت تە
خڕ یاری بون ··!
نە ·· نەکە چ شکایەتا
سەر دهۆلێت کەڤل دڕیای
قەد نەڤوتە ··
نەڤەگیرە چ ستیرانا
ئەڤە هەمی بێ فایدەنە
بێ بهانە

نێ دلێمن ژئەڤینیاتە
یێ رزگار بوی ··
گونە هەکبی
هاتە شیشتن
ئەو قەیدەکبی
هاتە شکاندن
ڕەڤی ژرێکێ شەڤا تاری
دیاربی چاڤێ تاڤێ
دا بسوژیت ب گەرماتیاخو
هەمی بیرو شینوارێت تە
نائینمە خارێ
ڕوندکەکێ
قەد نـا بەردەم
ئاخینکەکێ
ئەز دێ لسەر بیراتە گرم
دەرگەهەکی ژ دارێت گیزا
دێ لسەر دەم قفلەکی ژپیلاو
کلیلکاوێ
هافمە دناڤ کیراتیا بەحرا
ژبیر کرنێ
ئو ئەڤ برینا دلێمن
ڕۆژ دێ ساخکەن
روژ دێ ساخکەن ··

لە پشت پەردەی باغی ئالوورا

شێمحەممەد بالەك

(گەنەمە)یە هەناسەی ناز
بسکی بۆ ڕووی کەویە دێنێ
شکاندی مینای بامەزنی
(گەرکۆل) لالووتە نایدوێنێ
× × ×
هێند لەبارن کەزی (چەور)ێ(١)
لەسەر سمتی (کوارگ) بە چیم
منیش لە جێی بروسك بـم
دەسووتێمو لەکوڵ دەگریم
× × ×
ئاگای لەخۆ نیە بای قوبلێ(٢)
بیستویە پەسنی پانـاوان(٣)
(مێلاق) سووربۆوە لە خۆشیان
(سوێسن) ڕووتبۆوە لەتاوان
× × ×
لەبن بەفرێدا نرکەی دێ
(چاوپسیلێ) چاو لەدەر(٤)
چارۆکێ سپی لێڕفاند شەماڵ
هەورێ زەرد ی کردە سەر
× × ×
(گزرمزە)یە (زوررالۆک)ە(٥)
پێشی وەی بیێ بە لاو
دەلێی ڕندێنی شاعیرە
دەخشێ لەڕووی خەیاڵبلاو
× × ×
(کنێر)ە دابەڕیوە
لەبەر چاوی (شلێر)ێ
شلێرە دابەزیـوە
شینێ حوسێنی دەگێرێ(٦)
× × ×
(خون)ە گەسکی پەریی سروشت
پێی کەوشکەران دەرشێنێ
ئەو خوناوە لـە گیانمدا
دلی گیانکێش دەبزوێنێ
× × ×
(قەتاری سی دێ لە سەران(٧)
وەك کوریسی تەماحکاران
دەبا ئابڕوی شەشالی شەو
دەگەڵ دلی شەو بێداران
× × ×
بۆ سەر دەریای خوێێ دەچن ؟
ـ: دوو سێ بەستەی بەخوێو بۆ
دەگەڵ مەکری موکریانیان
لەوسەر بێنن دەگەڵە خۆ

بروانە ل : ٧

یانەی هاوکاری

ئەمجارەش لەگوڵزاری ئەدەبیاتدا لـەگـەل پشکۆژەو خونچە دەم بەناونگەکانی یانەی ڕۆژنامە دلسۆزەکەتاندا ڕۆژنامەی (هاوکاری) بـەیـەك دەگەینەوەو چەپکە گوڵێکتان لێ پێشکەش دەکەین ·· بەهیوای ئەوە لە دوارۆژدا زیاترو زۆرتر بەرهەمی هەموو ئەو بەهرەدارو لێهاتووانە بلاو بکەینەوە :

● وەلامی دۆستان ●

● **باغەوان گرد عازەبانی :**
شیعرەکەت وەرزی بەسـەرچوو ، ئێمەش بۆمان نەکرا بۆ لیژنەی سەرپەرشتی چلەکەی بنێرن ببوورن .

● **کاکێ میراودەلی :**
ئەمجارە شیعرەکەت لەکێش و مۆسیقا بەدوور بوو ، ئێجگار دووریش .

● **کاك جودت ایوب :**
شـیعرەکەت لەباتی گۆڤاری بەیان بۆ ئێمە هات . بەلام سەرەڕای بیرولێکدانەوەی جوانی شیعرەکەت پەیکەرەکەی بێهێـزو بێهەنلو بوو ، بەتایبەتی دەربارەی خەسـتکردنەوەی مەبەستو دەربڕین بە کەمترین ووشـەی هەلبژاردەو بەپێز .

● **کاك عبدالصمد :**
شێوەی دارشتنی شیعرەکەت سـەرکەوتوو نەبوو بەتایبەتی کـە لـە تخووبی ناوچەییدا تێپەڕیت نەکردبوو . بەنموونـە ووشـەی (هەرمێ) لەو ڕستەیەدا (بەلام گیانە تۆ هەرمێ لەبەر عیشقم) خوێندەوار نازانێ مەبەستت لە هەلاتنو راکردنە ، یەکسەر بیری دەچێتە سەر ناسکە هەرمێی خۆمانە .

❋ هـەلبـژاردە ❋

■ **دلشاد خدر دەرگەزێنی :**
هەینی جەژنی موسـلمانانی پێدەلێن
کەچی یارم لـەم ڕۆژەدا شکاندی بەلێن

■ **عبدالواحد ئیدریس :**
لـە خەزانـا من (سـنەم)
لـەناخی ئـاگـرا شـنەم
من سـنەقزم ، من بـانـەم
بـۆ دیـدەی بەدکـار تانـەم
زولف لولـم ، بێشـانەم
بەهەشـتێکی وێرانـەم
[illegible]
لەشـادی کراوم بێبـەش

■ **عبداللە طاهر عمر :**
خۆ ووشـەکانم زەردەواڵەنین
پۆلـە هەنگێکن بۆت دێنن هەنگوین
خۆ ئەدزنـەوە لـەبـەندو داوی
ماچ ئەکەن زەردەخەنەی شەرماوی

■ **سەلیم مەجید زەنگەنە :**
گڕی عەشـقت وای لێ کردم
خاكو ئینـسـانم خۆشبوێت
نالـەی دووریت فێـری کـردم
سەربەسـتی ، ژیانم خۆش بوێت

■ **مەلا عمر محمد صالح :**
خۆشـەویستتری نیشـتمان لەتەمەنو روحوژین
دەت پەرستم ، پەرستگامی وەك پەرستگای باوڕودین
بەلێنم داوە گەر دوژمن ، دەستدرێژکات بەرەو ڕووت
دەستی ببرم ، جەرگی بدڕم ، بیکەوژێنمە خۆلو خین

■ **کامەران بێباك :**
لە لاپـەڕەی نوێی ژیانم ئەنووسم
لە هەق لادا ئەبشـکێنم پێنووسم

■ **ئەحمەد محمد بۆلی :**
((سکالای لاوێکی ئێرانی بۆ دایکی))
دایـەگیـان وا دەڕۆم لـەلات
کوردسـتانم بـانگم دەکـات
دایـە دەچـم بـەدەنگیەوە
چێم خـواردووە مـافی ئـەوە
مافی کوردسـتان لەسـەرمە
بـۆ خـەبـاتی خوێنم گـەرمە
دایـە شـەرت بێت بەشەرتی پیاو
هێزو غیـرەت بێنمە بـەر چـاو

●

بالندەکانیش کۆچیان کرد

نووسینی : ■ یەشار کەمال ■
■ احمد محمد اسماعیل ■
کردوویەتی بە کوردی

— ١٧ —

سـەمیح لـەو گەڕەکە نەما ، شـەش مانگ پێینەنایە ئەو ناوە ، سـەمیح خۆی بیکێڕێتەوە ، نایبڕێتەوە .

دوای ئەوەی لە « کلیوسا » بیلدرچنەکـان دەربکرێ ، دەیباتە بازاری گولان ، پارەیەکی زۆری بۆ دەکات .

ئەو کاتە یەك سەر خۆی دەگەیەنێتە کابـرای « عەتتابی » گلێم فرۆش . کابرایەکی بەحکار خراپ نییە ، لە پێشدا گلێمەکەی نەدەویست ، دەشیگوت بەخوا گلێمی چاکە ، منالەکان لێیپاڕانەوە ، کابرای عەتتابی بەزەیی پێدەهاتن ، بە پارەیەکی کـەم لەدەستیانی دەرکرد ، پارەکەی پێدان ئەو کاتـە ووتی « ئەی شـێرە گەورەکان ، من ئـەم گلێمە نافرۆشم ، ئەمە گلێمێکی یەکجار نایابە ، کـەی پارەکەمتان بۆ گەڕانەوە وەرن گلێمی خۆتـان بەرنەوە ، ئەگەر ئەم پارەیەی پێ قاتی دەدەم بۆ پەیـا نەکرا وەرن پاشماوەکەشتان دەدەمێ... دواجار بێ ئەوەی درێژ ئاگای لێبێ ، سمیح خۆی گەیاندبووە کابرای گلێم سەنو پارەکەی کەشی لێسـەندبوو . درێژ کە پێی زانیبوو زۆر تووڕە بـووبـوو ، بـەلام نەیخستبووە رووی ، دەبێ .. هەرچی چۆنێ بێ برادەرن ! .

سەمیح گەلێ ئیشی قۆڕی وای کردووە .... قەت دیوتە مەلێك پارەکەی وەرگیرابێ ، پێشـین وەرگیرابێ بیبـاتو بڕوا ، یەکێ پیاو بێکاری وا دەکـات .

بەرامبەر کاکـەیەکی وا کـاری وا دەکرێ ؟ مرۆڤ کە فیلبازو سەختەباز بوو ئەوەندە سەختەباز دەبێت . خۆزی شا علی ئەمە دەزانی . یەکسـەر تاوی دەداتو نـاهێلێ توخنی کـەوێت . چونکی شا علی جێگای هاتو هاواری سـەرتۆپ دولاب دەرەیە . ئەگەر جێگای هاناوهاواری خەلك نەبێت هیچ ئەوەندە هانای بۆ دەبەنو خەلکی لـە دەوری خەلکی لە دەوری کۆدەبوەوە ؟

لەپاش ئەوە کێ دەتوانێ بەرۆژی ڕووناك دوو دەمانچە لـە خۆی بداتو (بای ئوغـلانـدا) بێتو بچێ ؟ سەمیح ئەمانەن خۆی بۆ شا علی ناگێڕێتەوە . نـەء ، انشاء اللە شا علی شاهۆ کەی بۆ ڕابیدەکات انشـاء اللە ..

خەیری لە عەزرەت دایکیدا وەختە کوێربێت . کـە دایکی بکەوێتە یـاد خەوی لێهەڵدەگیرێ ، سەردەمێکیش کە لە « سـەرکێجی » حەشیشەی دەکرێ ، هەمووی لەپەژارەو خولیای دایکیـابوو . حەشیشەی کێشا ، هەم دەیکێشـا هـەم بـە گەشتکەرەکانی ئەو ناوەی دەفرۆت . دواجا بێزانی ئەو بێزانە بێزانی ئیتر ببڕای ببڕ نەیکێشـا ، بە جارێ لێی دوورکەوتەوە ... خەیـری نـاوی راستەقینەی نییە ... لە ترسی دوژمنەکانیانا ناوی خۆی گۆڕی سەری ببڕی ناوە راستیەکەی خۆی بە کەس نالێ ..... ئەگەر پارەی دەبوو ، یان ئـەم پەلەوەرانە کە گردونی پارەی دەکردو ساغ دەبوەوەو پارەیەکی باشیمان چنگ بکەوتایە ، لەگەل سلیماندا پێکەوە ، دەرۆیشتنە « رزا »و دایکی خەیریـان بۆ ئەستەمول دەهێنا ، خەیری سـەری هەرکارێکی بەدەستەوە بگردایە دایکی وەك گول بەخێو دەکات .. خەیـری قـەت دایکی لەبەرچاو ناکـەوێ ، ئـەم کشوماتییەی خەیری لەبەر دایکێتی ، ئەم بێدەنگیو کشوماتیو ڕووکرژیەی خەیـری لـەبـەر دایکێتی کـەوا بـەو جۆرە لـەو دوو ولاتەو غـەریبییە جێهێشـتووە ، دایە دایەی شەوانانی کە دایکی دەکەوێتەوە یاد جگەر دەکا بە بوریان . خـەیـری پارەی هەبوایە دەمێكبوو دایکی بۆ ئێـرە هێنابوو . خەیری نایەوێ سـمیح ئاسابێ ، ئارەزووی لێبێ هەرچی لە « بای ئوغلو »دا هەیە دەدزێ ، وا ووتمان خەیری ئەمەی کردو پارەیەکی زۆری چنگ کەوت ، سلیمانو سمیحی نارد دایکیان لە « رزا »وە هێنا ، خەیری لە « سەماتیا » کوختێکی گرتو دایکی تیـا نا . دایکی بە خۆشەخۆشی جێگیربوو دایکیشی دەس بە دوعا وەستا .... خەیری لەم ئەسـتەمولە گەورەیەدا « سەمەتیا »ی لە هەموو شوێنێکی پتـر پێخۆشە ، لە هەندێ ڕووە کوتومت لـە « رزا » دەچێ .. لەپڕێکا دەدرێ لە دەرگا ، پۆلیس دەرژێنە ئەو ناوەوە ، دێنە ژوورەوە ، دەپرسـن : ئـەو خەیرییە دزە لە کوێیە .. دایکی دەلێ : دزی چیو خەیریش دز نییـە ، ئاوایـان پێدەلێ . بـەلام پۆلیسەکان خەیری دەبیننەوە . ئەمە دزەکەیە .. دەستی لە کەلەبچە دەنێن . دەیدەنە پێش خۆیان .. ئـەو کاتـەش دایکی خـەیـری مەراق دەکـاتو دەمرێت .... بۆیە خەیری نزیـك دزیکـردن دەکەوێت ؟ شێت بووە چی ؟ . حەشیشەی لەبەرچی دەکێشا ، وازی لێهێنا ؟ کە حەشیشەی دەکێشـا دایکی زۆرتر دەکەوتەوە یادی .

انشا اللە شا علی شاهۆکەی مێر دەکات ...

انشاء اللە کابرای گلێم فرۆشیش گلێمەکـەی لەناو نەداوە ....

انشا اللە . انشـا اللە . انشـا اللە دایکی خەیریش ساغو سەلیمەو هیچی پێنەهـاتووە ، دوژمنەکانیان زەفەریان پێنەبردووە ...

... انشا اللە سلیمانو سەمیح بە سـاغو سـەلامەتی لـەرزا دەدۆزنەوەو دەیهێنن بۆ ئەستەموول ....

مەمکی کیژەکان توندو بچووکن ، چۆن گەورە دەبن ، دەستی هەرزەکار گەورەیان دەکات ، بەگرتنو گوشین گەورەدەبن . بەدەستیانەوە دەبنە بەهێیەکی گەورەی تووکداری بۆندار ، پیاو لەدین دەردەکەن .. سەمیح هەر لـە ئێسـتایەوە مەمکی گەلێ کیژی پێگەیاندبوو . بۆچی بۆ سـەمیح فزەیان دەکرد . سەمیح هەموو بەیانییەك سمێلێکی قنجی بۆ خۆی دادەنا . ئیتر مەمکیانی دەگرتو دەیگوشی هیچیان نەدەگووت . کچەکان مەراقی سمێلن . کە ئەوان حەز لە سمێل بکەن ئەم چی بکات ؟ . خەیری لـەم ڕەفتارانە دوور بوو ، خەیریش وەکـو هەمـوو کەسێك ، حەزی لە کچ دەکرد ، دەیویست مەمکیان لە چنگ بگرێ . بەلام چی داوە بەسـەر کچی خەلکەوە . ئەو خەوو خەیالی هەر لە لای دایکیبوو. با سەمیح شەوو ڕۆژ خەریکی کچی خەلکی بێ بـەو چی ··· سلیمان درێژ تۆ بلێی لەبەر درێژیو مـل باریکی خۆیبێ کە شەرمی دەکرد .... ڕاوەسـتە نۆبەتی ئەویش دێت ، جارێ ڕاوەسـتە . ئـاه سمێل ئەرناوطی سمێلت هەردەلێی کلکی ڕێوییە ، ئای شا علی ئـاه ....

● گەڕانەوەی خۆشەویستی ●

■ شیعری ■ رزگار نەقشبەندی ■

شـەرە ،
ڕەهێلـەیە ،
ماتەمینی دڵ دەبات و دڵ دەهێنێ !
چاوەکانم ..
تاجی خەون لەسەر دەنێ
تارمایی خوێن ..
لە سەر سنگم ،
مۆتەکەیی خۆی دەنوێنێ
لـەم کاتەدا ،
لێوەکانم ..
بۆ پابەندی ، خۆشەویستێ
پـڕ بـە خەندە
خۆی دەدوێنێ !!

Institut Kurde de Paris

خۆشەویستیا وڵاتی و نرخی شەهیدا ئەڤین و رووناهیە

نقێسینا
قاسم سلیمان برواری

بێ‌گومان (ڤیان) گرنگترین بابەتە دژیانا مروڤایەتیێ دا٠ وڤێ ڤەسا بچیك گەلەك مەعنایێت جوانو مەزن یێت هەین ، و ئەگەر ئەم ڤەسێ قەسێ پێ‌ناس کەین هە پەسێ چێ‌نابیت براستیو دروستی رستەکا ڤەسا یان پەیڤا ڤەهینین هەمی مەعنا ورەنگێت ڤیانێ تێدا دیاربن ٠ گەلەک شاعیر وهونەرمەندێت جیهانێ ئەڤ بزاڤە یاکری ، بەرهەمێت ژێ‌هاتیو جوان یێت گوتینو نڤێسین ، لسەر ڤی بابەتی٠ بەلێ کەس نزوان نەگەهشتە قوناغا دیماهیکی ، چمکو هەر ئێك ڤێ (روناهیێ) برەنگەکی دبینیت ، لدویف هـزرو بیرێت خو یێت تایبەتـی ، وبوێ مەبەستا ددلێ وی‌دا ٠

(ڤیان ریبارەکێ پر هەستو دلسوزیە ، و بنیاوێ هەمی پەیوەندییێت مرۆڤایەتیێیە ، وسەروکانیا چاکیێو جوامێرییێە ددلێ مروڤی دا٠ وبێ ڤیان مروڤ دێ‌بیتە دەعبەکێ هار وئەمای ژ چ خرابیا خۆ نادەتە پاش ٠

چنکی هەستا ڤیانێ هند گەلەك یابهێزو دژوار ، زۆرترە ژ هزر وابیرێت عەقل‌مەندا ٠ ژبەر هندێ نەهنرە ببیت ئەگەدا ژبانا مروڤی ٠ ڤیانێ گەلەك رەنگو وێنە بێت هەین ، ئەڤە ڤیانا زاروۆوا دلێ دەبكو بابا یا پرکری ، وڤیانا جوانیێ داخازا هەمی خودان بیناهیانە ٠وڤیانا زانینێ ئەوێ پێش‌کەتن وشارستانیەتیا نوی پەیدا‌کر ٠

بەلێ هنر بو وێ ڤیانێیە ئەوا دبیت ووزەکا دژوار ومروڤی پالدەت بدلەکێ خۆش بو مرنێ ، ئایە ئەو چ ڤیانە ؟

ئەو ڤیان وەلاتی‌یە وڤیانا میللەتی‌یە ئەوا هەر دەم روناهیەکا جوانە ددلێ مە هەمیادا ، ودبیتە گوریەکا دژوار ئەگەر سنورێت وەڵاتی کەتنە گرفتاریێ ، ودژمنا هەولدا دەستێ خۆ درێژ کەنە سنورێت وەلاتی ، وێ گاڤێ تبنێ ڤیانا براستا دێ دیار بیت لنك کورێت میللەتی ، وخۆ گۆری‌کرن بۆ خاکێ وەڵاتی دێ زەحف و ئەرزان‌بیت ٠

دلسوزو ئەڤینداریت وەلاتی ، خوینا سۆر بکەیفو شادی دێ رێژن ٠

وئەگەر ئێك یێ دل نەرم وترسۆك بیت دێ شەرم ژخۆکەت ، وڤیانا وەڵاتی دێ دلێ وی ستویر کەت ، ودێ شێت بەرەڤانیێ کەت ٠

ئەڤەیە جوانترین رەنگێ ڤیانا مروڤایەتیێ ، بەلێ قوناغا دیماهیکێ ژڤیانا وەلاتی (خۆ گۆری‌کرنە) و شەهیدبونە ٠ بێ‌گومان ڤیانا شەهیدا بەرزترین ڤیانە ،وچ ڤیان نادەن سەر ، چنکی (شەهید) ئەو خوگوری‌کەرە ئەوێ چ نەهێلای پێش‌کێش نەکری بو کورێت میللەتێ خو ،و وەختێ وەڵات پێتڤی جەرگو مەرگێ وی بۆی ، بدلەکێ خۆش کرنەدیاری ژڤیانا وەلاتی ٠ شەهید بتنێ یێ گەهشتی قوناغا دیماهیکێ یاڤیانا بەرزو بالا ، تە چ شاعیر وتورەڤان ٠ وراستە ئەگەر ئەم بێژین ، ڤیانا وەلاتی بنیادێ پاراستنو پێش‌کەتنا هەمی میللەتانە ، چنکی رێکا خۆگوری کرنی بو کورێت وەڵاتی روهن دکەت، ودبیتن تیروژکەکا دژوار چاڤێت دژمنو نەیارا کورە دکەت پێتڤی‌یە ئەم هەمی بێت بێ بەهر نەبین ژڤێ رۆناهیێ ٠

ودیسا سەد ئافەرم بۆهەر بابەکی یان دایەکێ یان مامۆستایەکێ دلسوز چرایێ ڤێ روناهیێ ددلێ زاروکێت مە دا هەل کەت

خۆپیشاندان دژی رژێمی خومەینی شارەکانی ئەوروپا دادەگرێ

زوربەی شارەکانی ئەوروبا بە تایبەتی پایتەختەکان چەندان خۆپیشاندانی گەورەیان بەخۆیانەوە دیوە لە رۆلەکانی گەلانی ئێران دژی کاروباری نارەواو درندانەی رژێمی خومەینی جادووگەر سازی دەکەن ٠

ئەمە چەند وێنەیەکە لەو خۆپیشاندانە کە لەم دواییەدا کراون ٠

سەیرانگەی دورگەی بەغدا

● سەیرانگەی دورگـەی‌بەغدا ، یەکێکە لەو سەیرانگا گەورانەی سەرکردایەتـی‌حزبو شۆرشی بەخشیویتی بە خێزانی شکۆداری عیراق‌و بەرپرسیاری پارێزگـاری جوانی‌و پاك‌و تەمیـزی‌ورێك‌وپێکی بەرپرسیاری‌یەکی هاوکاریانەی نێوان ئـەوکاربەدەستانەی بەرێوەبەرانی ئەو دورگـەیەن‌و ئـەوهاوولاتیانەن کە ئەوپەری پشوو بێ‌کاری لەناو ئـەوکەژاوەو ئەو شوێنە جوانانەی ئەم دورگەیەدا بەسەری ئەبەن٠

● بەرێوەبەرایەتی سەیرانگای دورگەی بەغدا پێخۆشحاڵە بەوەی کە مژدە بدا بەوەی کە ئەچێتە قەڤزی ئانتونی ٠ کەشوێنی حەوانەوەی لەدوورگەی بەغدا بۆ کراوەتەوە و بریتیە لەدە هێلانەی بوك‌و زاوایی‌و شوێنی‌گونجاوبۆ نوێنەرانی وەزارەت‌و رێکخراوە جەماوەری‌و پیشەیی‌یەکانی ئەمە لەگەڵ بوونی چەند هۆڵێکدا بۆ کۆبوونـەوەو چەند گەرماوێکی هەامـی‌و مەلەگەو یاری تینسو چێشتخانەو گازینۆو شانۆ کە هەموو شەوێکی پێنج شەممەو هەینی‌و یەك شەمموان ئاهەنگی هونەری لەسەر ئەکرێ ٠٠ ئەوانەی سەر لە دورگـەی بەغدا ئەدەن فلیمی هەفتانە ئەبینن کە لەسەر شاشـەی سینەمای جێی حەوانـەوەی دورگەکە نیشان ئەدرێ ٠

● بانگەواز بۆ هەموو هاوولاتی‌یەکە ئەوانەی حەز لە یاری بولنك ئەکەن سەر لە یانەی بۆلنك بـدەن بـۆ ئەوەی بەشداری سـالانـە بکەن‌و بە نرخێکـی گونجاویشەو یاری لەگەڵ تیپە جۆربەجۆرەکانا رێکخەن٠

● لە شاری یاری‌یەکانی دورگەی بەغدا کاتێکی خۆشی لە دەزگای رولـر کوسترو کالیسو ئەنتیرایس‌و یاری جوانی منداڵانـە بەسەربەنو یادگارێکـی جوانتان بۆ ئەمێنێتەوە ٠

● مەیدانی فـراوانو سەوزی بۆ یاری تۆپـی سەبەتەو تێنس‌و بالـە تێدایە ٠

● لەچێشتخانەی دورگەکەو چێشتخانەی خزمەتگوزاری خۆیی‌و چێشتخانەی ماسی‌و چێشتخانەی یانـەی روبار خواردنی ئەوپەری بەچێـژی لێ‌یەو خواستو خوان لەسەر ئاوازی مۆسیقای شـاعیری‌و خۆشی بای دجلە دەبێ‌و کەلە هەموو لایەکەوە چـواردەوری دورگەی بەغدایان داوە ٠

● سەیرانگەی دورگـەی بەغدا دورگەی هەمـوو عیراقی‌یەکی شکۆمەندە ٠٠ تەنیا رۆژی شەمموان نەبێ ، ئەویش رۆژی پشـووی ئەوانەیە کە لە دورگەکـەدا کارئەکەن هەموو رۆژەکانـی تری هەفتە دەرگا کراوەیە ٠

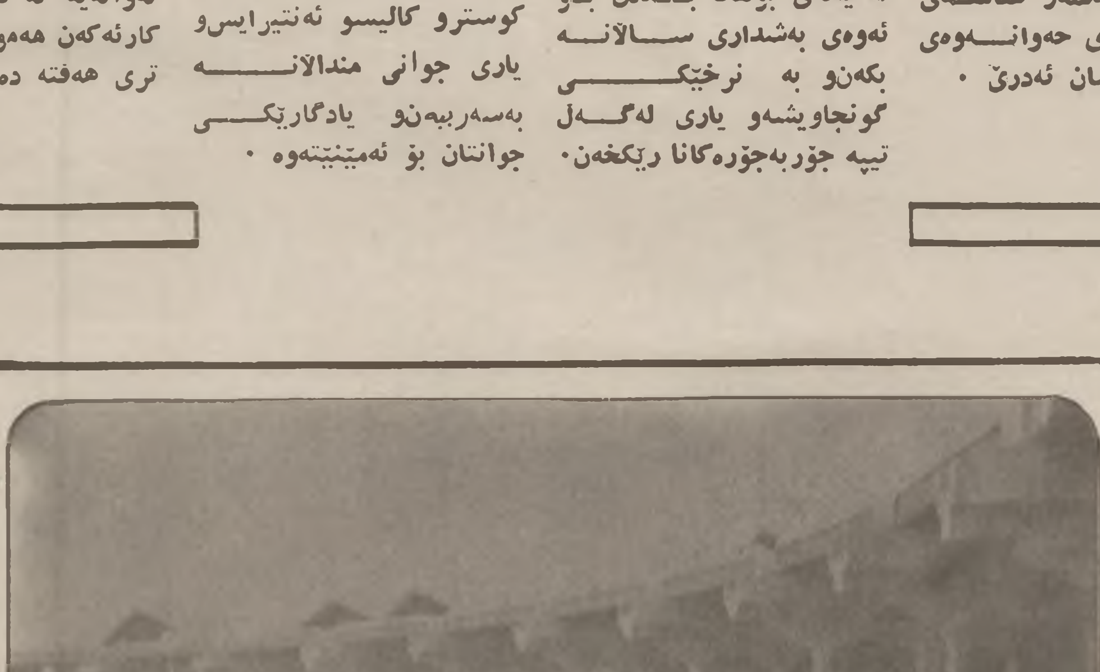

وەزارەتی راگەیاندن دەزگـای رۆشنبیری‌و بلاوکردنەوەی کوردی بەغدا ـ مەیدانی خەلانی بۆزانین

لـەم دەزگایە کەرەسـەو ئەساس‌و کەل‌وپەلی سوپێری ئۆتۆمبێل‌و ماتۆر هەن کـە تیایاندا باش هەن‌و هەشـن بەکارهێنراون ٠٠ بە مەزاتی ئاشکرا سەعـات دەی سەرلەبەیانی رۆژی هەینـی‌ـ کـە ئەکاتە ١٩٨٤/٣/١٦ ئەفرۆشرێن بەلام کـرێی دەلالی لە ئەستۆی کریاردایە٠

مصلح‌الدین مصطفی محمود
بەرێوەبەری گشتی‌و سەرۆکـی ئەنجوومەنـی بەرێوەبـردن

سەندامی تایمز ـ پاشماوە

چونکە خومەینی هەمـوو بریارێکی بەدەست خۆیـەوە هێشتوەتەوەو بەردەوامە لـە فەرمان دەرکردندا بـۆ شەرکردن لەگەڵ عیـراق‌و هێرش بردنە سەر خاکی ٠

ئەنجا رۆژنامەکە وتـی داواکاری‌ی لە ئێراندا لـە زیادبوونایە بـۆ دوایی‌هێنان بە شەرو کاربەدەسـتی وا هەن لە ئێراندا بـە دزی‌یەوە ئەوە دەردەخەن کە حەزدەکەن نەتەوە یەکگرتووەکـان بکەوێتە بەینەوەو لیژنەکـەی ئۆلف پالمە بۆ ئاشـتی ببووژێنرێتەوە ٠

چیرۆك ـ پاشماوە

پشیك بەری وی‌یا زڤری، لنیڤەکا حەوشێ یا بریدا خـو دئالویسید ئەوا لبەرێ بێهنێ دیار ٠ ئو دبەررا یـا سەحدکەتە وی ٠ ئەو یـێ ددلێ خو دا دبێژیت :«بوری ٠٠ بوری‌و کەس پـێ نەحەسییا ، مەگۆت ئەو چنە ،باشە دێ ڤان شوین پەنجا چاوان ڤەشێرم ؟!یا هەکـە خەلکی چیروکا وان زانـی، گەلو دێ بو من چ بێژن ؟!ئەز ئەڤ زرە زەلامە ٠»

نزار محمد سعید

لەپشت ـ پاشماوە

پەراوێز

١ ـ ناوی ناو کەوانەکان ئی هێندێك کلـوك‌و گیای بۆن‌خۆشی بوهارین ٠

٢ ـ بای قوبلێ : ئاوی بایێکە لە بایەکانی باشوور کە بە پێی هەورازو سەرەژێری رووی بایەکـە ناوی دەگۆرێ ٠

٣ ـ پاناو : بەشوێنێك دەلێن لەشاخدا لەچـاو دەوروپشتی رووبەرێکی نەختێك بەرین‌و نەرمان هەبێت

٤ ـ چاوپسیلێ : (چاوپسیلە)یە لەکاتی ئاخاوتن‌دا (ێ)ی مێ‌کردنی لەگەڵ دەلێت ٠

٥ ـ گورمزەو زورالوك ناوی یێك گیان بەلام واتاکەی لە (زوورالوك)دا ئاشکرایە ٠

٦ ـ منداڵ شلێرێك لەناو دەستیان دەنێـن‌و دەی‌سوورێنن دەلێن : (شلێرێ مەگری مەگری حەسەن‌و حوسێن چوونە قەبری)٠ بەو سووراندنە دەلوپە خوناو لەو شوێنەی کلووك شلێر پەیدا دەبن کە پێی‌دەلێن (چاو) گۆیا شینەکـەی وەبیرهاتۆتەوە ٠

٧ ـ لەو شیعرەی حاجی‌قادر وەرگیراوەکە دەلی: (لە خرینگ‌و هوڕی قولینگ‌و قەتاری سـی‌لە سەران)٠

Institut Kurde de Paris

بەبۆنەی هەفتەی [قادسیەی صدام]ەوە

گەلی خۆراگرتوو

● مصلح جەلالی ●

هەفتەی قادسیەی صدام کە ئەمە سێیەمین جارە یاد ئەکرێتەوە کە رێکەوتی ١٧ی مانگی ئادارەو عیراقی‌یەکان بەم بۆنەیەوە کە بەگەرمو دڵسۆزانە چالاکی ئەنوێنن بۆ ئەوەیە کە یادی ئەم هەفتەیە واتە یادی ئازایی‌و خۆراگرتن‌و سەربەرزی‌و سەرکەوتنی هەموو عیراقی‌یەك ئەکەنەوە بەسەر رژێمی کۆنەپەرستی ئێران بەگشتی‌و تاقمە تەڵەکەبازەکەی خومەینی بە تایبەتی .

ئێمەی عیراقی هیچ کاتێ ئارەزووی دەستدرێژی کردنمان نەبووەو دژی هاوسێکانمان نەبووین‌و هەمیشە خواستمان رێزگرتن‌و پەیوەندی باش‌بووەو تەنانەت لەگەڵ ئەو دەوڵەتانەشدا کە لە ئەلوبستیانا لە یەك جیاوازین هەر باش بووین چونکە هیچ پەیوەندیمان بە ناوخۆی ئەو دەوڵەتانەوە نیەو سەرکردایەتی شۆرش ئەم لایەنەی بەتەواوی روون کردۆتەوە کە ئێمە دەوڵەتێکی بێ‌لایەنین‌و دەست ناخەینە کاروباری ناوخۆی وڵاتانەوەو رێگەش نادەین کە هیچ وڵاتێ دەست بخاتە کاروباری ناوخۆمانەوە .. بەڵام تەڵەکەبازانی قوم‌و تاران بە هەموو جۆری تەقەڵلای ئەوەیاندا دەست بخەنە کاروباری ناوخۆمان‌و سیاسەتی درندانەی خۆیان بەسەر عیراقی پێشکەوتوو بێ‌لایەندا بسەپێنن کە گەلی کوردمان بەگشتی لەلایەن برای عەرەبی‌یەوەو بەتایبەتی لە لایەن هەڤاڵی تێکۆشەر صدام حسین‌ەوە رێزی لێ ئەگیرێ .

ئێمەی عیراقی کە ئەجەنگین‌و کاریش ئەکەین بۆ ئەوەی بەرەکانی جەنگمان دژی دوژمن زیاتر پتەو بکەین ئەوە ئەزانین کە بۆ نیشتمانە خۆشەویستەکەمان ئەجەنگین کە عیراقەو لەوەش گەیشتوین کە ئێمەی کورد ئەبێ دووجار بجەنگین جارێك وەکو عیراقی و جارێکی‌تر وەکو کورد چونکە ژیان‌و گوزەرانی کوردەکانی وڵاتانی دراوسێ روونە کە لە چ دەردەسەری‌و ناخۆشی‌یەکدا ئەژین .

[illegible] ئەوە ئەم هەفتەی قادسیەی صدام هەلە بۆ هەمووان کە بکرێتە هەفتەی چالاکی‌و تەقەڵلاو توانا بەکارهێنانی تاکو باشتر دەست لە رژێمی رەگەز پەرستی ئێران بووەشێنرێ و پەردەش لەسەر ئەو هەموو کوشتن‌و برین‌و کردەوە ناشیرینانە بە تەواوی لابرێ کە خومەینی تەڵەکەبازو دارو دەستەکەی نەك هەر بەرامبەر بە عیراقی‌یەکانی کردوویەتی بگرە ئەوانەش کە بەرامبەر بە گەلانی ئێران کردوویەتی بەتایبەتی بەرامبەر بە کوردەکانی ئێران .

١٧ - ئادار کە رێکەوتی مانگێکی مەزنە واتە حەفتەی قادسیەی صدام لە مانگی ئاداردایە کە مانگی ئادار گەلێ جەژنی گەورەی بەلایەن عیراقی‌یەکان بەگشتی‌و گەلی کوردمان بە تایبەتی تێدایە کە لەوانەش یازدەی ئادارە کە دان بە مافی نەتەوەیی گەلی کوردماندانراو رۆژی ٢١ی ئادارە کە نەورۆزەو بەرەسمی لە لایەن سەرکردایەتی پارت‌و شۆرشەوە کرا بە جەژنی هەموو عیراقی‌یەکان .. بێ گومان سەرکردایەتی‌یەك ئەوەندە دڵسۆز بێ کە جیاوازی لەنێوان هیچ عیراقی‌یەکدا نەکات‌و رۆژ بەرۆژ دەسکەوتی بداتێ ئەو عیراقیانەش دڵسۆزانە ترو بەتواناتر لە دەوری سەرکردایەتی سەرەکی فەرماندە صدام حسین کۆ ئەبنەوەو پارێزگاری نیشتمان ئەکەن .

سەرکەوتن‌و سەربەرزیش هەمیشە بۆ عیراقی‌یەکانە با هەر شەکاوەبێ ئاڵای بەرزی شۆرشی ١٧ - ٣٠ی تەموز بە سەرەکایەتی سەرکردەی کاروانمان هەڤاڵ صدام حسین .

کردنەوەی پێشانگەی تەشکیلی هونەرمەندانی ناوچەی کوردستان

بەرێز عبدالامیر معلە جێ‌گری وەزارەتی رۆشنبیری‌و راگەیاندن پاش نیوەرۆی ١٩٨٤/٣/١١ پیشانگەی تەشکیلی هونەرمەندانی ناوچەی کوردستانی کردەوە کە بەرێوەبەرایەتی راگەیاندنی ناوخۆ بە هاوکاری ئەمینداریێتی گشتی رۆشنبیری‌و لاوانی ناوچەکە بە بۆنەی یادی دەرچوونی یاسای ئۆتۆنۆمی‌و جەژنەکانی ئادارەوە ریکی‌خستبوو .

پیشانگەکە کە لە هۆڵی التحریر پێکهاتبوو بریتی بوو لە (٦٠) تابلۆی فۆلکلۆری‌و سریالی رەنگدانەوەی کەلەپووری میللی بەشداری رۆڵەکانی گەلی کوردمان بوو لە شەری قادسیەی صدامی بیرۆزدا .

پێشانگەی چەند شاعیرێك لە هەڵەبجە

لەم رۆژانەی رابوردودا بەرێوەبەریتی رۆشنبیری جەماوەری هەڵەبجە پێشانگەیەکی وێنەی بۆ هونەرمەندی لاو ئەسغەر رەشید لە هۆڵی مەڵبەندی لاوانی قەزای ناوبراو سازکرد .

ئەمەش کە لەلایەن قائمەقامی قەزاکەوە کرایەوە بریتی بو لە (١١) تابلوی بە قەوارەی (١م × ٧٥سم)و بە بۆیەی ئاوی کێشرابوون ئەوەی شایانی باس بێت لەم (١١) تابلۆیەدا ئەوەیە کە هونەرمەند وێنەی (١١) شاعیری لە شاعیرانی هەڵەبجەو دەوروبەری کێشاوەو ئەوانیش : ئەحمەد موختار جاف‌و مەولەوی‌و صەیدی هەورامی‌و طاهر بەگی جاف‌و - گۆران‌و قانع‌و - وەلی دێوانە‌و - ناطق‌و صالح هەژارو حلیمی‌و نالی .

ئەوەی لەم پێشانگەیەدا رەچاو دەکرا بەتایبەتی لەرووی ناوەرۆکەوە ئەوەیە کە جۆرە دەنگدانەوەیەکی شیعری ئەو شاعیرانە لە هەستی هونەرمەندو خەڵکی‌دا پیشان ئەدا بێگومان ئەمەش دەگەرێتەوە بۆ بەهرەو سەلیقەی ئەو شاعیرانە خۆیان‌و چۆنیەتی کارتێکردنیان لەسەر جەماوەری خۆیان .. لەم روەوە هونەرمەند دەربارەی مەبەستی پێشانگەکەی وتی لەبەرئەوەی هەڵەبجە زۆرجار بەباخچەی شاعیران ناودەبرێت‌و ئەم شاعیرانەش پلەی تایبەتیی خۆیان لەناو ئەدەبی کوردیدا هەیەو تا ئێستا بەشێوە تەقلیدکە یادیان کراوەتەوە ، من لای خۆمەوە وەکو تاقی‌کردنەوەیەك هەوڵمدا کە وەکو بەکەم هەنگاو هەموویان کۆ بکەمەوەو لە ئێستاشەوە خۆم بۆ بەشی دووەمی ئەم پێشانگەیە ئامادە بکەم کە [illegible] شاعیرێکی تری وەکو شاهۆو کاردۆخی دەگرێتە خۆ .

فریــا

لە چالاکی‌یەکانی کۆمەڵەی هونەرە جوانەکانی کورد لە هەولێر :

کۆرێك بۆ شانۆی کلاسی

لەم چەند رۆژانەی دووایی‌داو لە چوارچێوەی چالاکی‌یەکانی کۆمەڵەی هونەرە جوانەکانی کورد لقی هەولێر ، کۆرێکی شانۆیی لەهۆڵی بازرگانی‌دا بە ناونیشانی «سەرەتایەك لە شانۆی کلاسی» بۆ کاك محسن محمد ساز کراو ..

لە سەرەتای کۆرەکەدا کە ژمارەیەك لە هونەر دۆستانی شارەکە ئامادەی بوون کاك محسن باسێکی دەربارەی پەیدابوونی شانۆی کلاسی‌کردو هاتە سەر دیارترین ئەو نووسەرو شانۆ نووسانەی پەرەیان بە جوڵانەوەی زێبازی شانۆیی داوە .

ئەنجا هاتە سەر هەندێ لەو تێکیستانەی کە لەو سەردەمەدا پێشکەش‌کراون‌و بوونەتە بەردی بناغە بۆ گەشە پێدانی شانۆ ..

لە باسەکەدا هاتە سەر دوولایەنی دیار لە شانۆی کلاسی یا خود کلاسیکی کە بریتی‌یە لە کلاسی کۆن‌و کلاسی نوێ‌و لە هەردو ئەمانەشدا چەندان نموونەی بە بەڵگەی باسەکەی هێنایەوە ...

دوای کۆتایی هێنانی باسەکە دانیشتوان هاتنە گفتوگۆ دەربارەی گەلێك لایەنی باسەکەو دەربارەی ناوەرۆك‌و لایەنی تری شانۆی جیهانی‌و شانۆی کوردی ..

- شێرزاد -

لەسلیمانی :

کۆرێکی رۆشنبیری

لەم ئێوارانەی پێشودا بەرێوەبەریتی رۆشنبیری جەماوەر کۆرێکی شانۆیی بۆ هونەرمەند یاسین قادر بەرزنجی لە هۆڵی یەکێتی نەقابەکانی کرێکارانی سلێمانی سازکرد .

تیایدا باسێکی بەناونیشانی هونەری شانۆو دوو لایەنی گرنگی شانۆی کوردی پێشکەش‌کرد . سەرەتای ئەمەش بەروونکردنەوەی کورتەیەك لە بایەخی شانۆو شانۆگەری‌و ئینجا دەست نیشان‌کردنی هەلومەرجی شانۆگەری ، ئەمەو بەسەرکردنەوەی لایەنەکانی شانۆگەری کوردی و ئەکتەری کورد کە لە باسی لایەنی یەکەمدا لەسەر تێکستی شانۆگەری کوردی قسەی کردو لەگەڵیا پەنجەکێشان بۆ نوسەرانی ئەو بوارەو بە کورتی سەرنجی سەبارەت بە هەندێکیان راگەیاند .

ئەمەو لە باسی لایەنی دووەمدا کە بە ناونیشانی «هونەری نواندن‌و ئەکتەری کورد»دا بو سەرەتا باسی مێژووی هونەری نواندنی کردو پاشان دەربارەی لێکۆڵینەوەی چۆنێتی نواندن‌و هەلومەرجی نواندن‌و ئەکتەر قسەی کردو بەدوایشیدا کورتە باسێکی پەیدابوونی نواندنی شانۆیی لە میللەتی ئێمەداو هێنانەوەی نمونە لەسەر چەند ئەکتەرو شانۆگەرییەکی کوردی ... لە کۆتابشیدا ئامادەبوانی کۆرەکە باری سەرنجی خۆیان دەربارەی باسەکەی کاك یاسین پێشکەش کرد .

فریــا

چاپکراوی نوێ

هونەرە جوانەکان

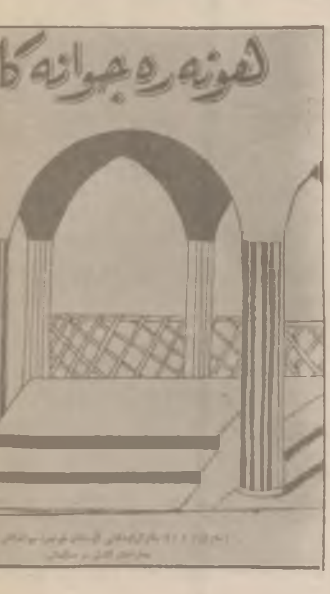

زنجیرەی ژمارە پێنج لە بڵاوکراوەی کۆمەڵەی هونەرە جوانەکانی کورد لە سلیمانی بەناوی [هونەرە جوانەکان]ەوە دەرچووە کە چەند باس‌و بابەتێکی دەربارەی لایەنەکانی هونەری جوان تیایەو چەند نووسەرێ بەشداریان تیا کردوە .

هاوکاری

دەزگای رۆشنبیری‌و بڵاوکردنەوەی کوردی

شەقامی الخلفاء
مەیدانی الخلانی

تەلەفۆن
٨٨٧٥٧٩٥
[illegible]

جیهانی منداڵان

لە پۆستەی جیهانی منداڵاندا

خۆشەویستەکانم ..

بەراستی سوپاستان دەکەین ، پۆستەی گۆشەی منداڵان هەمیشە ئاوەدانە ، ئەوەش مانای بایەخدانی خۆشەویستانە بە منداڵ‌و ئەوەی دوارۆژ تەنیا بەشداری کردنتان مایەی شانازیمانە .

بەڵام دەبێت لێمان ببورن کە فریایی بڵاوکردنەوەی هەموو نامەکانتان ناکەوین ، سەرەرای ئەوەی هەندێ لەو شتانەی دەینێرن یان درێژە ،یان دووبارە بۆتەوە ، یان هەندێ بێ‌هێزی هۆنینەوەی تیایە بەتایبەتی شیعرەکان. جا ئەم نازیزانە لێمان ببورن.

● خاوەن شیعرەکانی :

مێشەرەشە دەنگی قوتابی، یەکگرتن ، نیشتمان ، ماڵەکەمان ، لانکە ، ئێمە منداڵین ، مژدە ، بەهار ، قوتابی ، زستان برای قوتابی ، قوتابی زیرەك ، تۆبەی گورگ ، مەتەڵ ، هەنگە ، زەردە ، پشیلە ...

● خاوەن چیرۆکەکانی :

مەلیك، نێچیر، راوچی، رێوی، پیشەی چەند جاری، تەڵە، شاتان، رەشەبا، رێوی ناوچاڵەکە ، لە خۆبابی، نەسرین‌و چۆلەکە، لاشەی گەورە، پرسیارێك، سەرنجێك،

● بۆ ئەو دوو برایەش کە یاری چوارگۆشەیان بۆ ناردووین ببورن ... جێگای بڵاوکردنەوەی ئەو جۆرە یاریانەمان نیە ..

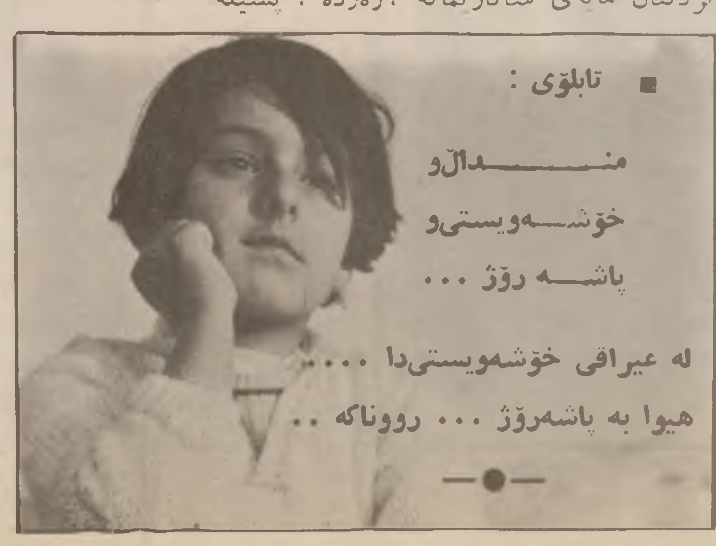

نارین سامی

فەرهاد سامی

●● بۆ منداڵان ●●

سوپای وڵات

سوپای ئێمەی ئازایە
خاوەن مافی رەوایە
بۆ سەرکەوتنی وڵات
دڵو گیانی فیدایە

* * *

با بژی سوپای هیمەت
دەستێنێ مافی میللەت
لە پێناوی خاکی جوان
خوێنی خۆی ئەکا خەڵات
بۆ سوپای نازاو دلێر
پێشکەش‌بێ چەپکێ کنێر
چونکە بەرامبەر دوژمن
وەستاوە هەروەکوو شێر

* * *

وا منیش بریار دەدەم
تا کوو مردن کۆڵ نەدەم
خزمەتی وڵات دەکەم
بەشەوو رۆژ سڵ ناکەم

■ رێبوارێك ■

لەم رۆژانەی دووایی‌داو لە بارەگای تیپی لاوانی شەهید ابراهیم کە سەر بە ئەمیندارێتی گشتی رۆشنبیری‌و لاوانە ، دەست کرا بە تۆمارکردنی نۆبەرەی یەکەمی تیپەکە کە بریتی‌یە لە چەندان پارچە مۆسیقاو گۆرانی ، ئەم بەرهەمانە کە راستەوخۆ بۆ تەلەفزیۆن تۆمارکران زۆربەیان لە ئامادەکردن‌و دانانی هونەرمەندان شێرزاد عوزێری‌و لقمان بەرزنجی‌یە.

نۆبەرەی یەکەمی تیپی شەهید ابراهیم

لقی هەولێر

هەموو شتێك لە پێناوی سەرکەوتندا

دەزگای رۆشنبیری و بلاوکردنەوەی کوردی
سەرەکی ئەنجومەنی کارگێری و سەرنووسەر
مصلح مصطفی جلالی

سالی ١٩٧٠ دامەزراوە

هاوکاری
التضامن

رۆژنامەیەکی هەفتانەیە

لەم ژمارەیەدا
● ئەم ژمارەیە تایبەتە بە بۆنەی هەفتەی قادسیەو نەورۆزو سەرکەوتنە مەزنەکانی سوپای ئازامانەوە

● چوار شەممە ١٩٨٤/٣/٢١ ژمارە ٧٣٠ ● ١٢ لاپەڕە ● بە ٥٠ فلسە ● الاربعاء ٢١/٣/١٩٨٤ العدد ٧٣٠ ●

سەرکردە: عێراقی شەرەفمەند لە رووی داگیرکاردا ناگەڕێتەوە بەڵکو ڕاوی دەنێ

سەرەکی فەرماندە صدام حسین مەدالیای ئازایەتی دەبەخشێ بە دەستەیەك هەڵۆی پاڵەوان ·

هەڵۆ هەر بە نموونەیی دەمێنێتەوە چونکە بەتەنیا دەجەنگێ ·

بەڕێز سەرەك موهیب روکن صدام حسین فەرماندەی گشتی هێزە چەکدارەکان دووپاتی کردەوە کە بنەڕەتی هەموو قوربانیەکانمان ئەو وورەیە بە درێژایی مێژووی دوورودرێژ لە ئەسڵی ئەو بیروباوەڕەوە هەڵێنجێنراوە کە دەربارەی باپیرانمانو خوورەوشتی نموونەییان خوێندوومانەتەوە·

سەرەکی بەڕێز کە پێری مەدالیایی ئازایەتی بەخشی بەدەستەیەك هەڵۆی پاڵەوان وتی : عیراقی شەرەفمەند لە رووی داگیرکاردا ناگەڕێتەوەو بەڵکو داگیرکار راودەنێو لە راونانی داگیرکاردا ئەوەندەی بەسە عیراقیەتی بیرکەوێتەوە تا بۆی ببێتە باوەڕی بەو جۆرەی دەیکاتە بەستێکی پتەو کە ناڵەقێنرێ ·

سەرەکی بەڕێز وتی : ئەوەیدا هاتوو ، نەك هەر ئێستا بەدرێژایی سەدان سالی تر لە ئێستاوە کە مێژووی عیراقو پاڵەوانیەتی رۆڵەکانی دەخوێننەوە عەزمو توانای لێوەردەگرن بە جۆرێکی وا بەس بێ بۆ بەرەنگار بوونەوەی هەر ترسێك سەدان سالی تر رووبەرووی عیراق ببێ ·

ئەمەو لە کاتی بەخشینی مەدالیاکاندا فریق روکنی یەکەم عدنان خیرالله جێگری فەرماندەی گشتی هێزە چەکدارەکان وەزیری بەرگریو بەڕێز احمد حسین سەرەکی دیوانی سەرەکایەتی کۆمارو فریق روکنی یەکەم عبدالجبار شنشل وەزیری دەوڵەت بۆ کاروباری عەسکەریو ژمارەیەك لە ئەندامانی سەرکردایەتی گشتی هێزی چەکدار ئامادەبوون ·

دەقی وتەکەی سەرەکی فەرماندە لە ل ٣ دایە ·

رۆژنامەنووسێکی فەرەنسانی بەناوی ئێرانی‌یە دیلەکانەوە

عیراق بە هێزترەو وورەی قایمترە

پاریس : رۆژنامەنووسێکی فەرەنسایی وتی ئەو دیلە ئێرانی‌یانەی کە لە بنکەیەکی پشتەوەی عیراقدا چاوی پێکەوتوون پێش ئەوەی ببرێن بۆ شوێنانی دوور لە بەرە لەوە دەچێ کە هۆشیان لەسەر خۆیان نەمابێو باوەڕ بە چاویان نەکەن کە عیراقی‌یەکان نانو ئاویان دەدەنێو هەندێکیان دەڵێن :

زۆریان لێ کردینو هەڵیان خەڵەتاندینو عیراقی‌یەکان بەهێزترو ورەقایمتر بوون لەوەی کە بە درۆ پێیان وتین·

ئەم رۆژنامەنووسە کە ناوی رۆبێر لاکونتەرە راپۆرتێکی دوورو درێژی لە رۆژنامەی لافیگارودا لە بارەی شەڕی عیراقو ئێرانەوە نووسیو بە زوبانی پزیشکێکی سوپایی ئێرانەوە وتی من بە چاوی خۆم هەزارەها ئێرانی‌یم بینی کە بە گوللەی ئەو عیراقی‌یانە کوژران کە بەرگری لە خاکی خۆیان دەکەن · پزیشکە سوپایی‌یە ئێرانی‌یەکە وتی بە چاوی خۆم ئەو قەسابخانەیەم بینی کە ٤٢٥ ئێرانی تیا درویَنەکرا لە چەند دەقیقەیەکدا لە کاتی یەکێ لە هێرشەکانی ئێراندا لەسەر سنووری عیراق ·

رۆژنامەنووسەکە بەناوی ئەم پزیشکەوە وتی نە برینپێچ نە دەرمان نە مەلبەند هەیە بۆ تیمارکردنی برینداره ئێرانی‌یەکان لە جێگای خۆیاندا بەجێ دەهێلرێنو ئەوانەیش کە دەمرن دەبن بە خۆراکی باڵندەی دڕندەو سەگی بیابان · هەروەها وتی ئەگەر برینداریکیش خۆی گەیاندە هێڵەکانی پشتەوە وا بەشی باشتر نابێ لەوێ چونکە خوێن قاتی‌یە بەهۆی کەمی ئەوانەی کە خوێن دەبەخشنو زۆربەی نەشتەرکارە تواناکان رایانکردووە بۆ دەرەوەو ئەوەیشیان ماونەتەوە بە نارەزووی خۆیان بەردەبنە برینداره‌کانیان ·

ئەنجا رۆژنامەنووسە فەرەنسایی‌یەکە لە راپۆرتەکەیا باسی باری هێزەکانی ئێرانی کرد پاش ئەو شکانە سوپایی‌یە گەورانەی کە لە هێرشەکانی ئەم چەند هەفتەیەی رابوردوودا دووچاریان بوونو لەم بارەیەوە وتی : ئێرانی‌یەکان بەزۆر دەبران بۆ بەرەو زۆریان لێ دەکرا بەسەر لاشەی هاوڕێکانیانا بڕۆن بە ماندوویی بە جۆرێکی وا نەیاندەتوانی نارنجۆکەکانیان فڕێدەن بۆ دوورو لای هاوڕێکانیانا دەتەقینەوە ·

لە باسی کێشەی ناوخۆیی‌یەکانی ئێرانیشدا رۆژنامەنووسەکە وتی (بارێکی شڵەژاوی وایە وێنەی نیە) ·

ئەنجا وتی پیاوە ئایینی‌یە راستەقینەکانی ئێران هیچ قەناعەتێکیان نیە بە سوودی سەربڕینی هەزارەها ئێرانی‌یانەو یەکێکیان وتی هەرگیز خوا لە خومەینی شێت خۆش نابێ کە لامان وابوو ئێران ڕزگاردەکا کەچی بەڕاستی بوو بە جەلادی گەورەی ·

لەبارەی ئەو ململانێ‌یەی کە لە نێوان میر حسین موسەوی سەرەك حکومەتی ئێرانو هاشمی رەفسنجانی سەرەك «ئەنجومەنی راوێژکەران»ەوە هەیە وتی بەکەمیان هیچ شتێکی نەهێشتوەتەوە نەیکا بۆ ئەوەی دەستو دایەرەکەی خۆی ئامادە بکا بۆ بەرەنگاربوونی رەفسنجانی ·

بەکورتی

نیودلهی :

هیندستان ئەو هەواڵەی بەدرۆ خستەوە کە رۆژنامەکانی بەریتانیا بلاویان کردەوە کە گوایە هیندستان نەخشەی داناوە بۆ روخاندنی رژێمی ضیاء الحق‌ی سەرەکی پاکستانو وای باس کردوە ئەم هەواڵە بێ ئەساسە ·

دەکا :

١٥ پارتی هاو پەیمانی یەکتر لە بەنگلادیش داوایان کردوە بە زووترین کات ئەو یاسای عورفیە هەڵوەشێنرێتەوە لە سالی ١٩٨٢وە بەسەر وڵاتا سەپێنراوە ·

فەلەستین :

محکەمەیەکی عەسکەری زایۆنی حوکمی داوە بەسەر نۆ هاووڵاتی عەرەبدا لە شاری قدسی زەوت کراو لە ماوەی ٣ ساڵەوە تا پێنج ساڵ

قاهیرە :

پێری لە قاهیرە کۆبوونەوەکانی لیژنەی ناوکۆیی میسرو ئەڵەمانیای رۆژئاوا دەستی پێکرد بۆ باسکردنی هاوکاری نێوان هەردوو وڵات لەرووی ئابوریو تەکینکەوە ·

جەنگاوەرەکانی عیراق وەك چیایەکی سەخت بەرووی دوژمنی نامەرد داوەستاون

لەکاتێکدا گەلە مەزنەکەمان ، لەگەرمەی شادیو دڵنیایی لە پاشەڕۆژی رووناکیا دەژی لەسایەی سەرکەوتنە مەزنەکانی جەنگاوەرە مەزنەکانمان لە بەرەنگار بوونەوەی چاوچنۆکی دوژمنی نەفامی ئێرانی · ئەو جەنگاوەرە مەردانە هەموو رۆژێ داستانی نوێی سەرکەوتنو سەربەرزی بۆ عیراق تۆمار دەکەن ·

لە ماوەی هەفتەی رابووردوودا هێزەکانمان توانیویەتی زیانی گەورەی سەرووماڵی بەدوژمن بگەیەنێ و بەیاننامەی ژمارە (١٤٠٤) رای گەیاند کە زیانی دوژمن لەئەنجامی شکاندنی هەوڵێکی نارەوایەوە لە رۆژهەڵاتی بەسرە گەیشتە (١٧٢٨) کوژراوو ژمارەیەکی زۆر بریندارو بەدیل گیراو شکاندنی چوار دەبابەو (٦) لۆری سەرباز بەرو چوار شەقڵ ·

بەیاننامەی ژمارە (١٤٠٥) رای گەیاند کە سەرجەمی زیانی دوژمن لەو رۆژەدا ٤٩٢ کوژراو سەدان بریندارو چەندان بەدیل گیراو دەست بەسەردا گرتنی چەكو جبەخانەیەکی زۆری دوژمن بووە ·

بەیاننامەی ژمارە (١٤٠٦) رای گەیاند کە لە لێدانێکی ترماندا بەسەر سەری هێزەکانی دوژمندا ١٧٤ کوژراویان لێ کەوتووە ·

هەر لەماوەی ئەم هەفتەیەدا هێزی ئاسمانی مەردمان بەفڕۆکەی جەنگو هیلیوکۆپتەرەکانمان هەڵمەتی مەردانەو سەرکەوتوویان بردۆتە سەر بنکەو مۆڵگاکانی دوژمنو زیانی سەرو ماڵی زۆری لێداون ·

هەروەها بەیاننامەکانی هەفتەی رابووردوو کە لەسەرکردایەتی گشتی هێزە چەکدارەکانەوە دەرچوون رایان گەیاند کە ژمارەیەکی زۆر لە سەربازەکان لەریزەکانی هێزی دوژمن هەڵاتوونو خۆیان داوە بەدەست هێزەکانمانەوە وەك دەربڕینی بێزاری بەرامبەر رژێمی بۆگەنی ئێران کە درێژە بە شەر دەداتو هەروەها لە هەوڵیاندا بۆ خۆرزگارکردن لەدۆزەخی خومەینی جادووگەرو خوێن رێژی نامەردو بێ رەوشت ·

رۆژنامەنووسەکان لە کەرتی فەیلەقی سێوە :

شکاندنی ئێرانیەکانمان بە چاوی خۆمان دی

نوێنەرێکی تایبەتی ئاژانسی دەنگوباسی فەرەنسا کە چووە بۆ کەرتی فەیلەقی سێ وتویەتی خۆیو دەستەیەك رۆژنامەنووسی رۆژئاوا شکاندنی ئێرانیەکانو تەفروتونا کردنیان لە سنووری عیراق بینی ·

دیسان رای‌گەیاند کە سەنگەرەکانی عیراق پتەوو بەهێزنو هەموو سەربازەکانی عیراق وریاو ورەبەرزن ·

هەر لەوکەرتە نوێنەرێکی ئاژانسی یونایتدپریس وتویەتی تەنیا سەردان لە هێڵەکانی پێشەوەی جەنگ بەسە بۆ ئەوەی دڵنیابی سەرکەوتوو عیراقەو شکاو راونراو هێزەکانی ئێرانە ·

دیسان ئەوەی دووپات کردۆتەوە کە سەردانو سەرنجدانی بێلایەن لە کەرتەکانی بەرەی جەنگ دەتگەیەنێتە ئەو راستی‌یە هێزەکانی عیراق هەمیشە ئامادەی لێدانو تێکشکاندنی هەر هەوڵێکە ئێران بیدات بۆ هاتنە پێشەوە لە سنووری دەوڵی ·

منتظری : بەڵێ دادگاکانی رژێم چاوپۆشی لە هەڵەی ئەوانە دەکەن کە سەر بە رژێمن

تاران : لە چوارچێوەی ئەو کێشەیەدا کە لە نێوان کاربەدەستانی رژێمدا هەیە ، منتظری‌ی جێنشینی چاوەڕێکراوی خومەینی تەلەکەباز هێرشێکی توندی بردەسەر دادگانی ئێرانو وتی ئەم دادگایانە چاوپۆشی لە هەموو هەڵەکانی ئەوانە دەکەن کە لە رژێمەوە نزیکن یاخود پێوەندی‌یەکی تایبەتی‌یان لەگەڵ کاربەدەستە گەورەکاندا هەیە ·

ئەنجا وتی ئەو پێڕەوی نەکردنەی لە بواری فێڵ کردن بە نرخدا هەیە بە ملیۆنەها دادەنرێ بەڵام ئەو کاربەدەستە گەورانەی دەستیشان نەکرد کە دەیکەن·

ئەم هێرشەی منتظری لە کاتێکدا دەستی پێ کرد کە سەرپەرشتیاری دادگاکانی رژێمی خومەینی ، موسی ئەردەبیلی لە وتارەکانی ئەم دواییەدا دەستی داوەتە بەرگری کردن لەم دادگایانە ·

تاران دانی پیا دەنێ

تاران : ئێستگەی تاران ـ بە زوبانی فارسی ـ دانی بە کوشتنی کوڕی وەزیری تەندروستی ئێرانو کوڕی ئەرومیان ناوی ئەندامی ئەنجومەنی بەناو ڕاوێژکەران نا بە دەست هێزە دلێرەکانمانەوە لە شەڕەکانی رۆژهەڵاتی بەسرەدا ·

پێش ئەمەیش رژێمی تاران لە ئەنجامی زیانە زۆرەکانیا دانی نابوو بە کوشتنی ژمارەیەلە پێشەواکانی پاسدارانی خومەینی لە هێرشەکانی ئەم دواییەدا بۆ سەر هەمان کەرت

مزالی : رژێمی ئێران ئیسلام بۆمەبەستی سیاسی بەکار دەهێنێ

پاریس : سەرەك وەزیرانی تونس محمد مزالی وتی رژێمی ئێران ئیسلام بۆ مەبەستە سیاسی‌یەکانی بەکار دەهێنێ ·

هەروەها مزالی لە چاوپێکەوتنێکدا کە لەگەڵ تەلەفزیۆنی فەرەنسیدا ـ قەناتی یەکەم ـ کردی وتی پێویستە لەسەر فەرەنسایی و ئەورووپایی‌یەکان بزانن کە وا ئێرانی‌یەکان رووی ئیسلامیان تێکشێواندوە کە داوای بووردنو خۆشەویستی دەکاو ئەوەی ئێستا لە ئێراندا روودەدا هیچ پێوەندی‌یەکی بە ئیسلامەوە نیە ·

ئەنجا مزالی داوای لە جیهان کرد کە بێداربێتەوە بۆ ئەوەی شەڕی عیراقو ئێران بووەستێنێ کە ئێستا مەترسی‌یەکی زۆری هەیە لەسەر جیهان ·

● ووتەی هاوکاری ●

هەموو شتێك لە پێناوی سەرکەوتندا

لە گەرمەی ئەو سەرکەوتنە گەورانەدا ، جەنگاوەرە مەردەکانی عیراق ، لەبەرەکانی جەنگی رەواماندا بەدیان هێناوەو بەدی دەهێنن ، گەلی عیراقی سەربەرز لەمانگی ئاداردا ، مانگی سەرکەوتنو سەلماندنی توانای مەردایەتی لە هەردوو لایەنی جەنگو بینا کاریدا ، لە گەرمەی ئاهەنگەکانی هەفتەی قادسیەی صدامدا دەژی ... سەرتاپای عیراق هەر لە زاخۆوە تا خوارووی بەسرە ، لەم بۆنە پیرۆزەدا ، پێکەوە بەستراوەی راستەقینەی توانای خۆراگرتنی مەردانەی عیراقیەکان لەبەرەی جەنگو توانای بەهرەداری بەتوانای عیراقیەکان لە بیناکاریو داهێنانو بیناکردنی ژیانی نوێدا دەسەلمێنێ ·

ئێمەی گەلی کورد لە عیراقی سەرکەوتنو ئازایەتیدا لەم مانگەدا جەژنو شادیمان بەتاجی سەرکەوتنە مەزنەکانی رۆژهەڵاتی بەسرەو دیجلەو هەفتەی قادسیەی صدام رازایەوەو یادی چەسپاندنی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستانو جەژنی نەورۆزمان لە گەڵیاندا دەست لەملی یەکتری بوون ، ئەمرۆ لە هەموو رۆژێك زیاتر نووساوین بەعیراقو خاکی عیراقو سەربەرزی عیراقەوەو توندترو بەتواناتر بەرگری لەرەوتی سەرفرازی ئەو سەرکەوتنە مەزنانە دەکەین. کە بەرابەری سەرکردەی گشت گەلی عیراق صدام حسین بەدی هاتووە ·

هەموو شتێك لە پێناوی سەرکەوتندا ، دروشمی هەموو عیراقیەکە پیرو لاوو منداڵ ، وە گەلی کوردمان لەم بۆنە پیرۆزەدا ، زیاتر بەڵێنی بەوەفایی بۆ رەوتی سەرکەوتووی عیراق نوێ دەکاتەوە ، بەوەفایی بۆ سەرکردەی گەل صدام حسین نوێ دەکاتەوە کە جەنگاوەری مەردو ئازاو بەجەرگ بێ بۆ بەرگری لەعیراق ، لەچیا سەرکەشەکانی کوردستانو لەبێدەشتی بەپیتی رۆژهەڵاتی دیجلەو لە هەموو گۆشەیەکی عیراق ... لەم بۆنە پیرۆزانەدا :

- **سڵاوی وەفاو خۆشەویستیو دڵسۆزی بۆ رەمزی رەشماڵی رەنگاو رەنگی عیراق صدام حسین سەرکردەو پێشەوای گشت گەلی عیراق ·**
- **سڵاو لە جەنگاوەرە مەردەکانی عیراق کە بە خۆراگرتنی مەردانەیان لوتکەی سەرکەوتنمان دەپارێزن ·**
- **ئەوپەری وەفا داری بۆگیانی ئەو شەهیدانەی لە هەموان شکۆدارترنو بەخوێنی گەشیان رۆژیان رووناك کردینەوە ·**

● هاوکاری ●

Institut Kurde de Paris

هەموو جەماوەر لە ئاهەنگ‌و شادی و سەرکەوتن و هەفتەی قادسیەی صدام دا دەژی

● لە بەرەبەیانی شەممەی ڕابوردوومەوە جەماوەری گەلەکەمان لە هەموو لایەکی وڵاتە تێکۆشەرەکەمانا دەستیان‌کردە ئاهەنگ‌گێڕان بەبۆنەی سێیەمین هەفتەی قادسیەی صدامەوە .

● جەماوەری گەلەکەمان بە جۆرەها چالاکی شانازی‌و سەربەرزی خۆیان دەربڕی بەو داستانە قارەمانانەیەی کە سەربازە دلێرەکانی عیراق نەخشەیان کێشاوە لە بەرەکانی شەڕدا لەم ساڵانەی ڕابوردووی شەڕە ڕەواکەمانا دژی هێزەکانی ڕژێمی کینەلەدڵی ئێران .

● جەماوەر خۆشەویستی‌و شانازیی خۆیان دووبارەکردەوە بەرامبەر بە سەرکردەی سەرکەوتن سەرەکی فەرماندە تێکۆشەر صدام حسین .

● هەموو شتێ لەپێناوی سەرکەوتنا .. دروشمی سەرەکیی ئەم ئاهەنگانەیە کە ماوەی هەفتەیەك دەخایەنن بەم بۆنە مێژوویی یەمەزنەوە .

● ملیۆنەها کەس ئەم بانگانەیان دەوتەوە :

«بەناوی صدامەوە شەڕدەکەین‌و بە ناویەوە سەردەکەوین» و «صدام لەگەڵتاین بە ڕێی سەرکەوتنا» و «سنوورمان گۆڕستانی داگیرکەرانە» .

هەولێر

لە هەولێردا یەکێتی کشتی نەقابەی کرێکاران لقی هەولێر ڕەوتێکی بەئۆتۆمبیل سازکرد هەموو ڕێکخراوەکانی کرێکاران لە پارێزگادا بەشداری‌یان تیاکرد .

ئەم ڕەوتە کە ئۆتۆمبیلێك لە پێشیەوە دەڕۆیشت‌و وێنەی سەرەکی فەرماندە صدام حسینی هەڵگرتبوو بە شەقامەکانی شاردا گەڕاو لەبەردەم پارێزگادا بەڕێز یحی‌جافی پارێزگاری هەولێرو کاربەدەستەکانی حزب‌و بەڕێوەبردن لە پێشوازی‌یا بوون .

ئەندامانی نووسینگای لقی یەکێتی‌و نەقابە لقی‌یەکانیش سەریان لە خێزانی کرێکارە شەهیدەکانی شەڕی قادسیەی صدام داو بەم بۆنەیەوە دیاری‌یان پێشکەش‌کردن .

بەڕێز پارێزگاری هەولێر بازاڕی خێرخواهی جوتە باخچەی منداڵانی قادسیەو قرنفلی کردەوە کە مەڵبەندی چالاکی قوتابخانەکان ڕێکی دەخەن .

لە قەزای صدیق‌بشدا ڕەوتێکی جەماوەری بەم بۆنەیەوە سازکرا دەستەیە لەوانە لەپێشیەوە دەڕۆیشتن کە وێنەی سەرەکی فەرماندە صدام حسین‌و ئاڵای عیراقیان بەرزکردبوەوە .

هەموو دەزگا ڕەسمی‌و جەماوەری‌یەکانیش‌و قەزاو ناحیەکانی پارێزگاکەش ئاهەنگیان بەم‌بۆنەیەوە تیاکراو چەندەها کۆڕو ڕەوتیان تیا سازکراو هەندێ پێشانگاو ئاهەنگی هونەری‌و ئێوارەکۆڕی ڕۆشنبیری‌یان تیا ڕێکخرا .

سلێمانی

لە پارێزگای سلێمانی‌دا پیاوە ئایینی‌یەکان‌و کۆمەڵانی نوێژکەران لە خوا پاڕانەوە کە تەمەنی سەرەکی فەرماندە صدام حسین درێژبکاو سەرکەوتنی سەربازە دلێرەکانی پتەوبکا بەسەر دوژمنی ئێرانی‌ی ستەمکاردا .

دایەرەو دەزگا بەرهەمی‌و خزمەتگوزاری‌یەکان‌و جێکائیش‌و قوتابخانەکان لە دەرسی یەکەمدا کۆبوونەوەو کۆڕیان بە خۆیانەوە دی بۆ باسکردنی ئامانج‌و مەبەستی بەردەوامبوونی ڕژێمی کینەلەدڵی ئێران لەسەر دەستدرێژی‌کردنە سەر وڵاتمان‌و ئەو داستانە پاڵەوانانەیەی کە سەربازە دلێرەکانی عیراق سەربازەکانی سەرکردە صدام حسین نەخشەی دەکێشن دژی دەستدرێژی‌کەرەکان .

بەڕێز جعفر عبدالکریم بەرزنجی پارێزگاری سلێمانی‌یش بەشداری لەو کارە هەرەوەزی‌یە میللی‌یەدا کرد کە ئێستا لە سلێمانی‌و سەرچناردا دەکرێ بۆ چاککردن‌و قیرتاوکردنی شەقامە سەرەکی‌و لاڕێ‌یی‌یەکان لە هەندێ گەڕەکداو هەروەها بۆ ڕێك‌وپێك‌کردنی باخچەو سەیرانگاکان .

دهوك

لە پارێزگای دهوك هەر لە ڕۆژی ١٧ی مانگەوە ئاهەنگەکانی هەفتەی قادسیەی صدام دەستی پێ‌کردو بەم بۆنەیەوە بەڕێز نامق زقیب سورچی پێشانگای کتێبی کردەوە کە لقی دەزگای نیشتمانی سازی کرد بوو . هەروەها ئەو بەرنامە فراوانەی کە لە پارێزگاکە بەم بۆنە پیرۆزەوە دانراوە دەست کرا بە جێ‌بەجێ‌کردنی لەوانە بەڕێوەبەریتی لاوان بەرنامەکەی بریتی بووە لە پەردە لادان لە ڕووی وێنەیەکی گەورەی سەرەکی فەرماندە صدام حسین لە دهۆك‌و سمیل‌و کردنەوەی پێشانگای بەرهەمی لاوان لە دهۆك‌و بەرنامەی ئاهەنگەکان ئامێدی‌و زاخۆو شوێنەکانی تری سەرجەمی پارێزگاکەی گرتەوە

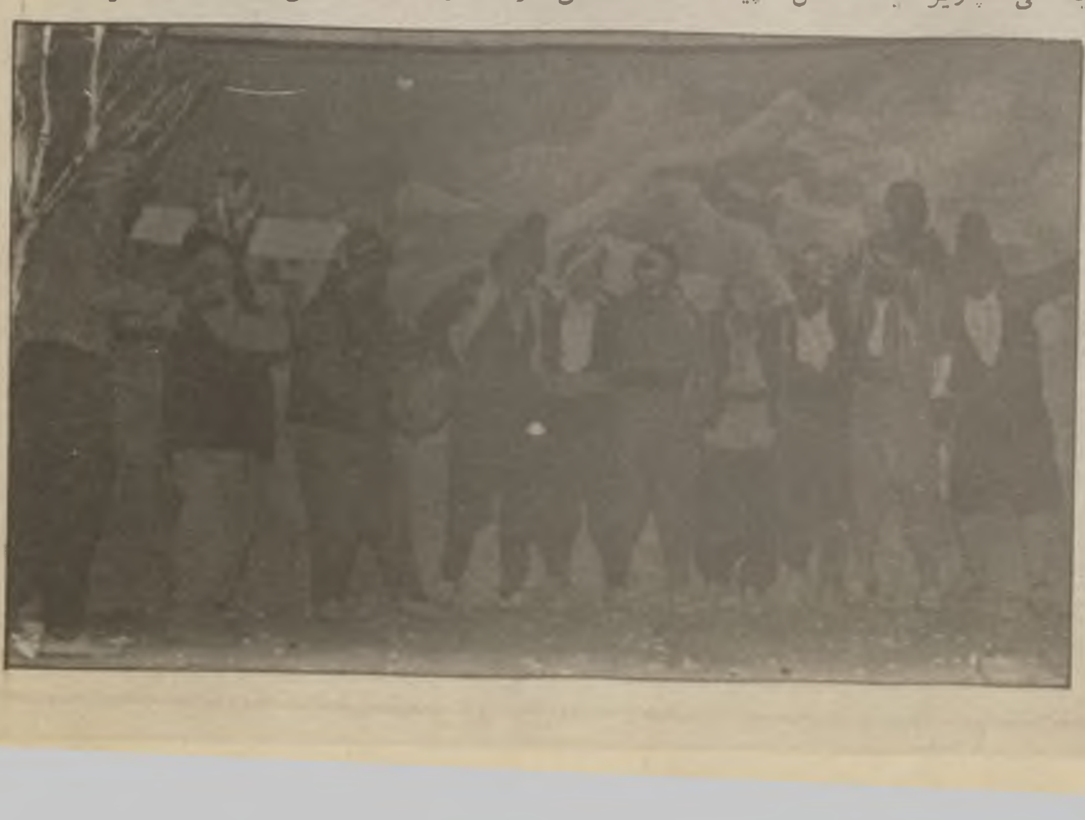

ئەمرۆ پارێزگای دهوك یادی سەردانەکەی سەرەکی فەرماندە دەکاتەوە

پارێزگای دهوك ئەمرۆ ئاهەنگی فراوان بەخۆیەوە دەبینێ بەیادی سەردانەکەی سەرەکی فەرماندە صدام‌حسین بۆ ناوچەی ابراهیم خلیل لەزاخۆ .

ئاهەنگەکان بریتی‌یە لە سازکردنی کەژاوەیەکی ئالی لەمەرکەزی شارەکەو وێنەیەکی سەرەکی فەرماندە صدام حسینی لەپێشەوە دەبێ‌و لە مەرکەزی قەزای زاخۆشەوە کەژاوەی جەماوەری بەرەو ناحیەی ابراهیم خلیل دەچێ‌و لەوی شوێنی ئاهەنگی فراوان ئامادە کراوە کە هەموو پیشەنگەکانی پارێزگاکەو سوپای میللی‌و لاوان‌و ڕێکخراوە جەماوەریەکان بەشداری تیا دەکەن .

هەفتەی قادسیەی صدام بەڵگەو مانا

ئەمە ماوەی سێ ساڵە ، ڕێکخستنی [هەفتەی قادسیەی صدام] بۆتە نەرێتێکی ساڵانە ، وەزارەتی ڕۆشنبیری‌و ڕاگەیاندن بەهاوکاری لەگەڵ ڕێکخراوە جەماوەری‌و پیشەکان‌و داموودەزگا ڕەسمیەکاندا کە هەلس‌و کەوت لەگەڵ کەرتی ڕۆشنبیری‌و هونەرو ڕاگەیاندن دەکەن سازی دەکات .

ئەم ئاهەنگانە بە مەبەستی خوڵقاندنی گەورەترین باری خۆ کۆکردنەوەی جەماوەری دەکرێ بۆ بەشداری ڕاستەوخۆو بەردەوام لەو جەنگەی ئەوە سێ ساڵ زیاترە گەلەکەمان بەرەنگاری بووە . لە ماوەشیەوە بەردەوامی بەخششی ڕۆشنبیری‌و هونەری‌و ڕاگەیاندن لەچالاکی‌و لەدایك بوونی بەردەوام دایە وەك دیاردەیەکی زیندوو لە ویژدانی گەلی مەردماندا .

ئاهەنگەکانی ئەمساڵ دەربری هێزی هیواو بەرچاو روونی‌یە بە حەتمیەتی سەرکەوتن‌و دوورەو پەرێزی لە ئاڵۆزی‌و پاڵە پەستۆ لەسەر مێشکی هاووڵاتیان .

لەبەر ئەوە ئاهەنگەکانی ئەمساڵ زیاتر وەبەر هێنانی باری سەقامگیری نەفسی گەلی سەلماندو لە پاڵیشیا دەربری بەراستی هەموو لایەنێکی نیشتمانی‌و نەتەوەیی بوو لەگەڵ پێکەوە بەستراوەیی زیندووی نێوان هەردوو بەرەی عەسکەری‌و ناوخۆیی .

لە ئاهەنگەکانی ئەمساڵدا ئەوە بەشانازیەوە بیر دەخرایەوە کە داستانی پاڵەوانیەتی‌و سەربەرزی سەربازەکانی سەرکردەی سەرفرازمان صدام حسین لە مەیدانەکانی جەنگداو لەپێشیانەوە شەهیدە نەمرەکانمان کە عیراق‌و ئابرووی گەلەکەی‌و مافەکانیان پاراست هەمیشە جێگای ڕێزو نیشانەی سەربەرزیمانن .

دیسان ئەوە سەلما کە پشتیوانی هەموو سەرکەوتنەکانی سوپاو گەلەکەمان لە جەنگی پیرۆزیا دژی دوژمنی ئێرانی نەفام‌و لەپاڵیا بەردەوامی گەشەسەندن‌و ئاوەدانی سەرکردە صدام حسین .

نەورۆزو جەژن بیرهاتن

● نجیب صالح بالایی ●

کاوە ... چەکوچ .. ئاگر .. مللەت .. جەژن .. خوین خانی .. زین‌و مەم .. چەل‌و چیا .. عەشق .. ئازادی .. هەرێ ڕاستە ئەڤ پەیڤە هەمی وێنەکێ دروست دکەن و ئاگرێ نەوروزێ دبیتە پەروازە بۆ ڤی وێنەی ؟

هەرێ ڕاستە د ڤێ روژێدا کێرو چەقو ژ سەر گەردەنا زەری‌و زاروکا ڕابوینە ؟ هەرێ ڕاستە چەکوچێ کاوەی هەزارەها سندانێت زورداری‌یێ هەڕشاندیە ؟ هەرێ ڕاستە د ڤێ روژێدا زین بویە زەری‌و مەم بۆیە موشتەری ؟

● بەلێ ڕاستەو ئها وێهە « خانی‌یێ » مەزن وەکی چیایەکێ بەرزو بلند ، وەکی رویبارەکێ ستران بێژ ، وەکی برویسی‌و ئەورەکێ باران ڕێژ ، سترانا ئەڤێ ، روژێ سرودا روژەکا نەمرو گەش ڤەدهینیت‌و و فەرموت :

هندەك د میثالێ (زین) زەرینە
هن شوبهی (مەمێ) د مشتەرینە

هۆسا خانی‌یێ مەزن بهای د دەتە ڤێ روژا هۆ یا پیرۆز ، هۆسا جەژنا نەوروزێ ب پیروز ترین روژ د دانیت و کچ‌و کورێت کورد تێدا گەردەنا عەشقەکا پاقژ ماچی بکەن .

هۆسا خانی‌یێ مەزن کاروانێ عەشقا مللەتێ کورد فرێ د ئێخیت ، بەرێ وی ددەتە پەرستگەها عەشقەکا ئەزەلی‌و بەرێ ڤی کاروانی ددەتە تیرۆشکێت چاڤێت « ئاهورامەزدای » ، کاروانێ شادی‌و ئەزم‌و ئازادی‌یێ رێز ب رێز گەڕیێت گوڤەندا ڤی کاروانی لهەمی جادەو کولانێت گوندو باژێرێت کوردستانێ بزڤ دکەت هەمی بهەوارکی قەستا پیروز کرنا ئەڤێ روژێ دکەن .

هۆسا چەکوچێ کاوەی دبیتە کلیلا دەرگەهێ ژین‌و هویڤیا د بیتە ئاگرو چیا ... د بیتە ئاقارەکێ پڕی خەمل‌و خۆشی ، د بیتە شەبێ ڤەهاندنا پرچ‌و کەزیا ، د بیتە خەمل‌و شەنگیا هەزارەها زەری‌یا ، ئەڤی‌یێ کاوەی خانی‌یێ شارەزاو بلیمەت‌و زانا دهێت سالوخ‌و ڕویدانێت نەوروزێ دکەتە هۆزان ، د کەتە چیروك د کەتە سەرهاتی‌و داستان‌و دفەرموت :

حیکمەت ئەوە ئەڤ هەمی ل کارن
هندەك د پەیاو هن د سوارن
هندەك د بە طیءو هن سەریعن
هندەك د موعین‌و هن منیعن
هن مدبرن‌و هنەك مدبر
هن مقبلن ئەو هنەك مقدر

دەقی ووتەکەی سەرەکی فەرماندە صدام حسین لەکاتی بەخشینی مەدالیای ئازایەتی بە دەستەیەك هەڵۆی پاڵەوان

هەرچەندە هەوڵ بدەن .. چارەنووسیان هەرشکاندن دەبێت

ئاڵاتان هەر بڵاوو نموونەیی دەبێت

« هەڵۆکانی ئاسمان »و لەمڕۆ بەدواوە ناوتان دەنرێ « هەڵۆکانی ئاسمان » نەك داڵی ئاسـمان چونکە هەڵۆ خاسیەتی وای هەیە جیا لە خاسیەتی داڵ هەرچەندە بە بەهێزی ناسراوە ، بەخێربێن ئەی هەڵۆیانەی ئاسمان کە ئاڵایان باڵایــە لــە هێزە چەکدارەکانداو گرنگ ترین لایەن کە شاهیدی بــە ئاڵای نموونەیان دەدات لە هێزە چەکدارەکـانـدا هاورێکانتانن لــە چەك لــە شـانیدا لە هێزە چەکدارەکانداو بەڵگەی ئەساسی لەمەودوا لە پیاوانی هێزی چەکدارمان دەوێت‌و دەڵێین چاکترین ئەفسەر لە فیکری ستراتیژی عەسکەریدا بە شــاهیدی عیراقیەکان لە هێزی چەکداردا فلان کەســه ، نەك بە شاهیدی قوتابخانەی فلانی فەرەنسی یـان ئینگلیزی یان هەر قوتابخانەیەکی تری بێگانەو ئەمەش لەخۆبایی بوون نیە ، بەڵکو دووپات کردنەوەی حەقی ئەو پیاوانەیە کە بۆ نرخی ئەم حەقەو ئەم پلەیە لـە ماوەی چوار ساڵی جەنگدا خوێنی زۆریـــان بەخشی .

● ئاڵاتان باڵاو نموونەییە ●

کەواتە بە شاهیدی هاورێکانتان لــە چەك هەڵگرتندا لەهێزی چەکداری عیراق ئاڵاتـان بـاڵاو نموونەیە لە نێوان ئاڵا نموونەییەکاندا لــە هێزی چەکدارو لە هەموو ئەو کارانەی پێی هەسـتاوون‌و ئێمە ئاگامان لە سەرجەمیەتی لەماناو ئەنجامیاو بەڵام ئەو زەخمەی لە شەڕەکانی ئەم دوایەدا بەجێتـان هێنا دیسان شوێنێکی نموونەیی هــەبوو لـــە چوارچێوەی زنجیرەیەکی نموونەیی شـــەڕە ئازایانەکانتاندا لــە ماوەی چوار ساڵی شـەڕداو بۆ هەموو جیهان روون بووە هەر کە هەڵۆی عیـراق لە ئاسمان دەردەکەوێ کونەبەبوی خومەینی لـــە ئاسمان نامێنێ ، بە یەقین ئەم شوێنە ، هەر چەندە کە زۆرانبازیەکە دەسـتی پێ‌کرد ، ئێوە دەزانن‌و جیهان دەزانێ چی دەوترا دەربارەی هێزی ئاسمانی ئێران کە لە قوتابخانەی ئەمەریکاو زایۆنیـەکـان ئامادەکرابوو واش باوبوو ئەوەی لەم قوتابخانـەیـە ئامادەبکرێ گوایە دەبێ نموونەیی‌بێ لە زۆرانبـازی هێزی ئاسمانی تردا کە بەشێوازی تر ئامادەکرابێ ، بەڵام سوپاس بۆ خوا سـەرکەوتن بە لای ئێوەدا دیاربوو هێزی ئاسمانی ئێران کشایەوەو شـکاو تەسـلیم بوو ، ئەڵێم تەسـلیم‌بوو ، ئەگەر بەدەستیانەوەیە نیشانەی پێچەوانەی ئەوەیـە لە سەریانە زۆران لەگەڵ هەڵۆی ئاسمانی عیراقیـدا بگرن کە لـە ئاسمان دەردەکەون ، براکانتـان لـە وشکانی‌و هێزەکانی تر پشت بەخوا وا لە هێزەکانی وشکانی ئێران دەکەن تەسلیم بە ئەمری واقع ببن ، تەسلیم بوون نە هەر بەدەست بەرزکردنەوە بەڵکو بە هەڵس‌وکەوتی وا کە جەنگاوەر ناتوانێ ئامانجی وا بەدی‌بێنێ کە دیاری کردوە لەو کاتەدا بە تەسلیم بوو دادەنرێ .

● عـاقـڵ ئەوەیـە هەڵس‌وکەوت بەهێزی خۆی بە ئاقڵی‌و بێ لە خۆبایی‌بوون دەکات ●

ئەوەی ئێرانیەکانی وەك هێزی چەکداریان وەك هێزی ئاسمانی یان دەریایی گەیاندە ئەم تەنگانەیـە سەرکردایەتی سیاسی بێ مێشـکیانە ، هێـزی دەریاییان کە وەك داستان باسیان دەکرد هێـزی دەریایی بچووك‌و لاوتان داپۆشی ، چونکە عاقڵ ئەو کەسەیە هەڵس‌وکەوت بە هێزیەوە بە عەقڵ دەکات‌و بێ لە خۆ بایی‌بوون .. کاتێ دەگاتە قۆناخێـــکی دیاری‌کراو لە قۆناخەکانی هێز لەسەریەتی بڵێ ئەم هێزە بەس نیەو رێگا بۆ گەیشتن بە هێزیکی چاکتر بە وردەکاری‌و بەکارهێنانی عەقڵ دەبێ وەك رێگای ئەساسی بۆ ئامانجی دیاری‌کراو کارکردنی عاقلانـــە بەکارنابێ کاتێ نەبێ پشت بە حەقی مەزن سەرجەم دەبەستی بە مێژووەو بە مەزنی ئیستاو گەلەکەیەوە . لــە ولاتی فارســەکاندا دەبێ ئـەوە بـە خەیـاڵی موستەحیلە بۆ هەر نەهەنگی لە دەریاکانی جیهاندا بتوانێ عیراقی مەزن قوت بدات .

ئیتر ئەو « مارمێلکە » گەمژەیەی لە سنووری عیراقە چۆن دەتوانێ قووتی‌بدات .

ئەمەیە تەنگانەی بەراسـتی هێزەکانی ئێـران بە پلەی بنەڕەت سیاسی ... بەرپرســـیار لێی سەرکردەکانیانن .

گەلەکەتان‌و رۆلەکانی هێزی چەکـدار رێزو خۆشەویستیان هەیە بۆتان‌و ئێوە ئاگاداری ئـەوەن چی لەسەنگەرەکانی پێشـــەوە روودەدات کـــە پولەکانتان بە ئاسمانی شەڕدا دەروات تا پشتیوانی جەنگاوەرەکان لە ژێر بۆردومان‌و شـــەری توندو قورسا هەندێ جار بەهۆی حەماســـەوە تۆزی کێشەیان تێك دەچێ ، پێویست بۆ پاراستنی خۆ ، لە سەنگەری پێشەوە کە چی دەردەچن‌و کــە ئێوە بەسەریاندا دەڕۆن هەل‌هەلەتان بۆ دەکێشــن وەك دەربرینی رێزیان بۆ دەوری پاڵەوانی هەڵۆکـــانی ئاسمان لە کاری عەسکەریدا .

● پشت بەخوا هەمیشە لەم هەڵویستی سـەرکەوتنە دادەتانبینین ●

سڵاومان بۆ براکانتان سڵاومان بۆ خێزانەکانتان پشت بە خوا هەمیشە بەم هەڵویستە سـەرکەوتوە دەتان‌بینین وێژدان لــە پشوودایە چونکە خزمەتی گەل دەکات‌و ئەمانەتی دەپارێزێ‌و ئەمەش شەرەفێکی مەزنە بۆ هەمووومان ، لە هەموو پێوانەیەکی ئـەوەی دەربارەی شەڕ خوێندومانەتەوە ، پێمان نەگەیەنراوە فڕۆکەوانی فلانە هێزی ئاسمانی تورەبوون لە کـاتی شەڕداو شەڕە قسە رووی‌داوە لە نێوانیانداو لــە ناوخۆیانا پەست‌بوون بەدەستە نەك دوو یان سێ یان چوار کاتێ دەزانن واجب دەدرێ بە فلان بەڵام بـەو نەدراوە ، کە واجبە کە لێدانی دوژمنە بە هەمـــوو ترسێکی زانراوی ئەم جۆرە واجبەوە .

بەیەقین جیهان کە ئەمە دەبیستێ بێگومـــان دەبێ باوەڕ بکات ، خۆزگە زایۆنی جیهـانی وا لی بکردایە ، جیهان بیزانیانە چی لــە عیــراق روو دەدات .

نەوەی نوێ نەك هەر ئێستـــا . بەدرێژایی سەدان ساڵ لە ئیستاوە کە ئەمە دەخوێننەوە تواناو ورەی لێ‌وەردەگرن بە جۆرێ بەس بێ بۆ بەرەنگـار بوونەوەی هەر مەترسیەك رووبەرووی عیـراق ببێ دوای سەدان ساڵ هەروەك ئێمە ورەو توانامان لـە ئەڵقە روناکەکان‌و رەمزەکانی باپیرانمان وەرگرت لە دانایی‌و ئارام‌و قوربانی دان‌و ئازایەتی لەباوەردا .

● شمشێری عەرەبی دێرین بەرچاو دەخەین ●

بنـەڕەت لــە هەمــوو ئـەم بەرەنگـاری‌و قوربانی‌دانەدا وەك باوەرم پێیەتی ئـەو ورەیـە بە درێژایی مێژووی دوور لــە ئەســـڵی ئەو بیروباوەڕەوە هەڵێنجێنراوە کـــە لە باپیرانمانەوەو رەوشتی نموونەییانمان خوێندۆتەوە ، کە باســی شمشیری ئازایەتی دەکەین ، شمشیری عەرەبـــە دێرینەکانە لەباو باپیرمـــان ، یەکـەم شمشیردێتە بەرچاومان شمشێری ئیمام علی‌یە سـڵاوی خوای لێ‌بێ‌و شمشیرە نموونەییەکانی تر ، خالدی کوڕی وەلیدو فلان‌و فلان لەگـــەڵ چیـرۆکی قوڵ‌و زۆر دەربارەیان ، کە باسی عەدالەت دەکەین عەدالەتی عمر دەکەین بە بنەڕەت لە هەڵوێستەی پێویســـتە بینوێنین‌و کە باسی حیکمەت دەکـــەین باوباپیرانی ترمان لە بە حیکمەتیاندا دەهێنینەوە یاد .

بەم جۆرە بەدرێژایی هەزارو ٤٠٠ ساڵ بـەر لە ئیستا ورە وەردەگرین‌و لە دەرونماندا وەك عیراقی ئەم خۆراگرتنە جوانە تەقیەوە لەگەڵ ئەم بەخششەی کە سەرەتای هەیەو کۆتایی نیە بەســـەرکەوتنی تەواوەتی نەبێ بە پشتیوانی خوا .

من دڵنیام هەرچەندە ئەوەی بە لامەوە گرنگـە پاشەڕۆژە کە رۆژی دەبێ بەراووردوو زیاتر لەوەی ئیستام بەلاوە گرنگە سەرەرای ئەوەی ئیسـتا بـــە جۆرێکە کە مرۆڤ شانازی پێوە بکات .

من دڵنیام پاش ٥٠٠ ساڵ نەوەکانتان ئەوەندە لە چیرۆکەکانی پاڵەوانیتان وەردەگرن کە بەسـیان دەبێ بۆ ورەو بیرو باوەر بۆ بەرگری لــە عیراق‌و نەتەوەی عەرەب بە وزەیەکی باشەوە کــــە ئـەم چیرۆکانەیان بیردەکەوێتەوە چونکە لە جۆری ئـەم چیرۆکە داستانیانەن ئەگەر تەواویەکانیمان نەزانیایە وەك هەیە چی لە هەڵۆکانی هێزی ئاسمانیەوە یـان سوارچاکەکانی فڕۆکەوانی ســـوپایان پیـاوانی هێزەکانی پیادە یان پیاوانی هێزی دەریایی ، چیرۆکی راستەقینەن لە رادەی داستاندا کە یەکێ سـەیری دەکات هەروەك سەیری داســـتانێکی رێکخراو بێ بەڵام راستەقینەی زیندوە .

● عیراقیی شەریف لە بەردەم داگیرکاریدا ناگەڕێتەوە ●

من پڕ باوەڕم عیراقیی شـــەریف لە بەردەم داگیرکاریدا ناگەڕێتەوە بەڵکو داگیرکـــار راودەنێ ئەوەندەی بەسە عیراقیەتی بەو مانایە بیر بکەوێتەوە کە باسمان‌کرد لەگەڵ بەستنەوەی هوشیارانە بـــە هەمـــوو مێـــژووی عیراقی مـەزن‌و قوڵـەوەو شارستانیەتی ، ئەمەی بەسە تا باوەری دروسـت بکات لەو جۆرەی دەیکات بە بەستێك لەسەر سنوور لە رووی دوژمندا نەلەقێ .

شکاندنیان پشت بەخوا سـەلماوەو بەبرینی قولیان هەڵدەواسرێن هەرچی‌بکەن .

یەکێ لە سەگە بچکۆلەکانیان وا ئیدعا دەکـات کە زیانیان لەم شەڕەی دوایدا بریتی‌یە لــە سـەد پێکراو لەوانەیە کەمتریان تۆزێ زیاتر پەنجابان وون بوون‌و پەنجایان کوژراون .

جادووگەری کـــە دەگاتە ئەم رادەیە دەبێ بروخێ‌و بکەوێتە زەلکاودوە ، چونکە گەلان بگەنـە رادەیەکی نەخوێنەواری‌و دواکەوتن دەبێت هەسـت بە هەندێ راستی هەر بکات لەو راسـتی‌یانە دیارنەبووی بەهەزاران هەزار لە کەس‌وکاریان لـە ئێران دیسان کە دەبیستن راگەیاندنی جهـانی چی دەڵێ‌و هەروەها لەرێی ئەوەوە کە لـە تەلەفزیۆنی بەغداوە دەیبینن .

● هەڵۆ هەر نموونەیی دەبێ ●

کە چاوتان بە هاورێکانتان لە هێزی پیادە دەکەوێ دیسان لەوانیش چیرۆك‌و پاڵەوانیەتی فەردی‌و بـە کۆمەڵ دەبیستن لەو جۆرەی شانازی پێوە دەکـەن‌و هەمووومان شانازی پێوەدەکەین بەڵام هەڵۆ هـــەر نموونەیی دەبێ‌و لەوەبەر باسی ئەم مەســـەلەیەم کردوە ، نموونەیە چونکە بەتەنیا دەجەنگێ .

بێگومان ئەوەی بەحربە شـەڕ دەکـات جیایە لەوەی بەتفەنگ شەڕ دەکات‌و ئەوەی بـەتفـەنـگ شەڕ دەکا جیایە لەوەی بە تۆپ شـــەڕ دەکات‌و ئەوەی لەگەڵ کۆمەڵێکدا شەڕ دەکات جیایە لەوەی بەتەنیا شەڕ دەکات مەبەستم تەنیا ئەوەنیە دابـراو لێی بەڵکو ئەوەی بەرگەی ئەرك دەگرێ‌و نیشـانـە پێکانی لەسەرە ، جاری وا هەیە دوان دەبن‌و جاری وا هەیە یەك یان چوارو لەمە زیاتر نیە ، کە جەنگاوەر لە درعدا لەگەڵ دەستەیەکدا دەجەنگێ یان لـەنـاو سریەیەکدا یان کەتیبەیەکدا یەکتری دەبینن یان لەناو دەستەیەکی فراوانترو ســـەربازی پیادە لەناو فەصیل‌دا دەجەنگێ کە بریتی‌یە لە (٣٦) جەنگاوەر ئینجا لەناو سریەدا .

بەڵام ئێوە هەندێ جار دوانتان بەتەنیا شـەڕ دەکەن‌و هەندێ‌جار یەکێ بەتەنیاو هەندێ جار چوار بەتەنیـا .

هاورێکانتان لە خەتی بەرگـــری بەردەوام دەجەنگن ، فڕۆکەی هەڵمەت بەر بۆســـەر ئەرز هەموویان لە دەرەوەی سنوور دەجەنگن ، بەڵام بـۆ ئەوەی هاوسەنگی تەواو بکەین بۆ مەبەستی راستی ئێوە چەکەکانتان توانای‌و خاسیەتی دیاری هەیە بە پێوانە بۆ چەکی سەربازی پیادەو هی ترو هەمـــان حاڵەت لای هێزی دەریای کە لە بەلەمدا شـــەڕ دەکات بەڵام لە بەلەمیشدا دەستەیەك هەیـە بـەڵام لە دەریای دووردا شەڕ دەکات. پشت بە خوا هەمیشە لەبەرچاو رێزی گەلەکەتان‌و هێـــزی چەکدارتانـدا دەبن .. خوا پشتیوانتان بێ .

Institut Kurde de Paris

لەیادی جەژنەکانی هەفتەی قادسیەی صدامو

ئازارو نەورۆزدا

سەرۆکی ئەنجومەنی راپەڕاندنی ناوچەی کوردستان

بۆ رۆژنامەی « هاوکاری » دەدوێ

● گەلی کورد عیراقیەتی خۆی رۆژ لەدوای رۆژ بەهێز دەکات ...

● گەلی کورد لەگەڵ برای عەرەبی لەیەک سەنگەردا دەجەنگن ..

ئۆتۆنۆمی کوردستان دەستکەوتێکی مەزنە پێویستە بەخوێن بپارێزرێ ..

*شۆڕشی حەفدەی گەلاوێژی مەزن هەر لە رۆژی هەڵگیرسانیەوە لە بەرنامەی سیاسی خۆیەوە دەستنیشانی ئەو راستی‌یەی کرد کە پێویستە گیروگرفت لەناو وولات بنبڕ بکرێت ئەوەبوو، سەرکردایەتی حزبو شۆڕش بڕیاریدا کە بەشێوەیەکی ئاشتی‌و دیموکراتیانە مافی گەلی کورد لە چوارچێوەی ئۆتۆنۆمی زامن بکات ...

لە ١١ی ئاداری سالی ١٩٧٠ ئەم بڕیارەی بەجێهێناو دوای ماوەی دیاری کراو بەندەکانی ئەم بەیاننامەیەی بەجێگەیاندو دەزگاکانی یاسادانانو راپەڕاندن دامەزرانو کەوتنە کارکردنو توانیان ئەم دەسکەوتە بەشێوەیەکی زۆر بەجەرگانە بەرەو پێشەوە بەرنو شوێنی خۆیان بکەنەوە لەناو جەماوەری ناوچەی کوردستان ...

ناظم دلبەند

لەم یادە پیرۆزەدا ئەمساڵ چوونیە دیدەنی بەڕێز مامۆستا جمال حاجی شریف سەرۆکی ئەنجومەنی راپەڕاندنی ناوچەی کوردستانو لە ئەنجامدا ئەم چەند پرسیارو وەڵامە هاتەکایەوە ...

● چۆن دەوری بەیاننامەی ١١ی ئادار، لە هوشیارکردنەوەو بزووتنەوەی شارستانیەتو کۆمەلایەتی‌و رۆشنبیری لە ناوچەی کوردستان هەڵدەسەنگێنن ؟

ـ ئاشکرایە کە ئەم بەیاننامەیە کارێکی زۆری کردە سەر گۆڕانکاری ناوچەی کوردستان، بەر لە هەموو شتێک ئاشتی‌و ئاسایش گەڕایەوە وولاتو خەڵکی کوردستان لە چەرمەسەری چەند ساڵەیاندا رزگاریان بوو، دەستکرا بە بزووتنەوەی بنیاتنان، بەتایبەت لە رووی شارستانیەتو کۆمەلایەتی‌و رۆشنبیری‌و ... هتد ئەگەر سەیرێکی خێرایی باری ناوچەکە بکەین بەر لە بەیاننامەی ئادارو شۆڕشی مەزنمان ئەوەمان بۆ دەردەکەوێ کە چەند بەرەو پێشەوە هەنگاوی ناوە لە هەموو روویێکەوە ...

لە رووی شارستانیەت بە سەدان ملیون دینار تەرخان کراو تەرخان دەکرێت بۆ ئاوەدانکردنەوەی ناوچەکەو دامەزراندنی دەیان پرۆژەی خزمەتگوزاری‌و پیشەسازی .. بەلام لە لایەنی باری رۆشنبیری‌یەوە گەلێک دەزگای فراوان هاتەکایەوە لەمانە دەزگای رۆشنبیری‌و بلاوکردنەوەی کوردی‌و ئەمینداریتی گشتی رۆشنبیری‌و لاوانی ناوچەی کوردستانو کۆمەلەی رۆشنبیری کوردی‌و یەکێتی نوسەرانی کوردو .. هتد .

لە رووی دەرچوونی رۆژنامەنوسی‌یەوە ئێستاکە چەند گۆڤارێک لە ناوچەی کوردستان دەردەچێت وەک (ئۆتۆنۆمی، کاروان) ئەمە سەرەڕای رۆژنامەی (هاوکاری و هەردوو گۆڤاری بەیانو رۆشنبیری نوێ)و کردنەوەی چاپخانەیەکی فراوان لە هەولێر بۆ لەچاپدانو بازمەتیدانی ئەدیبو نوسەرانی کورد ... گرنگی بەیاننامەکە زۆر پیرۆزە چونکە ئەم گەلەی لە تاریکی‌یەوە هێنایە روناکی‌و توانی گۆڕانکاری‌یەکی بنەڕەتی بەسەردا بێنێو لەم گۆڕانکاری‌یەشدا سەرکەوێ .

● گەلی کورد بەشداری تەواوی جەنگی قادسیەی صدام دەکات، ئێوە وەک ئەنجومەنی راپەڕاندن دەورتان چ بووە لەم هەڵوێستە پیرۆزە ؟

ـ بێگومان رژێمی خومەینی بەکرێگیراو کە هێرشی هێنایە سەر عیراق، بەبێ هیچ جیاوازی‌یەک شارو لادێکانی بۆردمان کرد گەلی کوردیش، شانبەشانی برای عەرەبی چووە سەنگەرو جەنگا لە پێناوی خاکی پیرۆزی عیراقو عیراقیەتی خۆی رۆژ لە دوای رۆژ بەهێزتر کرد .. سەرۆکی خۆشەویست هەڤاڵ صدام حسین باوەڕی تەواوی خۆی دەربڕی‌و لە دەیان کۆڕو چاوپێکەوتندا ئازایەتی گەلی کوردمانی خستەڕوو .

بەگوێرەی دەوری ئەنجومەنی راپەڕاندنی ناوچەی کوردستانیشەوە ئەمە شتێکی لەرادەبەدەرە کە دەورێکی گرنگی گێڕاوە بۆ ئەم مەسەلەیە جا چ لە میانەی کۆڕبەستنی راستەوخۆی ئەنجومەن بێ یان لە میانەی چالاکی‌یەکانی ئەمینداریتی‌یە گشتی‌یەکانا بێ ...

دەیان کۆڕمان بەست لە شوێنە جۆربەجۆرەکانی کوردستان بۆ تێگەیاندنیان دەربارەی هێرشە نارەواکانی خومەینی‌و خۆناونووس کردنیان لە ریزەکانی (تطوع) بۆ ئەوەی بچنە بەرەکانی جەنگەوەو ئەمەش بەلگەمان بۆ ئەم قسانە خەڵکی چەکداری کورد لە پێنجوێنو حاجی ئۆمەران گەورەترین داستانی پاڵەوانیەتی یان نواند بۆیە سەرۆکی بەڕێز صدام حسین کۆمەڵێک لە جەنگاوەرە کوردەکانی خەلات کرد بە ویسامی ئازایەتی .. ئەمە ئەوە دەردەخات کە قسە پووچەلەکانی هەندێک لە رژێمە کۆنە پەرستەکان بەدرۆ بخانەوە کە دەڵێن کورد دژی رژێمی عیراقی‌یە، بەپێچەوانەوە گەلی کورد هەموو خاکی عیراقو هەموو دەسکەوتێکی مەزن لە سەروویان ئۆتۆنۆمی بە خوێن دەپارێزێ ...

● ئایا بزووتنەوەی پرۆژەو پرۆژەکاری بەردەوامە لە ناوچەی کوردستان سەرەرای جەنگ ؟

ـ جەنگ هیچ کارێکی نەکردۆتە سەر بزووتنەوەی پرۆژەو پرۆژەکاری، بەپێچەوانەوە بودجەی تایبەتی

بڕوانە ل : ١٠

عبدالوهاب تالەبانی

لقی هەولێر

● لە بیرەوەری دەرچوونی بەیاننامە مێژوویی‌یەکەی ١١/ی ئادارو داهاتنی جەژنی نەورۆزی پیرۆزو لە سایەی سەرکەوتنە مەزنەکانی جەنگی رەوامانددا دژی رژێمی ناپەسەندی خومەینی، بە پێویستمان زانی کە هەندێ لە دەزگاکانی ناوچەی کوردستان بەسەر بکەینەوە .

لە ئەمانەتی گشتی ناوخۆدا . چاومان بە بەڕێز مامۆستا سیروان عبداللە جاف ـ ئەمینداری گشتی کاروباری ناوخۆ کەوت ..

پێشەکی دەربارەی باری گشتی وڵاتو هێرشی نارەوای رژێمی خومەینی رەگەزپەرست بۆ سەر وڵاتەکەمان وتی :

ـــ گەلی کوردمان لە پاش شۆڕشی ١٧ ـ ٣٠ تەموزی پیرۆزەوەو تا ئێستا گەلێ دەسکەوتی گرنگی دەسکەوتوە، ئەویش لە ئەنجامی بایەخپێدانی تایبەتی سەرکردایەتی سیاسی‌و بەتایبەتی سەرکردەی مێژوویمان هەڤاڵ صدام حسین . ئەم دەسکەوتانەو لەپێش هەموویانەوە یاسای ئۆتۆنۆمی کوردستان گۆڕانکاری‌و بنچینەیان لە ژیانی خەڵکی کوردستاندا دروستکردو ناوچەکەی خستە سەرەرێگای پێشکەوتنو بوژانەوەو لە نەخشەکانی پەرەپێداندا پارەیەکی زۆر تەرخانکرا بۆ ئاواکردنەوەی ناوچەو هەنگاوی فراوان لە مەیدانی پەرەپێدانی باری رۆشنبیری نەتەوایەتی کوردی نراو، بۆ هەموو لایەک ساغبوەوە کە دانان بە ئۆتۆنۆمیدا یەکێتی گەلی عیراقمان بەهێزتردەکاتو رێگا لە بەردەم گەلی کوردماندا تەختدەکا بۆ ئەوەی گوزەرانی ئابوری‌و کۆمەلایەتی خۆی بەرەو پێشەوە بەرێ . هەروەها ئۆتۆنۆمی خەباتی هاوبەشی نێوان گەلی کوردو عەرەب پتەوترو چەسپتر کرد بۆ خۆڕاگرتن لە بەردەم تەماع کاری وچڵێسی هێزە بەکرێگیراوەکانو لەپێش هەموویانەوە رژێمی گەندەڵو شەرفرۆشی خومەینی، هەروەها ئۆتۆنۆمی گیانو هەستی پاراستنی کەرامەتو شەرەفی تێکرای خاکی عیراقی لەلای گەلی کوردمان بەتینتر کرد بەپێچەوانەی بۆچوونەکانی هێزە دژوارەکان کە ئەیانویست بازرگانی بەمەسەلەی کوردەوە بکەن .

بۆیە دەڵێین، ئەگەر بمانەوێ ئۆتۆنۆمی بەرەبستێنی‌و پتەوتر بێو بیپارێزین، پێویستە هەموو هێزەکانمان کۆبکەینەوە بۆ بەگژاچوونی دەستدرێژی رژێمی کۆنەپەرستی خومەینی بۆسەر وڵاتەکەمان، چونکە جگە لەوەی کە رژێمی بۆگەنی ناوبراو دەیەوێ تێکرای خاکی عیراق داگیر بکاتو گەلەکەی بچەوسێنێتەوە، دەیەوێ مافی ئۆتۆنۆمی کوردستانیش بپوکێنێتەوەو گەلی کوردیش لەناوبەرێ .. ئینجا بۆ پاراستنی پاشەرۆژی گەلەکەمان پێویستە لەسەر رۆڵەکانی کوردستان یەک ریز راوەستنو شانبەشانی هەموو رۆڵەکانی گەلی عیراق لە سەنگەرەکانی پێشەوەدا بجەنگن، چونکە سەرکەوتنی تەواومان لەم جەنگەدا بەسەرکەوتنی ئیرادەی نیشتمانپەروەرانەی هەموو گەلی عیراقمان دەژمێررێ . بەسەرکەوتنی راستی‌و پاکی‌و سەرکەوتنی ئۆتۆنۆمیش دەژمێررێ .

لەم پێودانگەوە ئێمە لە ئەمانەتی گشتی ناوخۆدا هەموو هەوڵو توانایەکی خۆمان خستۆتەکارو پشت بەخوا هیچ درێغی‌یەک ناکەینو پەیمانی دڵسۆزی بۆ سەرکردایەتی سیاسی‌و بۆ سەرکردەی خۆشەویستمان هەڤاڵ صدام حسین دووبارە دەکەینەوە کە لە هەموو مەیدانێکی پێویستدا سەربازی جەنگاوەری عیراقی ئازیزبین .

لە ئەمانەتی گشتی ناوخۆ:

بەڕێز مامۆستا

سیروان جاف

یاسای ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستانی خستە سەر رێگای پێشکەوتن و بوژاندنەوە

● سەرۆکی فەرماندە صدام حسین چاودێری تایبەتی پەرەسەندنو پێشکەوتنی ناوچەی کوردستان دەکا

لە ساڵی ١٩٨٤دا نەخشەیەکی کاری فراوان جێبەجێ دەکەین

★ لە ساڵی رابوردوودا چیتان پێشکەش کرد ؟

ـــ بێگومان جێبەجێکردنی زۆر پرۆژەی ئاوەدانی لە ناوچەی کوردستاندا بە ئێمە سپێرراوەو ئێمەش بەهاوکاری‌یەکی تەواو لەگەڵ پارێزگاکانی ناوچەکەدا هەوڵمان داوە ئەو پرۆژانە بێکۆسپو گیروگرفت تەواو بکرێن .. لە ساڵی رابوردوودا لە ٩٠٪ پرۆژەکانی کەرتی بیناو خزمەتگوزاریمان تەواوکرد، هەروەها بیست پاسی نوێو (١٦) کامیۆنو ٧٧ ئۆتۆمۆبیلی ئاگرکوژێنەوەمان کڕیوەو بەسەر مەلبەندەکانی ئاگرکوژێنەوەماندا دابەشکردوەو، چەند مەفرەزەیەکی ئاگرکوژێنەوەمان لە ناوچە گرنگەکانی سنوور دامەزراندوە، لە مەیدانی پەروەردەی ناوخۆشدا ئەم ئەمانەتە مامۆستا دادەمەزرێنێو دەگوێزێتەوە، بە مەبەستی دروستکردنی وەزعێکی لەبارو چاک بۆ قوتابخانەکانو، لە ساڵی رابوردوودا دوو هەزار مامۆستای کوڕوکچی دەرچووی خانەو ئامۆژگەی مامۆستایان دامەزراندوەو هەروەها ژمارەیەک لەوانە فەرمانبەرنو مەرجی پێویستیان تیابوو کە ببنە مامۆستا .

★ نەخشەی ئەمساڵ چۆن کێشراوە .. ؟

ـــ لە ساڵی ١٩٨٤دا داممان ناوە کە بەرنامەیەکی کاری فراوان جێبەجێ بکەینو لەم بەرنامەیەدا ئەم خالانە هەن :

بەردەوام بوون لەسەر جێبەجێکردنی پرۆژەکانی نەخشەی دانراو لەگەڵ رەچاوکردنی مەسەلەی کەم خەرجکردن، هەروەها پڕکردنەوەی شاغیرەکانی خوێندنی ناوخواو کردنەوەی چەند مەلبەندێکی تر بۆ ئاگرکوژاندنەوە، مەشق پێکردنی ئەوانەی لەو مەلبەندانەو لەمەلبەندی (ئاگاداری‌کردنەوەی پێش‌وەخت)دا کاردەکەنو، بەرزکردنەوەی رادەی بەرهەمی بەڕێوەبەرایەتی کاروباری گواستنەوەی شتومەکو گواستنەوەی هاوولاتیانو، هەوڵدان بۆ پاراستنی ئەو کامیۆنو پاسانەی هەیانەو . لێکۆڵینەوەی باری کارکردنی مەسلەحەی گواستنەوە لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیداو دانانی رێوشوێنی ئەوتۆ کە وا بکا ئەو مەسلەحەیە بەباشترین شێوە خزمەتی هاوولاتیان بکا .

هەموو بەخششێ بۆ ئافرەتی عیراق

لە گەرمەی سەرکەوتنەکانماندا لەهەفتەی قادسیە صدام پیرۆزدا ئەبێ لە بەردەمێ گەلێ گۆڕانکاری کۆمەلایەتی‌و ئابوری‌و ئەو بۆنانەدا بووەستین کە ئافرەت لە وڵاتی عیراقدا دەستی کەوتوون والێرەدا هەندێ لەو لایەنانە باس‌ئەکەین .

● نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوایەتی ساڵانی ١٩٧٦ـ ١٩٨٠ دووپاتی بەشداربوونی ئافرەتی کردووە لە کاری پەرەسەندنی ئابووریدا .

١ـ حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست مافی ئەوەی داوە بە ئافرەت کە لەگەڵ بوارادا چ لە پلەی جێبەجێکردنی هاوسانیاندا لەگەڵ پیاوو چ لە مافو ئەو پێویستیانەدا کە بۆی تەرخان کراوەو چ لە لایەن ئەو یاساو ئەرکانەوە کە لە دەستووردانو چ لە بواری مافو راسپاردە گشتی‌یەکاندا لەگەڵ پیاو هاوسان بێ .

٢ـ هاوسانی‌و دەستخستنی هەل بۆ ئەوەی کاری سەربەست بکات .

٣ـ هاوسانی لەبەردەمی یاساو دادوەریدا .

٤ـ هاوسانی لە دابەشبوونی خزمەتگوزاری تەندروستی‌و چارەسەرکردنو پاراستنو فێرکردنی لە هەموو قوناغێکداو وەدەستخستنی پاراستنی لەهەموو نەخۆشیەکی بیری بۆنەوەی دوارۆژی خێزان بەچاکی مسۆگەر بکرێ .

٥ـ وەدەستخستنی هەموو پێویستی‌یەکی ئاسایشو شکۆداری‌و دەروون‌خۆشی هاوولاتیانو بوژاندنەوەی گوزەرانی هاوولاتیانو یاساو راسپاردەی تری زۆر هەن کە بە وردی بۆ بەرزکردنەوەی باری ئافرەت لە ناو کۆمەڵدا راپەڕێنراون .

● شتە قانوونیەکان ! کە پێنج لایەنی سەرەکی لە سیاسەتی ئابووری‌و بەڕێوەبەرایەنی‌و کۆمەلایەتی ئەگرێتەوە .

لایەنی سیاسی :

دەستووری کاتی کۆماری عیراق ئەوەی بۆ ئافرەت تەرخان کردووە کە ئافرەت لە هەموو بوارێکدا مافی وەک مافی پیاو وایەو یاسای ئەنجومەنی نیشتمانیش ژمارە (٥٥) ساڵی ١٩٨٠ مافی ئەوەی دا بە ئافرەت کە خۆی بۆ ئەندامێتی ئەنجومەنی ناوبراو بپاڵێوی کە ئێستە ٦٪ ئەندامیان هەیە .

لایەنی ئابووری :

لەیاسای کاردا بەشێوەیەکی تەواو لە بواری کاردا هاوسانی ئافرەتی لەگەڵ پیاودا مسۆگەر کردووەو یاسای کاری ژمارە (١٥)ی ساڵی ١٩٧٠ گۆڕانەکانی تیا کراون سەعاتی کاری بۆ ئافرەت دەستنیشان کردووە لە وانەش مافی بەخێوکردنی منداڵەکەی لە کاتی کارداو پێدانی بشووی سکپڕی‌و منداڵبوونو چاودێری کردنی منداڵەکەی لە دایەنگەدا .

یاسای چاککردنی کشتوکاڵ ژمارە (١١٧)ی ساڵی ١٩٧٠ مافی سەربەخۆیی ئابوری ئافرەتی داو لەگەڵ وەرگرتنی پارچە زەوی‌و وەک پیاو بیکات بە کشتوکاڵ ئەمە لەگەڵ دروستبوونی کۆمەڵی هەرەوەزی جوتیارانی ژمارە (٤٣) ساڵی ١٩٧٤ .

یاسای بانکی عەقاری مافی ئەوەی بە ئافرەتدا کە پارە بۆ دروستکردنی خانوو وەرگرێ ،

● لە بواری بەشداری‌کردنیدا لە سووپاو لیسو هێزی ئاسمانی‌و بەرگری‌کردنی میللیدا بواری بۆ ئەم شتانە بۆ چۆڵ کراو ئافرەت چووەناو هێزی چەکدارو کۆلیژی هێزی ئاسمانی بەپێی یاسای ژمارە (١١٣)ی ساڵی ١٩٧٧و یاسای خزمەتکردنی ئافرەت لەناو هێزە چەکدارەکاندا .

● لەرووی کۆمەلایەتی‌یەوە:

یاسای دووەم جار گۆڕاوی یاسای ئەحوالی شەخصی ژمارە (٢١)ی ساڵی ١٩٧٨ بۆ رێکخستنی پەیوەندی ژنو مێردایەتی بەو پێیەی کە مافی ئافرەت بپارێزێ دەرچوو .

● لە مەیدانی خوێندندا راپۆرتی سیاسی کۆنگرەی هەشتەمی حزب کە لە ساڵی ١٩٧٤ دا دەرچوو دووپاتی ئەوەی کردەوە کە مەیدانێکی گەورە بۆ خوێندنی ئافرەت دابنرێو حزب ئەمەی بە یەکی لە ئامانجە سەرەکی‌یەکانی دائەنا کە ئەبێ لەماوەی پێنج ساڵدا بەتەواوی وەدی‌بێت بەو مەبەستەی کە ئافرەت لەناو هەموو کۆمەڵدا رزگاربکرێ .

● ئەمە باسکردنێکی ساکارو خێرای ئەو یاساو راسپاردانەبوون کە ئافرەت دەستی کەوتوە ئافرەتیش بۆ راپەڕاندنی ئەم گۆڕانکاریانە بەشداری‌یەکی باشی کردووەو بەکارو کردەی بێوچانی دەسکەوتەکانی شۆڕشی پتەو کردووە .. چ لە کاردا بووبێ یاخود لە رێی یەکێتی گشتی ئافرەتانی عیراقەوە بووبێ .

بایەخی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لە سەرنجدانی ستراتیژی‌یەوە بە دەوری ئافرەت لە کۆمەڵدا زۆر بووەو دەوری سەرەکیشی بووە بۆ ئەوەی ئافرەت پێشبکەوێ‌و لە لایەن سەرۆکی فەرماندەوە چ لە سەرجەمی عیراق بووبێ یاخود لە ناوچەی کوردستانی ئۆتۆنۆمی بووبێ خەلاتی کراوە .

ذكريات محمد حسن

لە ئەمانەتی ئابووری و دارایی دا :

دكتۆر سعدی بەرزنجی

بۆدجەی ئەمساڵی ناوچەی کوردستان لەهی پار زۆرترە

ئەركی سەرشانی هەموو هاووڵاتیەكە دەوری خۆی لەم باروزروفەی ئێستا بە باشی ببینێ

ئەمانەتی گشتی ئابووری و دارایی ، یەكێكە لە دەزگا گرنگەكانی ئەنجومەنی راپەراندنی ناوچەی كوردستان و گەلێ ئەركی گەورەی كەوتۆتە سەرشان بۆ پەرەپێدانی باری ئابووری ناوچەكەو جێبەجێ كردنی سیاسەتی دارایی وڵات لە كوردستاندا ، ئینجا بۆئەوەی چاوێك بە ئیش و كاری ئەم ئەمانەتەدا بخشێنین چاومان بە بەڕێز مامۆستا دكتۆر سعدی بەرزنجی ئەمینداری ئەمانەتی گشتی ئابووری و دارایی كەوت و دەربارەی كاروبارو چالاكیەكانی ئەمانەتی ناوبراو قسەی بۆ كردین و وتی :

عبدالوهاب تاڵەبانی لقی هەولێر

– بە بۆنەی داهاتنی جەژنەكانی ئادارو نەورۆزی پیرۆزەوە پیرۆزبایی گەرم لە گەلی عیراقمان بەگشتی و گەلی كوردمان بەتایبەتی دەكەم و ، هەر بە بۆنەی داهاتنی ئەم رۆژە پیرۆزانەوە بە هەلی دەزانم كە هەندێ لە چالاكیەكانی ئەمیندارێتی گشتی بەڕێوەبردنی كاروباری ئابووری و دارایی بخەمە ژێر تیشكەوە ، ئەمینداریەتیەكان ، لەگەڵ ئەوەشدا كە جەنگ بۆ چوارەم ساڵ دەچێ دژی رژێمی كۆنەپەرستی خومەینی دوژمن ..

ئەڵێم لەگەڵ ئەوەشدا هەموو جۆرە پێویستیەك لە خۆراك و جل و بەرگ و هەموو شتومەكی تری مسۆگەر كردوە بۆ هەموو شارو گوندەكانی كوردستان و بۆ هەموو هاووڵاتیەك و بەنرخی گونجاوی خۆی و بێئەوەی هاووڵاتی هەست بەهیچ كەم و كوڕیەكی ئەوتۆ بكات ...

● ئایا بۆدجەی ئەمساڵ ناوچەی كوردستان چۆن دیاری كراوە ؟

– باری داراییمان سەرەڕای ساڵانی جەنگ ، زۆر بەهێز خۆی راگرتووەو ، بۆدجەی ئەمساڵی ناوچەی كوردستان لەپار زیاترەو ، هەموو ئەو پێداویستانەی ئەمینداریەتیەكان داوایان كردبوو جێبەجێ دەكرێت ، بەپێی ئەو پارانەی لە بۆدجەی ئەمساڵدا بۆیان دیاری كراوە ، ئەمەش بێگومان نیشانەی ئەوەیە كە سەرۆكایەتی سیاسی وڵات و بەتایبەتی سەرەكی فەرماندە كاك صدام حسین بایەخێكی تەواوی بە ناوچەی كوردستان و جێبەجێ كردنی پێویستیەكانی خەڵكی ناوچەكە داوە .

● لە یادی دەرچوون و جێبەجێ كردنی بەیاننامە مێژوویی‌یەكەی ١١/ی ئازاردا چۆن ئەم هەنگاوە گەورەیە هەڵدەسەنگێنن ؟

– گومانی تیا نیە كە گەلی كوردمان ماوەیەكی زۆر لە پێناوی هێنانەدی مافی ئۆتۆنۆمی تێكۆشاوەو رژێمەكانی پێشووی عیراق دانیان بەم مافەدا نەدەنا ، تاوەكو شۆڕشی ١٧–٣٠ تەموزی ساڵی ١٩٦٨ بەرپا بووو ئەوەبوو مەسەلەی كوردی لە چوارچێوە راستەقینەكەیدا دەست نیشان كردو ئەوەبوو بەئەوپەڕی روونیەوە لە ١١/ی ئاداردا رایگەیاند كە گەلی كورد لە كوردستانی عیراقدا مافی حوكمی زاتی هەیەو یاسای بۆ دانرا .

ئەوەبوو لە ١١/ی ئاداری ١٩٧٤دا دەست كرا بە دامەزراندنی دەزگاكانی ئۆتۆنۆمی و بەرەبەرەو رۆژلەدوای رۆژ ئەم قەڵای ئۆتۆنۆمیە بەرز بووەوەو ئەمڕۆ دامەزراوێكی بەرزو گەردەن كەشەو وەكو یەكێ لە هەرە گرنگترین دەسكەوتەكانی شۆڕش خۆیی دەنوێنێ .

لە داهاتنی بیرەوەری دەرچوونی بەیاننامە مێژوویی‌یەكەی ١١/ی ئاداردا هیوا دەخوازین كە ئەم دەسكەوتە پتەوتری و داواكراوە لە هەموو نیشتمانپەروەرێك دریغی نەكات لە پێناوی جێبەجێ كردنی ئەو مبەستەداو لەپێناوی پتەوكردنی یەكێتی نیشتمانی عیراق و تێكشكاندنی دەستدرێژیەكانی رژێمی بەكرێگیراوی خومەینی بۆسەر وڵاتەكەمان .

نوێنەرانی گەلی كورد

لە هەردوو ئەنجومەنی نیشتمانی و یاسادانانی ناوچەی كوردستان

لە یادی بەیاننامەی یانزەی ئازار بۆ رۆژنامەی هاوكاری دەدوێن

● ناظم دلبەند ●

نوێنەرانی گەلی كورد لە هەردوو ئەنجومەنی نیشتمانی و یاسادانانی ناوچەی كوردستان بە بۆنەی دەساڵەی یاسای ئۆتۆنۆمیەوە بۆ گەلی كوردمان و چواردەمین ساڵەی دەرچوونی بەیاننامەی یانزەی ئادارەوە بۆ رۆژنامەكەمان دوان و دووبارەی هەوڵ و تەقەلای گەلەكەمانیان دووپات كردەوە بۆ پارێزگاری كردنی ئەم دەسكەوتە پیرۆزە كە لە سایەی شۆڕشی هەڤدەی تەمووزی پێشكەوتنخواز هاتۆتە كایەوە ...

● لە پێشدا بەڕێز مامۆستا بشیر عبدالرحمن ئەتروشی ئەندامی ئەنجومەنی نیشتمانی وتی :–

بشیر عبدالرحمن

كمال كاوانی

مشیر هادی

خلیل حمد مصطفی

هەمزە عثمان

■ ئەم دوو بۆنەیە پەیوەستی‌یان بە ڕێرەوی شۆڕشگێڕی‌یەوە هەیە كە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی سەركردایەتی كردو بەهۆیەوە چەندین سەركەوتن دەسكەوتی مەزنی وەدەستهێنا ئەویش بەجێبەجێ كردنی مەبدەئە چەسپاوو نەگۆڕاوەكانی كە لە چوارچێوەیاندا چەسپاندنی بناغەی یەكێتی نیشتمانی پتەو بوو لە چوارچێوەشیاندا چارەسەركردنی مەسەلەی كورد كە دەسەلات دارە كۆنەكان هەر بیریشیان لێ نەكردبۆوە ، چارەسەرێكی ئاشتی‌یانەو دیموكراتیانە .

ئەوە بوو سەركردایەتی حزب و شۆڕش لەگەڵ بەرپابوونی شۆڕشی هەڤدەی تەمووزەوە پەیمانیدا كە ئەو ئامانجە بەجێ بهێنێ ..

بەیاننامەی یازدەی ئاداری ١٩٧٠ هاتە كایەوە بۆ ئەوەی ئەم راستیە دەرببڕێت و ئەو لایەنگرتنە تەواوەی مافە نەتەوەیی‌یەكانی گەلی كورد دووپات بكاتەوەو خاڵێكی گۆڕانكاری مێژوویی لە تێكۆشانی جەماوەرانی كوردمان و ئامانجە رەواكانیدا پێك بهێنێت ...

ئەمڕۆش دوای ئەوەندە ساڵەو سەرەڕای چوارەمین ساڵی جەنگ دژی رژێمی ئێرانی ؛ رەورەوەی ئۆتۆنۆمی رۆژ لە دوای رۆژ لە پێشكەوتن‌دایەو بەرەو پێشەوە دەڕوات ...

● بەڕێز كمال كاوانی ئەندامی ئەنجومەنی نیشتمانی دەڵێ :–

■ بەیاننامەی یازدەی ئاداری مێژوویی رووداوێكی گرنگ بوو لە ژیانی گەلی كوردمان ، چونكە گۆڕانكاری‌یەكی بنەڕەتی لە بواری هوشیاركردنەوەو رۆشنبیری و كۆمەڵایەتی و ئاوەدان كردنەوەو ... هتد لە ناوچەی كوردستان هاتە كایەوە ... ئەمە سەرەڕای بارو دۆخێكی گونجاو بڵاوكردنەوەی فیكرەی حزب لە ناوچەكەدا ...

گەلی كورد بەرگری لەم دەسكەوتە كرد ، توانی شان بە شانی هەموو گەلی عیراق بوەستێ بۆ ئەوەی پارێزگاری لەم دەسكەوتە پیرۆزە بكات ..

هەر لە روانگەی ئەم بەسەركردنەوە مێژوویی‌یە بوو كە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی نواندی بەرامبەر بە گەلی كوردمان ، بۆیە ئەم گەلە راستەوخۆ بەشداری چەكدارانەی كرد لە جەنگی قادسیەی صدام دژی رژێمی بەكرێ گیراوی خومەینی .... بەیاننامەی ئادار گەلێك دیواری ناپەسەندانەی روخاند كە بەكرێگیراوان خۆیان لە پەنادا شاردبۆوەو یاری‌یان بە عاتیفەی ئەم گەلە دەكردو لەسەر مێزی ئۆتێلەكانی وڵاتە سەرمایەدارەكان دەیان كڕین و دەیانفرۆشتن ... گەل هوشیار بوو زوو دۆست و دوژمنی خۆی ناسی بۆیە تا ئەم گەلە بمێنێ بەیاننامەی ئادارو دەزگاكانی ئۆتۆنۆمی پەرە دەسێنێ و حزب و شۆڕش لە سەرووی هەمووشیانەوە سەرەك صدام حسین پشتگیری دەكات ...

● مامۆستا خلیل حمد مصطفی ئەندامی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی كوردستان وتی :–

■ وەنەبێ ئەمە شتێكی لە ناكاو بێ ، نەخێر بەر لە شۆڕش سەركردەكانی حزبی بەعس ئەم نەخشەیان چەكەرە كرد بوو لە مێشكیاندا ، چونكە سەركەوتنی شۆڕش لەمەوە دەستی پێ كرد كە یەكسانیەت دروست بوو لە سایەیدا ... بەیاننامەی یازدەی ئادار هاتە كایەوە یاسای ئۆتۆنۆمی كوردستان دەرچوو گەل بە گیانێكی نیشتمان پەروەرانەوە پێشوازی لێوە كردو پاراستی . گەلێك دەزگای رۆشنبیری و زانستی و ئاوەدان كردنەوە دروست بوو .. لە سایەتی ئەم بەیاننامەیەوە گەلی كورد گۆرانكاری‌یەكی تەواوی بە خۆیەوە دیت ، توانی لە گەلێك شت رزگاری ببێ و خۆی بناسێ ، بە زمانی زگماكی خۆی بخوێنێ ... تیشكی زانكۆ لە كوردستان هەڵبێ ... دووبارە كردنەوەكانی سەرەك صدام حسین دەربارەی پەرەپێدانی ئۆتۆنۆمی كوردستان دووپات كردنەوەی حزبی سەركردەیە بۆ بە تەنگ هاتنەوەی ئەم بەیاننامەیەو دەوڵەمەند كردنی ، جا لەسەر هەمومان پێویستە هەوڵ بدەین ، چونكە ئەم دەسكەوتە لەگەڵ خوێن و دڵمانا تێكەڵ بووە ...

● بەڕێز مشیر هادی ئەندامی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی كوردستان وتی :–

■ بێگومان گەلی كورد لە كوردستانی عیراق گەلێك جیاوازی هەیە لەگەڵ گەلی كورد لە ئێراندا یان لە شوێنەكانی تردا ... گەورەترین بەڵگەشمان بۆ ئەم قسانەمان بەیاننامەی یازدەی ئازارو دەرچوونی یاسای ئۆتۆنۆمی و پەرەپێدانی دەزگاكانی ئۆتۆنۆمی كوردستانە ... ئەمەش دەگەڕێتەوە سەر گیانی دیموكراتیانەی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی ،

بڕوانە ل : ١١

هەفتەی قادسیەی صدام و جەژنەكانی ئازارو نەورۆز لە سلێمانی

بەبۆنەی جەژنەكانی هەفتەی قادسیەی صدام و ئازارو نەورۆزەوە پارێزگای سلێمانیش وەكو پارێزگاكانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی كوردستان بە شێوەیەكی تایبەتی و تێكڕای عیراق بەشێوەیەكی گشتی ئاهەنگ و چالاكی تایبەتی خۆی گێڕا ...

لەم روەشەوە پێشەكی لە قوتابخانەكان و باخچەكانی- رۆژی (١١)ی ئازاردا ساوایان خۆپیشاندانێك نەوجەوانان و قوتابیانی سازكراو لەبەردەم بارەگای حزبدا لەلایەن بەڕێزان جعفر عبدالكریم بەرزنجی پارێزگاری سلێمانی و هاوڕێ علی حسون ئەمینداری نهێنی لقی حزب و ئەندامانی حزب و سەرۆك دائرەكانەوە . پێشوازكران و لەلایەن منالانی باخچەی ساوایانەوە چەند- سرودی نیشتمانی و گۆرانی كوردی پێشكەش كراو پاشان لەلایەن بەڕێز پارێزگای سلێمانی و هاوڕێیان ئەمیندارو ئەندامانی حزبەوە لەناو بارەگای حزبدا پێشوازی كران .

دوا بەدوای ئەمەش لەلایەن بەڕێز پارێزگاری سلێمانیەوە پێشانگەیەكی- فراوانی هونەری تەشكیلی كرایەوە كەمەڵبەندی چالاكی قوتابخانەكانی پارێزگای سلێمانی لە هۆڵی مۆزەخانە سازی كردبو لەمڕوەشەوە بەڕێز پارێزگاری سلێمانی ستایشی خاوەنی ئەو بەرهەمانەی كرد كە بەشێوەیە تایبەتی تەرخان كرابوون بۆ جەنگی ڕەوای وڵاتمان جەنگی قادسیەی صدام و ئەو دەستكەوت و سەركەوتنە گەورانەی سوپای دلێرمان لەبەرەكانی جەنگدا كەبەسەر رژێمی ئێرانی ڕەگەز پەرستیدا هێناوە .. ئەمەش سەرباری چەند لایەنێكی باری كۆمەڵایەتی و سروشتی ناوچەی كوردستانی عێراق و بەراورد كردنی لەگەڵ كوردستانی ئێراندا كەتالاو بەدەست ڕەگەزپەرستەكانی فارسەكانەوە دەچێژن .

دوابەدوای ئەمانەش ئاهەنگ و چاكی لەسەرانسەری پارێزگای سلێمانیدا هەربەردەوام بوە لەوانە سازكردنی زنجیرە كۆڕێكی جۆروجۆر لەلایەن یەكێتی و رێكخراوە جەماوەریەكانەوە بۆباس كردنی گرنگیتی بەیاننامەی (١١)ی ئازارو چمكەكانی جەنگی قادسیەی صدام و ئەو سەركەوتنە گەورانەی سوپای دلێرمان .

ئەمانەش سەرباری سازكردنی چەند ئاهەنگێكی هونەری و ئێوارە شیعرێك لەهەڵەبجەو سەردانی خێزانی شەهیدان و بەچاپ گەیاندنی پۆستەرێكی سیاسی و ژمارەیەكی تایبەتی گۆڤاری رەنجی كرێكارو سەردانی بەرەی جەنگ لەكەرتی سەروی وڵات لەیەلان پیاوە ئاینیەكانی پارێزگاو سازكردنی چەند پێشانگەیەكی تر بۆ قوتابخانەكانی سانەویەكان و وێنەی منالان ، هەروەها سازكردنی چەند چالاكیەكی وەرزشی لەوانە بۆكسین و تێنس و باسكە و فتبۆلین و باشان پێشكەش كردنی شانۆگەریەك بەناونیشانی كرێكار لەژێر رژێمی ئێرانیدا لەلایەن مەڵبەندی لاوانی زانیەو سازكردنی پێشانگایەكی وێنەی فۆتۆگرافی لەقەزای دەربەندیخان و سازكردنی پێشانگەیەكی زانستی بۆ سەش قوتابخانەی ناوەندی و سانەوی ... ئەمانەش سەرباری ئەوەی كەدوێنی لەهەموو ناوچەكانی پارێزگای سلێمانیدا بۆنەی جەژنی نەورۆزەوە ئاهەنگی تایبەتی لەشارو دەوروەی شار سازكرا

فریا

ستراناا ئێكێ

● هوزانا : خوان گونیا

● وەرگێرانا : رمضان عیسی

هەڤالینو ..
ئەڤروكە ئەز ،
سەرژنوی دێ بسترمە ڤە
سترانا من ، هەر ژ نهە دێ
یا ئاشكەرا و دیار بیتن ...
نو دەنگێ من ،
پتر گەش و رێزگار بیتن ...
ل دورمانێت من ،
كونێێن تاریێ د ڤەداینە
هەڤ ڤەدكێشن هەر وەك دیوار ..
بەلێ یا هێ ،
وا هەیە ئاسۆ یا سپێدێ
چەندا ڤەدای و بلندە
ڤێجا بلا تاری بچیت
كونجێن خۆ بێن تەنگ و ئاوار ..
بلا دەستێ سپی بێ سپێدێ
ل بەر هیڤی و بزاڤێت من
خۆ ڤەگریت ،
نێ هەسپێ من
ب لاقێن خۆ یێن زراڤ ڤە
وەك ئاگری
بێ ئازری .. !
بزاڤێ و بێ كولێ د كەتن ... !
بەرف وەلاتێ منێ جوان
دێ من بەتن ... !!
هەی وەلات و ، خوشتڤی ی و
ل دویری تە ، بێی روژ د ژیم ..
پڕ ئازار بوم ، هەر د گریم .. !
ڤێجا ئەز دێ هەرمە هۆڤە
جهێ وەلات و ڤنێت لێ
یا ژ ڤێ خرێ گرنگ تر ژی
خەلكێ خۆ .. دەنگێ خۆ ... بنیاتێ خۆ
جارەكادێ ..
ئەز ببینم

Institut Kurde de Paris

پارێزگاری هەولێر دەربارەی ئاهەنگەکانی ئادارو نەورۆزو قادسیەی صدام دەدوێ:

ئادار

بوو بە بووکی شاری لە هەولێر

شاری هەولێر ، مەڵبەندی ئۆتۆنۆی کوردستان ، لەم چەند رۆژانەی دوواییداو هەرلە سەرەتای مانگی ئازارەوە تاوەکو کۆتایی هاتنی ،دەیەهاجموجۆڵی فراوانی لە پێش‌کەش کردنی چالاکی هەمەرەنگی تایبەتی بە ئاهەنگ و بیرەوەری ئازارو نەورۆزوهەفتەی قادسیەی صدامی بە خۆیەوە بینیوەو دەبینێ ٠٠

ئەم چالاکیانە کە سەراپای دەزگاکانی راگەیاندنو رێکخراوە میللیو پیشەییەکان بەشدارن بەرنامەیەکی تایبەتی بۆ داندراوە ٠ بۆ ئەم مەبەستەش بەرێز یحی محمد رشید جاف پارێزگاری هەولێر گفتوگۆیەکی تایبەتی لەگەڵ «هاوکاری»دا سازکردو تیایدا بایەخی گەورەی سەرکردایەتی پارتو شۆڕشی روون‌کردەوە بە ئاهەنگەکانی ئازارو نەورۆزو دەست‌نیشانی رۆڵی گەلی کوردمانی کرد لە جەنگی رەوامانداو دەربڕینی هەستی گەل بە بیرەوەری قادسیەی صدام کە توانیویانە بەشداری فراوانی تێدا بنوێننو لە شەڕی ئەم دوواییەی بەسرەو حویزە گەلی کورد نموونەی قوربانی دانبوونو خۆشحالین بەوەی کە شاری هەولێر لەم شەڕانەدا شەرەفی بەشداربوونی وەرگرتووە ٠٠ ئەمەش تەواوی پرۆگرامەکانی ئاهەنگی پێشوازیو بەرێ خستنی ئاهەنگەکانی ئازارو نەورۆزو هەفتەی قادسیەی صدامە ، کە هەندێکیان جێ‌بەجێ کراونو ئەوانی‌تر لە رۆژانی داهاتوودا جێ‌بەجێ دەکرێن٠

● رازاندنەوەی شاری هەولێرو هەڵواسینی دروشی تایبەتی بەم بۆنەوەو ، سەردانی خێزانو کەس‌و کاری شەهیدانو دیاری پێش‌کەش کردن بەسەریانداو ، رێك‌خستنی پێشبرکێی باشترین گۆرانی لە لایەن بەڕێوەبەرایەتی رۆشنبیری جەماوەرو رێك‌خستنی رێ‌رەوێکی تایبەتی لە لایەن یەکێتی لاوانو قوتابیان ٠

● رێك‌خستنی پیشانگایەکی خەت خۆشیو زەخرفە لە هۆڵی قوتابخانەی ئەیوبیەی کچان کە لە رۆژی ١١ی ئازار لە لایەن بەرێز رازگری نووسینگەی پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب کرایەوەو زۆربەی شنارەکانی وولات بەشداربوونو لە هەمان رۆژدا تیپی نەتەوایەتی لە هەولێر چەند تابلۆیەکی میللی پێش‌کەش کردو بازاڕگایەکی تایبەتیش لە ناحیەی عەنکاوە کرایەوە بە سەرپەرشتی بەرێز سەرەکی ئەنجومەنی راپەڕاندن ٠

● پێش‌کەش کردنی چەند سلایدێکی رەنگاورەنگ لە هۆڵی رۆشنبیری جەماوەرو بەسەرپەرشتی بەرێز

ئەمینداری گشتی رۆشنبیریو لاوانو هونەرمەند چەتۆ حەسەن چەندان سلایدی لە سرووشتی کوردستان پێش‌کەش‌کردو لە هەمان کاتدا پیشانگایەکی تەشکیلی لە لایەن قوتابخانە ئامادەییو دووا ناوەندییەکان (بەسەرپەرشتی بەرێز پارێزگاری هەولێر خۆی) کرایەوە ٠٠ بۆ ئێوارەشی کۆڕێکی هونەری رێك‌خرا ٠

● رێ‌رەوێکی ئیش‌کردن لە لایەن یەکێتی قوتابیانو لاوان لە کارگەی چنینو ، سازکردنی پیشانگایەکی وێنەی فۆتۆگرافیو پۆستەر بە سەرپەرشتی بەرێز ئەمینداری پەروەردەو فێرکردنو رێ‌رەوێکی کارکردن لە لایەن یەکێتی نەقابەکانی کرێکارانو کردنەوەی خولی رۆشنبیری «خولی شەهید» لە یەکێتی یەکەداو کۆڕێکی شیعرو ووتار لە لایەن قوتابیانەوە ٠

● لە چوارچێوە جموجۆڵەکان پێشبرکێیەکی تایبەتی لەلایەن قوتابیانی زانکۆی صلاح الدین لە یاری -سەلە- رێك دەخرێو پیشانگایەك لە دەستو خامەی رەنگینی دایکان دەکرێتەوەو میهرەجانێکی گەورەی شیعری میللی لە لایەن زانکۆوە ساز دەکرێتو دوکتۆر اسماعیل لازم عەمیدی کۆلێژی ئاداب مەحازەرەیەك بە ناونیشانی «شەڕی دەروونیو باری دووبەرەکی عیراقیو ئێران» پێش‌کەش دەکاتو رێ‌رەوێکی فۆلکلۆری لە لایەن نەوجەوانان پێش‌کەش دەکرێت ٠

● سازکردنی پیشانگایەکی تایبەتی بۆ هونەرمەند نوزاد محمدو پیشانگایەکی قوتری نەوجەوانان کە بریتی‌یە لە وێنەو پۆستەری سیاسیو پیشانگایەکی تری درومانو نیشاندانی فلیمو کۆڕی فراوان لە لایەن هەرەوەزی جوتیارانەوە بۆ روون کردنەوەی پەیامی شەڕی چارەنووسمان ٠

● لە هۆڵی کۆلێژی پەروەردەدا دوکتۆر صلاح عثمان بکر مەحازەرەیەك پێش دەکاو کۆڕێکی‌تر لە لایەن بەرێوەبەرایەتی چاوەدێری کردنی‌زانستی لە هەولێر ٠

● کردنەوەی خانووی «شێخ جەمیل» لە قەڵای هەولێر کە خانوێکی کەلەپووریە ٠٠ لە لایەن بەرێوەبەرایەتی شوێنەواری هەولێرو سازکردنی چەندان جموجۆڵی وەرزشی ٠

● لە رۆژی ٢٨-٣-١٩٨٤ دەزگای رۆشنبیریو بڵاوکردنەوەی کوردی کۆڕێکی شیعر خوێندنەوە سازدەکاو چالاکی قوتابخانەکان لە رۆژی دوواییدا شانۆگەرییەکی منداڵان دەنوێنیو هەروەها دیارخستنی باشترین نامە کە لە لایەن جەماوەری پێشرەوانەوە بۆ سەرەکی فەرماندە صدام حسین نێردراوەو چەندان جموجۆڵی تری هەمە رەنگ ٠

لقی هەولێر :

رازگری ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی بۆ «هاوکاری» دەدوێ :

بایادەکانی ئادارو نەورۆز گەورەو گەشەدارترین

بەبۆنەی بیرەوەری ئاهەنگەکانی ئازارو نەورۆز کە جەژنی تێکرای نەتەوەی کوردەو ئاهەنگو شادی بەم بۆنەوە لە هەموو ناوچەیەکی کوردستانی ئازیز دەگێردرێ، چاومان کەوت بە بەرێز جمال‌جەلال رازگری ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی‌کوردستانو لە وەڵامدا ووتی:

ش : لقی هەولێر

لە کاتێکا کە گەلی کورد ئاهەنگی بیرەوەری دەرچونی بەیاننامەی مێژوویی ئازارو نەورۆز دەکاتەوە ، بەختەوەری لە دڵی هەموو لایەکدا کۆ دەبێتەوە ٠٠ بەیاننامەی ئازار لە ناوەرۆكو پەیامدا ، توانی بەشێوەیەکی راستەقینە کێشەی بنەڕەتی نەتەوەی رۆژی نەورۆز تا دێ بلێسەی کورد چارەسەر بکاتو بناغەی ژیانێکی نوێو بیناکاری فراوان بوو لە کوردستاندا ٠٠٠ کە ئێستا بەردەوامەو هەموو لایەنێکی ژیانی کۆمەڵایەتیو رامیاریو رۆشنبیری گرتۆتەوە ٠

لە نەورۆزیشدا گەلێك بەپیر بەوە دەچینو چەندان یادگارو خۆشەویستی تێدا کۆدەبێتەوە ٠٠

هەر کە بیرمان دەکردەوە بۆ دانانی کاتێك کە دەروازەیەکی سەرفیرازی تیادا بکرێتەوە ، دەست‌بەجێ بەبیرمانا دەهاتو دێ کە با لەگەڵ نەورۆزی شیریندا یەکتر بگرێتەوە ، چونکە یەکەم کردنەوەی دەروازەی سەرفیرازی کورد لە نەورۆزدا لە دایك‌بوو کاتێك جەورو ستەمی مێژوویی ئەو سەردەمەی رامالی تواناو تاقەتی کاوەی ئاسنگەری چەوساوەی کوردی بە دەرخست کە چۆن بە بیری شۆرشگێرانەی خۆی ، توانی بزەی شادی بگێڕێتەوە سەر لێوی چەوساوان ٠٠

ئەم راپەڕینە بوو بە هۆی هەوێنێك بۆ کوردو هەرگیزاو هەرگیز لە تواناداا نییە بسڕێتەوەو کرا بە رێ‌رەو بۆ کاروانی گەلی کورد ٠٠ گەرمتر ئەبێو گەشترئەبی ، بەو تیشکە پیرۆزەی نەورۆز لووتکەی چیا سەر بەرزەکان رووناك دەکرێتەوە ٠٠ کاتێك کە شۆڕشی ١٧-٣٠ی تەمریش بەرپابوو ، جەژنی نەورۆز کرا بە رۆژی شادیو جەژنو لە عیراقی ئازیزدا یادی بە سەربەستی ئەکرێتەوە ٠ خۆ دەروازەی شادی ١١ی ئازاری مێژوویی زیاتر گەشەی بە ژیانمان داو بو بە مایەی گەڕانەوەی ئاشتیو ئاسایش بۆ عیراقو جێ‌بەجێ‌کردنی ئەم بەیاننامەبە جوانترینو نازدارترین خونچە گوڵی ژیانی گەلی کوردە لە عیراقی برایەتیو خۆشەویستی ٠٠

پیرۆزتر لەوە ، لە کاتێکا یادی ئەم ئاهەنگانە دەکەینەوە ، کە رۆڵەکانی گەل بە هەموو چینەکانیەوە ، خۆیان بەخت دەکەنو داستانی پاڵەوانیەتیو قوربانی‌دان تۆمار دەکەنو رۆڵە بەوەفاکانی صدام حسین بەردەوامن لە پاراستنی گیانی سەرکەوتنو لە پێناو پاراستنی عیراقی سەربلندیو برایەتیو خۆشەویستی ٠

بەبۆنەی هەفتەی قادسیەی صدام ەوە

● باوکی حەیدەر ●

سەرکەوتنەکانی قادسیەو تاریکایی راگەیاندنی دژ لەگەڵ نەوەی ئیمپریالیزمو زایۆنی بەپارەو بەپشت‌گرتن هێز کۆئەکەنەوەو رێگەی هەمە چەشنە بە رژێمی شەرفرۆشی ئێران نیشان ئەدەن بۆئەوەی کاربکەنە سەر کێشەکانی جەنگو سەرکەوتنە مەزنەکانی عیراق کەم بکەنەوەو دەستی رزگاربوون بۆ کاربەدەستە ئێرانی‌یە تێکشکاوەکان درێژبکەن هەر چۆنێ‌بێ بەهیچ جۆرێ ناتوانن ئەو سەرکەوتنانە بشارنەوە کە پاڵەوانەکانی عیراق لە داستانەکانی ئەم دواییەی رۆژهەڵاتی بصرەو رۆژهەڵاتی دیجلەو شوینی‌تر وەدیان هێناوە یاخود بتوانن دۆخی پێشکەوتووی شەر کە سووپای عیراقی هەیەتی بخەنە گومانەوە کە تا ئێستاش قوڵتر ئەبێتەوەو ئەو سەرکەوتنانە لە سنووری ئامانجی نەخش‌کراودا پتەو ئەکاتو دەستەی داخ‌لەدڵو نەزانەکان ئەشکێنن لە هەر کوێیەکی جێی شەربێ ٠

لەسەر ئەم بنەڕەتە هەموو چالاکی‌یەکی راگەیاندنی دژ بەعیراق لەگەڵ زۆریو زۆری سەرچاوەو رێبازیدا نەیانتوانی ئەو تێکشاویانەی دوژمن بشارنەوە ئەمەش لەبەر هۆیەکی بچوك ئەویش ئەوەیە سەرکەوتنە نایابەکانی عیراق بووە شتێکی راستو چەسپێنراو کە هەموو رۆژێ ئاشکرای ئەوە ئەکات کە پێشکەوتوترە کەوا لە راگەیاندنەکانی دژ ئەکات لەگەڵ هەندێ لایەن کە پاڵی دا بەپاڵی دوژمنەوە یاخود ئەوەی کە ئەترسێ لەوەی پشت‌گرتنەکەی دوژمنی ئاشکرا بکا کە نەتوانن راستی دەرنەخەنو دانی‌پێدا ئەنین ٠

لەوەوبەرو ئێستاش هێرشی راگەیاندن لە لای دوژمنەوە دژی وڵاتەکەمان خۆی ناخاتە ناوانەوە ئەمەش لەبەر هۆو کاری ئەوتۆ کە ئەبێتە هۆی سەرکەوتنی سووپاییو سیاسیو دەروونی کە عیراقی‌یەکان وەدیان‌هێناوەو بەشێوازی هونەری وردی دایان رشتووە لەوانە ئەڵێن توانای عیراقی‌یەکان لەبەرکارهێنانی چەك لە ئێرانی‌یەکان باشترە ٠٠ راستی گەورەتریش هەیە کە ناتوانرێ وەربگیرێ یان تەماشا بکرێ ئەگەر چاو بەو دۆخە تازەیەو هەڵە مێژووییەدا نەگێڕرێ کە پاش شۆڕشی ١٧ – ٣٠ی تەموز بۆ عیراقی‌یەکان پەیداکرا ٠٠ ئەمە لەگەڵ ئەو گۆڕانە بنەڕەتیو چۆنەکی‌یەودا کە هەموو لایەنێکی سیاسیو ئابووریو سووپاییو رۆشنبیریو زانیاری گرتەوە شان‌بەشانی بایەخی سەرکردایەتی حزبو شۆڕش بۆ بەهێزکردنو راست‌کردنەوەی سووپاو هێزە چەکدارەکان لە رووی تازەیی چەك پێشخستنی مەشقەوە ٠

لە کاتێکدا کەرەتەکانی سوپاو جەنگاوەرانی سوپای میللی ئەو ئەرکە نەخشە کێشراوەیان دوای دەستدرێژی رژێمی ئێران راپەڕاند هەرچی شتێك هەیە دووپاتی توانای سوپامانو بەکاری لە مەیداندا ئەکاتەوە کە پلەیەکی باشی هوانای شەرکردنو تێکشاندنی دوژمنی هەیەو گەورەترین زیان بە سووپاکانیان ئەگەیەنێ ٠٠ لەسەر ئەم بنەڕەتە ئەتوانرێ بوترێ ئەو سەرکەوتنە نایابانەی دوایی شتێکی کوتوپڕ نەبوو لای عیراقی‌یەکان بگرە گەلێ لایان کە سەرنجی شەرە کە ئەدەن ئەبینن کە هێزو توانای عیراقی‌یەکان لە هەموو مەیدانو بوارێکدا زیاد ئەکەنو ٠٠ بەم پێیە کردەوەکانی هێزە چەکدارەکان خۆیان بەرونی باسی خوایان ئەکەنو لەبەرئەوەی شاردنەوەی راستی ناکرێ هەرچەندە راگەیاندنی دوژمن بە هێزبێ ٠

بەرهەمی دێرین

مەلایێ جزیری نقیسەڤانی هوزانا نیشتمانی یە

★ حجی جعفر – دهوك ★

د بێژن مەلایێ جزیری هۆزانا نیشتمانی نینە !!!

نەخێر ، مەلایێ جزیری هۆزانا (تصوف)و ئەڤینێ بتنێ نە ڤەهاندیە !!

بەلکی یەکەمین نڤیسەڤانێ هۆزانا نیشتمان پەروەرییە ٠

بەلی ؛ جزیری نیشتمان پەروەرێکی گەورەیە لدیڤ چەرخێ تێدا ژیایی هەست ب وێ (صراع) ێ یاکو د چەرخێ (١٣ – ١٥)دا بەردەوام لی ل سەر خاکێ کوردستانێ کریە ئەو هەژاری و دەردە سەری و نەخوشی تام کریە و دیتی‌یە ٠٠٠٠ یاکو هەمی کوردەك ل وی دەمی توشی بیێ ٠٠

مەلایێ جزیری گەوهەرەکا ئیجگار بنرخ و بهایە بچو رەنگان بچو بهان ناهێتە کرین ، هەروەسا ژی چرایەکێ چەند بێژی کریسکدار و بچریسکە تو دبێژی خەتیرەیە دروهنی ئو روشەنیا خودا وەکی ستێرا گەلاڤێژێ بلقە بلقا روناهیا وێیە لسەر رێزە چیایێت بلند و هەلکەڤتی یێت جهێ بوتان ، ئەو جهو ئەو واریت چار کنار ژی روهن روشەنکرینە(١) ٠

خوێندەڤانێ هێژا و بەرکەڤتی :

رەنگە لنك تە سەیر بیت ئەڤ ناڤ و نیشانێت ژووری ئو بێژی پا بوچی هەتا نهو کەسێ ئەڤ ئاخفتنە نە کریە ؟!

بەلێ ، وەیە هەتا نهۆ مێژوڤان و نڤیسەڤان و شاهرەزایێت ئەدەب و زمانێ کوردی بۆ هەندێ چوینە کو هۆزانا نیشتمان پەروەری لنك فەیلسوف و نیشتمان کورد پەروەرێ ئەحمەدێ خانی دەست پێ‌ی کریە و حاجی قادرێ کۆیی ئاوێنا چەرخێ نوزدێیە و دەنگ ڤەدانا هۆزانا خانی‌یە لوی دەمی(٢) ٠ بەلێ ، راستی هەستی نیشتمان پەروەری ل جەم خانی و مەم و زینا وی دگەهیتە کومتی ، بەلێ ، ئەڤ کومتە ل سەر چیایێ جزیری راوەستایە سەر هوستایێ ڤەهەندنا هۆزانا سوفیەتی و ئەڤینێ (٣) ٠٠٠

بەلێ ئەڤ هەژاری و دەردە سەری و چەوا دەربری‌یە ؟! ب هەستێکی نیشتمان پەروەرانە ب شێوەیەکێ هۆنەری ئەڤ هەست و نە خوشی‌یە و قالبەکێ‌کەسیکی‌دا دەربریە یەعنی نیشتمان پەروەری لنك جزیری هەستێکی کویری ئەڤینا میللەت و وەلاتی‌یە ٠ لەوما خوە ب هەمی پارچەیەکا ٠ وەلاتێ خوە ڤە گریدایە ، خوە ب شاعیرێ هەمی کوردستانێ زانی‌یە لدەمێ دبێژت :

(گولی باخی ئیرەمی بوتانم
شەب چراغی شەبی کوردستانم(٤))

یا ژ من ڤە ئەم تاکە شیعرە بتنێ بەسە ، بۆ سەلماندنا گوتنا مەیا سەری ٠٠٠

چونکی ئەڤ هەست و بیر و هزرە ژ دەر و هناڤێت جزیری هاتینە دەر ، دزانی کو کوردستانەك هەیە و پێتڤی هۆزانڤانێت وەکی جزیری‌یە ٠

لەوما جزیری خوە ژ وی بازنێ تەسك و تەنگ هینایە دەرێ و خوە دانایە هۆزانڤانێ هەمی کوردستانێ ٠٠٠

ئەز دبێم ئەڤ دێرە هۆزانە بۆ وی دەمی نە پیچەکە ، کو بیتە بەلگە بۆ نیشتمان پەروەریا جزیری ، هەروەسا ڤەد باوەر نەکە کو ئەڤ گوتنە ژ چو نەیێ هاتبیت ٠

نەکو هزر بکەین کو جزیری دڤیا شانازی و پەسنا خوە بکەت !! نەء ٠٠٠٠ بەلکو د ناڤ هەستی نیشتمانیدا ئەڤ خاسیەتە دەرکەڤتی‌یە ٠

هەکە ئەڤ دێرا ژووری بەس نە بیت کو بیتە بەلگە بۆ نیشتمان پەروەری‌یا جزیری فەرمون د گەل ڤێ دێرا ژێری :

(گەر لۆلوئی منثور ژ نەزمێ تو دخوازی
وەر شیعرێ مەلێ بین تە بشیرازی چەحاجەت)(٥)

لهەر ژی هۆزانڤانێکی وەك جزیری پێتڤی ناکەت پەسنا خوە بکەت چونکی پێتڤی ڤێ پەسنێ نینە و ناکەت ئەو بخوە زێرەك نە مەلاندی‌یە !!

یا ژمن ڤە مەبەستا وی نینە بێژت وەری شیعرا من بخوینن ، یان شیعرا من ژیا شیرازی ب تام ترو خوشترە !!

نەخێر ؛ مەبەستا وی ئەوە بێژت ، زمانێ کوردی چ ژ زمانێ فارسی کەم تر نینە ، بۆ ڤەهاندنا هۆزانا ، زمانێ کوردی ژی دەست هەل و سڤکە بۆ ڤەهاندنا هۆزانا ، ئەڤجا بۆچی ب زمانی فارسی ئەم هۆزانا ڤەهینین ؟؟

دڤیا هەمو هۆزانڤان و نڤیسەڤانێت کورد ب زمانێ خوە بنڤیسن هەرە خانی ، دلسوزێ میللەتێ خوە بەرسڤا جزیری دەت و داخازا وێ بجهـ دینیت دەسێ دکەڤتە نڤیسینا مەم و زینا خوە ب زمانێ کوردی داکو خەلك نەبێژت کو کورد بێ کتێب و بێ ئەدەب وەکو دبێژیت :

ماویەتی

Institut Kurde de Paris

بەڕێز پارێزگاری سلێمانی : دەربارەی ئازارو نەورۆز بۆ هاوکاری دەدوێ

بەبۆنەی هەفتەی قادسیەی صدام وجەژنەکانی ئازارو نەورۆزەوە ڕۆژنامەی هاوکاری چاوی بەبەڕێز جعفر عبدالکریم بەرزنجی پارێزگاری سلێمانی کەوت و ئەمەشی دەقی ئەو چاوپێکەوتنەیە کەبەڕێزی لەسەرەتاوە وتی :

گەلی کوردمان ساڵەهای ساڵە شان بەشانی برای عەرەب هەتا پێش شۆڕشی ١٤ی تموزی ١٩٥٨ لەپێناوی بەدیهێنانی مافی ڕەوای خۆیی و ژیانێکی بەختەوەرو سەربەخۆ بۆ عێراق تێدەکۆشا ... لەم ڕووشەوە بەشداربونی گەلی کورد لەو ڕاپەرینانەدا کەدژی بێگانە دان کراون بەلگەن بۆ نیشتمان پەروەری میللەتەکەمان لەم ڕوانگەیەشەوە بەشدار بوونی شێخ محمودی نەمر لەو ڕاپەرینانەداو هەڵگژانی بەرووی ئینگلیزەکانا نمونەی ئەو بەڵگانەن ، ئێستاشس بەشداربوونی گەلی کوردو هاوبەش کردنێکی کیانی بەگیانی لەگەڵ برا عەرەبەکانیا لە جەنگی (قادسیەی صدام) دا دژی فارسە ڕەگەزپەرستەکان دووپاتی دەکاتەوە کە هەمیشە کوردو عەرەب ئامانج و ئاواتیان یەکگرتنی یەکێتی وڵات بوە لەپێناوی حەسانەوەی تێکڕای چینەکانی گەل لەچوارچێوەی عێراقێکی سەربەخۆدا ·

بێگومان ئەمانەشس سەرباری شۆڕشی ١٤ تموزی ١٩٥٨و هاتنی عبدالکریم قاسم وعبدالسلام و عبدالرحمن عارف بەدی نەهات هەتا بەسەرکردایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست شۆڕشی ١٧ – ٣٠ تموز بەرپا کراو دوای ئەوە لە (١١)ی ئازاری ١٩٧٠دا بەیاننامە مێژوویەکەی سەرکردایەتی حزب و شۆڕش بۆ گەلی کوردمان دەرچوو ... لەگەڵ ئەوەشدا نۆکەران و دوژمنان هەولیاندا بەربەرەکانی بەدی هێنانی بەندەکانی ئەو بەیاننامە مێژوویە بکەن بەتایبەتی ئەو وڵاتانەی وەکو سوریاو ئێران و کوردیانە ئەمیللەتی کوردی بیادەژی چونکە بەکاریگەری ترسناکیان دەزانی بۆسەر ڕژێمە کۆنەپەرستەکانی خۆیان ، بەڵام لەڕوانگەی وشیاری سەرکردایەتی حزب و شۆڕش و سەرەتی فەرماندە صدام حسین توانرا بەندەکانی ئەو بەیاننامە بچەسپێنرێ و هەوڵی پەرەپێدانی ئەم یاسە مێژوویە بدرێ · ئەبیایدا میللەتی کورد توانی خۆی تیا بدۆزێتەوە ·

پاشان بەڕێزی وتی :

هەستی منیش بەرامبەر بە بەیاننامەی (١١) ئازارو جەژنی نەورۆز هەستی هەموو عێراقیەکی دلسۆزو کوردێکی نەتەوە پەروەرە لەم ڕووشەوە پێویستە لەسەر شانی هەموو کوردێك کۆشش لەپێناوی بەهێزکردنی بەرەی نیشتمانیدا بکات بۆ ئەوەی دوژمن لەدوورو نزیکەوە نەتوانێ تەنانەت پارێز لەم دەستکەوتە گرنگەی میللەتی کوردو تێکڕای دەستکەوتەکانی میللەتی عێراق بگرێ ·

کاری بەردەوام لە پێناوی سەرکەوتنی گەلی عیراقمان

● لەم ڕۆژانەی دواییدا کە ڕژێمە بۆگەنەکەی تاران بەشێوەیەکی نائینسانی و چەپەڵیەوە گوندو شارەکانی وڵاتەکەمان بۆردومان دەکات ، جا گەلەکەمان دەنگی ناڕەزایی و تووڕەیی خۆی دەردەبڕێ بەرامبەر بەم هەڵوێستە نابەسەندەی ڕژێمی خومەینی بەکرێگیراو ، یەکێتی نەقابەکانی کرێکارانی هەولێر ، وەك ڕێکخراوێکی کرێکاران دەوری خۆی بینیوەو بەشداری جەنگی ڕەوامانی کردووە چ لە ریزەکانی چەکداری یا لە ریزەکانی کارکردن ...

● لەم ڕووەوە بەڕێز فیصل مصطفی پیرداود سەرەکی یەکێتی نەقابەکانی کرێکاران لە هەولێر ، لەگەڵ ئەمینداری نەقابەی کشتوکاڵی سەردانێکیان کرد بۆ کۆمپانیای گشتی جگەرەی نیشتمانی لەم سەردانەدا لەگەڵ بەڕێز بەڕێوەبەری گشتی کۆمپانیاکە کۆبوونەوەو باسی ئەم قۆناغەیان کرد کە وڵاتەکەمان پێیدا دەڕوات و دەوری چین کرێکار لە بەرهەم زیادکردن و بەرەوپێشەوە بردنی ئابووری نیشتمانی و زیادبوونی کارە گلاوەکانی ڕژێمی خومەینی بەکرێگیراو بەتایبەت لە ڕووی بۆردومان کردنی شارو لادێ کانمان و بەردەوام بوونی لەسەر جەنگ ... ئینجا باسی ڕاسپاردەکانی سەرەك (صدام حسین)ی کرد لە ڕووی ئەوەی کە هەموو گەلی عیراق لەم قۆناغەدا کاربکات ، چونکە ئەم وڵاتە خاکی باوك و باپیرانی ئێوەیە .

لە لایەکی ترەوە بەڕێز سەرەکی یەکێتی سەرەکایەتی کۆبوونەوەیەکی فراوانی لیژنەکانی چاودێری و پەیوەندیەکانی کاری کرد لە نەقابە لقی یەکان بە ئامادەبوونی بەڕێزان بەڕێوەبەری کازو چاودێرەکان ...

لەم کۆبوونەوەیەدا باسی چەند یاسایەکی کرێکاران و دابین کردنی کۆمەڵایەتی و ئەو لایەنانەی کە مافی کرێکارانی پێ دەپارێزێت ..

ئینجا گفتوگۆکرا لەسەر چۆنیەتی کارکردن و دەوربینینی کرێکاران لە ڕۆژگاری ئەمڕۆی جەنگ و شەونخونی چێشتن لەسەر ئامێرو بەرهەم هێنان ...

● بەڕێز سەرەکی نەقابەکانی کرێکارانی ڕاژەی کۆمەڵایەتی مەلبەندی گشتی ، نوێنەری سەرەکی گشتی یەکێتی نەقابەکانی کرێکاران سەرۆکایەتی کۆبوونەوەیەکی فراوانی سەرەك و ئەندامانی نەقابەی ڕاژەی کۆمەڵایەتی و لیژنە نەقابی یەکانی کرد کە تیایدا بەڕێز فیصل مصطفی سەرەکی یەکێتی نەقابەکانی هەولێر ئامادەببوو ·· سڵاوی سەرەکی گشتی یەکێتی نەقابەکانی کرێکارانی بە کۆبوونەوەکە ڕاگەیاندو وتی : دەبێ ئەوە لە بیر نەکەین کە جەماوەری کرێکاران لە هەولێر دەورێکی گرنگیان گێڕاوە لە جەنگی پیرۆزمان دژی ڕژێمی بەکرێگیراوی خومەینی .. شەهید بوون لە پێناو ئەم خاکە ... سەرەڕای چەکی دەستیان لە کۆمپانیاو کارگەکانیشدا شەونخونی یان کردووە لە پێناو بەرزکردنەوەی بەرهەم و بەرهەمهێنان ...

جا دەبێ زیاتر لە ژێر سایەی ڕاسپاردەکانی سەرەکی بەڕێز هەڤاڵ صدام حسین بڕۆین و بەشداری لەم قۆناغەدا بکەین ..

● نەقابەکانی کرێکارانی پیشەسازی نەوت و میکانیك چەند کۆبوونەوەیەکیان ڕێکخست لەگەڵ کرێکاراندا بۆ ئەوەی دەوری کرێکاران روونبکەنەوە کە چەند ئەرکی نیشتمانی یان لەسەرشانەو تێکۆشەر ، چونکە بەدەستێك بەرهەم دەهێنن و بەدەستەکەی تر چەك هەڵدەگرن و بەرگری لە خاکی عیراق دەکەن ، دە جەنگن دژی ڕژێمی خومەینی بەکرێگیراو .

■ ناظم دلبەند ■
لە لقی هەولێرەوە

لە هەفتەی قادسیەی صدامدا

کارتی پیرۆزبایی

● کاك جلال کریم عبدالرحمن ، ئەندامی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی کوردستان بەڕێوەبەری گشتی کارگەی شەکری سلیمانی ، لەیادی بیرەوەری جەژنەکانی ئادارو نەورۆزی پیرۆزدا ووتی :-

لەکاتێکا چواردەساڵ بەسەر دەرچوونی بەیاننامەی ١١ی ئاداری ساڵی ١٩٧٠دا تێپەردەبێت ، لەهەمان کاتدا یادی دەهەمین ساڵەی جێبەجێ کردنی یاسای ناوچەی ئۆتۆنۆمی کوردستان یاددەکەینەوە ، لەگەڵ یادکردنەوەی ئەو ڕۆژە پیرۆزو گەورانەی مێژوی گەلی کوردمان یادی جەژنێکی نەتەوەیی کوردمان دەکەینەوە ،کەجەژنی نەورۆزی پیرۆزە، لەکاتێکای دلمانەوە پیرۆزبایی لە سەرکردەی شۆڕش سەرۆکی تێکۆشەر کاك صدام حسین دەکەم ، هیوام وایە کە ڕۆژانی داهاتومان ببێتە بیرەوەری و جەژنی گەورەی سەرکەوتنمان بەسەر دوژمنی گەلەکەماندا ، کەفارسە ڕەگەزپەرستەکان شەڕی دۆڕاویان پێئاگرداوە ، کە هەر بەوشێوەیە گەلی کورد لەکوردستانی ئێران دەچەوسێنەوەو دووچاری ناخۆشی و دەردەسەری و کوشتنیان دەکەن ، ئێمەشس لێرە بەوپەڕی سەربەستی و بایەخی گرنگەوە یادی ئاداری ساڵی ١٩٧٠ و ١٩٧٤ دەکەینەوە ، کەبۆیەکەمین جار ئۆتۆنۆمی لە کوردستانی عێراقی خۆشەویستماندا جێبەجێکرا ، ئاواتی ساڵە های ساڵی گەلەکەمانی تیاهاتەدی ، کەلەژێر سایەی شۆڕشی ١٧-٣٠ی تەموزی پیرۆزدا چەسپێنرا ، کەسەرەکی تێکۆشەر کاك صدام حسین .خۆی ڕابەری ئەو دەستکەوتە مەزنەیە ·

هەر لەم بۆنە پیرۆزەدا بەڵێنی خۆشەویستی و پەیمان بۆ جەماوەری گەلی کوردمان نوێ دەکەینەوە ، بەتایبەتی جەماوەری شاری سلیمانی کە شەرەفی نوێنەری ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمیان پێسپاردم ئێمەش بەڵێن ئەدەین بەسەرەکایەتی شۆڕش ، کەشان بەشانی هەموو گەلی عێراق لەسەنگەری ڕاستەقینەدا بوەستین ، بۆ پارێزگاری کردن و پاراستنی دەستکەوتە گرنگەکانی میللەتەکەمان ، وەپاراستنی خاکی عێراقی پیرۆزمان لەدەست درێژکەران و تەماعکاران ·

لەم جێگایەشەوە وەك بەڕێوەبەری کارگەی شەکر لە سلیمانی ، بەڵێن دەدەین، کە ئابوری و لاتەکەمان بەرەو بەرزی بەرین و هەردەم لەپتەوبووندابێت ئەمەشس ئەرکی سەرشانمانە ، چونکە ئاشکرایە کە ئێمە لەگشت لایەنەکانی جەنگی ڕەواماندا « قادسیەی صدام » سەرکەوتمان بەدەست هێناوە ،لەبەر ئەوە زۆر کردنی بەرهەم سەرکەوتنی سیاسی و عەسکەریمانە ، لە بەرەی جەنگدا ·

● بەڕێز زهدی احمد محمد ئەندامی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی کوردستان ·

لەگەڵ بەڕێ کردنی جەژنەکانی ئادارو نەورۆزدا پێخۆشحالی خۆمان دەردەبڕین ، بۆ یاد کردنەوەی ئەو جەژنە گەورەو پیرۆزانە لەمێژوی گەلی کوردماندا ئەمڕۆ بەشانازیەوە گەلی کوردمان لەعێراقی خۆشەویستماندا ، جەژنەکانی خۆی بەسەر ئەکاتەوە بۆیە بەوپەڕی ڕێزەوە پیرۆزبایی خۆم ، پێشکەشی سەرەکی تێکۆشەرو فەرماندە کاك صدام حسین ئەکەم ئومێدەوارم ئەم جەژنانە بەبەختیاری هەموو ساڵێك لەگەڵ جەژنی سەرکەوتنماندا یادبکەینەوە ، هەمیشە ئاڵای عێراقمان لەبەرزیدابێت ، هەربەم بۆنە پیرۆزە پیرۆزبایی پێشکەش گەلی کوردمان ئەکەم بەتایبەتی جەماوەری شاری سلێمانی ئازیز ·

● بەبۆنەی هاتنی جەژنەکانی ئادارو نەورۆزەوە پیرۆزبایی خۆم پێشکەشی بەسەرەکی سەرکردەو تێکۆشەرو بەوەفا هەڤاڵ کاك صدام حسین ، ئەکەم لەکاتێکا پیرۆزبایی و خۆشەویستی خۆم پێشکەش هەموو دانیشتوانی شاری هەڵەبجەو ناوچەی هەورامان و شارەزوور دەکەم ، کەشەرەفی نوێنەرایەتیان پێبەخشیم لە ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی کوردستان ·

ئومێدەوارم هەموو جەژنێکیان بەخۆشی بەڕێ بکەن نەورۆزی ئەمساڵیان پیرۆزترین دیاری بێت کەوەفاداری خۆمی تیادەربڕم· هەربەم بۆنەیەوە بەڵێن و پەیمان تازە ئەکەمەوە ، کەوەك جەنگاوەرێك چەکی تێکۆشان و جەنگاندن لەشانمابێت دژبە ڕەگەز پەرستەکانی قوم و تارانی خۆفرۆش ، سەرکەوتن هەر بۆ ئێمەیە ، ڕوو ڕەشی و دۆڕان بۆ ئەوانە ·

حمە امین مصطفی محمد
ئەندامی یاسادانانی نوچەی ئۆتۆنۆمی کوردستان

● خوشکە ئەلماس نوری سەعید : لەکارگەی شەکری سلیمانی دەربارەی جەژنەکانی ئادارو نەورۆز دەڵێت :-

ساڵە های ساڵە گەلی کوردمان بۆ بیرەوەری جەژنی نەورۆز ئاهەنگ دەگێڕن ، ئەمڕۆش لەعێراقی خۆشەویستماندا ئاهەنگی جەژنەکانی ئادارو نەورۆز بەسەربەستی دەگێڕێت ، لەگەڵ بیرەوەری ئەو جەژنە پیرۆزانە پیرۆزبایی خۆمان پێشکەش بەگەڵ عیراق دەکەین و بەتایبەتی گەلی کوردمان ، هیوادارین هەموو ساڵێك ئەم بیرەوەریانە بەخۆشی و سەرفرازی یاد بکەینەوە ·

● لە بیرەوەری جەژنەکانی ئادارو نەورۆزدا سەرەکی لیژنەی نەقابی کارگەی شەکر لەسلیمانی کاك عمر کیکاوس نادر ووتی :-

ئەو ڕۆژگارە پیرۆزەی یادگاری شیرینی لەدڵی هەموو یەکێکماندایە ، جەژنەکانی ئادارو نەورۆزی مەزنن ··

ئەو دوو جەژنەی ئەمڕۆ لە کوردستانی ئۆتۆنۆمیدا بەشێوەیەکی تایبەت یادیان دەکرێتەوە ··

هەر بەم بۆنە پیرۆزەوە ، پیرۆزبایی خۆمان پێشکەشی سەرکردایەتی حزب و شۆڕش دەکەین لەگەڵ چەپکە نێرگزی بۆن خۆشی لالەزارەکانی کوردستان ئەیکەن بەدیاری ، هەروەها پیرۆزبایی خۆمان پێشکەش گەلی کوردی ئازیزمان دەکەین لەهەمان کاتدا وەك سەڵاوکی لیژنەی نقابی کارگەی شەکری سلیمانی ، بەڵێنی وەفاداری و دلسۆزی خۆمان تازە دەکەینەوەو بەڵێن دەدەین ئەبەرهەمان هەمیشە لەبەرزیدا بێت ، ڕۆژ بەڕۆژ زۆرتری کەین ، تاوەکو باری ئابوری وولاتەکەمان ،لەپۆپەی بەرزی ئێستای نەینەخوارێ ،بەهیچ جۆرێك شاڵاوی شەڕی بەزۆر سەپێنراومان پێوە دیار نەبێت ئابوریمان هەردەم لەبرەو بەرزیدابێت·

لەکاتێکا بەڵێنی ئەوە تازە دەکەینەوە ، کە بەرهەمان زۆر کەین ، لەهەمان کاتیشدا بەڵێنی وەفاو خۆشەویستی دوبارە ئەکەینەوە ، کە بەدەستی بەرهەم زۆر کەین و بەدەستێکی تر چەك هەڵگرین بۆ پارێزگاری کردن و پاراستنی عێراقی خۆشەویستمان ·

هەروەها خوشکە شەهلا جمال لەکارگەی شەکری سلیمانی ، بەم جۆرە ڕای خۆی دەربڕی ووتی :

من کەلەکارگەی شەکری سلیمانی کاردەکەم ، بەختیاری وخۆش بەختی خۆم دەکەمە دەستەوای ئەو یادکارە پیرۆزو مەزنانەی ئەمڕۆ لەعێراقی خۆشەویستماندا کەبەبیرەوەری گەورەی گەلی کوردمان لەدوو جەژنی پیرۆزدا دەگرێتەوە ٢ ئەویش جەژنی ئازارو نەورۆزە ، منیش وەك ئافرەتێکی کوردی کوردستانی عێراق کە ئەمڕۆ بەسەربەستی ئەژیم بەڕێزەوە .پیرۆزبایی خۆم پێشکەش گەلی کورد دەکەم ئومێدەوارم ئەم جەژنو بیرەوەریانە هەموو ساڵێك بەخۆشی و کامەرانی بگەڕێتەوە سەرمان ·

نەوروزا سالا

❋(بهجت محمد هروری)❋

« هەر کەسەکی دوو ڕۆژ هەنە :
ئێك بـو وی‌یە ..
ئێك خو لـەر دکەت کەنکەنە »*
ئەڤجـا گەلو ..
نوی ڕۆژا من
لبـەرە .. بزێت
ژناڤ دلێ شەڤەکا تاری
زسـتانـا من ..
ڕۆژێن لسـەر من
هێـدی .. هێـدی
بێ بار دکەن ، ژئەڤی واری
ژ ناڤ گەهێن لەشێ مە گەلو
دێ ڤەبرێن ..
ڕهێن خەمـا
ساهی‌یەك شین
دێ بو مە بیت ئاسمان و کوین
ڕاڕەڤینیت عەورو تەما
نەوروزا من ..
دێ سلاڤ کەت
بولبول .. لێ نەمینن بێ گول
گوین .. نەمینن بێ هێلین
ئاوار .. نەبیتە بێ وار
هەزار نەمینن .. ئەڤیندار
نەوروزا من ...
ڕۆژ ڕۆژن و
بشەڤێ هەزار فندو چرا
خو دسوژن
دێ ڕەڤیت و
ڕەڤیت تاری
بەفرو ساری
دێ بەردەتن ..
مل و گرێن ڤی پەساری
ئها گـەلو ..
ئـەز دێ بمە
ڕوژا سپێدەهێین ڤی واری
ئەڤی واری

Institut Kurde de Paris

کەژاوەی نەورۆز

شیعری پیربال مەحمود

لــە چیمە نزاری گوڵزاری بەهاری شاری ئاودارم
ئەودستم وەك نیگارکێشێ لەئاست نـەورۆزو ئادارم
ئەگێرم چاوی ئەندێشەم لەئابلۆی سەد هەزار ڕەنگم
ئەبینم خۆری ئاسایش بێسەی دێتە ئامـە نگـــم
لەبەندەندا دیارە ، هەروەکو بووکـە زەری وابـــە
چنۆخێکی دلارامە ؟ وەکو شۆخە بەری خوابـــە
سەرنجی وورد ئەدەم . ئاسۆ لەهەر لاهێمن و زاڵــە
سەراسەر پڕ لەباڵندەی سپاو قاوەیی و ئاڵـــە
ئەبینم کۆتری شەیدا لەئاسۆی شین و سامانـــی
گوڵــی کێوان ئەلاوێنــی بەشەقەی شابەرو باڵـــی
نیشانەی ماف پەرستان دروشمی ئاشتی خوازانــــە
ئەمــن واتــێ ئەگەم وایــە ، بەیام نێری نیازانــــە
سەرنجی وورد ئەدەم ، دەوزەم لە هەرلا بزەماوەندە
ســەرپا پــڕ لە ئاوازە . بـەیاپا پڕ لەگۆوەنـدە
بەرەو ڕووم هێلی کێشاوە کروکپ بەلکـــە ڕەنگینە
دە ، سەیری نێوچەوانی کە ، بزانە چەندە سەنگینـــە
وەکــو کـاڵای خوداوەندی جـوانی ئـاڵ و واڵایـــە
بەشێوەی پەیکەری کۆکان قەشەنگ و بـەرزو باڵابە
وەکو تاقی قەرالیچەی دڵان بـــەم چەشنە هەستاوە
بەرامبەر پەنجەرەی گەردوون لە سەرئەم عەردە وەستاوە
ئەوەندە گازی کردۆتە خەیالم ڕەنگی بـێ ژەنگـــی
لەباتــی ڕیشە پێنووسم ئەکێشێ دیمەنـی شەنگی
ئەویش وەك مەشخەڵی نەورۆز لە ئاسۆدا جەڤە نگێکە
لەڕێگەی میللەتــی پیرۆز وەکـــو گڵپەو پەرە نگێکە
لــەژێری‌دا مــەڵی شادی بەشانازی ئەچریکێنـــێ
بەدەنگی زەنگی ئازادی هەموو ڕازی ئەدرکێنـــی
لەگەڵ پۆلی گوڵەندامان لـەبـەزم و ڕەزم گەشتدایە
لەگەڵ چینی دڵارامــان لــەکێو و دۆڵ و دەشـتدایە
تەماشـــای چی ئەکەم هەرچ ئەبینم هەروەها شانگە
ئەگەر گێژەنگــە ، یارەنگە ، ئەگەر ئاوەنگە ، بابەنگە
کەیفگەی سەوزی مەی نۆشان ئەوەندە مەست و مەدهۆشە
ئەوەی نـەی دیبێ نازانی چ مەڵبەندێکــی ڕووخۆشە
هەوارگەی کـام ڕەسەن خۆری تەلازی کام نیگارێکە؟
چ بێشە ، یاچ قالیچـە ، چ نەخشی کـــردگارێکە؟
ئەبینم پـڕ بــە دووچاوم تروسکەی خۆری هەڵهاتووم
دیــارە هەروەکـو ڕەنگی گزنگی ڕۆژی داهاتـــووم
گەشەو دێ مانگی پرشنگدار لەسەر ڕووی ئاووە کوجامە
بێسەی کوڵمی ئەستێران لەشێوەی بووکی ئیلهامە!
درەختی شەر شەتاو سەف سەف خەونگەی خۆشەویستانە
ئەهۆمی هەروەکو ژووری پەری جوانی پەرستانـــە
ئەوەی من پڕ بەدوو دیدەم ئەبینم هەرسپی و ئاڵـــە
ژیانێکی گەلــێ خۆشە ئەوەك هەندی ئەڵێـن : تاڵە!
لەبەرەوەی هێندە خاوێنم دڵـم شەوبۆی بەهارانـــە
چریکەم نۆتەیە ، هەستم ئەوای دمکی هوزارانـــە
تەماشای کونجی گیانم کەی نی‌یە بێجگە پەرستگایێ
وەکو بتخانە هەڵساوە ، لەوێ ، هەروەك نزرگایـــێ
کەژاوەی خاتوو (عەشتار)و توێڵکی خوشکە (ڤینوس)ە
سەروچاوەی خەیاڵی خەست ، هەوێنخانەی هەوین لێسە
سەماگای شەنگە (ئیلات)و نەخشگای مەنگە(سافۆ) یە
پەناکای هەستیاران و هونەرخانەی (ئەپۆلۆ) یـــە
هەزارتە قسیم و سەد پیك و هەزار (هارمۆنی)تێدایە
لەسەر شانۆی هونەرمەندان هەزار (سمفۆنی) لێدایە
شەرێتی هەست و ئەندێشە لەیەکـــەم ڕۆژی دونیادا
بەڕووی ئەم گیانە ئاڵاوە . وەکو یاقوت لـە دەریادا
لەگەڵ دەرچوونی خۆری حەز لەئاسمانی درەوشاوان
پیشەنگایەکە بۆ لاوان ، لەوەرگایـە کـە بۆچـاوان
لەدەورەی پۆلی دلداران هەموو سەرخۆش و سەرسامن
لەگەڵ تیپی برینداران خـەریکی زایەڵـەو زامن
لەهاوینا بەگەرمایێ . لەزستانا بەسەرمایـــێ
لەپاییزدا ئەکوڵزۆیی ، چەمـەن کربـا لـــە هەرلایێ
هەموو دێنە پەنـای داری . پەنای گوڵزاری نازداری
پەنـای باڵداری دڵداری ؛ هەواری پـاك و بۆنداری
ئەگێڕن پەنجەبان یـەك لەسەر مێرگـی درەو شاوم
ئەبەستن چەپکی ڕەنگ‌وڕەنگ لەبێستنجاری نەخشاوم
ئەنێن بۆ شکۆداری جوانی مێخەك و شەوبـــۆم
ئەڵێن :ــ پاداشتی گەنجانە بەرامەی نێرگزو مێرۆم
ئەڵێن:ــ مژدەی جوانانە گوڵاڵەی ئاڵی ئینجانـــەم
هەناسەی بێ زبانانە هەناسەی شێستپەڕی بانـــەم
تربسکەم ئارەقە بۆیان . وەکو ئاوی ژیان وایـــە
ئەوەی ئامی بکا جارێ پەڕۆشی ئارەقی خوایـــە
ڕەشتــی ناحــی نایابــم لـــە نێــوی‌دا نیهـــا دێکە
نی‌یــە هاوتــای لەپاکــی‌دا نیهادی ڕووکــو شادێکە
لەزیوی خۆرو ئەستێرەم . لەژێری مانگی ڕەوناکـــم
لەئــەم نرخانــە خوڵقاون هەنـاوی ناسـك و پاکــم

بڵێسەی نەورۆز

● موکەڕەم ڕەشید تاڵەبانی ●

وا هاتەوە ،
ئەسپێکی توند ، شۆڕەسواری پاڵەوانی
لەسەر زینە
جەوی نوێی ڕێگەی بڕیە !
ڕێبوارێکی [illegible] دێرینە ..
چۆنە ، کێیە !
چەکوشەکەی لێ بسێنن ..
لە بەهاردا
لە بەردەمی چاوی شاردا
تینووی چەندین ساڵەی ڕێگای
بێ‌بشکێنن !!
پەرەی مێژووی دێرینمانی
بێ‌ڕازێنن !!
وێنەی گەشی کاوەی بەرزی
بێ‌هەڵکوڵن !
کاوە حەوتێکی ئەبێ کاوە ..
هەموو ساڵێك .. لە نەورۆزدا ..
چەکوشەکەی لەسەر مێشکی زوحاکەکان
دادەنرێتەوە ، دائەراوە !
سەری مێژوو ئەژدیهاشە ،
لەنێو خوێنی ناپاکیدا وا کەوتاوە !
لە ئەولاوە
ئاڵای بەرزی نەورۆزی کر
توند بە دەستی هێزی کاوە
هەڵکـــراوە !!

× × ×

وا نەورۆزە
ئاسۆی گەشی بەرجەوانی
مامە یارە ..
لەبەر چاوی مێژوو دیارە ،
سروودی نوێی دەم بەهارە !!
چاوەڕوانی بیرەوەرە ،
بڵێسەی نوێی نەورۆزی دڵ
هەڵبکات و
لە دەشت و دەر
ڕێگای ئاهەنگ ، جەژن و هیوا
بگرێتە بەر !
لەسەر لووتکەی مامە یارە

وا بیرەوەرە !
لەوێ دیارە !
بڵێسەیە بە گڕی نوێ
یادی جەژنی نەورۆزی گەل
دەگاتەوە !!
مژدەی نەورۆز
بۆ «دێرانە» دەباتەوە !!

× × ×

نەورۆز جەژنی هاتووەتەوە
هەزار ساڵەی ڕێچکەی ڕێیە !
نەورۆز خەونە ،
تێرەی نوێیە ،
لەسەر پشتی ئەسپی مێژوو
هەواری خۆی داکوتاوە !
کانیی چیای ژینی شارە
لە مێژووەوە ..
هەڵقوڵاوە
ئاسۆی ژینی دێرینمانە
بە هیواوە ..
داگیرساوە !!

× × ×

وا نەورۆزە !
«نالی»ی شیعر
بە ووشەی کر
گڕی بە کوڵ
لەحاك و خۆڵ ، گۆرانیی دڵ
بۆ «حەبیبە» دەڵێتەوە !!
هەر نەورۆزە . وەکوو نکیس
هەر بەهارە
وەکوو هەنگویس
لەسەر زاری دەبێتەوە !
وا نەورۆزە .
«دێوانە»ی شەمەند
جارێکی دی ڕوو ناکانە ڕووبار و چەم
بە نەویی نەورۆزەوە
شێت و مەستە !
لە کناری هەوزاماندا ، سروودی نوێی
باز نەورۆزە ، باز نەورۆزە .

جەژنی کوردی
زۆر پیرۆزە
دەڵێتەوە !!
بۆ هەوراماں ..
بەرەو ختلی ئاهەنگێران
ملی ڕێگا دەگرێتەوە !!

× × ×

وا نەورۆزە
لووتکەی چیا سەرکەشەکان
بەرگی جەژنی بەهارێکی ڕەنگاوڕەنگیان
جوان پۆشیوە !!
کانی و چەم و ڕووبارەکان
شێتو هۆڵ و کەنارەکان
بەرگی سەوزی گەشی وەرزیان
بە باڵای خۆ جوان بڕیوە !
بەهار .. ئەسپی ئامێتکراوە
لە وەرزی سەهۆڵ بەندانا ..
ڕاچەنیوە !!

× × ×

نەورۆز ، ڕێبوارێکە ..
سوارێکە ..
هەموو ساڵێك ، وەرزی بەهار
بۆ شمار دەبات !
دێت و لە دەروونی بەکولماندا
مێژووی هەوار
تۆمار دەکات !
نەورۆز . ئەو ئەسپەیە
لە بواری غاری ڕۆژدا ..
دەحیلکێنێت !
ئەو گڕەیە ..
ناهەمواریی ڕۆژگاری تاڵ
دەسووتێنێت !!
ساڵی بێ‌بار .. تێدەپەڕێت ،
ڕۆژی ئاگر .. بەسەردا دێت !!
خۆی ئاسووتێت ..
لەناو دڵی مێژوومان‌دا ، بە پیرۆزی
ڕەگی توندی خۆشەویستی‌ی داکوتاوەو
هەڵدەمێنێت !!

١٩٨٤-٢-٢١

وانەورۆز

شیعر : ابراهیم احمد شوان

لەناو گێژی ئەندێشەدا مەلـەم دەکـــرد
بــووەستانی کەشتی خەیاڵ پەلـــەم دەکرد
تـا لـەوێـدا لەنگەر بگرێ و ئـارام بگرێ
چیــدی جرۆی ئەمامی ژیـن ئەبڕێ و ئەمرێ
خـۆ تەنیاییش تەنگــی بــەدڵ هەڵچنیبـوو
نـا ئومێدیش داوی بــێ هێزی تەنیبـــوو
لـە ناکاودا منداڵەکـان سەریـان لـێ دام
لـــە خۆشیانا سـوور هەڵگەڕام بەدڵ گریام
هـەر کـە هەموویانم ماچ کرد (میدیا) گوتـی
بـا بە وا دووسبەی نەورۆزەو تۆش هەرکەی
خەڵـك هەموو لـە بازاڕدا تێـــك دەپەڕن
کراس و کـەوی و پێڵاوی جـوان بۆخۆدەکڕن
منیش گوتم:نا کچی خـۆم زوێـر مەبـــە
تـۆ منالی و هیـوات بەرەو هەڵدێـر مەبــە
خـۆ هەرچەندە وا دوو مانگە کەوتووی جێگام
بەڵام لەگەڵ کاروانی ژین هـــەر لـە ڕێگام
نـا کچی خـۆم بـڕۆ بازاڕ هەرچیت دەوێ
بـۆ خۆت بکـڕە پێڵاوی جـوان کراس و کەوێ
بـۆ (ناری و ئاڵاو هێمن)یش هەموو بکـڕن
نەورۆز بکـەن لاپەڕەی ئاسۆزی بــدڕن
چونکـە دەڵێن : بەیەك گوڵێ بەهار نایــێ
هەرواش بەسیس بوونی گوڵـێ خۆزهەڵنایێ
گیانە خۆ مـن لـە نەرۆزی خـۆم خۆش نابم
ئاهەنگ دەکەم گەرچی لەنـاو جێگاش دابم
خـۆ نەورۆز هـەر بەزمی ئاگروشایی نیە
چێشت خواردن و سووڕانی ئاوایـی نیــە
نەورۆز مافـە نەورۆز هێـزە نەورۆز تینـە
نەورۆز پەیامێکـی بـــەرزی ئاگرینـــە
نـەورۆز هیـواو ئـاوات و گیانـی ڕاستیە
نـەورۆز تیشك و ڕابـەری خۆنـــە ویستیە

هوزانەکا فولکلوری

● حاجی عبداللە محمد ●

هەبۆ .. نەبۆ زەمانەکی
پشیکەکێ
ڕادهێلادە مشکەکی
مشکێ هەژارو بەلەنگاز
دەست و پێ لێ دبۆن گەلواز
کۆ هەر وەبۆ
ڕۆناهی ل چاڤا نەبۆ
کە تـە تەپکێ

پشیکا زۆڕدارو گەنی
ژکەیفا دا کرە کەنی
مشکی هش ئانی سەرێ خۆ
خۆ هاڤێتە ناڤ کونا خۆ
کتکێ خۆ هاڤێت نزانی
سینگێ خۆ لزختەکی دانی
کتکێ چاڤ سۆرو زك ڕزی
هەتا دخوبنا خۆ گەڤزی .

١ ـ زخت : سخمە .
٢ ـ بەلەنگاز : هەژار ، فەقیر .
٣ ـ گەلواز : ڕستك .
٤ ـ گەڤزی : تێ وەربی .

هوزانەك ژسینگال

■ احسان صدیق ئامێدی ■

مـامـادو دیوب ژهوزانڤانو نڤیســـەڤانێت شانۆگەرێ یەل ئەفریقیا . ئەندامێ ئێکەتیا نڤیسە ڤانایە لسینگال (سنغال) ، پشکداریا کری لدوو کونگرێت نڤیسەڤانێت ئاسیاو ئەفریقیا . کومەلەکا هوزانێت خــو لژێـر ناڤێ (خـودێ ڕەش) یـا بەلاڤکری .

هەروەسا کومەلەکا دی بوزاروکا بـا بەلاڤکری لبن ناڤێ (پاپیر وکۆمار) وهندەك شـانو گەرێت رامیاری یێت نڤیسین وبەلاڤکرین ....

ئەڤا خوارێ ژی هوزانەکـە ژ هوزانێت وی دکەتە بەحسێ ئازارو کوڤانێت شـورەشـا گەلێت ئەفریقی . ئەڤ هوزانە ناڤێ وێ (زیمبابوی) یـە ودیاریە ژهوزانڤانی بومیللەتێ زمبابوی ...

■● زیمبـابـوی ●■

ل سەر ڕێکا شەهیدی
ڤێ سپێدێ ..
وێنێ گەنجەکێ ڕەش
لسەرو چاڤێت وی
ئاخا باب و باپیرا ..
ستران و .
لەیزین دیاردبن ..
ژێك ڤەبونا شەفەقێ
ژبەر خەباتا تیرو کەڤانا ..
چاوا چوتیار لدوهی
یێ گرێدایی بو
بدیوارێت توخم پەرێسافە
ڤێ سپێدێ ژی
هەر چەندە خەرتێت زبندانا
لسەرور ویێت وی پەیدابو
تفەنك ژپشتڤە دهاتێ
لێ هەرشیاناوی
بابلندو خورت بو ..
چنکو دلێ وی
بئاخێ ڤە ..
هاتبو بەستبی و
کەسەرا وی هەر (زیمبابوی) یە
هەر میللەتە و
ولاتـە ...
وەلات ژی
ئەرارنبونە لسەر قەسا پێکون
ا سەر ڕاوستانێ

لسەر خیانەتێ
لسەر نەلڤینا هەست ویژدانا ...
شەڤا بترس شـەڤا پاتـە خورایە
ترسە ژ ئەفسانا
لێ ... گرنژینا گەنجێ ڕەشە
گرنژینا لپشت تارباتیا
زیمبابوی ....

خورتیا تەپەسەرا دباردبیت ..
داکو سروودا بێژن
کا شیان وکرن ..
خەباتکەرەکێ دارستانا
هەتا نهو ژی ..
ئەز بیرهاتنا دەنگێ وی دکەم
چاخێ دژومنێت
میللەتی دترساندن
لسیبەرا ....
لتارێ ....
هەر دگرنژن
گرنژینا ژێردەستەکێ حورت
وەختێ سەرێ خول
مرنێ دهژاندو ....
بدەنگەکێ بلند
گازی دکر ..
زیمبابوی ..
زیمبابوی و ..
گـەڤت ..

ساڵی نوێ

جارێکی کـەش .
وەکـو ژیـــان
بـەدوو دیدەی گزنگی گەش
ڕۆژی نوێ . ســالی نوێ
خۆیان نوان ....
دیـــــــانەوە
مژدەی نوێبوونەوە
کڵپەی لـە دەروونا هەستان .
خەرمـــانی ئـاواتی ڕەنگیـن
ڕوو لـە خۆرە تـا کەشـکەلان
ســـالی تازەی ڕەنجی زێڕین
ئەتکێتە ســەر هەر دوو گۆنـای
خونچەی گەشـی گوڵزاری ژین .
تـەمـەنی پـڕ لـە خەنـدەمـان
پڕ لـە شـارای ئاڵ و شـیرین

—●—

● عوسمان هەورامی ●

دایکا من

● سیپان ئەذیر باکوزی ●

.. دایکامن
گەل نـە هاتم
دێ بمە گولەکا سۆر لڤی چیایی
دایکامن
گەل شەهید بەم
خوینا من مینا گشت هەڤالەکێ
ئـازایـە .
دایکامن
گەل ئـەز هـاتم

دەست کەکێ گولا
دێ بۆتـە ئینم
ئالایێ ســەرکەفتنێ
دێ چەقینم

چیرۆکا خەباتێ
بۆ برسیا دێ ڤەگێرم
براســت و دورستی،
ناڤێ گەلێ خۆ دێ ئینم

نەورۆزی شادی

■ زیاد کەریم خدر ■

ئاسمان سەوزو ســوور هەڵگەڕابوو ، بەفری سـەر لوتکەو قەدپاڵی شـــــاخە بەرزەکانی کوردستان بـــە تیشکی ڕۆژ دەتوانـــەوەو دۆڵەکانیان پـڕ دەکرد لـــە هاژەو کەفی زیوین .

چریکەی بولبـــــول و خرینـــگەی دوگمەو دۆلابی کێژە چاو ڕەشەکان بــــە جـــل‌وبــــەرگی ڕازاوەی کوردی‌یەوە تێکەڵ بـەجوانی بەسۆڕەی ڕەنگین دەبـوون و باوەشیان بۆ هەزارەهــــا خێزان دەگرتەوە . دهـۆڵ و زوڕنا بەزدەی گـــوێی کەر دەکـــــردو تـەپ و تۆزی ڕەشبەڵەك ئاسمانی ئـــەو ناوەی داپۆشـــیبوو . کیژو کـــوڕە خوێن گەرمەکـــان پەنجەیان لە نێو پەنجـــەی یەکتر توند کــــردبوو جێ ژوانکەی ئەو ڕۆژەیان دیاری کردبوو .. بازنی مـەجـەکی سوورو سپی خوێن تێ گەڕاو خەندەی دەهێنا بۆســــــەر ئێوان و دڵی لە نێو هەزارەها خەوی شیرین بە نـاگـــــا دەهێناو دەبووت یـەکـەمین ڕۆژی بەهـــــارە . یـــادی نەورۆزی پیرۆزە .

ئاتێ بروسکەی شـــادی لێدراو مەشخەڵی ئـاگــــر لەسەرچیا بەرزەکانـا بــــەرز کرایــــەوەو بوو بــــە ڕۆژی خۆشی و شادی . نێــــــر ناوەی مەردی مەرد ســـەری زوحاکی ووردکـردو تــــوانی گەل ڕزگار بکات . دەبـــــا ئەمساڵیش وەك هــــەموو ساڵێك تارا لەســــەر ڕووی بوکی بەهــــار لابدەیـــن و ئاهەنگ و ســـەیرانی جەژنی نەورۆز بە خۆشی و شـــادی بگێڕین . کەواتە با ســـەورو قووڵتر بێ یادی بیـــــت و یەکی ئاداری پڕ گـــــوڵ و گوڵزار . بـا گـەش تـر بێ بیری هەموو مرۆڤێـــــك بەرامبەر ئەو ڕۆژە پیرۆزە .

Institut Kurde de Paris

نەورۆز .... جەژنـــی دێرینـی کـوردو ..جەژنــی سەرکەوتن و ئازادی

■ هێمن ئیسماعیل ■

کاتێ کـــە ووشـــەی پیرۆزی (نەورۆز) ئەبیستین ، ئەوەی کوردە ، مووچرکی خۆشـــی و شادی لە گیاندا ئەبزوێ و لە هەمان کاتیشدا ئەڵێی ئەو ئازایەتی و پالەوانیەتیەی کە کاوەی ئاسـنگەر هەیبووە ، لەم ڕۆژەدا لە دڵی هەموو کوردێکا جۆش ئەدات و ئازایەتی و لـــە خۆبوردنی باوكو باپیرانمان دێنێتەوە یاد کە لە پێناوی ســـەربەرزی و خاکی نیشتمان داویانە .

نەورۆز ، جەژنێکە خۆی پاراستووە لـــە ناو سەدان جەژنی تری گەلانی ئاری ، ئەم خۆپاراستنەش دیاردەیێکە بۆ ڕووداوێکی گەورە ، بۆیە لە چەرخ بۆ ئەو چەرخ نەورۆز لە پێش کەوتن و پەرەسەندندایە .

جەژنی نەورۆز ڕووداوێکە زیاتر لە دوو هەزارو پێنج سەد ساڵی بەسەردا تێپەڕیوە ، لـەو کاتەوە تا ئێستا بە سەدان چیرۆكو داســـتانی جۆربەجۆر نەورۆزیان باس کردووە ، زۆر نەتەوە ســـەربەخۆ مافی نەتەوایەتی خۆیان بەسەر نەورۆزدا سەپاندوە ، بۆیە زۆر لە خاوەن قەڵەمەکانیان گەر دوو ووشـــەی زانیبێ ئەوا ووشەیەکی نەورۆز بووەو داویەتە پـاڵ نەتەوەکەی خۆی .

لەبەر ئەوەی نەورۆز جەژنی شـــــۆڕش و سەرکەوتنی چینی هەژارو پالەیە بەســـەر زۆردارو خوێن‌مژان ، شوێن و پایەیەکی بەرزی هەیە لەنێـو هەموو جەژنەکانی تر ، بۆیە زۆر لە گەلان تامەزرۆی ئەم جەژنەن و بـە هـەر چ جۆرێك بێت ئەیانەوێت بیخەنە پاڵ مێژووی خۆیان و خۆیانی پێ هەڵبدەنەوە ، ئەم لایەنەش فارسەکان ئەگرێتەوە ، کە فردەوســـی بەشێوەیەکی ئاشکرا لە پەرتووکی شاهنامەدا ئەڵێت (لە گەلی فارس زیاتر هیچ گەلێکی تر فامی بەسەر نەورۆزەوە نیە) ، هەر چەندە فردەوسی ڕاستیەکەی خستۆتە پشت گوێ ، بەڵام گەر بڵێین فارسەکانیش (مافیان) هەیە لە نەورۆز ، ئەوا ئەو مافەیان هەر ئەوە بووە کە گەلی کوردیان چەوساندۆتەوەو سەری لاوانی کوردیان بریوە ، بۆیە گەلی کوردیش بـــە ئازایەتیەکی بێ‌وێنەوە هەڵیان کوتاوەتە ســـەر دوژمنان و کۆشـــك و تاجی ئەژدیهاکیان وەرگێراوەو چەکوشە بە سەبرو بە زەبرەکەی کاوەی ئاسنگەر بۆ سەری دوژمنانی گەلی کورد تاکو ئێستاش بە نموونە ئەیهێننەوە ، هەروەها گەر فردەوسی تۆزێك لـــە بارەی نەورۆزی بزانیایە ، ئەوا پێویست بوو کـــە بزانێ نەورۆز ووشەیەکی ڕەسەنی کوردی‌یە .

بەلگەیەکی ڕوونی کوردایـــەتی جەژنی نەورۆز ئەوەیە ، کاتێ کە جەژنی نەورۆز دێت ، کورد لـــەم ڕۆژەدا یەکجار خوێن گـــەرم ئەبێت ، ئەڵێی ئـــەو خوێنەی پێش دوو هەزارو پێنج سەد ساڵ لە گیانی کاوەی ئاسنگەردا خوڵی ئەخوارد ، ئێستاش هـــەر ئەم خوێنەیە کە دڵ و دەروونی کوردەکان ئاو ئەدات ، بۆیە گەورەو بچووك لە ئێوارەی ئـــەم ڕۆژەدا دارو سووتەمەنی ئەبەن بۆ سەر لوتکە شـــــاخە هەرە بەرزەکانی کوردستان ، لە ئێوارەوە ئاگر ئەکەنەوەو یادی کاوەو سەربەستی و لەخۆبوردنی نەتەوەی کورد ئەکەنەوە .

بەڵێ وا شاعیرێکی کورد ئـــەوەندە بەقووڵی و پڕ مانا باسی نەورۆز ئەکات کە مرۆڤ هەســـت بەخۆشیەکی بێ هاوتا ئەکات ئەڵێت :ـ

جەژنە ، جەژنی کوردوستانە جەژنی نەورۆزە
بـە تیشـــکی ئاگر ئەنووسم ، جەژنە پیرۆزە

لە کۆمەڵگای کوردەواریمان نەورۆز لە هەموو جەژنەکانی تر پیرۆزترە ، بۆیـــە کـۆمـــەڵانی خەڵك ماوەیەکی زۆر پێش هاتنی ئەم جەژنە خۆیان ئامادە ئەکەن ، ژن و پیـــاوو منـــاڵ و کچ جـل‌وبەرگی نوێ ئەکەنە بەریان و خۆیـــان ئەڕازێننەوە ، مەڕو ماڵات سەرئەبڕن و ئەی بەشـــــنەوە ، جاران لە گوندێك ئەچوونە گوندێکی تر بۆ چەژنانە کردن ، پیـــاوان ئەسپەکانیان ئەڕازاندنەوەو تفەنگ و دەمـــانچەیـــان ئەبەست و پیرۆزباییان لەیەك ئەکرد ، لەســـــەر گۆڕستان خواردن و شیرنابیان ئەبەشیەوە ، لەشەوا تەقەیان ئەکردو دەهۆڵ و زورنایان لێ‌ئەداو تـاکـــو بەیـــانی نەئەخەوتن ، بەیانیش زوو ئەچوونـــە ئـــەو دەشت و کێوە ڕەنگینانە ، لە ناو ئەو دیمەنە جوان و گوڵ و گولزارە تا ئێوارە بە خۆشی و شــــــادی و هەڵپەڕکێ ڕایان‌ئەبوارد .

لەبەر ئەوەی نەورۆز جەژنی ســـــەربەستی و ئازادی‌یە ، بۆیە لە زۆر کاتـدا قەدەغـــە ئەکراو ، نەیان ئەهێشت ئاهەنگی میللی بگێردرێ بـــەڵام گەلی کورد بە هەموو جۆرێك ئاهەنگی گێڕاوە گەر لە دڵ و دەروونیشا بێت ، بـەم جۆرە نەورۆز مایـــەوە تـا بەرپابوونی شۆڕشی ١٧ی گەلاوێژ ، نـــەورۆز بـــە جەژنێکی میللی کورد دانی پێنراو گەلی عیراق بـــە تێکرا هاوبەشی ئەم خۆشی و شادی‌یە ئەکەن .

لە کۆتاییدا هەزاران سڵاوو ڕێز بۆ پیرەمێردی نەمر کە بە هەموو توانایەکیەوە کۆمـــەڵانی خـــەڵکی هانداوە بۆ یاد کردنەوەی ئـــەم جەژنە پیـــرۆزە ، سروودە بەناوبانگەکەی :ـ

ئـــەم ڕۆژەی ساڵی تازەیە نەورۆزە هاتـــەوە
جەژنێـــکی کۆنی کوردە بە خۆشی و بەهـــاتەوە

بـــەڵێ ســـــــرووده بـــەناوبانگەکەی پیرەمێرد مەشخەڵێکە کە گڕو تینی زیاترە لە مەشخەڵی ســـەر شاخەکانی کوردوستان .

هەزاران ســـــڵاو لە نەورۆزی نەمرو کاوەو ڕۆڵە نەبەردەکانی .

ســـــەورۆزی نـــــوێ

نامانەوێ هەموو ساڵێ ، یادی نەورۆزی مـــــەزن بکەینەوە . تەنیا بەگێڕانەوەی داســـــتانی قارەمانی هەڵکەوتوی کـورد ، کاوەی نەمـــــر . هـــەرچـــەند یادکـــــردنەوەی ئـــەویش ، هۆیەك دەبێ بـــۆ پاڵـنـــانی هەزارەها ڕۆڵەی دڵســـۆزو قارەمان . بـــۆ قوربـــــانی و وەدەست‌هێنانی تیشـــــکی گەش ، بۆ ئەو میللەتـــــە هێژایە ...

■ تەحسین مەولود ■

یان بـــە وەسفی گـــوڵ و گوڵزارو شاخی بەرز . یـــا بە ســـــیحری خوڕەی ئاوی قەدپاڵ و توانەوەی بەفـــــری چیا ، چەندەها جار ڕاستی مانای ووشەی نەورۆز لـــە بیر خۆمان ببەینــــــەوە . چونکە نەورۆز : سەرەتـــای شۆڕشی گەلە ، بۆ نەمـــانی دەرەبەگ و داگیرکــــــەرو تێك‌دەرانی نیشتمان و خـــۆش ئاهەنگی ئەم گەلە . ئـــەو نەورۆزەی یادی دەکــــەین ، نابێ تەنیا بە شـــــایی و هەڵپەڕکێ و ئاهەنگ ڕۆژێکی مێژووی گرنگ ببەینە سەر . نەزانین بۆچی یادی دەکەین . بەڵکو ئێمە ئەوەی پێویستـــە لەســـــەرمان کە لەو ڕۆژەدا بیـــکەین . بیـــری قـــوڵی مەردایەتی بخـــەینە کـــار ، هێزی گڕو دەســـتی پۆڵای هەمـــوو گەلی خاکی عێراق ، یەك بخەین و تۆڵەی ســـتەم لێ‌کـــــراو لـــــەم کاتـــــە وەربگرینەوە . بیر لـــــە نەورۆزی ئەم ساڵەی لادێ و شـــاروشاخ و دۆڵی کـــاوەی ئاسنگەر بکەینەوە . کەچۆن لە ژێر ڕکێفی تۆپ و ئاسن و بـــارودی خمینی نـــەزان و ناموسلمان ، ڕۆژنیە چەندەها خانووی ئەم گەلە قارەمانـــــە نەڕوخێنێ ، ڕۆژنیە نـــەوەی کاوە بەبێ‌تاوان بەدەســـــتی ئاخوندی قوم و تاران لەگـــەڵ تۆزوخـــۆڵی تۆپ و تـــانکی دوژمن لەت‌لەت و تێکـــــەڵ بەخاك و خۆڵ نـــەبـــن ... لەبەرچاومان ونیان نەکەن . لە کوردستانی عیراق بـــــە تایبەتی و کوردستـــانی ئێران بەگشـــــتی ، خەریکە ئـــەو دوژمنە گەورە لە مێـــــژووی کۆن و هاوچەرخ ناوو بونمان بسڕێتەوە ، قۆناغ لە دوای قونـــــاغ دوامان دەخـــــا ، جادوگەران ســـەرپێچی مافی مرۆڤ دەکەن . زیندە بەچاڵێ هەر کەسێ دەکا ، ئـــەگـــەر داوای مافی ڕەوای خـــۆی بکا . لـــەم ڕۆژانــــەش ، بەبۆنەی نەورۆزی ســـــاڵی نوێ ، بوردومانی چـــەنـــد شارێکی عیـ‌ـراقـــی کـــــرد ، لەوانە شانەدەری حنجیلانـــە بوو . کــــە بەهاری ژینی نوێی ساڵی تازەی لێ‌کردن بەخەزان . مۆمی ژیـــــانی چەندەها کەسی بێ‌تـــــاوانی کوژاندەوە ...

دەســـــا ئەی کـــورد ، ئێوەو ئەم عیراقە شیرینە ، دەڕاپەڕن ، لـــــە نەورۆزی ساڵێك پەیمانی شـــــەڕی قادسیە نوێ‌بکەنەوە . لـــــە هەر پارچەیەکی کوردستان ، دۆزەخێك و قەبرســـــتانێك دروست‌بکەن بـــۆ ئەوانـــــەی پێ‌دەنێنە ناو سنوری خـــاکی عیـــراق و کوردستانی ئـــازاد کراوی ماف پێ‌دراوی خاوەن ئـۆتـۆنـۆمی و ژیـــــان ، دەبامەشخەڵی ئاگـری ڕۆژی نەورۆز ، بەرزبێت و لـــــــە بڵێسـەی هەرئاگرێك پەیمانی نوێ بۆ خاکی عیراقی پیرۆز ، کــــــە تـا دنیـا تۆزقاڵێکی لەبەرمابێ . گەورەترین هێزی دونیا بە خەیاڵی دانەیەتن ، کـــە ئەو خاکـــــەی مێژووی فیداکاری و ئازادی خوازیمان لەسەری‌دا تۆمار کـــردوە . پێ‌ی بە خۆشی لەنـــاو دانێ و لەسەر خێرو بێری ئەم خاکە بخوا ، چونکە بستێك لـــەو خاکە ، قەبری شـــەهیدێکی ئـــەو ڕێگا ڕەوایـــــەی لـــە ژێردایە ... قەبول ناکـــــا پێ‌ی نەگریـــی بێگانە بچێتە سەری ، ئەگەر ئێمە شوڕەی ئەو وولاتە نەبین ، چـــۆن دەتوانین لە لۆمەو گازانـــدەو قسەی ئەو شـــــــەهیدانە دەرچین ، کەبەر لـــــە ئێمە هەموومان دەستی خۆیـــان بەپێش سەربەرزی و نەمری‌دا کـــرد . ئانەوەی دواڕۆژی ئێمە ئاگری نەورۆزی هەموو ساڵ ، لەژێر داری بەرووی بەرزدا بەبەزم و شـــــایی و ئاهەنگ و هەڵپەڕکێ و دەهۆڵ و زوڕناو لە دەشت و سەیرانگاو شوێنە لالەزارەکانی ئەم خاکە بکەینەوەو ئێمەش بەخۆشـــی و شادی‌یەوە ســـــــەیری زەماوەندی ئەوان بکەین ..

ئەشق و نەورۆز و خۆشەویستی

● سەباح سابیر حەسەن ●

وا ئەمشـەویش
قەدو قامەتی شاتانم
لە نێو کوورەی ساتەکانی چاوەڕوانی
بزەی گەرمی ئاسۆی ڕۆشنا دەتوێتەوە
گزنگ لە کەلی پیرۆزی سەر دەردێنێ و
دوگمە یاخەی بەیانی روون دەکاتەوە
کلپەی ژیلەمۆی بیری نوێ
شا باڵی تاریکی نوتەك
وەنەوشە پێلووی لە خەوی
بە دەم هەڵاوی دەروونی دلدارەکان
بە نازەوە هەڵدەهێنێ

* * *

ئـەم بەهـارە
بەنجەی لە کۆ نەچووی « یارە »
قژ لە سەر ڕووی چلە داری
بووکی مێژوو وەلا دەنێ
بارێکی تر
لە زامی قووڵی هەمیشە ئازارتکاو
ئەستێرەی گەش دەجریوێنێ
ئا لەم ڕۆژەوە « نالی » نەمر
شارەزوور بەجێ دەهێڵێ و
بۆ دوایین جار « حەبیبە »ی خۆی
بە سینگەوە دەنوسێنێ

* * *

لە نەوروزدا
کچ گەلی دێ
لەبەر تریفەی زیوینی
ئاسمانێکی پڕ ووردکاری
پرچی پڕژاوی نمەی گوڵاو دەکەنەوە
کوڕە ئامۆی بزێوی ڕاز دایدەهێنێ
چەپکە پڕشنگێکی هەتـاو
داوەکانی پابەندمیم دەکرێنێ
مەل بۆ هێلانەی خۆی دەفرێت
هەموو شتێك دەچێتەوە دۆخی جاران
ڕەز بـەر دەگرێت
گەردی دوێنێ لە کولمی بەیانی دەسڕێت

* * *

لە ئاهەنگی گوڵ ئەندامان
خێڵی بە ڕێوەی ئارامگە لە نێو کەژاوەی ئاوەدانم
خەوی شـــیرین لە بینای دووربینیان زیـزەو
کەشـــکۆلی کۆچی کۆچەریـــان هەرگیز ناخەن
لە دەوری ئاگری ئەشق
ڕەشبەلەکی خۆشـەویستی بوونیـــان دەکـەن
گەورە کچە ڕەشپۆشـــەکەی شـــبەرو خـــەون
خۆلا مەدە با دووکەڵی کوانووی دڵم ڕەشتبکات
باسکی من و کارامەی تۆ
جۆگەلەی بنار ئاوایی
بەرە کێڵگەی ووشکە لاتووی کشکار دێنێ
دەستم بگرە
ڕاکەین ڕووەو ئەو شوێنانەی
کە خۆدی تیا پێدەکەنێ

—●—

قوتابخانا سوریالی

بەشـی دوومم
وەصفی حسن ردێنی

شاجال ل سالێت جەنگـا جیهانی یا ئێکی ل ئیروســی بوو هەتا شورەشا ئوکتوبەرێ ل سالا ١٩١٧ پەیدابـوی ، پشتی هنگی گەلەك پویتە ب هونەری کری شاجالێ گەلەك کارو زیرەکی کرن ل ئیروسی ، پشتی هنگی جارەکا دی زڤری (پاریس)ڤە ،

کەڤالێت (لوحە) شاجـالی ئەوێت ل ئیروسی چێکریـن هەمی باسێ ژیانا میللەتـــی ئیروسی‌یە لپیش شورەشـا ئوکتوبەرێ ، هەر وەسا باسێ قوناغا زاروکینیی‌یە د ژیانـا وی‌دا ، لێ کەڤالێت وی یێت سوریالێ هەمی ئەون ئەوێت ل پاریس چێکرین و ناڤەروکا وان بسێ ژینا وی دکـــەت لپاریس و ڤینا وی بو (بیلا)ی دکەت و ل هندەك کەڤـالادا دکەتە باسێ وەغەرکرنـــا هەڤژینا وی (بیلا) بو ســـەر بانێ هەیڤێ و کا چاوا گـوڵ و کولیلك دهاتنە بەراهیا وێ .

ب کورتی شاجال ئێکـــە ژ هونەرمەندێت سوریـــالی و کەڤالێت وی نموونەکـــە ژ هونەرێ سوریالی و ئەندریـــە بریتون دبێژیت «شاجل شیا د هونەرێ خودا دوو بابەتێت نەڤێکەتی (متناقض) تێکـەل بکەت ، ئەو ژی خەون و واقع»

هونەرمەندەکێ دی یـــێ قوتابخانا سوریالی (جیورجیو دی کیریکو)یە ئــــەڤ هونەرمەندە ل ســـالا ١٨٨٨ هاتیە دونیایێ ل وەلاتـــی (یونان) خواندنا خو یـــا حوخەیێ ل ئەکادیمیا (ئەثینا) ب دویماهی ئینا پشتی هنگی چو (ئیطالیا)و ل وێـــری شوینەوارێت هونـــەرێ سەردەمێ (ریسایئنس) یانکو (عصر النهضه) دیتن و بخو ژبەر چێکرن و پاشی چـــو ئەکادیمیا میونیخ ل ئەلمانیا.

ل سالا (١٩١١)و پێهەل دەمێ کیریکو ل (پاریســـێ) دەست ب چێکرنا هنـــدەك کەڤالێت قەشەنـگ (رائـع) کرو بابەتێ ڤان کەڤالا ل دوور نەخوشی و بەرزەبوونـــا مروڤی‌یە ل باژێرا بوو کـــا چاوا ئەڤ ژینا باژێرا دبـــو ئەگەرا نەخوشینێ و خەمـــێ و ئەدەرێ (عزلە) ل نك مرۆڤا ، ئەڤ کەڤالە ژی هاتبونـــــە چێکرن بشێوازەکـــێ ناشۆپی و سوریالی و کیریکو د گوتە ڤـــان کەڤەلا کەڤالێـــت میتافیزیقی (مثالی) .

هونەرمەندەکـــێ دی ژ هونەرمەندێت ڤێ قوتابخانـــێ «سلڤادۆر دالی»یە .

دالی ئێکە ژ بناڤ‌ودەنگترین هونەرمەندێت سوریـــالی ل جیهانێ و کەڤالێت وی جهـێ دلخوشیێ لنك هەمـــی میللەتاو مروڤا .

دالی خەلکێ (ئسپانیا)یـــە وەلاتێ لورکاو گۆیـــای و بیکاســـو ، ل سالا (١٩٠٤) ل دەڤەرا فیکوراس چاڤـــێ خو لڤێ دونیایێ ڤەکرن و هەر ژ بچوکیا خو یی جەلەگـــی و بەهرەداربو د ناڤ مالەکـــا ئەرمانیەر یـــی مەزن بوی ، بابێ وی گەلەك چاڤێ خـو د دالیێ و باسێ وی ل هەمـــی دیوان و مەجنسا دکـــر دالی قوناغا ئێکی ژ خواندنا خو ل خاندنگەهـــــا نیگارکیشینێ ل باژێـــری فیکوراس خواند ل ژێـــــر چاڤدێریا هونەرمەند (خـــوان نوتیز) .

پشتی ژێ وی بۆیـــــە حەڤدە سال چو خاندنگەهـــا هونەرێت بـــەرز ل (مدرید) پایتەختێ ئسپانیاو وێـــرێ چنکو گەلەك شول دکر ئەڤجا ناڤێ وی گەلەك زوی بەلاڤبو دناڤ ماموستایێت خودا .

پیشەنگەها ئێکی ســـالا ١٩٢٥ ل (بورتگال) ڤەکـــر پشتی ڤێ پیشەنگەهـــی دالی خو دا دگەل قوتابخانـــــا سوریالی و ئەندامێت ڤـــێ قوتابخانێ گەلەك کەیفا خـــو پێ ئیناو دالی ژی ئێدی د ڤێ قوتابخانێ‌دا ماو ل دویـــــف شێوازێ سوریالی کەڤالێـــت خو چێدکرن و شیا د ماوەکی کێم ببیتە ستێرەکا هـــەردەم گەش و بەرز دناسمانێ ڤـــێ قوتابخانێ‌داو ب هونەرێ وی پێشکەفتن کەفتە قوتابخانـا سوریالی‌داو دالی بینینەکا نوی د ڤێ قوتابخانێ‌دا ب کار ئینا ئەو ژی بینینا «پانورامـــا رەخنەیی» ، ئەڤ کارە یـــان ئەڤ رەنگێ بینینێ دەربڕینێ ژوان تشتا دکەت ئەوێـــت (نەیێ) بەلکو بتنێ هەبوونـا خو یا ل ئاشۆب و ژێرێ نەپەن (العقل الباطنی)دا هەی .

مە دڤێت بێژین کو هەتـــا نهو ژی کەس ژ هونەرمەندێت سوریالی نەگەهشتیە پلا (دالی) ب زێرەکیاخو .

شەهرەزایا خـــــو ل کارئینناو تێکەل‌کرنا بابەت و رەنگاو کەس نەشیایە وەکـــی وی ڤان بابەتێت ئاشوپێ و بێ ئاگایێ (لاشعور)ب دارێژیـــت بکەتە کەڤال .

یا هەژی گوتنی ئەوە هەتا نهو ژی دالی یێ ساخەو یێ ل گوندەکی ل ئسپانیا .

هونەرمەند ماکس ئێرنست ئێکە ژ ناڤدارێـــت هەڤچەرخ بێت قوتابخانا سوریالی .

ل سالا (١٨٩١) ل وەلاتی ئەلمانیا هاتە دونیایێ و ئـــەڤ هونەرمەندە ژی تێتـــــە

بڕوانە ل : ١٠

دا.. رۆهن بێ نەورۆز

● صدیق خالد هروری ●

ژمێـــژ وەرە
زڤســـــتان ..
حازرو ئـــامـــادە بوونـــە
بـــەفـــرو بارانێ
دبـــارینیت
دا تێهنی نەمینن تێهنی
دا بهـــار بهێت و
بهـــار دا مزگینیێ بکەهینی
ژ بـــۆ تـــە دا ..
ڕۆهـــن ببی نـــەورۆز

(0) (0) (0)

ژمێـــژ وەرە
بێری پەزێ خۆ ددۆشن
مەشـــــکا خۆ دکێن
ژمێـــژ وەرە
عەور کاروانینەو
.. دهێـــن
بێری‌یـــا ژ شـــیرێ خۆ
ڕوین ئینـــا
عـــەورا ..
بەفرو بـــاران ئینـــا
ژبـــۆ تـــە دا ..
ڕۆهـــن ببی نەوروز

ژمێـــژ وەرە
ئاگر دکولڤلادا مایـــە
خولیڤانکا مـــە پڕ پەلەو
پەلا دبن خولی‌یێ‌دا مایە
پەل گەش بوون و
بوونـــە ئاگر
.. ئاگرە بووی کەفرو چیا
بەرەڤ بلـــند
بلند بلند بۆ ڕاستی‌یا
ڕۆژ ماچی کر
ژوێ ماچێ
لبەرێ ڕۆژێ نەمانە توز
ژبۆتـــە دا ..
ڕۆهن ببی نەوروز
(0) (0) (0)

ژمێـــژ وەرە
لـــڕۆژو هەیڤێ
هـــەڤرکی‌یـــە
ڕۆژا دکـــەتن ..
کارو کوکێ بویکینی‌یێ
هەیڤ ژکەربـــا
شـــــەدکەتن ..
کـــەزی و بســـکا
کلی دچاڤێد خۆ دوەرینیت
دێمێ ســـۆرو ســـۆرگولی
.. دگرێژینیت .

هەرئێکێ دجهێ خۆ دا
گازی کر گوت :
ئیرۆ ئـــەز جانترم ، ئـــان تو ؟!
هەردووکا گوتە ئێك و دوو :
ئەم هەردووینە
.. جانێـــد جـــانـــا
جانی یـــا مـــە ..
بۆ تەیە نەورۆز

ژبـــۆ تـــە دا ..
ڕۆهن ببی نەوروز
(0) (0) (0)
ژمێـــژ وەرە
کەوو بلبلان شەهیانەو
بۆ شەهیانا تـــە دسترن
ژمێـــژ وەرە
ستێرا گوڤەند ..
گرێدابنەو
دگەردەنا عەسمانێ شین
بووینە ڕستك
بەهەڤرا بۆ تـــە دبرتن
ب گەش بوونەك
گەش ڤەبوویی
نقێسی ناڤێتە نەورۆز
ژبۆ تـــە دا ..
ڕوهن ببی نەوروز
(0) (0) (0)

ژمێـــژ وەرە
کـــاروانی ..
دهاژوون (کاروان)ی
قولنگ و قـــاز
ڕەف ڕەڤن
بەرەڤ نشیـــف
بەرەڤ ئەڤراز
ژبۆ مزگینی‌یا ..
هـــاتنـــا تـــە
ڕێ دڕۆهنن ..
بۆ د دلسۆز
ئیرۆ مزگینا تـــە دا مە
ژ بۆ تـــە دا ..
ڕۆهن ببی نەورۆز

(0) (0) (0)

ژمێـــر وەرە
خەلکێ گوندێ مـــە پالەیەو
کارکەرن بۆ کارێ پیرۆز
ڤێکرا مل بەمل بووینە دیوارو
مە ژدیواری بوویە دۆز
ئیرۆ ژ مـــە دحەلیێتن
شەماو شەمالکین دسۆژین
ژبۆ تـــە دا ..
ڕوهن ببی نەوروز .

Institut Kurde de Paris

لە هەفتەی سێ‌یەمی قادسیەی صدامدا

د. ئیحسان فوئاد بۆ هاوکاری دەدوێت

بە بۆنەی دەست‌پێ‌کردنی ئاهەنگەکانی هەفتەی سێ‌یەمی قادسیەی صدام‌و ئاهەنگ‌گێرانی گەلەکەمان بە سەرکەوتنە مەزنەکانی سوپای ئازامان لە بەرەکانی جەنگ‌و جەژنەکانی ئادارو نەورۆزی پیرۆزەوە چاو مان کەوت بە مامۆستا د. ئیحسان فؤاد بەڕێوەبەری گشتی خوێندنی کوردی‌و لێمان پرسی :

● **لە گەرمەی ئەو شادی‌و خۆشیانەی گەلی عیراق بە کوردو عەرەبەوە تیادەژین بەهۆی سەرکەوتنە گەورەکانیەوەو لەولاشەوە گەلی کوردمان لە جەژنی ئادارو نەورۆزدا دەژی بەم بۆنەیەوە هەستی خۆتان دەربڕن‌و باری خوێندنی کوردی لە سایەی ڕێبازی شۆڕشدا لەگەڵ گەلی کوردمان چۆن هەڵدەسەنگێنن ؟**

— مانگی مارت کە سەرەتای وەرزی بەهاری تیدا دەردەکەوێ گەلێ سەرکەوتنی مەزنی تێدایە بۆ میللەتی عیراق کە بەجارێ خۆشی‌و گەرمی ئەم مانگە بڕازێنێتەوە .

لەم مانگەدا بۆ نەتەوەی کوردی قارەمانیشمان دوو بۆنەی گەورە هەیە ، یەکێکیان ئەو هەنگاوە پیرۆزە کە لە (١١) ئەم مانگەدا هاتە دی‌و بوو بە هۆی ئەوەی مافە ڕەواکانی میللەتمان لەسەر بنچینەی نەخشەیەکی ڕێك‌و پێك بەرەو پێشکەوتن‌و فراوان‌کردن‌و گەشە سەندن بچێت لەماوەی ئەم چەند ساڵانەی دواییدا لەناوچەی ئۆتۆنۆمی بە دەزگاکانی بەڕیوەبردن‌و ڕێکخستن ناوچەکە دامەزراو گەلێ دەست‌کەوتی ڕەنگین هاتنە دی دیارە لە وەرزێکی وادا یادکردنەوەی ئەم جەژنانە جۆرە سەرگەرمی‌و ڕەنگ‌و بۆیەکی تری دەبێ .

— هەر لە منداڵی‌یەوە جەژن‌و ئاهنگەکانی نەورۆز بەهایەکی تایبەیان هەبووە لە دڵ‌و دەروونماندا چونکە ئەم جەژنە هەمیشە مژدەیەکی دڵ خۆشکەر بوو بۆ منداڵان‌و بەسراوە بە سەیران‌و دیمەن‌و گوڵ‌و گوڵزارەکانی کوردستانەوە . لەو کاتەشەوە کە تەمەن بەرەو سەرکەوتن ئەچوو بەتایبەتی لەژیانی زانستگادا کاتێ خوێنکار بوین لە ئامۆژگاو دانیشگاکانی پایتەختدا لە بیرمە قوتابیان هەموو ساڵێك ئاهەنگی گەرم‌و گوڕیان بۆ یادکردنەوەی نەورۆز ڕێك دەخست. لە بیرمە لە یەکێ لەم کۆبونەوانەدا کاتێك قوتابی بووم لە ئامۆژگای بەرزی مامۆستایاندا لەسەر داخوازی برایانی قوتابیم کۆمەڵە هەڵبەستێکم خوێندەوە چەند دێڕێکی لە بیرمدا ماوەتەوە کە تێیدا دەڵێم :

جەژنی نەورۆزە جەژنی سەربەزری‌و خەباتی میللەتە
وەك نیشانەو لابەری کۆستی هەژاری‌و مەینەتە
جەژنی نەورۆز خوێنی دڵمان تێکەڵاوی بەستەتە
ڕێ‌یە بۆ سەربەستی بڕوا دیارە سەخت‌و زەحمەتە

ئەمە لەوساڵانەدا لەژێر سێبەری ڕژێمی پاشایەتیدا کە نەمان‌ئەتوانی بەو سەربەستی‌یەی ئەمانەوێت یادی ئەو جەژنە بکەینەوە بەڵام ئەمڕۆ بۆ یادکردنەوەی میرو میللەت دەستیان تێکەڵەو بووە بە ڕەسمی لە هەمووی عیراقدا .

یەکێك لەو دەست‌کەوتە گرنگانەی کە نرخێکی بێ هاوتای هەیە بو پێشکەوتنی ڕۆشنبیری کوردی ئەو ئاوەڕدانەوەی میری‌یە کە لەو سەردەمەدا دەینێ لە زمان‌و ئەدەب‌و هونەری کوردی لەم مەیدانەشدا وەزارەتی پەروەردە لەڕێی بەڕیوەبەریەتی گشتی خوێندنی کوردی‌یەو دەست‌کەوتێکی گەورەی بەدی هێناوە بەوە کە هەموو قوتابخانەکانی سەرەتایی‌و ئامادەیی ئەمڕۆ لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا بە زمانی کوردی‌یە ئەگەر ئەوەش بزانین کە ژمارەی ئەم کتێبانە بەوەی کە وەرئەگێڕێت خۆی دەدا لە ١٠٦ کتێبی جیاوازو لەم ڕێشەوە سەدەها زاراوەی زانستی‌و ئەدەبی بە کوردی دەخوێنرێت .

— دەزانین کە ئەم هەنگاوە چەند مەزنەو بەپیت‌و فەرە بۆ پێش‌کەوتن‌و یەکگرتنی زمانی کوردی .

لە ماوەی ساڵی پێشودا بەڕێوەبەرێتی خوێندنی کوردی خەریکی چاپکردنی ٢٢ کتبی جیاواز بوو لە بابەتی زانستی کۆمەڵایەتیدا واتە بابەتی جغرافیەو مێژوو پەروەردەی نیشتمانی ، لە بارەی ڕوخساریشەوە هەنگاوێکی گەورەیان ناوە چونکە چاپەکانیان بەشێوەیەکی زۆر ڕێك‌و پێك‌و ئاشکراو ڕازاوەیە بە وێنەی ڕەنگین‌و بەرزترین تەکنیکی چاپەمەنی کە هەموو قوتابیان‌و مامۆستایان ئاگادارن .

بە بەراورد لەگەڵ ساڵانی پێشودا لە رووی تکنیکەوە هەست بەو پێشکەوتن دەکەم ، ئەبێ ئەوەش بڵێین کە ئەم هەنگاوە لە بارو دۆخێکی ئێجگار سەختدا هاتە دی چونکە وڵات بەرنگاری ئەو هێرشە سەخت‌و دڵ ڕەقانەیە کە ڕژێمی دەس درێژکەری ئێران سەپاندویەتی بەسەر کۆمارەکەماندا .

لەم ڕووەوە ئەبێ زۆر سوپاسی ئەو مامۆستا دڵسۆزانە بکەین کە بەوپەڕێ گیانی لە خۆبردنەوە هاتونەتە پێشەوەو ئەم ئەرکە جێ‌بەجێ دەکەن .

— پێش کۆتایی گفتوگۆکەمان حەز ئەکەم ئەم چەند دێڕە شیعرە نویەش کە بۆ نەورۆزەو لە پارچە شیعرێکی تەواو نەکراو وەرم گرتوە پێشکەش بە خوێنەوارانی ئازیز بکەم :-

کە سێ دووی مارت خەریکی کۆچی سەرمایە گژوگیا شین
لە کەپری مێونمی بوژانەوە دەڕژێ وەك‌و ئەسرین
سبەی نەورۆزە ! سەرمەشقی جموجۆڵی پەڕەی ژینە
چرۆ بۆ مەل دەناڵێنێ لە تاو ئەم عەشقە شیرینە
لە وەرزی خوێن جمانا بۆ هەر مێژوش سەری قالە !
ئەبێ چی‌بکەین کوڕینە ! وەرزی دڵداری‌و ئەڤینەو راز
دەبێ ئێوە سەری‌خەن ئەم هەموو هیوایە بۆ هەوراز

● سەرگوڵ تەیمور ●

نەورۆز ....

ڕۆژگارو شارو دێهات لە سایەی ئەو زۆرانبازی‌یەی لە لایەکەوە کە لە نێوان مرۆڤ‌و سروشت‌و لە لایەکی ترەوە لە نێوان دەستەو چینەکانی مرۆڤدا هەیە ڕۆژ بە ڕۆژ بەرگی کۆنی خۆی دا ئەماڵرێ‌و بەرگێکی تری نوێی جوانترو فەردارتری لەبەر ئەکرێت .

لەم کاروانەدا کە کاروانی ئادەمیزادەو کەیشتونە ئەمڕۆ بەرەو دوا ڕۆژو هەتا هەتایە هەروێ ئەکات‌و بەرەو پێشکەوتن ئەچێت دەیان نەتەوەو دەیان جەژن کەوتوون‌و هەنگاویان بە هۆی چەندان ڕووداوو هۆوەبۆ ئەنراوەو بەرەونەمان چوون .. کە یەکی لە نەتەوەو جەژنی ئەو کاروانە نەتەوەی کوردو جەژنی نەورۆزە .

جەژنی نەورۆز دیارە کە تەمەنی لە تەمەنی گەلی کورد درێژتر نیەو بەڵام ئەوەی کە جێی بایەخ بێت ئەم گەل‌و ئەم جەژنە لە سەرەتای مێژووەوە واتە .. پێش بەرپابوونی ئاینی ئیسلام‌و فەلە هەر بووە .. سەدان جار هەر لەو سەردەمانەو دوای ئەو سەردەمانەش تەقەلای نەهێشتنیان دراوە .. کەچی ئەم دوو خۆشەویستەی یەکتری دەستیان لە دەستی یەکتر بەرنەداوەو هۆو ڕووداو نەیانتوانیوە دایانبیشێنن‌و زەبیان پێ بەردەن‌و بەرەو نەمانیان بەن .

جا هەر وەك درەخت‌و مرۆڤ‌و سروشت بەرەو کۆن بوون ئەچن‌و چۆن شارو دێهات هەموو دەم بەرەو تازە بوونەوە ئەچن‌و جوان ئەبن‌و پێش‌ئەکەون نەورۆزیش ئەوەتا ئەمساڵی لە پار گەلێ جوانترو شۆخ‌و شەنگترەو ساڵ لە دوای ساڵ نوێ ترو ئاودارتر ئەبێ‌و شوێن‌و خۆشەویستی خۆی لە دڵی هەموو مرۆڤێکی بیر ڕووناك‌و هۆشمەندا ئەکاتەوە بەڵام ئەوەی جێی سەرنج بێ ئەم جەژنە لەگەڵ هەیاتنی خۆیدا بەرگی ئاڵ‌و واڵاو ڕەنگاورەنگی دڵ‌گیریشی پێ‌یە کە ئەیکاتە بەر سرووشت‌و بە هەموو ڕشتەیەکی جوانی‌یەوە پێشکەش بە هەموو گیان لەبەرێکی ئەکات .

ئەم نەورۆزەی کە هەزاران ساڵە هەیەو ساڵ لە دوای ساڵ گەنج ئەبێتەوە ئەو جەژنەیە کە نێرگز ئەدات بە دەم‌و لوتی مرۆڤاو بەهارو ژیان پێشکەش بە هەموو زیندەوەرێك ئەکات مژدەی سەرفرازی‌و بوژاندنەوەی بەختەوەری‌یە .

■ مجید ندیم ■

نەورۆز

★ کەوکەب هەورامانی ★

ساڵی تازەیە نەورۆزە هاتەوە
ڕووناکی کەوتە ناو وڵاتەوە
نەورۆز هاتەوە بە دلی خەمگین
داروو کۆ کەمەر کەوتە پێ‌کەنین
لە خوشی هاتنی جەژنی موبارەك
گوڵاڵی دەشت دایان تەدارەك
هەریەك بە جۆری خۆی ئالاندوە
سوجدەی بە حزوور نەورۆز بردوە
سەرتاپا شاخ‌و دەشتی کوردستان
خۆیی ڕازاندوە بە گوڵی جوان جوان
نێرگس بەرگی سپی پۆشیوە
زەنبەقە کاسی شادی نوشیوە
وەنەوشەی شین سەروو شاگوڵان
بەجارێ دێ ناڵەیی بوڵبوڵان
بوڵبوڵ نەغمەیی مەستی ئەخوێنێ
مژدەیی سەربەستی تیا ئەنوێنی
هاوار ئەکەن لە گەلی کوردان
ئەڵێن پیروزبێ جەژنی نەورۆزتان
پیرۆزبێ لێتان کوردانی جهان
ئەمڕو نەورۆزە جەژنی کوردستان
ئەمڕو نەورۆزە جەژنی ئەمرتان
جەژنی تاریخی باوو باپیرتان

بە تین تر بێت ئاگری نەورۆز

■ هیرش محمد أمین ■

لەگەڵ داگیرساندنی ئاگری نەورۆز .. هەموو بستێ لەم خاکە ڕەنگینە ڕووناك دەبێتەوە... شاخ‌و دەشت‌و دەرو دۆڵ‌و شارو لادێ، وەکو مژدەیێکی خۆشی‌بێت بەسەر ناخۆشییەکی دوورودرێژدا .

لە ٢١ ئاداری هەموو ساڵێکدا گوڵێکی بۆن‌خۆشی تەمەن درێژ گەش دەبێتەوەو دەڕازێتەوەو خۆی ئەنەخشێنێ ...

بەڵێ لەم ڕۆژەدا گەلانی کوردستان شەختەی سەرمایان شکاندو تەوقیان لە ملی خۆیان داکەندو بەرزگاربوونیان لە سەرماو سۆڵەی زستان زوحاکی خوێن‌مژی گەلی کوردیان بە چەکوشی دەستی کوڕە جوتیارێك داکوتایەوەو رزگاریان‌بوو لەو زوڵم‌و زۆرەی ساڵەهای ساڵ‌بوو ئەیانچێشێت بەدەست زوحاك‌و دەست‌و پێوەندەکەیەوە ..

دیارە ئەم ڕۆژە مژدەی خۆشەویستی‌و سەرکەوتنە ، مژدەی سەرکەوتنی خێرە بەسەر شەڕدا چونکە نیشانەی سەربەرزی‌و قوربانی‌دانە ... مایەی شانازی نەوەی پێشوو ئێمڕۆو پاشەڕۆژە .

کاتێ کوردستان جلی ڕەنگینی ئەپۆشێ بە گوڵاڵەو نێرگز‌و وەنەوشەو دەست‌ئەکەنە ملی دۆڵ‌و چیاوو دەشت‌و قەدپاڵەکان هەموو شوێنێکی ئەدردوشێتەوەو شادی لێ‌ئەبارێ بۆ ئەم یادە پیرۆزە .. دەبا ئێمەش هەرنەیکەین بەگۆرانی‌و شایی‌و هەڵپەڕکێ ... با ڕۆژێکی نوێ بێت بۆ نەتەوەکەمان بۆ کاری زیاترو بەرهەمی فرەترو ئەفراندن لە هەموو لق‌و پۆپەکانی ژیاندا ...

دەبا نەورۆزمان هەر مەزن بێت‌و ئاوات‌و هیوامان گەورەتر بێت .. سلاو لە نەورۆز .. سلاو لەو گەلەی جەژنی نەتەوەیی هەیەو یادی دەکاتەوە ... سلاو لەو گەلەی لاوی وەکو کاوە دەخولقێنێ .

● ئازاد مەحمود مستەفا ●

نێرگز‌و گوڵاوی نەورۆز

که منال بووم
بەهاری
چومە ناو نێرگزەجاڕێ
چەپکی نێرگزم چنی
کە بردمەوە بۆ ماڵێ
دایکم لە دەستی وەرگرتم
هەردوو چاوی ماچ‌کردم
تێر دەست‌و چەپکە گوڵەکەی
بۆن‌کردم ...
ووتی :-
نێرگز بۆنی نەورۆزە
پەیامی ڕۆژی پیرۆزە
مژدەی ساڵی تازەیە
گوڵاوی بێ ئەندازەیە

★ ★ ★

منیش لەو ساڵەوە
گشت بەهارێ
کە نێرگز دەرئەچێ
گوڵاوی لێ‌پەیدائەکەم
وەك بۆنی دایك‌و نیشتمان
گوڵاو پرژێنێ پڕ ئەکەم
بۆنی گەڕەك‌و شارو دێی
پێ خۆش ئەکەم
نەورۆزیان
لێ پیرۆز ئەکەم

بۆ نەورۆز

ڕۆژی شادی نەمر ترین ڕۆژی ساڵ ئەی نێرگزی بەخوێن گەش‌بوو جەژنی چەوساوان . جەژنی شاخ نشینی گەش بین لە کوێ یادت بکەمەوە یادی تۆی شیرین . تۆی ئیلهامی بەستەو ئەڤین ، هەڵگیرسێنەری گڕی دانەمرکاوە لە کوێ لە گلێنەی چاوی ناحەزی بەدفەڕ ، کە پەڕەی گوڵانی ئەکردی پەڕپەڕ .

تۆی مژدەی ڕزگاربوون‌و نەجات ، چۆن لەو ڕۆژە کە نەورۆزە نەچرم کام سرودو بەستە بەسۆزە ، لە مێژ ساڵ بوو گوڵی تۆ بە خوێن ئاوئەدرا تا ئەو ساتەی تۆی لێ‌ڕوا نەورۆزی ناونرا ، هەرچی لە تۆ زیز بوو دور لە بۆنی گوڵانت زۆر بەفیز بوو سوتا لەناو گڕا هاواری پاکانەی لێ‌هەڵ‌ئەسا تا دەنگی بڕا ؛ ئەو ژانەی تۆی پێ لە دایك‌بوو ژانی سەدان ساڵی پڕ کوێرەوەری‌و ئازارو قوربانی گەل بوو خوێن‌و ئەسرینیان ڕشت ، تا بە جارێ خەندەی خۆر باری شەوی ڕەش باری تێك‌نا بەناچاری بەرەو گۆڕستان بەجێ‌ی‌هێشت . خاکی کوردستان ، تۆم خۆش دەوێ بەقەد هەموو زەوی گیانم فیداتە .

■ عبدالواحد ادریس ■

سەرەکی ئەنجومەنی - پاشماوە

دانراوە بۆ پرۆژەکانی ئەمساڵ ، چونکە مادام گەل باوەڕی بەخۆی‌و بەسەرکردەکەی مەڤال صدام حسین هەیە هەموو شتێك ئاسایی دەبێ‌و خاکی عیراقیش دەپارێزین .

● **چ دوانێکتان هەیە لە جەژنەکانی ئازارو نەورۆز بۆ گەلی کوردمان لە کوردستاندا؟**

- لە ناخی دڵمەوە ، حەز دەکەم بەناوی خۆم‌و ئەندامانی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی ناوچەی کوردستان ، پیرۆزبایی‌یەکی گەرم ئاراستەی سەرەکی تێکۆشەر هەڤال صدام حسین بکەم.. لە هەمان کاتدا سلاوی شانازی‌و ڕێزم بۆ گەلی کورد لە ناوچەی کوردستانی عیراقدا ... بەڵێن دووپات دەکەینەوە کە چۆن لە نەورۆزا «کاوە»ی ئاسنگەر سەلماندی کە کورد پاڵەوانە دەبێ ڕژێمی خومەینیش باش بزانێ کورد قارەمانە لە جەنگی قادسیەی صدامدا ...

گەلی کورد بەڵێنی پیاوەتی دووپات دەکاتەوە کە خوێن بڕێژێ‌و شەهید بێ لە پێناوی خاکی عیراق .

قوتابخانا - پاشماوە

هەژمارتن ژ هونەرمەندێت زێرەك‌و بزاڤ ل قادر سوریالیەتێ‌و ئێك ژ زێرەکیا وی دیتنا ڕێکا (فورتاج) د نیگارکیشیێ ل باژێری کریاریە د نیگارگیشیێ‌دا» هەروەسا دیتنا ڕێکا «کولاج» د نیگاراداو ماکس بڤێ ڕێکی ڕادبو وێنێت کوفارێت کەڤن پێت وەختێ (فکتوری) د برین‌و پارچە پارچە دکرن‌و دا جارەکا دی پێکڤەنیتەڤە ب زێرەکی‌و ووردی ، ئەڤجا دا بایەتێت سەیر .

سەیر ژێ چێبن‌و جیهانەکا نوی د دا مرۆڤی ، ئەڤجا کارێ ماکس بێ ڕابوی کو دوو ڕێکێت نوی د هونەری‌دا دیتن‌و بکارئینای ، کارەکێ مەزن کرە سەر ڕێبازا قوتابخانا سوریالی بەرە پێشڤەچون .

ب شێوێ گشتی کەڤالیت سوریالی ب دوو ڕێکا دهاتنە چێکرن ، ئێك ب ڕێکا گونجاوا ریالیزمی (تجسیم واقعی)و ڕێکا دووی نزیکی تەجریدیە چنکو دویراتیا سێ (البعد الثالث) تێدا نینەو ل ڕێکا ئێکی نیگارکیش کەلەك بایەخی د دەنە ڕەخ‌و لایێت وی بابەتێ چێدکەن چ ئەو بابەت ئاشوبی‌و ئەفسانەیی بن یا د واقعی بن‌و ئەڤ شێوازە د هاتە ب کارئینان ژ لایێ سلڤادوز دالی‌و ماکس نیرنستی ڤەو ژ جاکیا ڤێ توخمی یاڤێ ڕێکێ ئەوە دشیان پەیوەندیەکێ چێ‌کەت دناڤبەرا واقع‌و ئاشوبێ ، ئەڤە ژی ئارمانجەکا سوزیالیە ،هەروەسا ژ سەخلەتێت سوریالیەتێ ئەوە دڤێت ڕێکا دەربڕینا هەست‌و بیرو ڕا

با ڤەکری بیت ب بەرفرەهی بێ کو ژیر (عقل) یان ڕەوشتێت چڤاکی حوکمی ل سەر بکەن ، یانکو ب شێوەکێ رونتر ئارمانجا سوزیالیەتێ ئەوە مروڤ یان هونەرمەند بێ سەربەست بیت بو دەربڕینا هەست‌و بیرو هزریت خۆ .

هەر چەندە قوتابخانا سوزیالی یا ب ناڤ‌و دەنگە ل هەمی ڕەخێت جیهانی ، لێ ڕەخنەگرێت هونەرێ ریالیزما سوشیالیستی دبێژن هونەرێ سوزیالی ئەیێ باشەو ئەیێ ئارمانجەرە (هادف) چنکو ئەڤ هونەرە یێ د خزمەتا ئاشوب‌و (لاشعوری) ئێك مروڤداو ئەد خزمەتا واقع‌و ئازارو ژانێت میللەتەکی دایە یانکو هونەرەکێ دویرە ژ ئێش‌و پیویستێت میللەتەکی‌دا یان کومەلەکا مروڤا .

Institut Kurde de Paris

نیشتمان

● فرانسوا باسیلی ●

وەرگێڕانی ■ عزەدین مستەفا ڕەسووڵ ■

نیشتمانی جەرگ پڕ لـە زام
من نەخشـــەی ڕووی تۆ ،
لە کەنار شەقامی شەوی تاردا
دەکێشـــــم
ئـەو نەخشەیە
لەسەر لقی درەختی برسێتی
دەکێشـــــم
کە من نەخشەی ڕووتم کێشا
ڕووی خۆمی تێـدا ئەبینم
چـاوم لێ‌یـە
چاوم وا لـە خۆمە
بـۆ تـۆ دەگریم
چۆن لێم گەڕایت ، وا بخورێم
وا بە هەموو کووچەی جیهاندا
بـگەڕێـم
چۆن کۆچم کرد ،
تۆم بەجێ‌هێشت
چۆن لێت گەڕام بەجێم‌بێڵی ؟
یەخەی خۆم لەبەر پێتا دادڕی
مەرگیت ...
تۆ مەرگیت ..
دەرگام لە پشت خۆمەوە دا بەیەکدا
لە بیرم چوو ، ماڵ ئاواییم
لـە دایکم نەکرد
وەسیتنامەی باووباپیرم وون‌کرد
لە باوەشتا ، بەندی تۆ بووم
ئێستاش لە کووچەی شارانا
لە هەندەران
هەر بەندی تۆم
تەوژمی تۆ لە لەشمدا دەگەڕێ‌و
خوێنی منیش وا بەسەر دەستی تۆوە
نیشتمانی سەربڕاوو ناوی تۆ
لـە یادگاری ڕۆژانی
ئایندەدا تۆمار دەکەم
من بەسەر ئەو دوو لەپە خوێناوی‌یەدا
کە تـۆ بەرزت کردۆتەوە
وەکو فرمێسك
وەکو پشکۆیەکی ئاگرین
ئەدرەوشێمەوە
هەرچی خۆشەویستی‌یەك
وا لـە دلما
هەموویم بەخشی بە تۆ
دە وەرە تۆش
دڵی ڕەقیی خۆتم بدەرێ
بیبەخشە پێم

— جەزائیر ١٩٨٤/٣/٥ —

نەورۆز دیاردە مێژوویەکان لە ئامێز ئەگرێ

نەتەوەی کوردیـش وەك هەموو نەتەوەیەکی زینـدووی سەر ڕووی ئەم ئەستێرەیەی پێ‌ئەوترێ زەوی ژیاوەو تـا ئێستا بە گەلێ قوناغـی جیاوازدا تێپەڕیوە .

بەڵام هەر هەموو ئـەو ڕووداوانەی ژیان بەسەریـا هێناوە ، وای لێ‌نەکردوە لـە ئاستی ئەو ڕۆژە ڕەشـ‌و تاڵانەدا دەستبەرداری ئـەو ئەرکە مێژوویە بێت کـە ئیسپاتی بوونی خـۆی پێ‌ئەکات وا نەبووە لەبەردەم هەڵوێستی ترسناکـی ڕۆژگاردا بناڵێنێ‌و بـە کەساسی چـۆك دادات‌و چاوەڕوانی قەدەر بکات .

مێژووی کورد لێواو لێو پڕە لە ڕووداوو ڕاپەڕیـن‌و شۆڕشی خوێناوی بـەڕووی داگیرکەرو چەوسێنەراندا ، بە جۆرێك ئەو دیـاردە پیرۆزانە ئاوێنەیەکی باڵانمای ڕەنگدانەوەی ئەو قوربانیانەن کە لە پێناوی سەربەسـتی مرۆڤدا بەختی کردوە .

ئەگەرچی نەورۆز سەرەتای ڕۆژی وەرزی ساڵێکی نوێ‌یەو بە نیشانەیەکی بەرزو پیرۆزی کەلتووری نەتەوەیمان دانراوە و هەموو ساڵێك لە لایـەن تێکڕای نەتەوەی کـوردەوە بەبێ جیاوازی تەمـەن‌و ئینتیمای چینایەتی‌و دۆخـی کۆمەڵایەتی‌و ئابووری ، بـە گەرمی‌یەوە پێشـوازی لێ‌کراوەو ئەکرێت .

هەر لـەو کلاوڕۆژنەیەوە نیگای سەرنجمان ئاراستەی ئەو دیاردەو ڕووداوانـە ئەکەین کە ئاوێتەی جەژنـی نەورۆز بووە ، وەك : یـادی دوانزە سوارەی مەریـوان‌و ڕاپەڕینەکەی کاوەی ئاسنگەر . ئاخۆ ئەوانە هەروا لە خۆوەو بێ بنەماو بنچینەیەکی زیندو ناوئەبرێت ؟ بـۆ وەڵامدانەوەیەکی بەجـێ ، ناکرێ هەروا سـووك‌و سەرپێ قسە فڕێ بدرێ‌و پێویستی بەوە هەیە کـە چاوێکی تیژو سەرنجێکـی قووڵ‌و ورد بە ناخی مێژووی کوردا بگێڕین ، تا بە بەڵگەی زیندوی ڕاستی بۆچـوون بسەلمێنرێ .

بۆیە ئەتوانرێ بەئاسانـی لەو چەپەرە نزیك بینەوە کـە چۆن‌و بۆچی کارەساتـە جوامێرانەکـەی دوانـزە سوارەی مەریوان بـەڕووی هێرش‌و شاڵاوی فارسەکانداو ڕاپەڕینەکەی کاوەی ئاسنگەر بەرامبەر زوحاکی خوێن‌ڕێـژ لە ئامێزی ڕۆژی جەژنـی نەورۆزدا ئەبینرێ ؟

بـەلای منەوە بەستنەوەو شەتەکدانی ئـەو ڕووداوو ڕاپەڕینە مێژوویانـەی پەنجەمان بۆبـردن بە ڕۆژی نەورۆزەوە لەوەوە هاتووە : ئەشێ کارەساتێکـی قارەمانانەی وەك دوانـزە سوارەی مەریوان یـان ڕاپەڕینەکەی کـاوە وەك ڕووداوێکی ڕاستەقینـەی مێژووی : ڕۆژو ساڵەکەی لە سەدا سەد نەزانرێ .

بۆیە لە جێی خۆیایەتی کە ڕۆژی یەکەمی وەرزی سالـی تازە کە خۆی لەخۆیـدا وەك حوکمێکی سروشت لەتەمەنی مێژووی ژیانی میللەتەکەماندا چەسپاوەو بەم جۆرەی ئێستا خۆی ئەنوێنی باوەش بـەو ڕووداوانەدا بکـاتو وەك دایکێکی ڕاستەقینە بیـان پارێزێ .

کەواتە نەورۆز لە مێژوودا دایکەو ڕووداوەکانی دی کـە تـەواو ڕۆژەکەیـان دەست‌نیشان‌نەکراوە ڕۆڵەی ئەو دایکەن .

هەر لە یادی ئەم جەژنـە نەتەوەیی‌یەمانەوە لـە دوو ڕووی گەشەوە نیگای بیروڕاو بۆچوونی تایبەتیم ئاڕاستـە ئەکەم :

یەکەم : نەورۆز مەشخەڵ‌و دروشمی ڕاستەقینەی خەبات‌و ڕووبەڕووبوونەوەی هەڕەشەی مەرگی بەرزکردۆتەوە سـا ئەوە لە ئاستی دیـاردەو ڕووداوە سروشتی‌یەکاندا بێت یان ئاکامی جەورو ستەمـی چەوساندنەوەو ململانی نـاو کۆمەڵگاوە بێت ، گرنـگ ئەوەیە کە نەورۆز نیشانـەی تێکۆشانێکی بێ‌وچـان‌و خۆڕاگرتن‌و کۆڵنەدانە .

دووەم : نەورۆز یـادی شادی‌و بەپیرەوەچوونـی دنیایەکی نوێی ئەگەیێنێ کـە مژدەی ژیانەوەی بەردەوامـی ژیان ئەبەخشێ کە خۆی لەو گۆرانکاری‌یەدا ئەنوێنی کـە پێ‌ئەنێتە وەرزو سەردەمێکـی نوێ‌ی‌و خۆشی سروشتی‌یەوە

ئەمەو سەرەڕای ئەوەی : بەسەرکردنـەوەی ڕووداوە مێژوویەکانی وەك : دوانـزە سوارەی مەریـوان‌و ڕاپەڕینەکەی کاوەی ئاسنگەر ئەو گیانە بەرزو ورە بەهێزە بە نەوەی نوێ ئەبەخشێ کـە هەمیشە بڕواو متمانـەی بەخۆی‌و داهاتی ڕوونـاك‌و سەرکەوتن بێت .

بەوەی ئەو ڕۆژانە بـە پێچەوانەی ساتە تـاڵ‌و ڕەشەکانی مێژوی کوردەوە .

نەورۆز ئەو ڕۆژەیە کـە تیشکی خۆری تێکۆشانێکـی سەخت‌و ئەپسـاوی نەتەوەکەمانە .. بۆیە ڕاست وایە هەر لەم ڕۆژە پیرۆزەدا گیانی برایەتی‌و هاوکـاری‌و دۆستایەتی لە ناخی گیانـی ڕۆلانی میللەتەکەمانـدا بچەسپێ‌و کالای لـە قەدبالا بەبەزۆکی جەژنـی نەورۆزدا بکەین‌و هەموو ساڵێـك دیاریەکی پیرۆزی پێ‌ببەخشین کە خۆی لە ئاشتی‌و برایەتی‌و دۆستایەتی ڕۆلانـی نەتەوەکەماندا ئەنوێنێ‌و لـە هەمان ساتدا ڕەگ‌و ڕیشـەی کین‌و دل ڕەشی بێ‌ورەیـی لەوارو وێخ دەرکێشین .

عەبدوللا عەزیز خالد
سلیمانی

شەهیانا نەورۆزێ

سەرێ مەها ئادارێ ،بابەتێ(نەوروزێ) من کرە دارشتن بو هەمی پولێت خاندنگەهێ‌لەمرسا ئەزمانێ کوردی .

وبەری قوتابـی بنڤیسن ،ئەز پێدادچوم لسەر بەحسێ خەباتا میللەتێ کورد من دکر،وبزاڤا مەیا بەردەوام بـۆ ئازادیێ وسەربەخویێ سـەردەمێ کاوەێ ئاسنگەر وهەتـا نوکە . ومن چیروکا ئـەوی‌خەباتکەرێ کوردی بـۆ وان ڕۆن‌کر . ومن ژێ دخاسـتهـەر ئێك بەحسێ نەوروزێ لدیف هزرو بیرێت خـــوبکەت .

بەلێ لبولا شەشێ وەختێ من ئەو بەحسێ دکر ، من دیت (ئازادی) ، گەلەك هویـــر گوهداری دکر ، وچاڤێت وی برك مانە بدەڤێ من قـــە. ولدیماهیکێ من گوتی :

ـ کەرەمکەن ڤی بابەتـی بنڤیسن لدیف هزرو بیرێـت خو بێت تایبەتی . ئەز دبێژم هەوە هەمیا مەبەستا ئاخفتنا من زانی . وئەگەر ئێك مابیت دێ ڤی بەحسی بو دوبارەکەم.

ئازادی بتنێ تلا خو بلندکر وگوتی :

ـ سەیدا ، ئەگەر زەحمەت نەبیت بەحسێ کاوێ ئاسنگەر هێشتا بتر بومە ڕۆن‌کە .ئەز باش نزانم ؟!

ئەز مەندەهوش بوم ،چمکو (ئازاد) بێشەکیا هەمـــی قوتابێت پولێ‌یە ، وڤێ دەرسێ من دیت چەوا ئەوی گـــوه ڤەچنی بو لئاخفتنا من .

من دلێ وی نەهێـــلا ، وبکورتی هێشتا چیرۆکـــا خەباتا کاوەی بو گــــوت . وباش من گوتێ :

ـ ئازاد ، ئەگەر تو حــەز بکەی پتر زانیناخو بەرفرەه کەی لڤی بابەتی ، پاش وەرە ژورا سەیدا گاڤا (بێهن‌دانێ) کوڤارەکێ دێ دەمەتە ، ئـەو بەحسی برەنگەکێ رۆن بـێ تێدا هەی .

ـ خوزی سەیدا ...

گاڤا بێهن دانێ ئازاد هات ، ومن ئەو گوڤار داێ ،گەلەك کەیفا وی هات .

چەند روژەك بوریـــن ، جەژنا نەوروزا پیروز نیزیك بو .

کاڤەکێ من دیت ئــازاد دگەل هندەك قوتابیا هاتـــن لایێ من ، سلاف کر وگوتی :

ـ سەیدا مە داخــازەك باهەی لنك تە ، وهیڤیا مـە ئەوە تو مە نە ڤەگێری ...

ـ کەرەمکەن ، ئەگـــەر من‌بێ چێ‌بیت دێ من پـێ خوش‌بیت .

ـ سەیدا ، تو دزانی کێـم روژ ییت مایـن بو جەژنـــا نەوروزێ ، مەدڤێت ئــەم شەهیانەکا تایبەتی بخاندگەهێ بکەین ، لڤێ بیرهاتنا ژێهاتی ،وئەم پێتڤی هاریکاریا تەمینە.

ـ من گەلەك پێ‌خوشە ،ئەز هاریکاریا هەوە بکەم .

براستی داخازێت وان ییت سڤك‌بون چمکو وان بخـــو گەلەك شول بزەندو باسـك‌و هزرو سیرێت خو بێك ئینان .

ودیار بو بێ جهـــێ شانویەکێ چێ‌دکەن لمەیدانـا خاندگەهێ .

روژا جەژنــا نەوروزێ ، مەدیت خاندنگەها مە یـا د کراسەکێ ڕەنگیـــندا د خەملیت .

پوان کارو بارێـت ئازادی ولکەڤالێت وی درست کرین ،دا شەهیانا نــەوروزێ لخاندنگەهێ خوش‌کەن .

ژبلی سەیدا وقوتابیا گەلەك بـاب‌و رەهبەرێت قوتابیـا هاتبون .

وەختێ پروگرامێ شەهیانێ دەست‌پێ کری ، ئـــەز مەندەهوش بوم ، چمکو هەمی

پشتی داوستانەکا بێدەنگ ژبو خاترا مەرگێ شەهیێـت نەمر ، هندەك سرودێـت نیشتمانی هاتن پێش کێـش کرن .

پاشی دەستەکەکا قوتابیـا شانویا کاوێ ئاسنگـــەر پێش‌کێش کر برەنگەکـــێ جوان وژێهاتی .

ومختێ شانویـــا وان یدیماهیك هاتی ، هەمـــی خواستیا دەست بدلســوزی قوتان بۆ تیپێ زارڤەکرنـێ. پاش هەمی ئەکتەرێت تیپـێ بونە ڕێز وخو پێش کێش کر ،وبناڤێ وان ئازدی سوپاسیا خواستیا کر ، ولدیماهیـــێ گوتی .

ـ ... دیسا ئەم سوپاسیا سەیدایێ ئەزمان وئەدەبـــێ کوردی دکەین ،

ـ ژبەر وێ هاریکاریا وی بو مە کری ، حەتا ئـــەم شۆل گەلەك (برێك وپێـك) دبورین .

شیاین ڤێ شانویێ لڤـــێ بیرهاتنا پیروز دەرهینین .

شوینا کەیفا من بهێت ،من شەرم کر ، چمکو من گەلـەك هاریکاریا وان نەکربو ،راستە من هزرو بیرێت بابەتی دانێ ،ومن دەقەکا نڤێسی بــــو پێش‌کێش کر ، هەر وەسا من بەرسڤا پرسیارێت وان دا ، بەلێ یاژمن ڤە ئەو هەمـــی یاکێم بو ،

وبراستی من قەت بـاوەر نەدکر ئەڤ بزاڤا ژێهاتــی دێ ژوان چێ‌بیت . پاشی من هزرێت خو هویر کرن ومــن بوخو گوت :

ـ (بوچی‌نە ، قەت نەهێرە ،ئەڤە ژئازادی وهەڤالێت وی چێ‌بیت .

راستە هێشتا زاروکـــن وقوتابیێت سەرەتایی‌نە ،بەلێ ئەو ژی هەر نەڤیێت کـاوێ ئاسنگەر ، ومەلایێ جزیری ، وڤانێ مەزن ، وچ جـــارا نەڤیێت ڤان ڤەهرەمانا بـــێ بەهر نابن ، ژ زانینـــێ‌و میرخاسییێ ، چمکو تێشکێت هەر شێرن) .

قاسم سلیمان بەرواری

ئەز بوم

● صدیق شرو ـ دهوك ●

بلا خانما من بلا
چیا من کری ب دەستێ خۆ
د گەل خۆ یـا کری
ئەز بوم بێ من بۆ تـە
روناهی ژ روندکێت خۆ چێکری
تاری ژیانا تە بێ روهن‌کری
(0) (0) (0)
ئەز بوم ئێکەم
مزگینیا ئەڤینێ بو دلێ تە بری
ئەز بوم شیخ حەفیدێ چل ئەفـەرێت
ئینگلیزی گرێدابن لـەر هافری
ئەز بوم قارەمانێ خاج پەرێس رەڤاندین
ژ قودسا داگیر کری .
ئەز بوم بێ توخیبێت وەلاتێ خو
ب خوینا گەرم سور کری ....
ئەز بوم بێ ل سەخمەراتی تـە
خەوا شەڤێ ل خۆ حەرام کری
بلا خانما من ...
نا بێژمە تە ئەز چمە یان کیمە
یاژ تەڤە بتنێ گوشت و دل و هەستیمە
لەوا خانما من تو هوسا بلند فری
نائینمە بیراتە
ئەز دزانم تە یا ژبیر کری
دەێ من کراسێ بویکینیا تە
ژ روناهیا هەیڤێ چێکری
بەحرە پرچاتە
ب شەنگە تبلێت خۆ شەکری
لەوا خانما من
بو کلێ چاڤێت خۆ
تە بەختێ من بێ رەش‌کری
بو نازە لێڤێت خۆ
خوینا ژ دلێ من بری
بو شەڤ بێریا خۆ ئەڤ ئاگرە
دهناڤێد من دا بێ هەلکری
بلا خانما من
روژا من طەوافا سینگ و بەرێت تە کری
وەختێ من چوك دانابن
نڤێژ لبەر چنارە بەژنا تە کری
هنگێ خانما من
دەمێ من هەلەمورا ئەشقێ ب خودا کری
تە ئەز هێژم و بلند فری
بەلێ چەندی بلند ببی
چەندی ب فری
هەر دێ هێی روژەکێ وەکی زاروکا
لسەر تەختێ سینگێ من کەیە کری .

لەیادی ـ پاشماوە

چونکە حکومەتە گوڕ بە گوڕەکانی پێشـوو بە هیچ جۆرێك بیریان لەم مەسەلەیە نەکردبۆوە بۆیە تەمەنی حوکم کردنیان زۆر کـەم بووە ... بەڵام ڕێرەوی پیرۆزی شۆڕشی هەڤدەی گەلاوێژی مـەزن ئـەم پەردانەی دڕاند دانی نا بە مافی گەلی کوردمـان‌و پشتگیری‌کردنی‌و بەرەو پێشەوە بردنی ...

ئەمڕۆش ئێمە کە لە چوارەمین ساڵی جەنگداین دژی ڕژێمی قین لە دڵی تاران گەلی کوردمان هـەر بەم باوەڕەوە بەشداری چەکدارانە دەکات‌و لـە سەنگەرەکای پێشەوە ڕاوی دوژمن دەنێ‌و سوێندی عیراقیەت دەخوات ...

● **بەرێز هەمزە عثمان ئەندامی ئەنجومـەنی یاسادانانی ناوچەی کوردستان وتی :ـ**

■ پیرۆزی بەیاننامەی یازدەی ئازار لێرەوە دەست پێ دەکات کە سەرکردایەتی حزب‌و شۆڕش لە ڕوانگەی بیرو باوەڕێکی دلسۆزانەوە پشتگیری لێوە دەکەن‌و هەوڵی سەرکەوتنی بۆ دەدەن ...

سەرەکی تێکۆشەر صدام حسین لە زۆر بۆنەو کۆڕو کۆبوونـەوەدا پەنجـەی بۆ پـەرەپێـدان‌و پەرەسەندی ئۆتۆنۆمی کوردستان ڕاکێشاوە .

لە کاتێکدا کە خومەینی‌و دارو دەستەکەی بـە زۆرەملی شەڕی هێنایە سەرمان هەموو هیوای ئەوە بوو کە گەلی کورد لە عیراقدا هەڵبخەڵەتێنێ ، بـەڵام نەیزانی گەلی کورد خاوەنی مێژووی خۆیەتی بە کەس هەڵناخەڵەتێ ، چونکە لە وولاتەکەی خۆیدا خاوەنی ئۆتۆنۆمی‌یەو هەموو پێداویسـتێکی ژیانی بۆ زامن کراوە ...

هەموومان لە ڕێگای دەسکەوتەکانمان خوێنمان دەبەخشین ، چونکە بە خوێن هاتۆتە کایـەوە ... سەرەك صدام حسین ڕۆژ لە دوای ڕۆژ گورجترمان دەکات لەسەر خەبات‌و تێکۆشان دژی دوژمنـانی عیراق ...

کورتەچیروك

شەهید

هێش ڕۆژێ وار نەماچی‌کربوو ، دەمێ هەمی لدویـف دەنگە دەنگەکێ ڕابویین ... هەر ئێك هند گەهشت خـو باڤێتە دناڤ دو سێ بەرادا؛ بەرەڤانیێ ژ خو وهەڤالێد خوبکەت .. لێ کەسێ چ ژحالێ یێ دی نەدزانی ..

بەرەڤان بەری بکەهتە جهێ وی ڤیایی گولەکێ تەنشتا وی شاراند ، ب کوتەك خـــو گەهاندە ناڤ دو سێ بەرا کو وەکی جەپەرەکی هاتبونـــە نژاندن‌و بلند ببوون ..هندەك ڤیشەکێد ناڤ تڤەنگا خـــو شەڤاندن ..

هێدی ، هێدی تلێـــن خوێین تەڕ کرنە دەڤێ برینا گەرم .. سرکا خوینێ یـــا ژچ دهاڤێت هەلما ژێ ڕادبیت ..هەر وەکی چەوا ،بزنەکێ ڤەدکوژن خوینێ دهاڤێت ، هوسا برینا کمباخ یا خوینێ دهاڤێت .. دەست هاڤێتـــە کەفیکا خو لێك‌وەرپێچاو دانا سەر دەڤێ برینێ ، شوینێکـا خو ژ خو ڤەکرو باش تـێ ئالاند .. تڤەنگا خو تــژی ڤیشەك کر ، داگرت ..

«سۆزبیت وەکی عەمـــێ گوزێ ئەڤ جەپەرە ببیتـــە مەرگ بو من» ..

برینا د سۆژیت هەروەکی ئێك ددەتە بـەر دەرزیکا ..

بابۆ ئەڤ خوینە ناڕواستیت !! .. کەفیك !! .. ئاخ ،چەوا من دلدا ؟!

هاتە بیرێ دەما خاترا خۆ خازتی ، ژ هەڤ گیانا خـۆ ئەوا گران ب بچویکـی .. هندی دهاتێ نەدشیا بێژتـێ بخاتراتە ، بهێلیت .. جـار خو دکرە مەلەڤان‌و دچاڤـادا مەلەڤانی دکرن .. جار داڤێد پرچا وێ دگرتن‌و بێهـــن دکرێ .. جار ژی دەستێـد وێ دناڤ دەستێد خودا د گڤاشتن دپەرخاندن ..

ـ بەژن بلندێ مـــن بەرەڤان‌و ، هەر دێ چی .. من نەڤێت تە هند سستـ‌و شخۆ خلاس ببینـــم .. وەغەراتە یا خێرێ بیت ،بەس تو بخودێ کەی زوی بزڤرە، من نەڤێت ئەڤێ دزکێ منـدا چاڤا ڤەکەت تە نەبینیت دلێ من بسۆژیت ...

ـ باوەرنەکە من بڤێـت دەیکاوی شەڤەکێ بهێلم ،هەر خەو بچاڤێد من ناکەڤیـت بێ‌ی تە خاتینا من .. لێ‌ئەڤە رێکەکە دڤێت ئەزو ئــەوێ دزکێ تە داو کـوڕێ وی ژی لێ‌بچین ، چەوا باب‌و باپیرێد من لێ چوینە ، دابگەهینـە ڕوژێ‌و ماچی کەین ..تـو بخودێ کەی دنیا تژی زڤڕوك و بارۆڤەیە ، ئەگەر ئـــەز زوی نەزڤڕیم ، تە بچویـك بو هەکە کوڕ بـو ناڤێ دی بکە «سەرکەڤت» لێ هەکە کچ بو ناڤێ وێ بکە «هەلات» .. بخاتراتە ...

ـ ڕاوەستە ، هاڤێ کەفیکا نەخشاندی هەلگرە دا بیرێدمە بکەی ، وزی بزڤڕی ...

چەوا من ئەو کەفیك دانا سەر برینا خۆ .. من دڤێت کوڕبیت ، دا تڤەنگا مـــن هەلگریت .. نە .. نەختێـر من نەڤێت ڕێکا من‌و بـــاب‌و باپیرێ من بگریت ..بـــلا قەلەمێ هەلگریت .. ژیان نە هەر بەرەڤانی‌و شـــەڕو شۆڕە ..

سەرکەڤت بابۆ هاش خـو هەیە ... ئاخ‌خ‌خ...

برینا وی ژانەکا مەزندا ، سەرێ خوڕاکر تبلا خودانـا سەر جەلەبکێ تڤەنگێ ،هێزا وی هەمی نەشیا تڤەنگـــێ بشەقینیت .. ئاچڤێـــد وی تارێ بوون ، تژی خوێـــن بوون .. پشتی دەنگەکـــێ درێژو بحێل دمەژێ وی‌دا دەنگ ڤەدای .. سەرکەڤت بابۆ هاش خو هەبە هاش خۆ هەبە ..

عەگید شفیق حسن

Institut kurde de Paris

لە دروشمەکانی سێ یەمین هەفتەی قادسیەی صدام

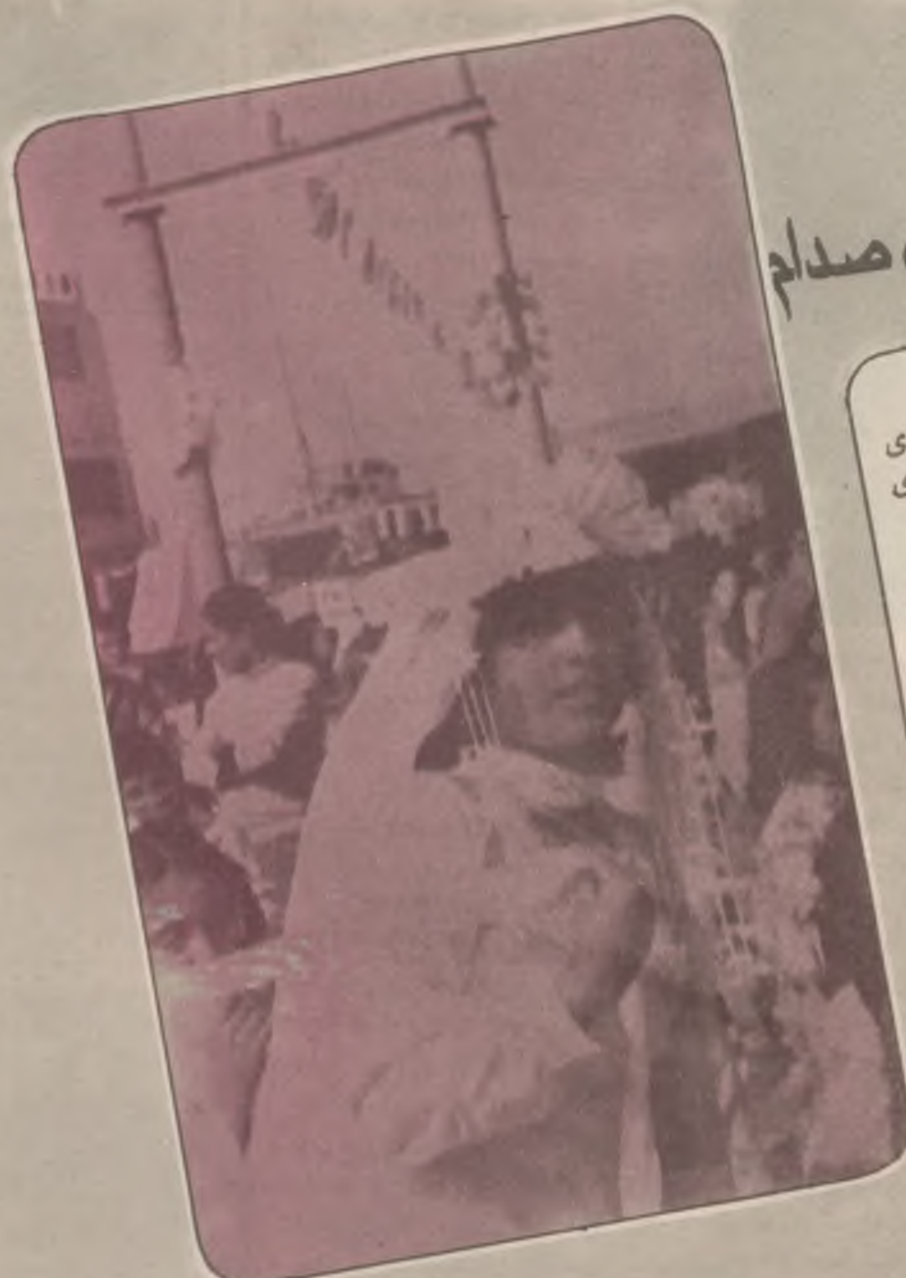

- هەموو شتێ لەپێناوی سەرکەوتندا ..
- صدام حسین نیشانەی هێزمانەو بنیاتنەری گەورەییمانەو ســــەرکردەی ڕێـــگای سەرکەوتنمانە ..
- سەرکەوتن بۆ تۆیە سەرکردەی سەرکەوتن ..
- گــەلێــك صـــدام ســەرکردەی بێ لووتکە جێگایەتی ..
- لەگەڵتاین صـــــدام حســین بەرێ‌ی سەرکەوتندا ..
- چەکمان بەهێزترو باوەڕمان قوڵترو هێـــزی پیاوەکانمان توندە ..
- سوپامان تەیمانی نیشتمانەو قەڵغانی گــەلـە .
- هێزە چەکدارەکانمان لەشـــکرێکی قارەمانن لەپێناوی سەربەرزی‌ی عیراق‌و پیرۆزی‌یدا ..
- لە هەموو شەڕێکدا سەرکەوتووین‌و فارسەکان تێکشکاون ..
- شەڕەکەمان بەرگری‌یە لــە شارستانێتی دژی دڕندایەتی ..
- نووسەرو هونەرمەندەکانمان دەنگی گەلن لە شەڕی سەربەرزی‌یدا ..
- سلاو بۆ دایکی شەهیدەکان ..
- هـەموو عیـراقی‌یـەك ئـالآی پالەوانێتی‌یەکی داهێناوە ..

Institut Kurde de Paris

هەرجارەی نووسینێك

نەورۆز یان ڕۆژی نوێ

● حیلمی عەلی شەریف ●

ڕۆژی نوێ کە یەکەم ڕۆژی بەهارە لـە هەموو نەتەوەو گەلانی دنیا هەموو ســــاڵێك جارێك هەڵدێت ، لەگەڵ هەڵدانیشیا گەلێ شــتی پێوە بەســـتراوە ، هەندێکی نەتەوەیی‌و هەندێکی کۆمەڵایەتی‌و هەندێکی تری نەفسی‌و ڕەوانکاری‌یە .

ئەمانەش زۆریان پایەی ڕاست‌و دروســتیان هەیەو هەندێکیشیان بەندن بـە ئەفسانەو چیرۆکی دەیان سەدان ساڵی کۆن‌و دەماو دەم گەیشــتوو . ئنجا بوون بە کەلەپوورو نەریت‌و سروشـــتی کۆمەڵایەتی‌و ئاهەنگیان پێوە ئەکرێت‌و بە بەشێك لە شانازی ڕابوردوی ئەو گەل‌و نەتەوەو کۆمەڵگایانە لە قەڵەم ئەدرێن .

بەلام ئەم ڕۆژە نوێ‌یە بۆ نەتەوەی کورد تـام‌و بۆیەکی تری هەیــە ، تاموبۆی ئاڵوگۆڕکردنی ژیـانی کۆن بە هی تازە ئاووهەوای کـــۆن بـــە هی نوێ ، گوزەران‌و دەرامــەتی ڕابوردوو بــە هی چاکتر ، داماڵینی بەرگی پێشو بە هی ڕەنگین‌و پۆشتە .

لەگــەڵ ئەمانەشدا ئاوازو بانگی ڕزگـــاری نەتەوایەتی‌و هانینە کۆڕی ژیانیکی ئازادو سەربەست بــە گوێی لاوانی تــازە چرۆی نـەتـەوەی کوردا هەڵئەدات .

کاوەی ئاسنگەری لە ئەفسانەوە کردووە بــە پەیکەرێکی پۆلایی زیندو ، بە ئاوازی مۆســیقای ئازادی خــوازان ، بــە نمونەی دلێــرانی ڕێگای سـەرفرازی‌و بەختەوەری ، بەسەرچاوەی وشــك نەبووی ئیلهامی سەرکەوتن ، بە بەڵگەی هەمیشــە زاڵ بوونی روناکی بەسەر تاریکی‌دا ، بە داگیرسێنەری چرای ڕێ روشنکەرەوەی کاروانی سەر ڕێبــازی بەرەو روو لە هەوراز ، بەرەو پێشەوە رویشتوو .

ئەفسانەی دێرینی کاوەی ئاســــنگەر دوو پەندی بایەخدارو بەنرخی گەورەی خستۆتە پێش چاوی لاوانی هیواداری کوردستان .

بێ‌گومان ئەویش هەر بارودەرفەتی نالەبــارو پڕ کوێرەوەری‌و چەوساوەیی ســـەدان ســـاڵی کۆمەڵگای کوردستانە ئەم دەقەی پێوەگرتووە .

یەکەمیان بەری تێکۆشان‌و هەوڵ‌و تەقەللا هەر سەرکەوتنە .

دووەمیان بـا ڕێگاش دورو پڕ کوێرەوەری‌و زوخاوبێت هەر بەراوە دوونـانی ناهەق‌و زۆرداری بە ئەنجام ئەگات .

لــە کوردستانی خوشەویستدا قارەمانێتی کاوەی ئاسنگەر یان ڕاست تر نەبەزی‌و کۆڵنەدانی گەلی سەر سەختی کورد ئامێتەی واتە شیرینەکانی نێرگزو گوڵالە سورە بووە .

نێرگزی زەردو سپی بۆن خوشی مژدەی بەهار هێنەری ، هێمن‌و ئاسایش خوازو ڕازاوە ، گوڵالـە سورەی نیشانەی ســـــتەم تێکدان‌و زۆرداری روخێنەر .

گوڵ‌و گوڵزاری کەژە ســــــەرکەشەکانی کوردستان ڕەنگدانەوەی ویست‌و ئارەزوو ئـاواتی گەلی کوردن ، ئەو گەلەی لەگەڵ خاکە شیرینەکەیـا وەك لەش‌و گیانیان لێ‌هاتووەو هێز نی‌یە لە یەکیان دووربخاتەوە .

با هــەر پیرۆز بێت نەورۆزی بەختیـــاری‌و سەرکەوتن‌و بە ئامانج گەیشتن .

هەموو دەم دەیانشکێنین

کاربەدەستانی ڕژێمی ئیران بە هێرشـــــە تیکشکاوەکانی ڕۆژهەلاتی بصرەو میسان‌و شـــیب‌و مەندەلی‌و فکەو پێنجویـــن‌و ئەوانی تریان تەمێ نەبوون کە لە جەنگی قادسیەی صدام‌دا تووشیان هات‌و تەنانـــەت پەنایان‌بردە بـــەر نەخشە تەقلیدیەکانی ئەو دەوڵەتانەی کە ناپاك‌و گومان لێ‌کراون‌و سەرشێتانەو نەزانانـــە جێ‌بەجێیان کردو بەلام ئەمەش‌هەر بەکەڵکیان نەهــــات‌دۆرانیان ....

بەرێز سەرەکی فەرمانــدە صدام حسین لەیەکێ لــەو نامانەیدا کە بەرەورووی هێزە چەکدارەکان‌و جەنگاوەرانــی سوپای میللی‌و ڕۆڵەکانـــی گەلی مەزنی عیراقـــی کردەوە دووپاتی کردەوە ووتی :

دەستەی تەڵەکەبازو دەست بڕو تاوانکەران شـــەری درێژەپێدانیان وبــست ... باوابێ‌و درێژەی پێ‌بدەن‌ولەم ڕێگەیەوە دووبـــــــارە سەرکەوتنەکانی عیراقی‌یەکان پتەوتر دەبی‌و دووپالـــــی سەرنگونبوونی ئامانجـــە دوشمنکاری بەکانی‌ئەوانە .

لەبەرئەوە هێرشەکانیان هەرچیەك بێ کار لـــــە عیراقی‌یەکان ناکات‌و بەگۆجی ئەگەرێنەوەو هــــــەروەك لەوەوبەر کەڵکیــــــان پێ‌نەبەخشیون کەڵکیـــان پێ‌نابەخشن‌و هێزەکانیـــان پاکۆ ئەکرێن‌و لاشەکانیـــان بەبێ گیانی پەرشـــــــ‌و بلاوئەبنەوە هەروەك چـــۆن لەرۆژهەلاتی بصرە تەفـرـو نونابوون‌و گومان لەوەشدانیە

کە هەموو هەوڵێکی ئایندەیان لەوانی کۆنیان باشترنابێت چونکە ڕاستی‌و هۆشی هـــەر بۆ ئەم سەرکەوتنانـــــەی عیراقی‌یەکان ئەچن‌و ..... سەرکەوتنی عیراقی‌یەکانیش شتێکی چەسپاوو پتـــەوە دژی دەستدرێژی ڕژێمــی ئێران‌و ئەمەش تەنیـــارای ئێمەی عیراقی‌یەکان نیە بکرە زای گشتی هەموو جیهانـەو باوەڕیشیان بە ورایە هەیە .

ئەو بەرتیلانەی کــــــە دوژمن لە هەمــــــوو

ئەنجام هەزاران یاخـــود بلێین دەیان هـــــەزار کوژراویان لە لوتکەی چیاکان‌و لە دوڵ‌و تشێوەکانی عیراقی سەربەرز بەدەستەوەدا وایان لێك ئەدایەوە کــە بەزۆری ژمارەی دانیشتوانیان ئەتوانن شت بکەن‌و بیریان لە ڕاستی بەهیچ جۆری نەئەکــردەوەو کوێرانە پەلیان ئەهاویشت تا لە بەردەست وەشاندنـــی دەستی پۆلاینی هێـــزە چەکدارەکانماندا کەوتن .

مێشکی کاربەدەستانـــی ڕژێمی داخ‌لەدڵـــــی ئێــــران ساتێـــــك لەچاو چنۆکی‌و ژەهـــری کوشندەی دژی عیراقـــی بەهێزو سەرکەوتوو خاڵـــی نەبوو کە لەشەرەکانـــدا تێکدەشکان ئەکەوتنـــە جنێودان‌و ئێرانیەکانیـــان کوڵۆلەکانیـــــــــان دەسخەڕۆ ئەکرد بەوەی کـــە سەرلەنوێ بیانبەنــــــەوە دۆزەخی مردن .

دەستدرێژی‌یەکیدا .. لـــە هەموو هێرشیکیدا ئەیـدەن بەلای ئێمەوە شتێکی تـازە نیەو مەیدانەکانی شـــەرو جەنگەکان دووپاتی بـــــە هەڵەچوونی بەرێتلە کانیانـی بەدرێژای بەرەکانی جەنگ لە باکوورە یا باشوور کردۆتەوە

عیراقی مەزن ســـوورە لەسەر ئەوەی کە تەمـــێ‌ی دوژمن بکات بەپێ‌ی ئەوەی کە بگونجـــێ لەگـــەڵ هۆشی تاوانباری‌و بەپـــێ‌ی نەخشەی ئەو ئامانجـــە چەپەڵانەی لە هێرشەکانیاندا هەیانەوە ... هەمیشـــە دەستدرێژیان کۆێرانـــەو بێ‌ئەنجام ئەبێـــــت‌و عیراقی‌یەکانیش هەموو کـات بەسەرەکایەتی سەرەکـــی فەرمانـــدە صدام حسین سەرکەوتن لــــــە دوای سەرکەوتن وەدست ئەهێنن .

گوڵیزار خسرەو

ژمارەیەکی تایبەتی گۆڤاری بـــەیـان

ژمارەی ٩٤ی گۆڤـــاری بەیان کە لەدەزگای ڕۆشنبیری‌و بلاوکردنەوەی کـــوردی دەردەچێت ژمارەیەکی تایبەتە بە شانۆ . لەم ژمارەیـــە بێجگە لە تۆماری تایبەتـــی جەنگ کە بریتی‌یە لـــــە [خواستی گەل‌و توانـــای سەرکردە ـ مامۆستا مصلح جەلالی‌و خاك‌و ژیان کـــاك صباح ڕەنجدەرو ئەڤینی خاك شاعیر مکرم تالەبانی] چەندان بابەتی تایبەتی بە تێکستی شانۆیی وەرگێڕاو خۆماڵی‌و ڕەخنەو لێکۆڵینەوە لەبارەی شانۆو هونەری شانۆوە بلاو کراوەتەوە کە نووسەرانی ئەم لایەنە [فاضل قصاب‌و دانـا رؤوف‌و احمد محمد اسماعیل‌و کاوەی احمد میرزاو یاسـین بەرزنجی‌و عمر علی امیـن‌و محمود زامدارو سعید کاکەیی‌و ئازاد حمە شریف‌و ئـــازاد بەرزنجی]و کەسانی تـــر بەشداریان تیا کردوە .

چاپکراوی نوێ

ئۆتۆنۆمی‌و دیاری ساڵنامەی کوردی

ژمارەی یەکەمی ساڵــی ١٩٨٤ی بلاوکـــراوەی «ئۆتۆنۆمی» کە سەرەکایەتـی ئەنجوومەنی یاسادانانـــی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان دەری دەکات کەوتە بازارەوە کە لەم ژمارەیەدا چەنـــدان باس‌و بابەتی بەکەڵـــك‌و دەنگوباس‌و چالاکیەکانـــی ئەنجوومەنی یاسادانانی‌تیادایە لەگەڵ ژمارەکەشـــــدا ساڵنامەیەکی کوردی ڕەنگیـن کراوە بە دیاری بۆ خوێنەران

هاوکاری

دەزگای
ڕۆشـنبیری‌و بلاوکردنەوەی
کـوردی

شەقامی ألخلفاء
مەیدانی الخلانی

تەلەفۆن
٨٨٧٥٧٩٥
٥ خەت

دیاری منداڵان

★ چیرۆکی منداڵان ★

برایی گوڵ‌و منداڵ

نووسینی ■ عبدالستار محمد زەنگنە ■

ـــ ڕۆڵەی شیرینم :

لە باغچەیەکی گەورەدا ، کۆمەڵە گوڵی جوان‌و ناســك دەستیان کرد بوو بە شایی‌و هەڵپەڕکێ‌و گۆرانی‌و ، پێکەوە دەیان ووت :ـ

ئێمـە گـوڵیـن ، ئێمـە گـوڵیـن
نیشــــــانەی خۆشی نێـو دڵین

گوڵەکان بەم جۆرە بەردەوام بوون لە خۆشی‌و شایی‌دا ، کەچی لە پەرێکەوە کۆمەڵێ منداڵان دیار بوون ، بە نیازی چنینەوەی گوڵەکان ، بەلام کــە نزیکی باغچەکە بوونــەوە ، گوێیـان لــە گــۆرانی گوڵەکان بوو :

ئێمـە گـوڵیـن ، ئێمـە گـوڵیـن
نیشــــــانەی خۆشی نێـو دڵین

هەروەها یەکێ لە گوڵەکان ووتی :ـ

من گوڵم تـارای سوورم پۆشـیوە
کەسێ جوانێ وەکـو منی دیوە ؟!

منداڵەکان لەو دیوی پەرژینی باغچەکەدا ، کە چاویان بەگوڵە سوورە جوانەکە کەوت ، پڕ لە دڵەوە ووتیان :ـ

ئـای ! ئەم گوڵە ســوورە چەند جوانە

ئەمجا گوڵێکی تر ووتی :ـ

من گوڵم تارای زەردم پۆشــــیوە
کەســێ جوانێ وەکـو منی دیوە

دیسان منداڵەکان ، کە چاویان بە گوڵەزەردە جوانەکە کەوت ، پڕ لە دڵەوە ووتیان :ـ

ئـای ! ئەم گوڵە زەردە چەنـد جوانـە

منداڵەکان لە دەرگـای باغچەکەدا چوونــــە ژوورەوەو بـەلام لــە نیـازی گوڵــەکـان بەتەواوی پەشیمان بوونەوەو نزیکی گوڵەکان بوون‌و ، ووتیان :

ڕۆژتـان بـــاش

گوڵەکان بە ڕووخۆشی‌یەوە ووتیان :ـ

ژیانتان باش ، بە خێربێن

منداڵەکان ووتیان :ـ

دەمانـەوێ لە گەڵتانە ببەستین پەیمان
ببین بـە هاوڕێ‌و سەربەرزی نیشتمان

گوڵەکان ووتیان :ـ

بـەخێربێن ، جوانە گفتو ڕەفتـارتـان
بـا منداڵان هەموو بزانن بـە بڕیارتـان

ئەمجا ، بە دڵێکی شادو ، دەمێکی پڕ لـــە پێکەنین‌و ، بـەهـــارێکی جـــوان‌و ڕەنگاوڕەنگ ، منـــداڵەکـــان لەگەڵ گوڵـــەکان‌دا پەیمانی برایی‌و دۆستایەتی‌یان بەست . وە بڕیاریان‌دا هەمیشـــە ئازاری گوڵ نەدەن ، چونکە گوڵ مایــەی جــوانی سروشتە ، هەروەها پاراستنی لە فەوتاندن‌و چنینی ئەرکێکی سەرشانی هەموومانە بەتایبەتی منداڵـــە ئازیزەکانمان .

گوڵان‌و منداڵان دەستیان کرد بە شـــایی‌و گۆرانی‌و پێکەوە دەیان ووت :ـ

بـا هەر بژی پەیمانی بـرایی‌و دۆسـتی
گوڵ‌و منداڵ نیشانەیە بۆ خۆشەویستی

شیعر بۆ منداڵ

■ ڕۆستەم باجەلان ■

نەورۆز

منـــــالینــــــە ! دەی وەرن
ئـەم گشـــت شـتانە بـەرن
ئـەمـرۆ نـەورۆزە زووکـــەن
شـــادی بـۆ گشـــت لا ببەن
وەرن دوور کـــموینــــــــەوە
چیلـــــەدار بینینــــــــەوە
کـۆچـــاورێ ڕێـــك بخـــەیـن
(شـــیوە قـــولانێ)ی پێ‌کــەین
ـ شـــلێر ـ ســـەیری ئـەم گڕە
چەنــد بـەجـۆش‌و بـــە گـوڕە
دەڵـێ‌ی گـــــڕی نـــەورۆزە
خۆشـــەویســـــتە پیـــرۆزە
ســــــەیری مـەشـــخەڵێکە تـۆ
تیـــامــــان دەبـی ئـــەمــــرۆ
بـــەرەو بـــەرزایی دەچێـــت
دەڵـێ‌ی زێــــــڕە دەبـــارێـــت
دەی ! دەی ! ئـازا گیـان ڕاکـە
ئـاور خـۆش‌کـــە خێراکـــە
منیش دەرۆم دەگـــــەڕێـــم
چیلـــەی تـــر دێنـــم‌و دێـــم
چونـــکە هـــەرچـــەند ئـەم گڕە
بـــە جۆشـــــتر بێ خۆشترە